

**istanbul ● kent almanağı
2017**

İstanbul
Kent Almanığı 2017

.....**Editörler**.....

.....Tuba İnal Çekiş.....
.....Evrin Yılmaz.....

.....**Yayına Hazırlayanlar**.....

.....Süleyman Balyemez.....
.....Tuba İnal Çekiş.....
.....Kumru Çılgın.....
.....Nuray Çolak.....
.....Semih Ertürk.....
.....Rifat Doğan.....
.....Selin Gümüş.....
.....Özge Gürbüz Atlar.....
.....Oktay Kargül.....
.....Bilge Martan.....
.....Murat Ölmez.....
.....Gökçe Tüfekçi.....
.....Ayşe Yıkıcı.....
.....Evrin Yılmaz.....

.....**Katkı Koyanlar**.....

.....Bedel Emre.....
.....Nur Kardelen Öztürk.....
.....İlknur Türkoğlu.....

.....**Grafik Uygulama**.....

.....Murat Ölmez.....

ISBN: 978-605-01-1349-5

Sertifika No: 46666

Basım: Maviay Ofset Etiket Matbaa Sanayi Ticaret Ltd. Şti. | Maltepe Mh. Litros Yolu Sk. 2.
Matbaacılar Sanayi Sitesi Zeytinburnu/İstanbul

Kapak Görseli: Esin Aktuğlu Aktan (YTÜ Yıldız Kampüsü | 2017)

TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi

Adres : Cihannüma Mahallesi Akdoğan Sokak Başar Apt. No: 30 D: 6-7 Beşiktaş/İstanbul
Tel : 0212 275 43 67 – 0212 288 99 60
Faks : 0212 272 91 19
e-posta : spoist@spoist.org – spoistanbul@spo.org.tr
Web Adresi : www.spoist.org – www.spo.org.tr

Şubat 2020

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar.....	6
Sunarken.....	7
Ocak Dosyası Bayrampaşa Eski Cezaevi Alanı.....	8
Ocak 2017 Kronolojisi.....	22
Şubat Dosyası Dolmabahçe - Levazım Tüneli.....	24
Şubat 2017 Kronolojisi.....	38
Mart Dosyası Üsküdar Meydan Projesi.....	40
Mart 2017 Kronolojisi.....	54
Nisan Dosyası Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi.....	56
Nisan 2017 Kronolojisi.....	74
Mayıs Dosyası Kamp Armen.....	76
Mayıs 2017 Kronolojisi.....	88
Haziran Dosyası Mimar Sinan'ın Camileri.....	90
Haziran 2017 Kronolojisi.....	114
Temmuz Dosyası İstiklal Caddesi ve Narmanlı Han.....	116
Temmuz 2017 Kronolojisi.....	136
Ağustos Dosyası İstanbul'da Afet Yönetimi.....	138
Ağustos 2017 Kronolojisi.....	152
Eylül Dosyası İstanbul ve Balık.....	154
Eylül 2017 Kronolojisi.....	166
Ekim Dosyası Tarlabası.....	168
Ekim 2017 Kronolojisi.....	182
Kasım Dosyası Kalamış Yat Limanı.....	184
Kasım 2017 Kronolojisi.....	200
Aralık Dosyası Hafriyat.....	202
Aralık 2017 Kronolojisi.....	224
Kaynaklar.....	226

KISALTMALAR

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

AKM: Atatürk Kültür Merkezi

AKP: Adalet ve Kalkınma Partisi

AVM: Alışveriş Merkezi

BKK: Bakanlar Kurulu Kararı

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi

ÇDP: Çevre Düzeni Planı

ÇED: Çevresel Etki Değerlendirmesi

ÇŞB: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

DİSK: Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu

GYO: Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı

İBB: İstanbul Büyükşehir Belediyesi

İETT: İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri

İSKİ: İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi

İKS: İstanbul Kent Savunması

İTÜ: İstanbul Teknik Üniversitesi

JICA: Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı

KANİP: Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı

KAUİP: Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

KİPTAŞ: İstanbul Konut İmar Plan Sanayi ve Ticaret AŞ

KOS: Kuzey Ormanları Savunması

KTB: Kültür ve Turizm Bakanlığı

KTVKKBK: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

KVKBK: Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

MO: Mimarlar Odası

NİP: Nazım İmar Planı

ODTÜ: Orta Doğu Teknik Üniversitesi

OHAL: Olağanüstü Hal

ÖİB: Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

ÖYK: Özelleştirme Yüksek Kurulu

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

ŞPO: Şehir Plancıları Odası

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TMMOB: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

TOKİ: Toplu Konut İdaresi Başkanlığı

UIP: Uygulama İmar Planı

UKOME: Ulaşım Koordinasyon Müdürlüğü

VGM: Vakıflar Genel Müdürlüğü

YAKTVKKBK: Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

YAKVKBK: Yenileme Alanları Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

YK: Yönetim Kurulu

YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi

SUNARKEN

TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi olarak altıncısını hazırladığımız İstanbul Kent Almanağı'nı sizlere sunmaktayız.

İstanbul'u yaşayan, çalışan ve merak eden herkesin ilgiyle takip ettiğini bildiğimiz Almanığın 2017 yılı baskısında yine hem kentin hem de kentlilerin gündemini meşgul eden konuları mercek altına alarak dosya konularımızı oluşturduk. Kent planlama perspektifinden ele aldığımız bu konuların gündeme geliş nedenlerini, tarihsel arka planlarını; aynı zamanda hem geleneksel medya hem de sosyal medyada farklı biçimlerdeki ele alınışlarını sizlere aktarmaya çalıştık.

İstanbul'un ve Türkiye'nin üzerindeki ağır hava, Almanığın hazırlanma sürecinde gecikmelere neden oldu. Her şeye rağmen ilk sayının titizliğiyle tamamladığımız 2017 sayımızın Ocak ayında, yürütmesi durdurulan imar planlarına ilişkin belediye yetkilileri tarafından ilgili yargı kararının fiili durumda bir aksaklık yaratmayacağı açıklaması yapılan Bayrampaşa Eski Cezaevi Alanı'nı; Şubat ayında İstanbul'un sayılı kent içi yeşil alanlarından Maçka Parkı'na verdiği zararlarla kentsel muhalefetin tepkilerine neden olan Dolmabahçe-Levazım Tüneli'ni; Mart ayında Üsküdar Meydanı'nın kimliğini yok sayarak etrafındaki tarihi eserlere sayısız zarar veren Meydan Projesini; Nisan ayında 103 ha'lık ve büyük çoğunluğu açık yeşil alan olarak kullanılan Hastane alanının Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylanan imar planlarının askıya çıkarılması nedeniyle Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ni; Mayıs ayında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından nazım ve uygulama imar planları onaylanan Kamp Armen'i; Haziran ayında Üsküdar Meydan Projesi nedeniyle zarar gören Şemsi Ahmed Paşa Camisi'nden yola çıkarak Mimar Sinan'ın Camilerini; Temmuz ayında İstiklal Caddesi'nin yok edilen kimlik öğelerinden biri olan Narmanlı Han'ı; Ağustos ayında 1999 Marmara Depremi'nin 18. yılında İstanbul'da Afet Yönetimini; Eylül ayında avlanma sezonunun başlamasına istinaden her yönüyle İstanbul'un Balıklarını; Ekim ayında dokuz yıl süren yargı süreci sonunda iptal edilen Tarlabası Kentsel Yenileme Projesi'ni; Kasım ayında Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından imar planları onaylanarak, özelleştirilmesi için ihale sürecinin başlatıldığı Kalamış Yat Limanı'nı; Aralık ayında ise yaşanan umarsız "kentsel dönüşüm" sürecinde sadece İstanbul'un değil tüm Türkiye'nin ciddi bir sorunu Hafriyat'ı mercek altına aldık.

Kapağımızı; Mayıs ayında Yıldız Teknik Üniversitesi Yıldız Kampüsündeki tarihi Rektörlük Binası, Çukursaray, Maket Atölyesi ve öğrencilerin sağlık hizmeti aldığı Mediko Binalarının Cumhurbaşkanlığı emriyle boşaltılmasına tepki veren öğrenci ve mezunlarına ses olmak üzere seçtik.

Kolektif emekle bir araya getirilen bu sayımızı sizlerle paylaşmanın mutluluğunu yaşıyor; İstanbul Kent Almanağı 2017'i beğeniyle karşılamanızı umuyoruz.

TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi

OCAK 2017

BAYRAMPAŞA ESKİ CEZAEVİ ALANI

“Herhangi bir sorun yaşanmaz. Bu ayki Büyükşehir Meclisi’nde onların isteği doğrultusunda gereken düzenleme yapılır. Yine küçük bir revizyon yapılır ve inşaatta bir sıkıntı olmadan devam eder. Zaten ruhsat alındı, inşaat devam ediyor. Hukuken böyle bir karar alınmış ama iptal kararı projeyi çok sakata uğratacak bir karar değil. Fiilen bir sıkıntı olmaz.”

(Bayrampaşa Belediye Başkan Yardımcısı Abdülner Şimşek, 26 Ocak 2017)

TARİHLERLE BAYRAMPAŞA ESKİ CEZAEVİ ALANI

Bayrampaşa Cezaevi açıldığı **1969** yılından kapandığı **2008** yılına kadar yaşanan açlık grevleri, firarlar, mahkûm olan ünlüler ve örgüt liderleriyle Türkiye politik tarihinin önemli bir sahnesi oldu. İstanbul Kent Almanasında dosya konusu olma nedeni ise kapandığı tarihten sonra yaşananlar. İstanbul’da donatı alanları oldukça yetersiz olan bir ilçenin göbeğinde 12 bir kamu arazisinin kent yönetimlerinin nedeni bilinmez özelleştirilmesi sürecini kentin hafızasına kazımak bir zaruret olarak karşımızda duruyor. Bugüne kadar İstanbul Kent Almanalarında kamu arazilerinin özelleştirilerek kişisel çıkarların hizmetine sunulduğu birçok örneğe yer verdik. Sivriada, Zekeriyaköy Eski Füze Üssü Arazisi, Şişli Endüstri Teknik ve Meslek Lisesi Arazisi, Likör Fabrikası,

Maslak 1453 Projesi bu örneklerin başında geliyor. Bayrampaşa eski cezaevi alanını özel kılan ise kent yönetiminde söz sahibi olanların alanda farklı mahkemelerce verilen çokça iptal kararı olmasına rağmen bu kararların hiçbir önemi olmadığını zikredecek kadar cüretkâr olması. Bu nedenle Bayrampaşa Cezaevi’nde gerçekleşen ve ulusal gündemde yer bulan olaylardan kısaca bahsettikten sonra bir kamu arazisinin hangi yöntemlerle kamunun elinden alındığını, bu yapılırken şehir planlama meslek alanının nasıl çizili bir belgeye indirgiendiğini, nasıl itibarsızlaştırıldığını ve bu eylemlerin hangi söylemlerle nasıl meşrulaştırılmaya çalışıldığını aktaracağız.

Bayrampaşa Cezaevi ya da diğer adıyla Sağmalcılar Cezaevi’nin, **1956** yı-

linda temeli atılarak **29 Ekim 1968** tarihinde açılması hedeflendi. Ancak **10 Ağustos 1968**’de inşaatın imar planına aykırı olarak gerçekleştirildiği tespit edilince, dönemin İmar ve İskân Bakanlığınca gerekli plan değişiklikleri yapıp ruhsat alınana kadar cezaevi açılmadı. **11 Ocak 1969**’da bin 200 kişilik kapasiteyle dönemin Adalet Bakanı Hasan Dinçer tarafından açılmasının hemen ardından Sultanahmet Cezaevi’nde bulunan bin 570 tutuklu ve hükümlü buraya aktararak Sultanahmet Cezaevi Binası, Adli Tıp Kurumu’na depo kullanımı için tahsis edildi. **4 Şubat 1969**’da ilk firar girişimi haberiyle, **3 Mayıs**’ta ise ilk ayaklanma haberiyle gündeme gelen cezaevi bu tarihten sonra sayısız firar, firar girişimi ve ayaklanmayla gündemde yer buldu. **29 Temmuz 1969** tarihinde

Sağmalcılar Cezaevinin açılış töreninde Adalet Bakanı Dinçer konuşuyor...

ilk defa cezaevinde bir isyan sırasında çıkan çatışmada bir mahkûm öldü. Açılıştan çok kısa bir süre sonra sayısız isyan **18 Ocak 1970**'de cezaevinde 3 ay kalan bir tutuklunun dışarı çıktıktan sonra yaptığı açıklamayla anlaşıldı. Yapılan açıklamada, bir tutuklunun cezaevine girer girmez önce karantinaya alınarak işkence gördüğü, 48 kişilik koşullarda 65 kişi kaldığı, her koğu için bir yemekhane olduğunu ancak bu alanlarında yatakhane olarak kullandığı, mahkûmların yaşam koşulları konusunda duyarlılık göstermeyen yönetimin uyuşturucu satışına göz yumduğu, yalnızca parası olan mahkûmların sağlık hizmetlerinden yararlanabildiğini ve tüm bu sebeplerden ötürü açıldığı zamandan o zamana kadar çokça isyan ve çatışma yaşandığı belirtildi. Bayrampaşa Cezaevi'ndeki sıkışıklığın giderilememesi üstüne, **5 Nisan 1980**'de Adli Tıp Kurumu'na devredilen Sultanahmet eski cezaevi

binasının yeniden cezaevi olarak kullanılmasına karar verildi.

19 Şubat 1982 yılında yapılan sağlık taramasında 8 mahkûmun HIV+ olduğu tespit edildi. **19 Aralık 1985** tarihine gelindiğinde Sağmalcılar, Metris ve Mamak Cezaevlerinde bulunan bazı mahkûmların yakınları, cezaevlerinde sistematik bir işkence sistemi olduğunu, mahkûmların havalandırmaya çıkmasının senelerce engellendiğini, sağlık imkânlarından yararlanmanın önüne geçildiğini, Sağmalcılar'da 130 veremli hasta olduğunu ancak görmezden geldiğini iddia ederek hükümet yetkililerine çağrı yaptı. **20 Aralık 1985**'te cezaevinde kalan 130 tutukluya verem teşhisi konularak salgın ilan edildi.

7 Temmuz 1987'de Bayrampaşa Cezaevi'nde başlayan ve tek tip kıyafet ve sevk zinciri uygulamalarını protesto eden açlık grevi ve ölüm orucu

30 Temmuz'da Bayrampaşa, Eskişehir, Mersin, Bursa ve Gaziantep Cezaevlerinde yaklaşık 500 kişiye ulaştı. **17 Ağustos 1987**'de cezaevlerinde anlaşma sağlanarak açlık grevi kısmen sonlandı. **21 Ağustos**'ta Bayrampaşa Cezaevi'nde ölüm orucuna devam eden 7 kişinin sağlık durumlarının tehlikeli olduğu açıklandı. **23 Ağustos**'ta gazeteciler cezaevini ziyaret ettiler ve ardından ölüm orucunda olan mahkûmlara ziyaretçi yasağı getirildiğini, mahkemeye gönderilmediklerini, mektuplaşmalarının yasaklandığını açıkladılar. **27 Aralık** günü mahkûmların avukatları tek tip kıyafet uygulamasına dava açıldığını açıkladı. **26 Mart 1988** tarihinde 29 kişinin firar ettiği olay, cezaevi tarihine en büyük firar olarak geçti. **18 Haziran**'da ölüm oruçları sonucunda ölümlerin gerçekleştiği haberleri basına yansıdı. **22 Ekim 1988**'de Metris Cezaevi'nde bulunan tüm siyasi tutuklu ve hükümlüler Bayrampaşa Cezaevi'ne aktarıldı.

4 Ocak 1989'da cezaevinden kaçmak için kazılan 18 metrelik bir tünelin tespit edilmesiyle beraber sıkı güvenlik önlemleri alındı ve cezaevinde askeri müdahale gerçekleşti. Ölüm orucuna devam eden mahkûmların avukatları aracılığıyla açtığı davada **21 Nisan 1989**'da Danıştay tarafından verilen kararla tek tip kıyafet uygulamasının kaldırılması kararı kesinleşti. **31 Mayıs 1989** tarihine gelindiğinde Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği cezaevindeki kötü muamelelere karşı başlatılan açlık grevinde ölümlerin gerçekleşebileceği endişesinin olduğunu ve taleplerin kabul edilmesi gerektiğini açıkladı. **18 Ağustos 1989**'da Aziz

2011-2017 yılları arasında Bayrampaşa eski cezaevi alanında onaylanan beş imar planı da TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi tarafından yargıya taşındı; iki dava konusuz kaldı, iki dava imar planlarının iptaline ilişkin karar ile sonuçlandı, beşinci dava ise devam etmekte.

Nesin, Mehmet Ali Aybar, Mina Urgan, Rasih Nuri İleri ve Emin Galip Sandalcı cezaevindeki açlık grevine destek amacıyla 48 saatlik açlık grevine başladıklarını açıkladılar. Bu yıllarda cezaevinin kötü koşullarını protesto amacıyla birçok açlık grevi başlatıldı ve basına yansıdı.

22 Nisan 1999'a geldiğinde ülke genelinde 6 adet F tipi cezaevinin ihalesi tamamlanarak inşa çalışmaları başlatıldı. **18 Ocak 2000'de** yapımı bitmek üzere olduğu açıklanan cezaevlerinin **8 Mayıs** günü dönemin Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk basına tanıtımı gerçekleştirildi. Daha sonra Çağdaş Hukukçular Derneği İstanbul Şubesi'nin de desteklediği F Tipi cezaevlerini protesto eden ve mahkûm aileleri tarafından gerçekleştirilen eylemler **22 Temmuz'dan** itibaren her hafta Galatasaray Lisesi önünde gerçekleştirildi. **20 Ekim'de** siyasi tutuklular F tipi cezaevlerine karşı süresiz açlık

grevinde olduklarını açıkladı. Hikmet Sami Türk'ün açlık grevlerinin boşuna yapıldığı ve yeni cezaevi uygulamasına geçileceği açıklaması üzerine **19 Kasım'da** açlık grevi ölüm orucuna çevrildi. **9 Aralık'ta** Hikmet Sami Türk, F tipi cezaevine yapılacak nakillerin süresiz durdurulduğunu ve uygulamanın ilgili meslek odalarının katılımıyla mimari, tıbbi ve hukuki açılardan yeniden değerlendirileceği açıkladı. **Aynı gün** Can Dündar, Yaşar Kemal, Orhan Pamuk ve Oral Çalışlar Bayrampaşa Cezaevi'nde ölüm orucunda olan mahkûmlarla yapılacak görüşmelerin öncüsü olarak ilk görüşmeyi gerçekleştirdiler. Bakanlığın yeni uygulamaya geçilmeyeceğinin güvencesini vermemesinin ardından **14 Aralık'ta** İstanbul 4 No.lu Devlet Güvenlik Mahkemesi, ölüm oruçları ve F tipi cezaevleri haberlerine yayın yasağı getirdi. **15 Aralık'ta** İstanbul Barosu'na bağlı avukatlardan, **16 Aralık'ta** ise sanatçılardan oluşan bir heyet tıkanan görüş-

meleri devam ettirmek için Bakanlığa başvurularda bulundu ancak her iki talep de reddedildi. **17 Aralık'ta** Hikmet Sami Türk'ün artık olacakların sorumlusunun ölüm orucunu başlatan ve destekleyenler olduğu açıklaması üzerine **19 Aralık'ta** Hayata Dönüş Operasyonu olarak bilinen müdahale gerçekleştirildi. 20 cezaevinde eşzamanlı olarak gerçekleştirilen, 32 kişinin öldüğu ve 237 kişinin yaralandığı operasyona ilişkin soruşturma ve yargı süreci ise halen devam etmekte.

Tüm bu yaşananların ardından, **5 Ağustos 2003** tarihinde dönemin İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Başkanı Ali Müfit Gürtuna, Bayrampaşa Cezaevi'nin yapıldığı dönemde kent dışında olduğunu ancak kentin yayılmasıyla birlikte kent içinde kaldığını, Adalet Bakanlığı ile yapılan görüşmeler sonucunda cezaevinin kent merkezi dışında başka bir ilçeye taşınması konusunda anlaşıldığını açıkladı. Cezaevinin kapatılması sonrasında boş kalacak alanın ise "yeşillikler içinde bir kültür merkezi ya da bir üniversite alanı" olarak düzenleneceğini söyledi. Ancak **14 Kasım 2004** tarihinde dönemin Bayrampaşa Belediye Başkanı Hüseyin Bürge yaptığı açıklamada, üniversite ya da yeşil alan projesinden vazgeçildiğini, cezaevi kapatıldıktan sonra yaklaşık 12 ha'lık bir alana sahip arsa üzerinde 5 bin konutluk bir proje geliştirileceğini açıkladı. Bu açıklamaya paralel olarak Bayrampaşa Cezaevi Alanı **21 Kasım 2005** tasdik tarihli Bayrampaşa Uygulama İmar Planı'nda (UIP) Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesi Amaçlı Depo Alanı olarak, **17 Temmuz 2006** tasdik tarihli Bayrampaşa

Revizyon Nazım İmar Planı'nda (NİP) ise Kentsel Dönüşüme Yönelik Depo Alanı olarak planlandı. Böylece mevcutta donatı alanı bakımından oldukça eksik olan Bayrampaşa İlçesi'nde kamu mülkiyetinde olan alanın özel mülkiyete daha fazla konut alanı olarak aktarılmasının hikâyesi de yazılmaya başlandı.

18 Temmuz 2008 tarihinde kapatılan Bayrampaşa Cezaevi'nde kalan 5 bin 500 mahkûm başka cezaevlerine aktarıldı. Törenle kapatılan cezaevinin kapanış töreninde konuşan dönemin İBB Başkanı Kadir Topbaş, çevre sakinlerinin kapatılan cezaevi alanında yapı yoğunluğu yüksek bir proje geliştirilmesi konusunda tedirgin olduğunu ancak bu alanın çoğunlukla yeşil alana ve diğer kısımlarının da sosyal kültürel tesis alanlarına ayrılacağını ilan etti. Dönemin Bayrampaşa Belediye Başkanı Hüseyin Bürge ise, bu alanın İBB mülkiyetine geçmesi karşılığında Çağlayan'da bulunan İBB arazisinin Adalet Sarayı yapılması için Adalet Bakanlığı'na devredildiğini açıkladı. **24 Şubat 2009** tarihinde ise kapatılan cezaevinin yıkım çalışmaları başlatıldı.

21 Şubat 2011 tarihinde açıklama yapan Kadir Topbaş, alanda 3 farklı projenin olduğunu; bir kısmının hastane, büyük bir kısmının yeşil alan ve kalan kısmının da kentsel dönüşüm uygulamaları sırasında kullanılmak üzere transfer konut alanı olarak düzenleneceğini duyurdu. Açıklamadan kısa bir süre sonra **17 Mart 2011** tasdik tarihli NİP ve UIP değişiklikleri **6 Mayıs'ta** askıya çıkarıldı. Yapılan plan değişikliğine göre; alan Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı'na dönüştürüldü;

Emsal: 3.00 değerıyla yapılaşması öngörülen alanda bodrum katlar emsal harici ve iskân edilebilir olarak, inşaat alanının ise brüt parsel üzerinden (yol ve donatı olarak düzenlenecek alanları görmezden gelerek) hesaplanması öngörüldü. UIP çalışmaları sırasında belirlenmesi gereken donatı konum ve büyüklüklerinin ise daha sonra İBB

tarafından onaylanacak avan projede belirlenmesi uygun görüldü. Bu plan değişikliğinin ilanı aynı zamanda, kamu yönetimlerinin bir yandan çelişki açıklamalarla gündemi bulandırıp bir yandan istikrarla kamu zararına yaptığı çalışmalara bir yenisini daha ekleyeceklerinin de ilanı oldu. **4 Ekim'de** Türk Mühendis ve Mimar Odaları Bir-

liğı (TMMOB) Şehir Plancıları Odası (ŞPO) İstanbul Şubesi tarafından dava açılan planın yargı sürecinde, ilçe belediyesinin itirazı sonucu planın geri çekilmesi gerekçesiyle İstanbul 9. İdare Mahkemesi tarafından **29 Haziran 2012**'de konusuz kaldığı kararı verildi.

14 Eylül 2012 tasdik tarihli ikinci NİP ve UİP değişikliği **8 Kasım**'da askıya çıkarıldı. İkinci plan değişikliğinde planlama alan sınırı kurum görüşleri doğrultusunda genişletilerek planlama sınırına yeni dâhil edilen alanlar donatı olarak tanımlandı, Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı olarak belirlenen alan ise konum, büyüklük ve yapılaşma koşulları bakımından birebir aynı olarak yeniden düzenlendi. TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi tarafından **4 Şubat 2013** tarihinde açılan dava, planın askı süresinde elektrik ve sağlık idareleri tarafından yapılan itirazların değerlendirilmesi sonucunda hazırlanan **14 Aralık 2012** tasdik tarihli üçüncü NİP ve UİP değişikliklerinin **6 Şubat 2013**'te ilan edilmesiyle birlikte konusuz kaldı. Trafo alanı olarak belirlenecek alanın kesinleştirilmesi ve sağlık tesisi alanının ilgili bakanlığa tahsis edilmesine ilişkin plan notu değişikliğini içeren üçüncü planlara ise **2 Mayıs 2013**'te dava açıldı. **28 Mayıs 2015** tarihinde İstanbul 9. İdare Mahkemesi tarafından verilen kararla, planda belirlenen yapılaşma yoğunluğunun şehircilik ilke ve esaslarına aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edildi.

İptal kararının ardından **28 Eylül 2015** tasdik tarihli dördüncü NİP ve UİP **19 Ekim**'de askıya çıkarıldı. Planlarda, önceki planlardan farklı olarak donatı alanları konum ve büyüklük olarak ta-

BAYRAMPAŞA İLÇESİ "ESKİ CEZAEVİ ALANI"NA İLİŞKİN DÖRDÜNCÜ KEZ YARGIYA TAŞINAN İMAR PLANLARINDA YÜRÜTMİYİ DURDURMA KARARI VERİLDİ!

**BASINA ve KAMUOYUNA
24.01.2017**

Bayrampaşa İlçesi, İsmetpaşa Mahallesi'nde, "Eski Cezaevi Alanı" olarak bilinen alana ilişkin Kentsel Dönüşüm amaçlı imar planları dördüncü kez yargıya taşınmış olup, İstanbul 13. İdare Mahkemesi'nce verilen karar ile planların yürütmesi durdurulmuştur.

(...)

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin, mahkemelerin kararlarını aşmak üzere hazırlanan bir mükerrer planı daha onayladığı izlenmektedir. İdari kurumun, yargı kararını bertaraf etmeye ve kamuoyunu kandırmaya yönelik faaliyete ortak olması, kamuoyu güvenini zedelemektedir.

Donatı ve yeşil alan ihtiyacı çözülmüş, sağlıklı kentler oluşturulması yönünde bir otorite olması gerekirken, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin, kendi mülkiyetinde olan ve donatı açısından büyük oranlarda eksiği bulunan bir bölgede yer alan, açık alan veya donatı alanı olarak kullanılabilecek bu alanı, ayrıcalıklı imar haklarıyla yapılaşmaya açması; bölge yapılanma koşulları ve sağlıksız donatı dengesi ile birlikte düşünüldüğünde şehircilik ilkeleri açısından kabul edilebilir nitelikte değildir. Bununla birlikte, kamunun kullanımına kazandırılması gereken alanın, yapılaşma koşulu dahi belli olmayan bir şekilde planlanması kamuyu zarara uğratmaktadır.

Planlara yönelik denetleme ve yargılama sürecini adeta atlatabilmek amacıyla yapılan bu uygulamalara rağmen bilimden, kamu yararından ve doğadan yana mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğimizi ve yargı denetiminin sağlanması için konunun takipçisi olacağımızı bir kez daha ifade ediyoruz.

Basına ve kamuoyuna saygıyla duyurulur.

**TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi
TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi**

nımlandı. Yine brüt parsel üzerinden inşaat hakkı öngören, bodrum katları emsal harici bırakarak ticari kullanımlar ve bu kullanımlara hizmet eden otopark gibi kullanımlara izin veren bu planlarda 2.50 emsal değeriyle Konut + Ticaret ve 3.00 emsal değeriyle Konut + Ticaret + Turizm fonksiyonu tanımlandı. Ticaret + Konut alanları arasında toplam inşaat alanı sabit kalmak şartıyla emsal transferi yapılabileceği ve bu değişikliklerin kentsel tasarım projesinde belirleneceği plan notlarına işlendi. Bir önceki planın iptal edilme gerekçesinin değiştirilmeden şekilsel değişikliklerin yapıldığı ve toplam yapılaşma alanının hesaplanmasını imkânsız hale getiren dördüncü plana TMMOB ŞPO

İstanbul Şubesi ve TMMOB Mimarlar Odası (MO) İstanbul Büyükşehir Şubesi tarafından **18 Ocak 2016**'da dava açıldı. **20 Aralık 2016** tarihinde ise planların yürütmesi durduruldu.

24 Ocak tarihinde ilgili meslek odalarının yürütmeyi durdurma kararını basına duyurması ardından, **26 Ocak**'ta alanın akıbeti hakkında yöneltilen sorulara cevap veren Bayrampaşa Belediye Başkan Yardımcısı Abdülner Şimşek, verilen yargı kararının herhangi bir probleme yol açmayacağını, plan üzerinde yapılacak ufak bir değişiklik İBB Meclisinde planın yeniden onaylanabileceğini, ruhsatın zaten alınmış olduğunu belirtti. Projenin kar amacı

gütmediğini hatta zararına yapıldığını, normalde bin m²'ye 4 bin m² inşaat alanı verilirken, kendilerinin 2 bin 500 m² inşaat alanı verdiklerini, projede yüzde 60 oranında donatı alanından oluştuğunu ve proje ilerledikçe cezaevi alanı büyüklüğünde bir yeşil alanı araya serpiştireceklerini açıkladı. **Aynı gün** Bayrampaşa Belediyesi, internet sitesi aracılığıyla eski cezaevi alanında yapılması planlanan konut projesini "‘Hayata Dönüş’ operasyonu bilinen Bayrampaşa Cezaevi, bu kez gerçekten ‘yaşama dönüş’ün adresi oluyor." başlığıyla tanıttı.

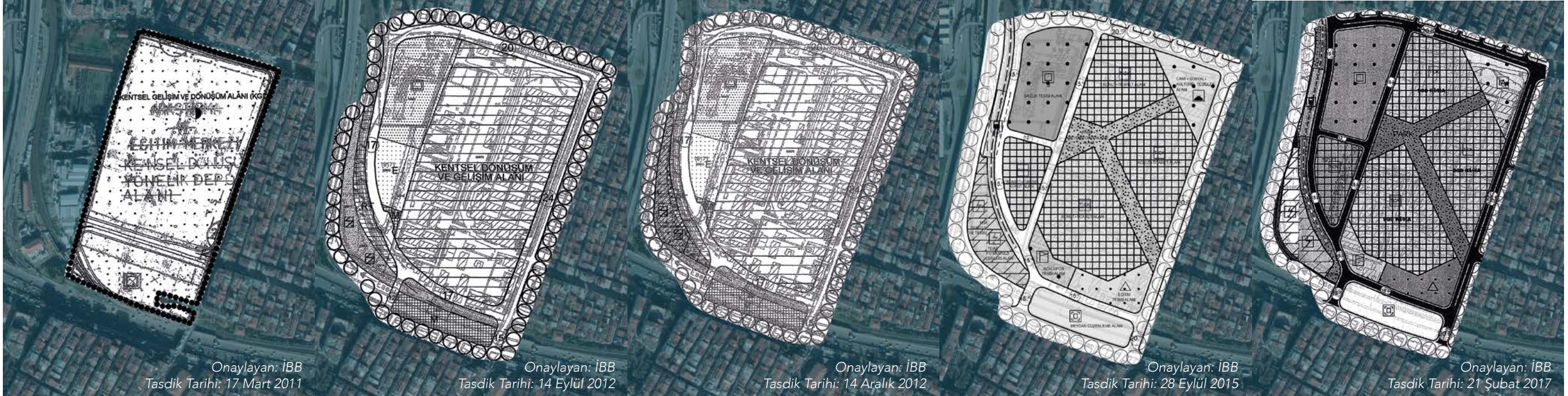
İstanbul 13. İdare Mahkemesi **28 Şubat 2017**'de planlar ile öngörülen ya-

pılaşma yoğunluğunun belirlenemez olması, yapılaşma koşullarının şehircilik ilke ve esaslarına aykırı olması gerekçeleriyle planları iptal etti. Dördüncü planların yürütmeyi durdurma kararına istinaden İBB meclisinde görüşülen, **21 Şubat 2017** tasdik tarihli beşinci NİP ve ÜİP **10 Nisan**'da askıya çıkarıldı. Dördüncü planda emsal değeri olarak belirlenen yapılaşma değeri, bu planda kat alanı kat sayısı olarak belirlenip, dördüncü planda belirlenen fonksiyon alanlarının konum ve büyüklükleri sabit bırakılarak (özetle sadece bir kelime değiştirilerek) yeniden askıya çıkarılan planlar TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi ve TMMOB MO İstanbul Büyükşehir Şubesi tarafından **10 Temmuz 2017**

tarihinde yargıya taşındı ve yargı süreci halen devam etmekte.

Belediye başkan yardımcısının yapmış olduğu açıklama İstanbul'da sonuçlanmış ya da devam eden planlama süreçlerinin açık bir fotoğrafını çekiyor. Tek bir açıklamayla hem yargı sistemini ve planlama meslek alanını yok sayan hem de kâr gütme yepyeni bir tanım getiren başkan yardımcısı, yok saydığı uzmanlık alanlarına kent yönetimlerinin bakış açısını çok net ortaya koyuyor. Yargı kararının önemsiz olduğunu ve kararın arkasından nasıl dolanacağını açıklayarak açıkça suç işleyen başkan yardımcısı hakkında herhangi bir cezai işlem gerçekleşmezken Bayrampaşa

eski cezaevi alanında ve diğer birçok alanda süreçler kendisinin tarif ettiği şekliyle ilerlemeye devam ediyor ○

BASINDA BAYRAMPAŞA ESKİ CEZAEVİ ALANI

Bayrampaşa ceza istemiyor

yapi.com.tr, 10.09.2008

Şimdilerde Bayrampaşa'da konuşulan cezaevi isyanları ya da insan hakları ihlalleri değil, konu cezaevi arazisinin ne olacağı. Bayrampaşa cezadan kurtuluyor diye Bayrampaşa Belediyesi'nin cezaevinin kapatılmasını büyük bir sevinçle afişlerine taşıması sonrasında akıllara hemen şu soru geldi: "Acaba Bayrampaşa cezaya mı çarptırılacak?" İşte bu soru.

On binlerce insanın umutlarının yok olduğu, geleceğinin karardığı Bayrampaşa Cezaevi kapatılmadan önce isyanları, konuk ettiği ünlü kişileri, hak ihlalleriyle hep gündemdeydi. Cezaevi, kapatıldıktan sonra da gündemde kalmaya devam ediyor.

Şimdilerde konu cezaevi isyanları ya da insan hakları ihlalleri değil, konu cezaevi arazisinin ne olacağı. Bayrampaşa cezadan kurtuluyor diye Bayrampaşa Belediyesinin cezaevinin kapatılmasını büyük bir sevinçle afişlerine taşıması sonrasında akıllara hemen şu soru geldi: "Acaba Bayrampaşa cezaya mı çarptırılacak?" İşte bu soru halen

yanıtını bulmuş değil. Aslında niyet belli. Cezaevi arazisine TOKİ tarafından lüks konutlar yapılmak isteniyor, halk ise buna karşı.

Halka açık olsun

Ramazan etkinlikleri çerçevesinde Bayrampaşa Belediyesi cezaevini ziyarete açmış. Ziyarete gelenler mahkumların kaldığı koşulları geziyor. Kimi, "Bir insan burada nasıl kalır?" diyor, kimi 'kıdemli' yatmış cezaevinde etrafı yanındakilere tanıtıyor. Kimi de ürkütücü manzara karşısında nefisini terbiye ediyor. Hücrelerden çıktıktan sonra insanın içini ürperten bu tablodan ziyaretçileri uzaklaştıracak bir manzara ile karşılaşılıyor. Cezaevinin bahçesine kurulan ramazan eğlence çadırları, konser alanı, lunapark ve kahveler insanları bir anda başka bir aleme götürüyor.

Evet Bayrampaşa Cezaevinde ramazan eğlenceleri yapılıyor, ücretsiz halk konserleri veriliyor. İşte bu eğlenceli ortamda insanların aklından geçen; keşke burası hep böyle halka açık bir yer olarak kullanılsa.

Biz de Bayrampaşalılara, "Cezaevi ne olmalı" sorusunu yönelttik. Yanıt ortak, Bayrampaşalılar cezaya çarptırılmak istemiyorlar ve hep bir ağızdan "Burası birilerine peşkeş çekilmesin, ya üniversite ya hastane ya da kültür merkezi yapılsın" diyorlar.

Konut yapmasınlar

Cezaevini ziyaret eden Enes Diken, "Burası halkın yararına bir yer olarak değerlendirilmeli. Biz buranın TOKİ'ye verilmesini istemiyoruz, isteğimiz burası ya üniversite yapılsın ya da halka açık eğlence merkezi, kültür merkezi olsun. Burayı birilerine peşkeş çekmek istiyorlar ama biz buranın üniversite olmasını istiyoruz" dedi.

Cezaevi çevresinde esnafılık yapan Suat Aksoy, buranın konut alanı olarak değerlendirilmesini istemediklerini belirterek şunları söyledi: "Bayrampaşa'nın neye ihtiyacı varsa o yapılmalı, Bayrampaşa'nın konuta ihtiyacı yok" diyen Aksoy, bu arazinin halkın ihtiyacına uygun değerlendirilmesi gerektiğini belirtiyor. Aksoy sözlerini şöyle sürdürdü: "Bayrampaşa'da hastanede izdiham var. Sonra Bayrampaşa'nın çocuklarının üniversiteye ihtiyacı var. İhtiyaç budur. Diyorlar ki lüks konut yapılacak. Kim oturacak o lüks konutlarda; zenginler! Biz bunu istemiyoruz, burası birilerine peşkeş çekilmesin, hastane ya da üniversite yapılsın." Buranın ulaşımı kolay bir yer olduğunu belirten Aksoy, "Bu nedenle buraya lüks konut yapmak istiyorlar. Zengin adamın altında araba, onun ulaşım kolaylığına

ihtiyacı yok. Otobüs mü, tramvay mı kullanacak? Arabasına atlayıp gidecek. Burada bizim ihtiyacımız hastanedir, üniversitedir, bunlardan biri yapılmalı" dedi.

Erkan Beşkardeş ise "Buraya lüks konut yapacaklarmış, etrafına alışveriş merkezleri yapacaklarmış, bizim buna ihtiyacımız yok. Doğru dürüst gideceğimiz bir kültür merkezi yok, en eski ilçelerden biri bu ve en büyük eksikliklerden biri de kültür merkezi. Bayrampaşa'da yeterince bina var, biz yenilerinin yapılmasını istemiyoruz" diye konuştu.

Yargıya rağmen neden durdurulamıyor?

yapi.com.tr, 07.04.2014

İnşaatprojeleri mahkemekararlarına rağmen durdurulamıyor. Sebebi ise 'hülle' olarak adlandırılan yeni plan değişiklikleri. Örnekler çok: Maslak 1453, Likör Fabrikası yerinde yükselen Quasar gökdelenleri, Atatürk Orman Çiftliği...

İstanbul ve Ankara gibi büyük kentlerdeki devasa inşaatları yargı kararları da durduramıyor. Radikal'den Elif İnce'nin haberine göre, İdare mahkemeleri ve Danıştay'ın verdiği yürütmeyi durdurma ve plan iptal kararlarını aşmak için hep aynı yöntem; 'hülle'ye başvuruluyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, TOKİ ve belediyeler, plan-projelerde küçük değişiklikler yaparak yenilerini hazırlıyor ve inşaatların devamı sağlanıyor. Yeni plana açılan dava sonuçlanana kadar da inşaat tamamlanıyor. Mahkeme kararlarına rağmen inşaatların sürdüğü arazilerin büyük bölümünün TOKİ'nin iştiraki Emlak Konut GYO'ya ait olması dikkat çekiyor.

Yargı kararlarına rağmen durdurulamayan inşaatların en son örneği müteahhit Ali Ağaoğlu'yla, TOKİ iştiraki Emlak Konut GYO ortaklığında Şişli'de inşa edilen Maslak 1453 projesi oldu. Geçen hafta Danıştay, Şehir Plancıları Odası'nın açtığı dava sonucunda projenin dayanağı 2011 tarihli imar planlarını kamu yararına aykırı buldu ve yürütmeyi durdurma kararı verdi. En yüksek idari yargı mercii olan Danıştay'ın kararı hızla ilerleyen inşaatı durduramadı çünkü Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yargılama devam ederken üçüncü kez yeni imar planı çıkartmış, bu şekilde yargılama konusu imar planları 'geçersiz' kılınmıştı. Proje için TOKİ'nin hazırladığı 2010 tarihli ilk planlara da Mimarlar Odası dava açmış ve kazanmıştı. Planların iptal gerekçeleri arasında bölgeye

çekilecek nüfus yoğunluğunun Fatih Ormanları'nı tahrip edeceği ve su kaynaklarını kirleteceği vardı.

Örneği çok...

Maslak 1453, yargı kararına rağmen durdurulamayan inşaatlardan yalnızca biri. Şehir Plancıları Odası'nın İstanbul Şube Sekreteri Akif Burak Atlar, birçok inşaat projesinin yargı kararlarına rağmen devam ettiğini belirterek şunları söylüyor: "Davayı kazanacağımız anlaşılır anlaşılmaz yeni imar planı hazırlanıyor. Emlak Konut GYO ile GAP İnşaat ortaklığında Üsküdar'da inşa edilen Şehrizar Konakları da imar planları Danıştay tarafından iptal edilmesine rağmen yeni plan çıkartılarak devam edilen projelerden. Yakın zamanda eski Bayrampaşa Cezaevi'nin arsasına ilişkin davada ve Zekeriyaköy'de Emlak Konut GYO'nun ortaklığında yapılan konut projesinde de bunu yaşadık. İptal ettirdiğimiz plana itiraz sebebimiz olan inşaat alanı, nüfus yoğunluğu, emsal (toplam inşaat alanını belirleyen katsayı) gibi önemli meselelerde hiçbir değişiklik yapılmıyor ama yeni planlar çıkartılarak inşaat devam ediyor."

Her davaya ayrı imar planı

Yıkılan Likör Fabrikası yerine yapılan Quasar gökdelenlerinin inşaatı da projeyi mümkün kılan imar planı değişikliklerinin 'kamu yararı ve şehir planlama ilkelerine aykırı' olduğu gerekçesiyle iptal edilmesine rağmen dört aydır devam ediyor. Arsayı ihale eden TOKİ iştiraki Emlak Konut GYO, yargı kararının basında yer alması üzerine bir açıklama yaparak iptal edilen 2011 planlarının projeyi bağlamadığını, Haziran 2013'te Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın arsaya dair yeni imar planları çıkarttığını ve inşaatın bu imar planları doğrultusunda ilerleyeceğini belirtmişti. Bu proje de (Maslak 1453 gibi) TOKİ iştiraki Emlak Konut GYO ortaklığında 'arsa karşılığı gelir paylaşımı' usulüyle yürütülüyor.

Dokuz kez iptal edilen plan

Mimarlar Odası İstanbul Şube Başkanı Sami Yılmaztürk, "Bu uygulamalar 1994 sonrasında başladı, ilk örnekler 'İSKİ İçmesuyu Havzaları Koruma ve Kontrol Yönetmeliği' ile 'Ümraniye Aşağı ve Yukarı Dudullu İmar Islah Planları'dır. Bu planları en azından altı kez iptal ettirdik ama davalar

bittiğinde Ömerli Su Havzası'ndaki devasa kent de bitmişti. Finanskent'te imar planlarını tam dokuz kez iptal ettirdik. Ali Sami Yen Stadı yerinde TOKİ ortaklığında yapılan planlar da üç kez iptal edildi" diye konuştu. Yılmaztürk, kent hukukunu yok sayan uygulamanın sonucunun "İstanbul'un doğasını, tarihini, su havzalarını, kültürel ve tarihi dokusunu yok eden çarpık kentleşmenin hiçbir şekilde durdurulamaması" olacağını belirtti.

Bayrampaşa Cezaevi kentsel dönüşüm projesi iptal edildi
sozcu.com.tr, 28.04.2017

CHP'nin açtığı dava sonucunda eski Bayrampaşa Cezaevi'ni kapsayan kentsel dönüşüm planları idare mahkemesi tarafından iptal edildi. Mahkeme, planları şehircilik ilkelerine aykırı buldu.

CHP İstanbul İl Sekreteri Hakkı Sağlam, İBB Meclis Üyeleri İsa Öztürk, Özgür Aydın ve Hüseyin Sağ, rezerv alanı ilan edilen Bayrampaşa İsmetpaşa Mahallesi için İBB tarafından 2015 yılında hazırlanan kentsel dönüşüm planlarına kamu yararı taşımadığı ve imar mevzuatına aykırı olduğu gerekçesiyle iptal davası açtı.

İptali istenen planın sınırları içinde 2009 yılında boşaltılan Bayrampaşa eski cezaevi de bulunuyordu. Cezaevi arazisinde KİPTAŞ tarafından 303 milyon lira yatırımla 2 bin 300 konut, 327 yataklı araştırma ve devlet hastanesi, yer altına 3500-5000 araç kapasiteli otopark, okul, cami, meydana oluşan kentsel dönüşüm çalışması başlatılmıştı.

Oybirliği ile İptal

Ancak cezaevi arazisini kapsayan kentsel dönüşüm planları İstanbul 13. İdare Mahkemesi tarafından şehircilik ilkeleri, planlama esasları, kamu yararı ve imar mevzuatına uygun olmadığı için oy birliği ile 28 Şubat 2017 tarihinde iptal edildi.

Bilirkişi: Plan Net Değil

Dava kapsamında hazırlanan bilirkişi raporunda, bölgede eski Bayrampaşa Cezaevi'nin yıkıldığı, alanda TEİAŞ ve Sağmalcılar Devlet Hastanesi'ne ilişkin tesislerin bulunduğu kaydedildi. Raporda, planın bütüncül olmadığı, alanda nüfus ve yapı yoğunluğunu arttırdığı vurgulandı. Plan eliyle emsal değerinin üzerinde hesap edilemez bir yapılaşma katsayısı ile yüzölçümünün ortaya çıktığı belirtildi. Kaç bodrum kat oluşturulabileceği, karma kullanım oranlarının ne olacağı gibi son derece hayati hususların plan eliyle netleştirilmediği ve kentsel tasarım projesine bırakıldığı ifade edildi. Bu durumun imar hakkı dağılımını belirsiz kıldığı belirtildi. Mahkeme de bilirkişi raporundaki tespitler doğrultusunda planı iptal etti.

Bayrampaşa'da Kent İhaneti...

7-24esenlerhaber.com, 16.11.2017

Bayrampaşa Cezaevi Alanını Kentsel Dönüşüm değil kent ihaneti dönüşümüne doğru gidiyor. Bayrampaşa'nın çehresini baştan sona değiştireceklerini söyleyerek, yola çıkan Bayrampaşa Belediye Başkanı cezaevi alanını Kentsel Dönüşüm Projesi ile beton yığınına döndürdü.

Bayrampaşa Cezaevi'nin boşaltılmasından sonra imara açılan alana sözde kentsel dönüşüm uygulaması başlatıldı. Alan beton yığınına döndü. İşte AKP iktidarının ve belediyeciliğinin kentsel dönüşüm fotoğrafı. Bayrampaşa cezaevi resmen KİPTAŞ cezaevi olma yolunda ilerliyor...

2009 yılında boşaltılan Bayrampaşa eski cezaevi ilan edilen rezerv alanı içinde bulunuyordu. CHP Büyükşehir il meclisi üyeleri 2015 yılında hazırlanan kentsel dönüşüm planlarına kamu yararı taşımadığı ve imar mevzuatına aykırı olduğu gerekçesiyle iptal davası açmış ve kazanmıştı.

Plan notlarının net bulmayan bilirkişi raporunda, bölgede eski Bayrampaşa Cezaevi'nin yıkıldığı, alanda TEİAŞ ve Sağmalcılar Devlet Hastanesi'ne ilişkin tesislerin bulunduğu kaydedildi. Raporda, planın bütüncül olmadığı, alanda nüfus ve yapı yoğunluğunu arttırdığı vurgulandı. Plan eliyle emsal değerinin üzerinde hesap edilemez bir yapılaşma katsayısı ile yüzölçümünün ortaya çıktığı belirtildi. Kaç bodrum kat oluşturulabileceği, karma kullanım oranlarının ne olacağı gibi son derece hayati hususların plan eliyle netleştirilmediği ve kentsel tasarım projesine bırakıldığı ifade edildi. Bu durumun imar hakkı dağılımını belirsiz kıldığı belirtildi. Mahkeme de bilirkişi raporundaki tespitler doğrultusunda planı iptal etmişti.

Daha sonra Cezaevi arazisinde KİPTAŞ tarafından 303 milyon lira yatırımla 2 bin 300 konut, 327 yataklı araştırma ve devlet hastanesi, yer altına 3500-5000 araç kapasiteli otopark, okul, cami, meydana oluşan kentsel dönüşüm çalışması başlatılmıştı.

Şimdi yükselen katlara bakıldığında resmen kentsel dönüşüm ihaneti ortaya çıkıyor. Bayrampaşa cezaevi resmen KİPTAŞ cezaevi olma yolunda ilerliyor...

Kent bilimcileri Bayrampaşa'ya değer katacak bir yatırım olarak gösterilen bu inşaat yığınının Bayrampaşa'yı bitirme politikası olduğunu ifade ediyorlar. Siyasiler de yerel iktidarın Bayrampaşa'da Otel, AVM gibi yapıları hizmet olarak gösterdiğini söylüyorlar. Bu otel ve benzeri AVM yapıları, böyle sürdürülecek kentsel dönüşüm uygulamaları hizmet değil, Bayrampaşa'nın bitirilmesidir diyorlar ○

Görseller

- s. 8: hurriyet.com.tr
- s. 10: gazeteArsivi.millyet.com.tr
- s. 12: milliyet.com.tr
- s. 13: Şevki Silan
- s. 14 (üst): sozcu.com.tr
- s. 14 (alt): bayrampasa.bel.tr
- s. 18: cnnturk.com
- s. 19: hurriyet.com.tr
- s. 20: ibbbayrampasadonusum.istanbul

OCAK 2017

OCAK 2017

İBB'nin Bebek'te 8.500 m²lik alanda yürüyüş ve bisiklet yollarını içeren dolgu projesi Bebek Semt Girişimi tarafından projenin tekne parkına dönüşeceği tehdidi nedeniyle protesto edildi (yapi.com.tr).

İBB, Haliç Köprüsü'nün Halıcıoğlu ayağında kalan ve bir kısmı park olan alanda Haliç Su Sporları Merkezi yapılacağını duyurdu (yapi.com.tr).

Metris Cezaevi'nin de içinde bulunduğu Esenler'deki askeri alanların bir kısmının toplu konut alanı olarak yeniden planlanması için İstanbul Konut İmar Plan Sanayi ve Ticaret AŞ (KİPTAŞ) ihale gerçekleştirdi (Yurt Gazetesi).

İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri (İETT) tarafından işletilen otobüslerin İBB iştiraki olan Otobüs AŞ'ye devredilerek özelleştirileceği açıklandı (Hürriyet).

Taksim Gezi Parkı Koruma ve Güzelleştirme Derneği, Gezi Parkı'nda aylardır bekletilen moloz yığınları ile ilgili dönemin İBB Başkanı Kadir Topbaş ve diğer yetkililer hakkında suç duyurusunda bulundu. 2016 yılında da aynı başvuruda bulunan dernek, İstanbul II No.lu KVKBK tarafından haklı bulunmuştu (BirGün).

2015 yılında Ermeni cemaatine iade edilen Kamp Armen'in gençlik ve bilişim merkezi olarak tasarlanan yeni mimari projesinin, Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi ve Mektebi Vakfı tarafından tamamlandığı duyuruldu (Habertürk).

ÇŞB tarafından onaylanan plan değişikliği ile Fikirtepe'de ruhsat verme yetkisi yeniden İBB'den ÇŞB'ye devredildi (Gazete Kadıköy).

Şişli Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'nin bulunduğu alanda yapılmak istenen konut ve alışveriş merkezi (AVM) projesine ilişkin imar planlarının yürütmesi, TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi'nin açtığı dava sonucunda İstanbul 3. İdare Mahkemesi tarafından ikinci kez durduruldu (spoist.org).

Bayrampaşa eski cezaevi alanında yapılmak istenen konut projesine ilişkin imar planları, TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi ve MO İstanbul Büyükşehir Şubesi tarafından dördüncü kez yargıya taşındı. Planların yürütmesi İstanbul 13. İdare Mahkemesi tarafından durduruldu (spoist.org).

İBB, Kanal İstanbul Projesi'nin hazırlıklarının tamamlandığını ve 2017 yılı içerisinde temelinin atılacağını duyurdu (arkitera.com).

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan "İstanbul Boğazı'nın durumu ortada. 7 katlı binalar var. Kararlı bir duruş sergilenmediği için böyle. Boğaz yasası yeniden çıkartılmalı" açıklamasında bulundu (arkitera.com).

Şişli'de bulunan Maçka Parkı'nın bir bölümü, Dolmabahçe-Levazım Tüneli Projesi kapsamında çitlerle çevrilerek kapatıldı (BirGün).

Milli Savunma Bakanı Fikri Işık, taşınması planlanan askeri alanlarla ilgili olarak büyük ölçekli askeri tesislerde altyapı ve üstyapının taşınmasının maliyetli olduğunu, kent içinde yeşil alan olarak kalmış alanların korunacağını ancak tüm askeri alanların yeşil alan olmadığını ve bu konudaki önceliğin bakanlık bütçesi olduğunu açıkladı (Gazete Kadıköy).

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

TMMOB MO İstanbul Büyükşehir Şubesi Üsküdar Meydan Projesi ile ilgili açıklama yaparak yanlış uygulamalarla yok edilen tarihi meydanın denize yapılacak dolgu ile telafi edilemeyeceğini belirtti (yapi.com.tr).

Aralarında şehir planlama meslek alanında emek vermiş meslektaşlarımızın da bulunduğu birçok kişi, 679 No.lu Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile soruşturma ve suç isnadı olmaksızın kamu görevinden ihraç edildi.

Kadıköy, Fenerbahçe'de devam eden inşaat alanında Erken Bizans Dönemi'ne ait sarnıç kalıntıları bulundu ve kazı çalışması sonucunda çıkan kalıntıların İstanbul V No.lu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu (KVKBK) tarafından tescillenmesine karar verildi (Gazete Kadıköy).

Pendik'te Adalar manzarasıyla bilinen Batı Mahallesi, daha önceki riskli alan kararının yürütmesinin durdurulmasının ardından yeniden riskli alan ilan edildi (Günlük Evrensel).

Kadıköy'deki eski meteoroloji arazisinde inşa edilen rezidans projesinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB) tarafından verilen iskan izninin yürütmesi, Kadıköy Belediyesi'nin açtığı dava sonucunda İstanbul 4. Dava Dairesi tarafından durduruldu (yapi.com.tr).

İBB, İstiklal Caddesi'ndeki nostaljik tramvay raylarının, yer döşemesinin ve caddenin yağmursuyu ve atık su altyapısının yenileneceğini duyurdu (arkitera.com).

2015 yılında yıkılma tehlikesi olması sebebiyle tamamen tahliye edilen ve ilçe belediyesi tarafından yıkım işlemi gerçekleştirilmeyen Zeytinburnu'ndaki bir bina kendiliğinden çökerek 2 kişinin ölümüne, 17 kişinin de yaralanmasına sebep oldu (arkitera.com).

Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki, İstanbul'da 50 bin riskli yapı olduğunu ve 1999 yılından önce inşa edilmiş 15 milyon yapının en az yarısının dönüştürülmesi gerektiğini açıkladı (arkitera.com).

Taksim Cami Projesi, İstanbul II No.lu KVKBK tarafından onaylandı (Akşam).

Dudullu-Bostancı arasında yapılması planlanan metro hattının inşaa çalışmaları İBB tarafından başlatıldı (yapi.com.tr).

Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ), İstanbul'daki ilçelerde gerçekleştirilecek kentsel dönüşüm çalışmalarının kolaylaştırılması adına Kayabaşı'nda inşası devam eden konutların ilçe belediyelerine tahsis edileceğini açıkladı (Sabah).

Bayrampaşa Belediyesi, eski cezaevi alanında gerçekleştirdiği konut projesini "‘Hayata Dönüş’ operasyonu"yla bilinen eski Bayrampaşa Cezaevi, bu kez gerçekten 'yaşama dönüş'ün adresi oluyor" ifadesiyle tanıttı (Cumhuriyet).

Bayrampaşa Belediye Başkan Yardımcısı Abdülner Şimşek, Bayrampaşa eski cezaevi alanında yapılmak istenen konut projesinin imar planlarının yürütmesinin durdurulması ile ilgili olarak İBB Meclisinde istek doğrultusunda yeni bir karar alınıp yine ufak bir revizyonla planın yenilenebileceğini, ruhsatların alınmış olduğunu ve bu kararın fiilen bir aksaklık çıkarmayacağını açıkladı (gazetemistanbul.com).

Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki, "Anadolu'da bir deprem olursa altından kalkarız, ancak İstanbul'da olursa perişan oluruz, ekonomi çöker" dedi (Şok).

İBB, Maçka Parkı'nda tünel çalışmaları kapsamında parkın bir bölümünün kapatılması ve ağaç kesimi hakkında açıklama yaparak, çalışma bitiminde nakledilen ağaç sayısı kadar ağaç dikimi yapılacağını belirtti (Tünaydın).

ŞUBAT 2017

DOLMABAĞE-LEVAZIM TÖNELİ

“Yeşil bizim için çok kıymetli. Burası nefes alacağımız tek alan. Hiçbir şekilde böyle bir şeye tevessül etmesinler, yoksa karşılarında halkı bulacaklar.”

(Bir mahalle sakini, Arkitera, 27 Ocak 2017)

TARİHLERLE DOLMABAĞE - LEVAZIM TÖNELİ

Gerek özel yatırımlar gerekse kamu yatırımlarıyla her geçen gün azalan açık kamusal alanlardan biri olan Maçka Parkı, İstanbul’u yönetenlerle İstanbul’u yaşayanlar arasında bir kez daha yükselen gerilimin yeni sahnesi oldu. Gerilimin nedeni ise 2016 yılının sonlarında İBB tarafından karayolu tünellerinin ilk uygulamaya başlanana Dolmabahçe-Levazım Tüneli Projesi. Şehir plancılarının özel ulaşım altyapısı projelerinin kendi talebini yarattığı, bu tür yatırımların yalnızca kısa vadede çözüm getirirken uzun vadede daha da köklü problemlere sebep olduğu doğrultusundaki uyarılarından yola çıkarak İstanbul’un gelecekte çeşitlenerek tartışılmaya devam edecek olan tünellerini Şubat ayı dosya konusu olarak seçtik.

18 Kasım 2016 tarihinde İBB’nin “Tünel Yollar Geliyor, Mesafeler Kısalıyor” başlıklı basın açıklaması ile duyurulan tünellerin ilk uygulamaya başlanana Dolmabahçe-Levazım Tüneli Projesi. Şehir plancılarının özel ulaşım altyapısı projelerinin kendi talebini yarattığı, bu tür yatırımların yalnızca kısa vadede çözüm getirirken uzun vadede daha da köklü problemlere sebep olduğu doğrultusundaki uyarılarından yola çıkarak İstanbul’un gelecekte çeşitlenerek tartışılmaya devam edecek olan tünellerini Şubat ayı dosya konusu olarak seçtik.

Açıklamada inşaatı devam eden 7,45 km’lik Dolmabahçe-Levazım Tüneli ve inşaatına başlanacak olan 90,72 km’lik tüneller ve proje çalışmaları devam eden 49,65 km’lik tünellerin güzergahları ile ilgili bilgiler yer alıyor.

6 Ocak 2017 tarihinde Beşiktaş İlçesi, Dolmabahçe - Levazım - Baltalima-

nı - Ayazağa Tünelleri Projesi’ne ilişkin 1/5.000 ve 1/1.000 ölçekli **13 Mayıs 2016** tasdik tarihli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı (KANİP) ve Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı (KAUİP) askıya çıkarıldı. **21 Ocak 2017** tarihli İBB basın açıklamasında dönemin İBB başkanı Kadir Topbaş’ın Pendik – Tavaşantepe Metro Hattı açılış töreninde yaptığı

“Tüneller ile yerin altını bir birine bağlayacak adımlar atıyoruz. Büyükçekmece’den Kağıthane’ye oradan da Sarıyer’e kadar tüneller, kavşak ve bağlantı yolları ile birlikte yaklaşık 140 kilometrelik yepyeni bir güzergah açıyoruz. Yeni bir alternatif ulaşım aksı kazanıyoruz. Aynı şekilde Anadolu yakasında da Harem’den Küçüksu’ya

Yenisahra'dan Bostancı'ya uzanacak tünellerimizle, İstanbul'un karayolu ulaşımında ezberleri bozmaya hazırlanıyoruz. Bunu yapacak gücümüz, imkanımız, güvenimiz, inancımız var. Cumhurbaşkanımızın liderliğinde böyle büyük adımlar atıyor olmanın gurur ve heyecanı ile doluyoruz."

açıklamalarına yer verildi ve İstanbul genelinde tünel yatırımlarının hızlandırılacağı belirtildi. Takip eden günlerde Maçka Parkı'nın Kadırgalar Caddesi üzerindeki bölümünde tünel projesinin girişi için çalışmalar başladı ve parkın güneybatı kesimine yüksek koruma çitleri yerleştirildi.

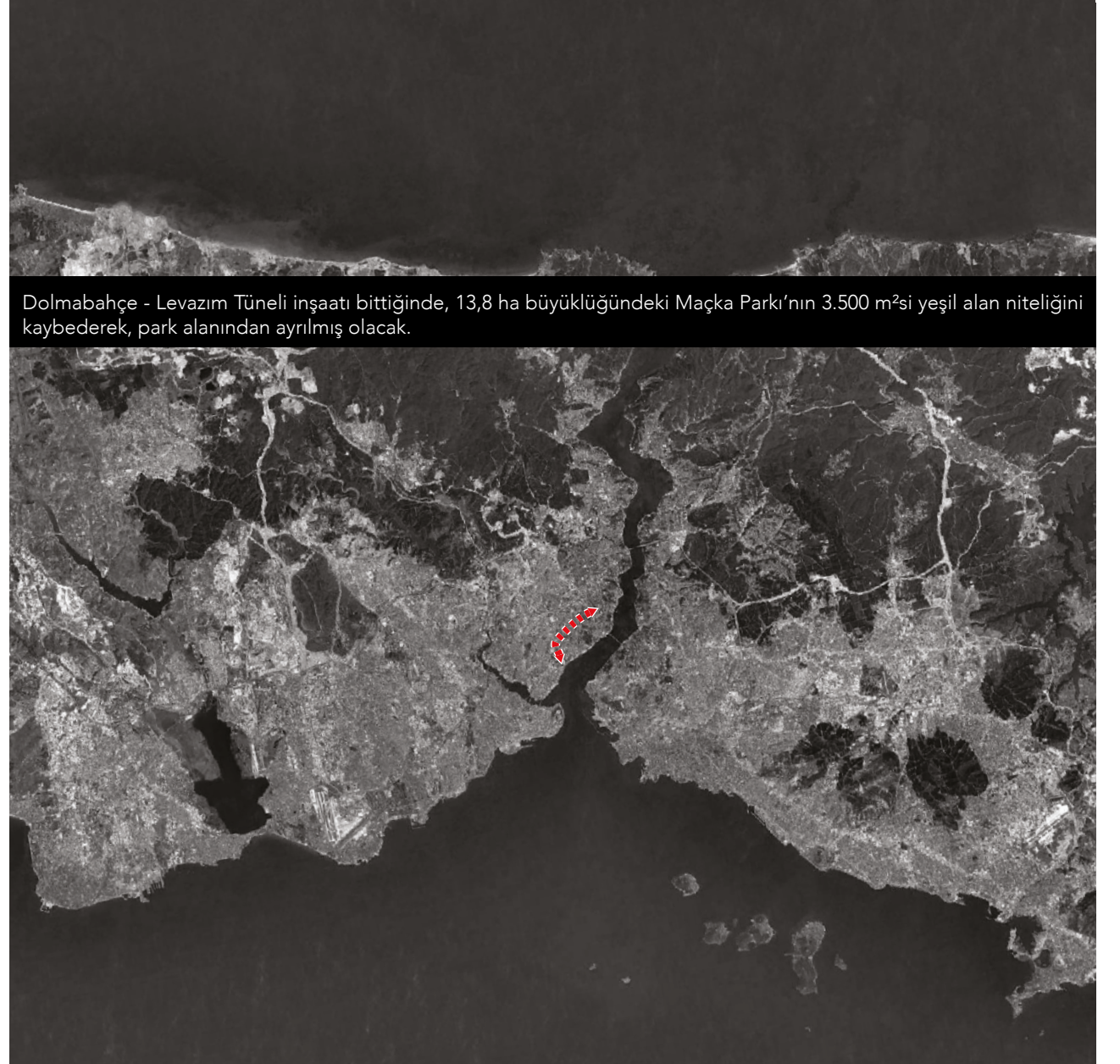
26 Ocak 2017 tarihinde dönemin TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu (YK) Başkanı Tayfun Kahraman, tünel inşaatına ilişkin olarak planların askıdan inmesinin ardından derhal yargı sürecini başlatacaklarını ifade ederek, "Maçka Parkı'nın işgal edileceğini net şekilde söyleyebiliriz" dedi.

İstanbul Kent Savunması (İKS) **26 Ocak 2017**'de sosyal medya üzerinden yaptığı paylaşımında "Maçkalılar, nefes alabildikleri, çocuklarının oynayabildiği ender yaşam alanlarından olan #MaçkaParkı'na sahip çıkmaya çağırıyor!" dedi.

Maçka Forumu, İBB'nin halihazırda askıda olan projeye itiraz süresi dolmadan inşaatı başlamasını ve ağaçların işaretlenmesine tepki göstererek **28 Ocak 2017** günü herkesi parkı sahiplenmek üzere koşuya çağırdı. Forumun açıklamasında şöyle dendi:

"Deprem sonrasında yegane toplanma alanımız olan, nefes alabildi-

İnşaatı Devam Eden Tüneller	
Dolmabahçe - Levazım	7,45 km
İnşaatına Başlanacak Tüneller	
Levazım - Armutlu	7,11 km
Armutlu - Cendere Yolu	4,82 km
Cendere Yolu - Ayazağa	1,78 km
Ayazağa - Çayırbaşı	4,51 km
Sarıyer - Kilyos	14,05 km
Kağıthane - Bayrampaşa	11,7 km
Bayrampaşa - Bağcılar	8,93 km
Bağcılar - Basın Ekspres (Olimpiyat yolu)	4,78 km
Basın Ekspres (Olimpiyat yolu) - Küçükçekmece	5,57 km
Küçükçekmece - Avcılar	6,24 km
Avcılar - Haramidere	6,1 km
Haramidere - Büyükçekmece	8,4 km
Silahtarağa Caddesi - Gaziosmanpaşa Caddesi	0,09 km
Eyüp	0,44 km
Unkapanı Kasımpaşa Sualtı Tüneli	0,85 km
Halkalı - Temapark	5,35 km
Toplam	90,72 km
Proje Çalışmaları Devam Eden Tüneller	
Harem - Beylerbeyi	8,64 km
Beylerbeyi - Çengelköy	5,1 km
Çengelköy - Küçüksu	4,9 km
Yenisahra - Bostancı	5 km
Kavacık - Çubuklu	3,4 km
Davutpaşa - Samatya	6,73 km
Unkapanı - Samatya	5,2 km
Merter - Kazlıçeşme	4,2 km
Levazım - Zincirli	2,94 km
Ortaköy - Kuruçeşme	1,7 km
Kadıköy - Kuşdili	1,84 km
Toplam	49,65 km

İstanbul T2nel Ulaşım Sistemleri Genel Haritası (Kaynak: ibb.istanbul)

G2sterim

- Bağlantı noktaları
- İnşası devam eden t2neller
- Tamamlanan t2neller
- 2019'da tamamlanacak t2neller
- 2019 sonrası planlanan t2neller

ęimiz, çocuklarımızın oynayabildiği, k2peklerimizin gezebildiği, nefes alabildiğimiz yaşam alanımızı korumak için herkese çağrıda bulunuyoruz!"

Protesto koőusu sonrası grup adına açıklama yapan avukat Ceren şen kavőaęın parkın içinden mi altından mı geçeceğini bilmek istediklerini belirterek

"Bizim bu konuda açık bir şekilde bilgilendirilmemiz gerekiyor. Kavşak tam olarak nereden geçecek. Biz buraya gelerek stres atıyoruz. Ayağımız toprağa değiyor, bizim için 1 m² toprak bile 2nemlidir"

diye konuştu. **07 Nisan 2017** tarihinde TMMOB şPO İstanbul şubesi ve TMMOB MO İstanbul B2y2kkent şubesi, Beşiktaş İlçesi, Dolmabahçe - Levazım - Baltalimanı - Ayazağa T2nelleri Projesi'ne ilişkin 1/5.000 ve 1/1.000 2lekli 13 Mayıs 2016 tasdik tarihli KANİP ve KAÜİP'e dava açtı.

İstanbul'un t2nelleri 2n2m2zdeki g2nlerde karşımıza çıkacak yeni projelerin uygulamaya geçmesi ve uygulanan projelerin sonuçlanmasıyla birlikte İstanbul g2ndeminde daha çok gerilim yaratacak. Bu gerilimin 2z2m2ne ilişkin 2017'de yayımlanan Kent Planlama kitabının *Kentsel Ulaşım Planlaması* b2l2m2nde Dr. Fikret Zorlu şunları belirtir;

"...Ulaşım planlaması alanında yapılan araőtırmalarda bireysel araç kullanımının sosyo-ekonomik gełiőme, kentin yayılımı ve yol altyapısına verilen 2ncelikler nedeniyle arttığı tespit edilmiőtir. Trafikteki taőıt yoğun-

luğunun azaltılması amacıyla çoğu kez yeni yollar yapılmakta veya yollar geniőletilmektedir. Bu yaklaşım Kuzey Amerika ve Avrupa'da 20. y2zyılın ilk yarısında benimsenmiő olup çok sayıda araőırmacı tarafından bu t2r 2z2mlerin kalıcı 2z2mler getirmediği tespit edilmiştir. Raylı sistemler ve otob2s ağı yatırımları ise aędaő ulaşım planlamasında benimsenen yaklaőımlardır..."

Son s2z olarak gelecekteki tartışmalara altlık olması açısından şu soruyu sormak istiyoruz; Bilimsel g2stergeler ve teknik çalışmalar aksini belirttiği halde kamusal alanları ve kamu kaynaklarını bu t2nellerin projelendirme ve uygulama s2releri için harcamak İstanbul'u nereye g2t2r2r? ○

YORUMLARLA DOLMABAĞÇE - LEVAZIM TÜNELİ

Murat Hazinedar | Beşiktaş Belediye Başkanı

İBB Meclis Konuşması, 13.05.2016

...2 yıllık görev süremde benden önceki 10 yılda ilçe ve Büyükşehir Belediyesinin bir türlü sağlamadığı uyumu sağlamaya çalıştım. Bu uyum olmadığı için İBB Beşiktaş'a bir çivi dahi çakmamıştı. Şimdi bu diyalogu sağlayarak ilçeme hizmet getirtmeye çalışıyorum.

Tayfun Kahraman | TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi YK Başkanı

bianet.org, 26.01.2017

Park girişleri iki tane gözüküyor. Biri Harbiye Açık Hava Tiyatrosu'nun hemen altından Kadırgalar Caddesi'nden. Diğeri de Küçük Çiftlik Park bölgesinden parkın alt girişi. Kaçınılmaz olarak park alanına zarar verilecek ama bunun ne ölçüde gerçekleşeceğini şu an bilemiyoruz. Parkın hava gazı fabrikası tarafındaki alt girişinde bir otoyol olacak ve oradan parka giriş şansı kalmayacak. parkla otoyol iç içe girmiş olacak. İstanbul'da tünel yaparak trafik sorununun çözülemeyeceğini, tünellerin tıkanacağını ve insanların karbon

monoksit zehirlenmesine maruz kalacaklarını hep söyledik. Ne yazık ki aynı bilinmezlik devam ediyor. Yine bir tünelle İstanbul trafiğini çözmeyi planlıyorlar ama sadece geçici bir pansuman olacak.

Şunu net olarak söyleyebiliriz: Maçka parkı işgal edilecek.

Ayşe Yıkıcı | TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi YK Üyesi

HTemlak.com, 27.01.2017

Bu karayolu yatırımı olan projenin imar planları Büyükşehir Belediyesi'nde askıda ve 6 Şubat'ta askıdan inecek. Buradaki önemli nokta tünellerin batış-çıkış noktalarıdır. Projenin Dolmabahçe çıkışı Maçka Parkı; Levazım çıkışı Ortaköy vadisi olarak görülmektedir. Oradan Harp Akademileri'ne çıkan bölgeye uzanıyor. Ayazağa için ise 'Maslak 1453' diye askeri alan üzerine çökmüş rant projesinin kıyısından Fatih Ormanı ve Maslak'ta yoğun olarak rastlayacağınız askeri alanların olduğu bölgeden çıkacağı görülmektedir.

Bu çıkış noktalarından da anlaşılacağı üzere parkalar, ormanlar, askeri alanlar kısacası kamu arazileri yine bir karayo-

lu projesine kurban ediliyor. Ayrıca bu iktidar karayolu yatırımlarının ulaşım sorunlarına çözüm olmayacağını ne zaman anlayacak? 3. Köprü rant projesinin kullanım oranlarına bakın. Dönün İstanbul'un trafik yoğunluğunun hangi hatlarda olduğuna bakın. Çözüm olmuş mu? Bu yaklaşımlarla yapılan projelerin çözüm olmadığı açıktır.

Sezgin Tanrıkulu | CHP İstanbul Milletvekili

dha.com, 27.01.2017

Bütün bölgeye hizmet veren ve tek nefes alınabilecek bir yer. bu bölgenin bir sakini olarak buradayım. parkı zaman zaman kullanıyorum. hiçbir bilgilendirme olmadan açıklama olmadan buranın kapatılmış olması son derece yanlış.

Gülay Yedekçi | CHP İstanbul Milletvekili

dha.com, 27.01.2017

Otobüs durağının yerini değiştirirken halka soracağım' diyen İBB başkanı Kadir Topbaş bu parkı yıkarken, bu parktaki ağaçları kesmeye çalışırken kime sordu?

Tilbe Saran | Tiyatrocu

dha.com, 27.01.2017

Burada büyüdüm, burada yaşlandım. Deprem sırasında burası bütün bölge halkı tarafından kullanıldı. Her bir ağaç bizim için çok kıymetli. Temiz hava alabildiğimiz, toprağa basabildiğimiz sosyalleştığımız bir alan ve bu bölgede başka böyle alan yok.

Ersin Kiriş | İnşaat Mühendisi / Politeknik YK Üyesi
politeknik.org.tr, 02.02.2017

Bu kez Maçka Parkı ile ayakta. 'Bu kadar da olmaz, bu kaçını, daha hangi parka saldıracaklar, yeter artık' gibi hayıflanmaları her gün yapıyoruz, görüyoruz, sosyal medyadan okuyoruz. Bu kez cinnet geçireceğiz diye aklımızdan geçmiyor değil. Hangi akıl, hangi düşünce biçimi bir parka, ağaçlarla dolu bir alana her defasında boş arazi muamelesi yapar diyerek yeniden inanamıyoruz. Gerçek şu ki, parkımız, Maçka Parkı tehdit altında.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB), Dolmabahçe-Levazım arasında inşa etmek istediği 7,8 km'lik karayolu tüneline Dolmabahçe giriş çıkış noktaları için Maçka Parkı'nı şantiye olarak belirlemiş. Parkın bir kısmını Boğaziçi Beton firması için tahsis etmiş, şirket proje başlamadan beton üretmeye, satmaya başlamış bile.

Proje temel olarak Maçka Parkı'nı, tünel giriş çıkışları ve tünel yaklaşım yolları ile kısıpaca alıyor, çevreliyor. Maçka Parkı bir kavşak noktasına dönüştürülüyor. Bu noktada İBB, parkın inşaat için çevrelediği Kısımında ağaçları taşıyacağını belirterek tepkileri absorbe etmeye girişti. Ağaç taşıma klişesinin ne uydurma bir argüman olduğunu her İstanbullu bilir. Nice parklar, ağaçlar "taşıyoruz" ile başlayıp yerle bir edildi. Ancak bu noktada en önemli husus tüm ağaçlar taşınsa dahi, proje Maçka Parkı'nın topografik (mevcut yer şekli durumu) yapısını bozuyor. Projede Dolmabahçe'ye geliş yolu tüneli Harbiye Açıkhava Tiyatrosu'nun alt hizasından çıkıyor ve yükseklik farkından kaynaklı Kadırga Caddesi ile birleşme noktasına kadar beton istinat duvarlarıyla derin bir yarıp oluşturarak ilerliyor, hançerliyor. Giriş tüneli ise şuan parkın koşu alanında paravanlarla çevrilen bölüm. Bu bölümdeki ağaçlar tünel kazı girişinin inşa edilmesi adına tamamen yok olacak.

"Gelişiyoruz, trafiğe çözüm, bilmem kaç dakikaya düşüyor" sözlerine alerjimiz var artık. Karayolu yaparak bir kentin trafiğinin çözülemeyeceğini, özel araç kullanımını teşvik eden, karayolu ulaşım aksını kentin içine içine çeken projelerin kentin geleceğinde yeni sıkışıklıklar, yeni trafik çileleri doğurduğunu bir kez daha söylemek gerekiyor. Kullanma zorunluluğu getirildiği halde 3. Köprü hangi sorunu çözdü?

Bizi yaftalamaya çalıştıkları üzere, karşı çıkıyoruz, buna da karşıyız. Bilimsel açıdan bir yalan varsa ortada, eğer çözüm değil yeni bir kangrense proje, eğer doğal yaşam alanları yok ediliyorsa, benim gibi mühendislere, üniversitemdeki ulaşım hocalarıma, parkı kullanan vatandaşlara karşı çıkmak düşüyor. Her şeye karşı değil, bu akılsızların cinnet boyutuna getirdiği inşaat projesine, mega proje saçmalığına karşıyız. İstanbul kentine zarar verilmesine karşıyız. 1994 yılından bu yana kenti yönetip, kendi dönemlerinde imar usulsüzlükleriyle dolu onlarca gökdeline izin verip, "dikey mimariye karşıyım" diyebilme pişkinliğine karşıyız, içimiz rahat hayır diyoruz.

İstanbul'un temiz hava ve su varlıklarına ev sahipliği yapan Kuzey Ormanları'nı katleden 3. Köprü'ye kadar uzanan bu tünel projesi ve devamı Maçka Parkı'nın, Ortaköy Vadisi'nin, Armutlu'nun, Fatih Ormanı'nın ve Belgrad Ormanı'nın yıkımı anlamına geliyor. Maçka Parkı, günlerdir parkta bir araya gelişlerin, parka sahip çıkanların ısrarıyla kurtulacak. İBB'ye itiraz dilekçeleri verilecek, kime sordunuz denilecek.

Tünel projesinin diğer ayağında tehdit altındaki 200 dönümlük Ortaköy Vadisi var. Bu noktada yazıyı Beşiktaş Belediye Başkanı Murat Hazinedar'a değinmeden bitirmeyelim. Ortaköy Vadisi'nin bir bölümü katlı kavşaklarla çevriliyor. Başrolde yine, İhlamur Parkı'nı savunan halka korumalarıyla saldıran, İBB ile proje konusunda anlaşılan Beşiktaş Belediye Başkanı Murat Hazinedar var. Beşiktaş Belediyesi, Hazinedar öncesi dönemde tünel projesinin planlarına dava açmış ve Danıştay'a uzanan davayı kazanmıştı. Hazinedar ise Beşiktaş halkının gözünün içine bakarak Ortaköy Vadisi'ni ve Maçka Parkı'nı yok edecek tünel projesine evet dedi, "Kadir Abi"sinin yanı başında. Kendisi tarihin sayfalarına böyle girecek ama Beşiktaş ve Şişli halkı Maçka Parkı'nı ve Ortaköy Vadisi'ni kurtaracak.

Hayri İnönü | Dönemin Şişli Belediye Başkanı
bianet.org, 02.02.2017

Şişli ne yazık ki, yeşil alanı çok az bir kent. Yeşil alanlar halkın hem nefes alma, hem de afet toplanma merkezleri olarak mutlak ihtiyacımız olan alanlardır. Şişlili komşularımıza karşı, bu alanları korumak, belediye başkanı olarak sorumluluğumdur.

İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nde, CHP'li meclis üyelerinin muhalefetiyle, oy çokluğuyla kabul gören projeye, Şişli Belediye Başkanlığı olarak, itiraz nedenlerimiz şunlar:

* Maçka Parkı 1940'lı yıllardan beri, kent sakinlerinin dinlenmek ve spor faaliyetlerini gerçekleştirdiği, yıllanmış bitki dokusuyla kentin nefes aldığı çok önemli bir park. Teklif planda tünel giriş çıkışlarıyla ve izlediği güzergâhla, parkın üzerindeki ağaç ve bitki örtüsü ve fonksiyon alanlarının önemli ölçüde zarar göreceği düşünülmekte.

* Maçka Parkı, İstanbul'da meydana gelebilecek bir deprem afetine karşı Şişli ilçesi sınırlarında çadır kent alanı olarak kullanılacak ve "Afet Toplanma Alanı" olarak belirlenmiş bir park.

* Teklif plan, "Tarihi ve Kentsel Sit Alanı" sınırından geçmekte. Sit alanı dahilindeki Maçka Parkı'na ve hem de Maçka Caddesi güzergahında yer alan Tarihi Maçka Maden Fakültesi, Maçka Teknik Lisesi vb. önemli tarihi nitelikli binalara zarar vereceği düşünülmekte.

Çağdaş Öztürk | Peyzaj Mimarı / İKS
milliyet.com.tr, 04.02.2017

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yaptığı açıklama baştan beri aynı açıklama aslında. Parkı yok etmeyeceklerini tırnak içinde söylüyorum. 97 adet ağaç taşıyacaklarını söylüyorlar. Parkın şu karşı tarafını görüyorsunuz. İBB'nin dün göstermiş olduğu proje ve görselde iki çıkışında burada olacağı gözüktüyor ama İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin asmış olduğu planlarda ise çıkış tüneli Açık Hava Tiyatrosu'nun altından çıkıyor. Karşıda görmüş olduğunuz bütün bölgeyi götürüyor. Yarıklar oluşturuyor. İstinat duvarları çıkartıyor. Değil 97, yüzlerce ağacı yok edecek bir proje aslında. Sadece Maçka Parkı'nı bitirmeyecek aynı zamanda Ortaköy vadisini de bitirecek. Aynı anda Fatih Ormanı'nı da bitirecek. Oradan Sarıyer'e bağlayıp üçüncü köprüye kadar bir ulaşım projesi yaptıklarını söylüyorlar ama böyle bir ulaşım projesi olamaz.

BASINDA DOLMABAHCÉ - LEVAZIM TÜNELİ

Maçka Maratonu | Hazal Ocak

cumhuriyet.com.tr, 29.01.2017

Doğa ve yaşam savunucuları ile bölge sakinleri dün kar, yağmur demeden, Maçka Demokrasi Parkı'nda buluştu. Tünel inşaatı tehdidi altında olan ağaçları ve parkı korumak için dakikalarca koştular. "Koştuğun yere sahip çık" diyerek bir araya gelen onlarca kişi, İBB'nin parkın bir bölümünü yok edecek projesini protesto etti. Koşu sonrası tünel imar planlarına itiraz dilekçesi imzalandı. Dilekçeler, önümüzdeki hafta Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na verilecek.

Alkışlarla protesto

Dolmabahçe-Levazım arasındaki 7.42 kilometre uzunluğundaki tünel çalışmaları kapsamında Maçka Parkı'nın bir kısmı panellerle kapatılmıştı. Parkın stadyum girişine yapılması planlanan tünel 3. Köprü'den Karadeniz kıyısına kadar bağlanacak. Sosyal medyadan örgütlenen, Maçka Parkı'nda spor yapan koşucuların da aralarında bulunduğu onlarca kişi, evcil hayranlarıyla birlikte dün parkın ortasındaki havuzda buluştu. Isınma hareketleri yaptıktan sonra parkta yaklaşık 4 kilometre

koştular. Parkın, koşu parkurunun bir bölümünün kapatıldığı, Dolmabahçe girişine geldiler. Park girişinin panellerle kapatılmasını alkışlarla protesto ettiler. Burada grup adına açıklama yapan avukat Ceren Şen, "Proje halka tüm detaylarıyla açıklanmalı. Kavşak tam olarak nereden geçecek? Biz buraya gelerek stres atıyoruz. Ayağımız toprağa değişiyor. Bizim için 1 metrekare toprak bile önemli" dedi.

Philip park için koştu

Eyleme çok sayıda koşu grubu da katıldı. İstanbul Expat Runners koşu grubundan Philip West, 55 yaşında. İstanbul'a 30 yıl önce İngiltere'den gelmiş. Bir okulda matematik öğretmenliği yapıyor. West, koşu sonrası şunları söyledi: "İBB ya da Türkiye Cumhuriyeti, İstanbul'da tramvay yapıyorlar. Metro yapıyorlar. Bu iyi ancak bir yerdeki sorun 2 km öteye taşınmamalı. Bu işin sonu yok. Bir yeri yaparken, bir yeri yıkıyorlar. Tünel parkın içerisinden geçmemeli." "İngiltere'de böyle bir uygulama yapılır mı" sorusuna, "mümkün değil" yanıtını veren West, "İki gün önce Viyana'daydım. Orada büyük bir alanda düzenleme yapıyorlar. Kimse de itiraz etmiyor. Herkes güzel olacağını biliyor. Burada maalesef güvensizlik var. Güvenmi-

yoruz açıkçası. Bölgede herkes bu parkı kullanıyor. Bir yol için parktan alan alınmamalı" dedi.

'Açıklama bekliyoruz'

Rundamental koşu grubu ise şu açıklamayı yaptı: "İşten eve gelirken kaç kişi toprağa basıyor? Biz koşuyoruz, oksijen önemli. Doğada koşmak istiyoruz. Şehirde koşmaya da alışmışız ama bu park bizim için o kadar önemli ki... Burada oturan insanların geldikleri ve spor yaptıkları tek yer. Trafikçi azaltmaya çalışıyorlar anlıyoruz ama bir yandan ağaçlar da azaltılıyor. Park da gidiyor. Parka zarar vermeden bir çözüm olsun istiyoruz. Bunun için de net bir açıklama bekliyoruz.

İBB'den Maçka Parkı açıklaması: Ağaçların yerine yenilerini dikeceğiz

bianet.org, 03.02.2017

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Dolmabahçe ile Levazım arasında yapılacak karayolu tünelinin Maçka Parkı'nda yapılmak istenen kısmıyla ilgili açıklama yaptı.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Dolmabahçe ile Levazım arasında yapılacak karayolu tünelinin Maçka Parkı'nda yapılmak istenen kısmıyla ilgili açıklama yaptı.

"1 metrekare yeşil alan kaybolmayacak"

Açıklamada 1 metrekare yeşil alan kaybı olmayacağı belirtildi.

- Toplam büyüklüğü 138 bin 971 metrekare olan Maçka Parkı'nın 3500 metrekarelik bölümünde tünel girişi için geçici bir çalışma yapılacak.

- Çalışma tamamlandığında 3500 metrekarelik alan eski haline döndürülecek ve 1 metrekare yeşil alan kaybı olmayacak.

- Çalışma yapılacak alanda 97 adet ağaç bulunuyor. Ağaçların zarar görmemesi için İstanbul Orman Fakültesi'nden alınan 29 Aralık 2016 tarih 221560 sayılı rapor doğrultusunda hassas bir çalışma yürütülecek.

- Bu ağaçların bir kısmı uzmanlar nezaretinde özenle taşınıp Maçka Parkı içinde bir kısmı da farklı alanlarda ıslatılacak. Çalışmalar sırasında ağaçların kesilmesi söz konusu değil.

- Tünel tamamlandığında çalışma yapılan 3500 metrekarelik alandan nakledilen ağaç sayısı kadar ağaç yine aynı yere diki- leceği için ağaç sayısı azalmayacak aksine artmış olacak.

Şişli Belediyesi de itiraz etti

Dün de Şişli Belediyesi, Maçka Parkı'ndaki inşaat ile ilgili İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne yaptığı itirazda parkın nefes alma ve afet toplanma alanı olduğuna dikkat çekerek İBB kararına itiraz etmişti.

Parkta neler oluyor?

Söz konusu tünelin 7,5 kilometre olması planlanıyor. Dolmabahçe-Levazım-Baltalimanı-Ayazağa Tünelleri Projesi geçtiğimiz yıl, Mayıs 2016'da İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclisi'nde gerçekleştirilen oylama sonucunda kabul edildi. Projenin 2019'da tamamlanması planlanıyor.

İstanbul'da Dolmabahçe ile Levazım arasında yapılacak karayolu tüneli kapsamında Maçka Parkı'nın etrafı çitlerle çevrildi. Parkın alt tarafındaki koşu yolunda ağaçlar sökülme- ye başlanırken, koşu parkurunun da bir kısmı kapatıldı. Kesilecek ağaçlar da numaralandırıldı.

TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şube Yönetim Kurulu Başkanı Tayfun Kahraman, bianet'e yaptığı açıklamada, "Maçka Parkı'nın işgal edileceğini net şekilde söyleyebiliriz" dedi.

İBB ise "Söz konusu alanda İstanbul trafiğini rahatlatmak üzere Dolmabahçe Levazım arası karar araç tünelleri ve kavşak inşaatları yapılacaktır. Müdürlüğümüz çalışmaları süresince Maçka Parkı'nın karşısında bulunan alan yaya geçişlerine kapatılmıştır" dedi.

Maçka Demokrasi Parkı hakkında

Kadırgalar Vadisi'nde (Harbiye Kongre Vadisi) üzerine kurulu park, Dolmabahçe, Maçka, Nişantaşı ve Harbiye arasındaki geniş bir alanı kaplıyor.

Parkta ıhlamur, kavak, gürgen, kestane, meşe, akasya, çınar, şimşir, kızılbaş, ceviz ve dış budak ağaçlarının yanı sıra yüzlerce çeşit bitki bulunuyor.

Maçka Demokrasi Parkı'nın içinde iki spor aletleri parkı, iki çocuk oyun alanı, iki kahvehane ve lokanta, bir yapay ada ve iç içe toplam dokuz yapay havuz var.

Maçka Demokrasi Parkı'nın bulunduğu vadi ile ilgili ilk bilgilere 19. yüzyılın ortalarında rastlanır. Sık ağaçlıklı küçük kullu-belerle bezenmiş ve yanından dere akan bir vadi olarak tanımlanan bu bölgenin at sürme, piknik ve mesire alanı olarak kullanıldığı düşünülüyor.

1990'lı yılların başında yanından kanalizasyon deresi akan ormanlık bir alandı. Bölge 1993 yılında restore edildi. Adına "Demokrasi" kelimesi restorasyon sonrası verildi. Bu çalışma sırasında Beyoğlu Evlendirme Dairesi ile parkı birleştiren bir teleferik inşa edildi.

Maçka Parkında Talana Karşı Koşulu Direniş Sürüyor | Zeynep Kuray

birgun.net, 04.02.2017

Maçka Parkı'nda İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) tarafından yüzlerce ağaç taşınarak inşa edilmek istenilen tünele karşı koşullu protesto yapıldı. Maçka parkı havuzu önünde bir araya gelen yurttaşlar parka yaptıkları koşuyla sahip çıktı. CHP Milletvekili Sezgin Tanrıkulu'nun de katıldığı yürüyüşte ranta karşı yeşil alanları savunma sözü verildi.

Maçka Parkı'nın topografik yapısı değiştirecek ve yüzlerce ağacının yerlerinden sökülmesine neden olacak Tünel inşaa projesine karşı tepkiler giderek büyüyor. Maçka Parkı havuzu önünde buluşan yurttaşlar, doğanın talan edilmesi yaptıkları koşuyla protesto etti.

Tanrıkulu: Parkı sonuna kadar koruyacağız!

Koşuya , CHP Milletvekili Sezgin Tanrıkulu'nun da destek için katıldı. Koşu sonrası Birgün'e konuşan Tanrıkulu, Maçka Parkı'nı sonuna kadar koruyacaklarını vurguladı. Maçka Parkı'nın bu çevrenin neredeyse tek korunan yeşil alanı olduğuna dikkat çeken Tanrıkulu, nefes almak isteyen çevre halkının faydalandığı tek yerin bu park olduğunu söyledi. İstanbul'un çözülmesi gereken bir trafik sorunu olduğu ancak bu sorun çözülürken azami bir duyarlılık gösterilmesi ve çevre halkının bilgilendirilmesi gerektiğini hatırlatan Tanrıkulu, " Oysa bu proje başlatılırken bu duyarlılık gösterilmedi maale-

sef. Şimdi yurttaşların dayanışması sayesinde İBB bir açıklama yapmak zorunda kaldı ve bu parkın tamamıyla korunacağını kamuoyu ile paylaştı" diye konuştu. Parkı sonuna kadar koruyacaklarını vurgulayan Tanrıkulu, " Tamam proje yapılıns ama parkta korunsun" dedi.

Maçka Forumu, Tünel inşaatı için Maçka Parkı'nın etrafının çitlerle çevrilmesi ve ağaçların kesilmesi üzerine parka sahip çıkmak isteyenleri yarın saat 10.30'da parkta koşmaya çağırdı.

Görseller

- s. 24: wowturkey.com
- s. 30: 140journos.com
- s. 31: twitter.com/@goktay
- s. 32: twitter.com/@kuzeyormanlari
- s. 34: twitter.com/@goktay
- s. 36: twitter.com/@komsukapisi

ŞUBAT 2017

Maçka Parkı'ndan geçmesi planlanan Dolmabahçe – Levazım Tüneli projesine ilişkin imar planına, çevre halkı tarafından İBB'ye ve İstanbul II No.lu KVKBK'ye iletilen dilekçelerle itiraz edildi (Cumhuriyet).

Kartal'da bulunan Şehir Parkı alanının kısmen konut alanına dönüştüren imar planı değişiklikleri TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi tarafından yargıya taşındı (spoist.org).

© posta.com.tr

Eyüp İlçesi'nde, Haliç Siluet sınırları içinde yapılaşan alanda 2012 yılında belirlenen maksimum 10 kat inşaat sınırı, İBB Meclisince taban inşaat alanı artırılarak 7 kata düşürüldü (Sözcü).

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Ahmet Arslan, Kanal İstanbul Projesi'nin inşaat faaliyetlerine 2017 yılı içerisinde başlanacağını ve Varlık Fonu AŞ'nin fonlayacağı ilk projenin Kanal İstanbul olacağını açıkladı (yapi.com.tr).

Üsküdar Meydan Projesi kapsamında denize yapılması planlanan dolgu inşasına ilişkin ÇŞB, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) gerekli değildir kararı verdi (Gazetemistanbul).

İstanbul III No.lu KVKBK, Dolmabahçe – Levazım tüneline ilişkin Maçka Parkı'nda başlatılan inşaat faaliyetleri için, koruma kurulu izni olmadığı gerekçesiyle kısmen durdurma kararı aldı (Habertürk).

Maçka Parkı'ndaki inşaatla gösterilen tepkiler üzerine İBB, İstanbul III No.lu KVKBK tarafından verildiği söylenen kısmi durdurma kararının kendilerine tebliğ edilmediği ve inşaat faaliyetlerinin durdurulmayacağını açıkladı (Habertürk).

Çatalca, Kabakça Köyü'ne ilişkin hazırlanan ve köy yerleşik alanının dışında kalan birçok alanı yapılaşmaya açan imar planları TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi'nin açtığı dava sonucunda İstanbul 9. İdare Mahkemesi'nin kararı ile iptal edildi (spoist.org).

Gaziosmanpaşa'da bulunan Gecekondulu Önleme Bölgesi'ne ilişkin imar planları İstanbul 5. İdare Mahkemesi'nin kararıyla, niteliksiz yaşam alanı oluşturacağı ve donatı alanlarının yetersiz olması gerekçeleriyle iptal edildi (spoist.org).

Galataport Projesi inşaat faaliyetleri kapsamında, Türkiye'nin ilk deniz yolcusu salonu olan ve I. derece korunması gereken kültür varlığı olarak tescilli Karaköy Yolcu Salonu yıkıldı (arkitera.com).

İstanbul III No.lu KVKBK, Dolmabahçe – Levazım Tünel Projesi kapsamında Ortaköy Vadisi'nde gerçekleştirilen inşaat faaliyetleri için koruma kurulu onayı alınmadan yapılamayacağı gerekçesiyle durdurma kararı verdi (Sözcü).

Pendik, Batı Mahallesi'nde bulunan 54 ha'lık riskli alana ilişkin imar planları ÇŞB tarafından onaylanarak askıya çıkarıldı (csb.gov.tr).

© arkitera.com

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28

Büyükkemece'de bulunan ve Mimar Sinan'ın "şaheserim" olarak tanımladığı Kanuni Sultan Süleyman Köprüsü'nde çatlaklar ve çökmeler meydana geldi (yapi.com.tr).

© trtavaz.com.tr

Maçka Parkı'ndan geçmesi planlanan Dolmabahçe – Levazım Tüneli projesini protesto amacıyla, çevre halkı tarafından parkta tüm gün süren etkinlikler düzenlendi (Cumhuriyet).

Aralarında şehir planlama meslek alanında emek vermiş meslektaşlarımızın da bulunduğu birçok kişi, 686 No.lu KHK ile soruşturma ve suç isnadı olmaksızın kamu görevinden ihraç edildi.

Taksim Cami Projesi'nin şantiyesi kurularak inşaat çalışmalarına başlandı (Aydınlık).

© 140journes.com

Dolmabahçe – Levazım Tüneli projesine ilişkin imar planının Maçka Parkı'nı kapsayan kısmı değiştirilerek, tünel parkın altından geçecek ve park sınırları korunacak şekilde yeniden düzenlendi (BirGün).

Karaköy Yolcu Salonu'nun yıkılmasının ardından Galataport tarafından yapılan basın açıklamasında, yapının yıkılması sırasında gerekli önlemlerin alındığı, yapının mevcut hali ile can güvenliği kriterlerine uygun olmadığı ve yeniden inşa edileceği açıklandı (arkitera.com).

Karaköy Yolcu Salonu'nun yıkılmasına ilişkin TMMOB MO İstanbul Büyükşehir Şubesi tarafından yapılan basın açıklamasında yapılan uygulamanın gerekçelendirilmeden, herhangi bir açıklama yapılmadan ve mevcut statik olarak güvenilir olduğu raporlarına rağmen gerçekleştirildiği belirtildi (mimarist.org).

Büyükdere Caddesi ve çevresine ilişkin imar planları, donatı alanlarının ve altyapının yetersiz olduğu bir kent dokusu öngördüğü gerekçesiyle yargıya taşındı (spoist.org).

© mapio.net

MART 2017

ÜSKÜDAR MEYDAN PROJESİ

“Allah nasip ederse, gelecek yıl Ekim ayında Üsküdar Meydan’daki bu projelerimizi tamamlamış oluyoruz. Yepyeni bir Üsküdar Meydanı ortaya çıkaracağız.”

(Üsküdar Belediye Başkanı Hilmi Türkmen, 23 Mart 2017)

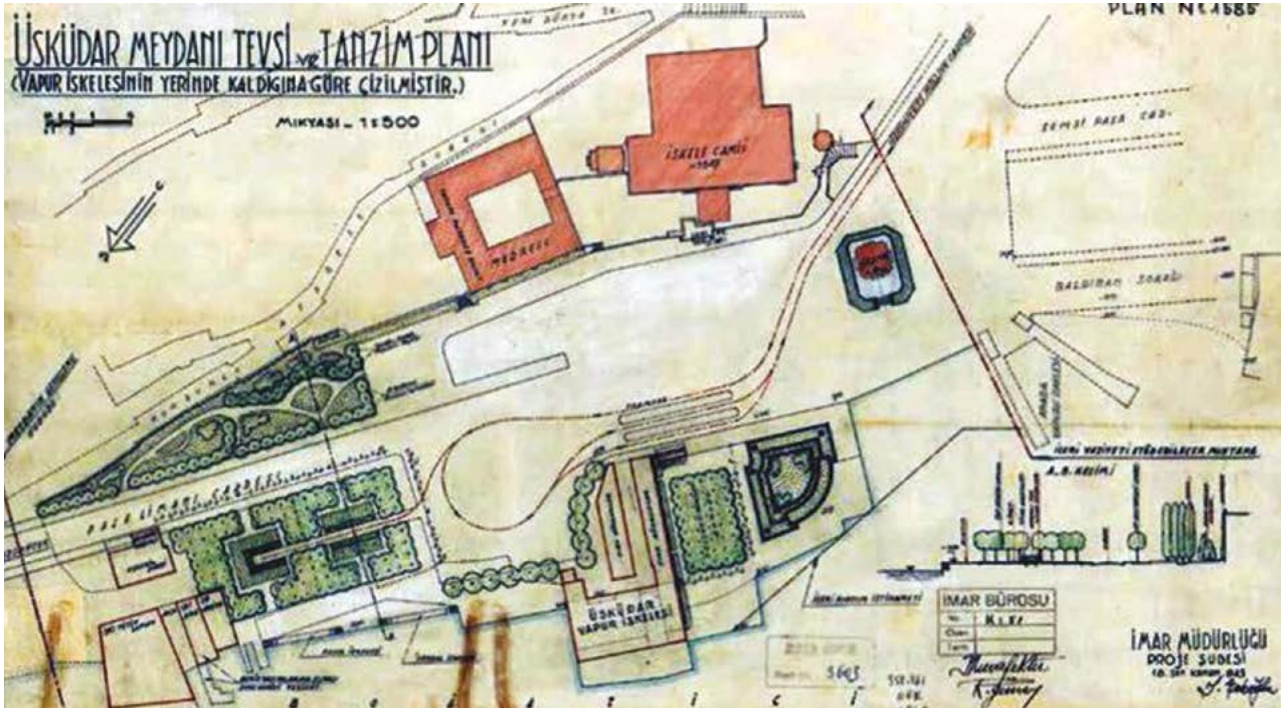
TARİHLERLE ÜSKÜDAR MEYDAN PROJESİ

Boğaz kıyısında bir liman katabasırken giderek büyüyen Üsküdar’ın Mimar Sinan eserleriyle süslü meydanı... Defalarca yeniden düzenlenmiş ancak bir türlü bir düzen oturtulamamış İstanbul meydanlarından biri olarak Marmaray inşaatı nedeniyle yıllar boyunca kapalı kaldı. İnşaat bitip yeni düzenlemesi gün ışığına çıktığındaysa ilk yağmurda sulara teslim oldu ve denizle karanın birleştiği görüntüler meydanın tasarımına ilişkin sorunları gündeme getirdi. Seçim vaadi olarak sunulan yepyeni Üsküdar Meydanı’na yönelik imar planı 2016 yılının son günlerinde İBB meclisinde kabul edildi. Denize yapılacak dolguyla meydanın büyütülmesi planlandı ve 2017 yılı Haziran ayında Üsküdar sahilinde kazıklar çakılmaya başlandı. Kazıkların Şemsi Ahmet Paşa

Camisi’nin duvarlarında yarattığı tahribat, meydanın yeniden kent gündemine gelmesine neden oldu. Kentin en yoğun kullanılan meydanlarından birindeki planlama sorunun ele alınış biçimi ve uygulanmasına yönelik sürecin tarihsel olarak ortaya koyulması ve geleceğe aktarılması amacıyla Üsküdar Meydanı düzenlemesine İstanbul Kent Almanagi 2017’de yer vermeye karar verdik.

Milattan önce Khalkedon kentinin limanı olan Üsküdar, Boğaz kıyısındaki konumu ile ticaret ve yolcu hareketinin yoğun olduğu bir yerd. Roma Dönemi’nde önemli bir ticaret ve konaklama merkezi haline gelen Üsküdar’da, Salacak’ta inşa edilen mescit ve etrafında oluşan mahalle ile klasik Osmanlı kent dokusu oluşmaya

başladı. Mihribah Sultan Cami (1548) ve Külliyesi ile biçimlenen, Şemsi Ahmet Paşa Cami (1581) ve Yeni Valide (Valide-i Cedid) Cami (1710) arasındaki Üsküdar Meydanı, **1728** yılında 3. Ahmet Çeşmesi’nin eklenmesiyle yeni bir nirengi noktası kazandı. **1786**’da çeşmenin tamiri ile birlikte dükkânlar ve kayıkhaneler yıkılarak İskele Cami, çeşme ve iskele üçgeninde yeni ve büyük bir meydan açıldı. **1931**’de Üsküdar Kaymakamı tarafından gerçekleştirilen ve meydandaki imarethanelerin yıkımı ile sürdürülen çalışma *şehirleri güzelleştirmek* namı altında yürütüldü. Prost’un plan çalışmalarının bir parçası olarak **1943** yılında hazırlanan *Üsküdar Meydanı Tevsi ve Tanzim Planı* projesinde Mihrimah Sultan Camii, türbe, sübyan mektebi ve medresesi ile 18. yy’a ait meydan çeşmesi haricinin

de caminin ön tarafı tamamen yıkıldı. **1950**'lerden itibaren araç yoğunluğunun artması sonucu otopark haline gelen meydana yeniden düzenleme yapılması için **1962** yılında Üsküdar Meydanı Tanzim Planı hazırlandı. **1967** yılında uygulanmaya başlanan projenin uygulamasına yönelik inşaat çalışmaları iki yıl sürdü ancak meydana yönelik düzenleme ihtiyacı araç trafiğinin artmasıyla devam etti. **1987** yılında açılan uluslararası proje yarışmasında birincilik ödülünü Mehmet Doruk Pamir ekibi, ikincilik ödülünü Fulin Bölen, üçüncülük ödülünü ise Baran İdil ekibi aldı. Pamir projesinde "...kendi içinde bütünleşen ve motorlu araç trafiğinin olumsuz etkilerinden arınmış, gerçek

bir kent meydanının kurgusunu oluşturmak" hedefleri sıralanırken, meydan kurgu ve dokusu hakkında da "...tarihi yapılarla anlaşılan, ancak kendi öz benliği olan mimari tutum ile kopuk kopuk kalmış yapıları birbirine bağlamak..." ilke olarak belirtildi. **1987** yılında ilk geniş kapsamlı fizibilite etüdüyle ana hatları belirlenen ve güncellemelerle proje aşaması **1998** yılında biten proje, Marmaray'ın gündeme gelmesi ile devre dışı bırakıldı. **1988**'de Üsküdar'ı Harem'e bağlayan sahil yolu açılırken tütün fabrikaları yıkılarak meydan genişletildi. **2005**'te başlayan Marmaray inşaatı ile meydanın büyük kısmı araç ve yaya trafiğine kapatıldı. Marmaray inşaatı **29 Ekim 2013**'te tamamlanarak

meydan yeniden açıldı. Ancak meydan düzenlemesinin ardından **2014** yılı **Temmuz** ayındaki ilk yağış Üsküdar Meydanı'nda kara ile denizin birleşmesine neden oldu. **2014** yılı yerel seçimlerinde Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) adayı Hilmi Türkmen seçim vaadi olarak Üsküdar Meydanı'nda yapacakları düzenlemeleri anlattı. Kongre merkezi, şehir otoparkı, yeni belediye hizmet binasını içine alan meydandan bahseden Türkmen, "Üsküdar'a yeni bir meydan planlıyoruz. Üsküdar'daki katlı otoparkı kaldıracacağız. Mevcut belediye hizmet binasını yıkacağız. Altına otopark, üstünü yeşil alan haline getirip meydana dahil edeceğiz. Böylece Üsküdar geniş bir meydana kavuşmuş

Üsküdar Vapur İskelesi

1851'de kurulan Şirket-i Hayriye'nin Boğaz kıyılarında yaptırdığı ilk iskelesi olması bakımından ayrı bir yeri vardır. İlk defa 19. yy. ortalarında "Öküz Limanı" olarak tabir edilen mevki bir miktar doldurulup, denizden yer kazanılarak yaptırılmış. Dolayısıyla ilk yapılan iskelenin bugünkünden biraz daha içerde, tarihi çeşmeye biraz daha yakında olduğu tarihi kaynaklarda belirtilir. 1906'da ilk iskele binası yıkılıp yerine yenisi inşa edilir. İskele, Türk Denizcilik Bankası tarafından 1965 yılında bir kez daha Orhan Şahinler tarafından hazırlanan tasarımıyla inşa edilir. Tarihinde dördüncü kez 1983'te restore edilir.

olacak” dedi. **2015** yılı Kasım ayında Üsküdar Belediye Başkanı Hilmi Türkmen Üsküdarlı esnaflara meydan projesine dair bilgi vererek “Üsküdar’ın estetiğine uymayan bu Marmaray’ın havalandırma bacalarını tıraşlayacağız” dedi. **2016 yılı Nisan** ayında dönemin İBB Başkanı Kadir Topbaş, Üsküdar ile Kabataş arasına yayalar için bir tüp tünel yapmayı planladıklarını açıkladı. **6 Eylül 2016** tarihinde Üsküdar Meydan Projesi kapsamında Üsküdar Belediyesi eski hizmet binası yıkıldı. **2016 yılı Aralık** ayında ise İBB

tarafından Üsküdar sahiline yapılacak dolgu alanı ve meydan düzenlemesine ilişkin imar planı değişikliği İBB Meclisinde kabul edildi.

ÇŞB **2017 yılı Ocak** ayında Üsküdar Meydan Projesi kapsamında dolgu alanı ve meydan düzenlemesine ilişkin ÇED sürecini başlattı. **3 Ocak 2017** tarihinde TMMOB MO İstanbul Büyük-kent Şubesi yaptığı basın açıklaması yaparak “Üsküdar Meydanı şehircilik anlayışından uzak projelerle kaosa itilmiştir” dedi. **2017 yılı Haziran** ayında

Üsküdar Meydan Projesi kapsamında Boğaza kazıklar çakılmaya başlandı. Kazıklama işlemlerinin ardından cami avlusunun duvarlarında ve cami ile deniz arasındaki yürüme yolunda derin çatlaklar oluşmaya başladı. Kazıkların çakılması sırasında Mimar Sinan’ın inşa ettiği Şemsi Ahmet Paşa Camisi’nin avlu duvarlarında çatlaklar oluştu. Sosyal medya üzerinden projeye karşı tepkiler yükseldi. **21 Haziran 2017**’de Üsküdar İstanbul’dur yazılı pankart açan yaklaşık yüz kişilik grup, caminin avlu duvarında meydana gelen çatlakların kazıklama nedeniyle olduğunu söyleyerek, proje ve projede sorumluluğu olan yetkililer hakkında soruşturma başlatılmasını talep etti. **22 Haziran 2017**’de TMMOB MO İstanbul Büyük-kent Şubesi yaptığı açıklamada,

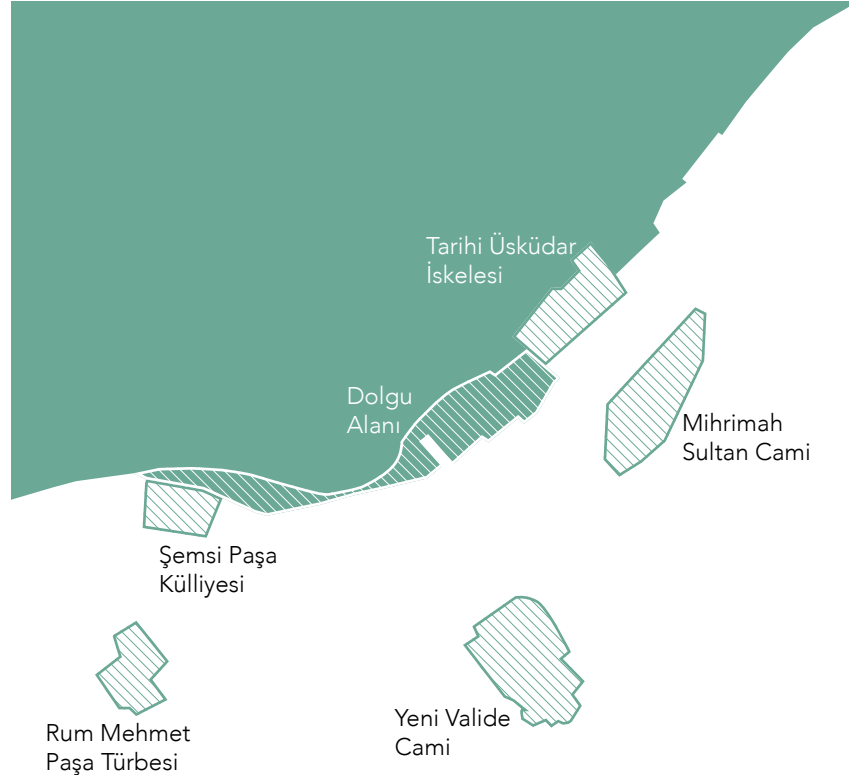
“Binlerce yıllık tarihe sahip bir alanda korumayı gözetken her hangi bir plan yapılmadan, planlamayı sadece şantiye planlama olarak gören, imarı yap-boz oyununa çeviren anlayışla çarçabuk ihalesi yapılarak kazık çakma işine başlanmış ve Sinan’ın en güzide eserlerinden birisi olarak kabul edilen 437 yıllık Şemsi Paşa Camii hasar görmüştür”

dedi. **23 Haziran 2017** tarihinde dönemin İBB Belediye Başkanı Kadir Topbaş çakılan kazıkların kesileceğini ve dolgu projesinin cami önündeki kısmının iptal edildiğini belirtti.

2017 yılı Temmuz ve Eylül aylarındaki yağışlar nedeniyle kara ile denizin birleşmesi görüntüleri tekrar yaşandı. **22 Eylül 2017**’de istifa ettiğini açıklayan Kadir Topbaş’ın selefi Mevlüt Uysal **27 Ekim 2017** tarihinde Üsküdar’da ince-

lemelerde bulunarak 10 yıldır süren Üsküdar Meydanı’ndaki çalışmaların 2018 baharında biteceğini açıkladı. Mevlüt Uysal, Üsküdar Meydanı’nı genişletme çalışmalarını zorunluluktan kaynaklandığını belirterek, “Kuşkonmaz Camisi korunuyor, önü kapatılmayacak ve genişleme kazıklarla değil dubalarla olacak. Çalışmaların önümüzdeki yıl baharda bitirilmesi planlanıyor.” dedi.

Kuşkonmaz Cami’nin önündeki kazıkların kesileceğine yönelik açıklamalara rağmen imar planlarında değişiklik yapılmazken; kamuoyunda oluşan tepkiler meydana inşaatin durdurulmasını sağladı. Böylece Üsküdar Meydanı’ndaki dolgu ve düzenleme projesine ilişkin süreç belirsizliğini korumaya devam ediyor ○

YORUMLARLA ÜSKÜDAR MEYDAN PROJESİ

Üsküdarlılar

sendika.org, 22.06.2017

Son birkaç gündür halktan, sıradan insanlardan önünde durduğumuz Şemsi Paşa Külliyesi için bir çığlık yükseliyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 'Üsküdar Meydan Düzenleme' projesi kapsamında Şemsipaşa Camii'nin Boğaziçi'ne bakan bölümüne şurada gördüğünüz demir kazıkları çaktı. Bu ses, yeni bir ses değil, projenin başladığı günden itibaren vicdan sahibi herkes itiraz ediyor, ses yükseltiyor. Fakat yetkililer, tepkilere rağmen, hız kesmeden bu kazıkları çakmaya, Şemsi Paşa Külliyesi'ni görmezden gelmeye devam etti. İstanbul'u, bu örnekte de görüp yaşadığımız "oldubittiye getirme" ve "bizden iyi mi bileceksiniz" tavrı bitirme, tükenme noktasına getirmiştir.

Tarihi, insanı, Üsküdar'ın dokusunu, bir semtin kendine has kimliğini hiçe sayan bu meydan projesini kesinlikle istemiyoruz. Bir Mimar Sinan eserini dahi görmezden gelebilen, aklına eseni yapan bir mimari, şehircilik ve belediyecilik anlayışını kabul etmiyoruz. İstedğim yere istediğimi yaparım diyerek şehirler, meydanlar planlanamaz. İstanbul gibi bir

şehirden geçmişi, kültürü, tarihi silip, yok edecek böylesine radikal kararlar, birkaç kişinin iradesine bırakılamaz. Böyle kararlar, evvela işin uzmanlarının görüşüyle, sonra halkın katılımıyla ve desteğiyle alınmalıdır. Şehirde yaşayanlar şehir hakkında söz sahibi olmadıkça bu sorunların üstesinden gelemeyiz.

Şemsi Paşa Külliyesi için aylardır yükselen seslerimizi duymadılar. Kulaklarını tıkadılar. Ta ki şu duvarlarda, sizlerin de şöyle bir dolaşırsanız çıplak gözle seçebileceğiniz ölçüde büyük çatlaklar açılana, bu büyük tahribatı yaratana kadar durmadılar. Bu projeyi yapanlar, Boğaziçi kıyısına özenle yerleştirilmiş, bu nadide eserin çakılan kazıklardan etkilenmeyeceğini mi düşünüyorlardı? Bu beklenmeyen, öngörülemeyen bir sonuç mu? Soruyoruz, bu projeler kimlere emanet edilmektedir. Sıradan bir vatandaşın, düşünüp, akıl edebileceği, hesaplayabileceği zararları, hasarları bu projeleri yapanlar düşünmüyor mu? Hemen kazıkları çakalım, oldubittiye getirelim derken Mimar Sinan'ın bu nadide külliyesini yıkma noktasına getirmekten hiç utanmıyorlar mı? Bu projeleri gerçekleştirenlerin, uzmanları, ekipleri yok mu? Oluşabilecek bu türden hasarları, bu kıymetli yapıları an an

takip eden görevlileri yok mu? İstanbul gibi bir şehirde, Üsküdar gibi bir meydanda böyle ezbere iş yapılmasını şiddetle kınıyoruz. 450 yıllık Şemsi Paşa Külliyesi'ne belediye tarafından alenen zarar verilmiştir. Gösterilen tepkiler neticesinde kazık çakma işleminin durdurulmasını geç kalmış yerinde bir karar olarak görüyoruz ama yetersiz buluyoruz. Bu proje toptan iptal edilmeli, Üsküdar meydanı betona teslim edilmemelidir. Eğer bu proje hayata geçirilirse Üsküdar betonlaşacak ve kültürüne, mimarisine, geçmişine telafisi olmayan zararlar verecektir. Bu sahilin güzelliğini bitirmeyin, içimiz dışımız beton olmasın, gelin bu yanıştan vazgeçin.

Üsküdarlılar olarak talebimizdir:

1. Uzman görüşleri, halkın katılımı ve desteği alınamamış olan Üsküdar Meydan ve Sahil Projesi derhal ve bütünüyle iptal edilmelidir.
2. Şemsi Paşa Camii'ne verilen zarar, aralarında Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası'nın yer aldığı bağımsız uzman bir heyet tarafından incelenerek tespit edilmelidir.
3. Şemsi Paşa Camii'nde zarara sebep olan başta İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Üsküdar Büyükşehir Belediyesi olmak üzere sorumlu tüm kurum ve yetkililer ile yürütücü şirketler hakkında soruşturma başlatılmalıdır."

#ÜsküdarDokunma

Aziz Mahmut Hüdayi Külliyesi

Aziz Mahmud Hüdayi Camii, İstanbul'un Üsküdar ilçesinin Aziz Mahmud Hüdayi Mahallesi'nde yer alır. Kanuni Sultan Süleyman'ın torunu Ayşe Hümaşah Sultan tarafından, üçüncü eşi Aziz Mahmud Hüdayi adına yaptırılır. Yapımına 1589 yılında başlanan cami, 6 yıllık inşaat sürecinden sonra 1595 yılında ibadete açılır. İlk olarak tekke olarak açılmış sonradan eklerle külliye dönüşmüştür. Külliye toplam 10.000 m² alana yayılmıştır. Klasik Osmanlı tarzında inşa edilen cami çok defa yenilenmiş en son 2014 yapılan restorasyon sonrası yeniden kullanıma açılmıştır.

TMMOB MO İstanbul Büyükşehir Şubesi

bianet.org, 22.06.2017

Şemsi Paşa Külliyesi, 1994 yılından bu yana İBB'de egemen olan yanlış politikalarla yok edilen tarihi Üsküdar Meydanı yerine yeni meydan oluşturulmak istenirken, plansızlığın, sorumsuzluğun ve vurdumduymazlığın yeni kurbanı olmuştur. Binlerce yıllık tarihe sahip bir alanda korumayı gözetken herhangi bir plan yapılmadan, planlamayı sadece şantiye planlama olarak gören, imarı yap-boz oyununa çeviren anlayışla çarçabuk ihalesi yapılarak kazık çakma işine başlanmış ve Sinan'ın en güzide eserlerinden birisi olarak kabul edilen 437 yıllık Şemsi Paşa Camii hasar görmüştür. Cami duvarlarında hasara neden olan titreşim ve zemin hareketleri, açtıkları ki iş durdurulsa bile ileride camiye zarar vermeye devam edebilecektir. Kazık çakma işinin Şemsi Paşa Külliyesi önünde olduğu gibi bütün Üsküdar sahilinde ve tüm tarihi İstanbul'da derhal durdurulmasını, bu türden bütün projelerin yeniden gözden geçirilmesini ve plansız programsız olarak işe kalkışarak Şemsi Paşa Külliyesine zarar veren sorumlular hakkında gerekli işlemlerin derhal başlatılmasını talep ediyoruz.

Prof. Dr. İlber Ortaylı

yesilgazete.org, 22.06.2017

Burayı genişletecekler, sonra oturup çay içecekler herhalde. Buraya kazık çakılacaksa Mimar Sinan'ın zamanında âlâsı çakılırdı. Niye Mimar Sinan denizi doldurmamış da sen doluruyorsun?

Kadir Topbaş | Dönemin İBB Başkanı

ibb.org, 23.06.2017

İBB Projeler Daire Başkanlığı tarafından sahillerde daha fazla yürünebilmesi, yaşanabilir hale getirmek için proje çalışması yaptı. Bu proje çalışması kapsamında Üsküdar sahilinden Harem'e doğru sahil boyunca denize kazıklar çakılarak yürüme bandını genişletmek ve orada yaşanan yoğunluğun rahat bir hale getirilmesi amacıyla bir çalışma yapıldı. Bu çalışma Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu tarafından da onaylanarak projelendirildi. Şemsi Paşa Camii'nin ön bölümünü mimar olarak ben kendim kaleme alarak düzenleme yaptım. Şu an kısmen çakılmış olan kazıkların cami önünde-

kilerin kesilmek suretiyle orası dolgu yapılmayacak, orasını pas geçeceğiz. Sökme işlemi esnasında sıkıntı yaşanabileceği için kazıklar sökülmececek, kesilecek. Caminin önünde 3,5 metre olması planlanan yürüyüş bandı iptal edildi. Diğer taraflardaki uygulama devam edecek. Hassasiyeti olanlar vatandaşlara teşekkür ediyorum. Koruma Kurulu onayı olmasına rağmen hemen müdahale ettik ve bu bölümdeki çalışmadan vazgeçildi. Bunlar tarihimizi yansıtan önemli eserler, dikkat etmeniz gerekiyor. Mesai arkadaşlarıma bu konuda daha hassas davranmalarını özellikle ifade ettim.

Tuba İnal Çekiç | Dönemin TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi Eşbaşkanı

Gazete Kadıköy, 28.07.2017

Birincisi İBB tarafından bu iş neden bir ihtiyaç haline geldi önce onu düşünmek lazım. Elde çok ciddi şekilde kazılmış bir alan var. Kanal İstanbul ve Avrasya Tüneli için. Bu sebeple elde çok büyük miktarda atık toprak ve taş yığını var. İkinci olarak 15 milyonluk İstanbul'da çok ciddi kamusal alana ihtiyaç var. Elinde moloz var. Ve kamusal alan ihtiyacı var. Gidiyor denizi dolduruyor. Problem şurada: Biz zaten elimizde bulunan alanlardan kamusal alanlar yaratmak yerine onları konuta, ticarete açıyoruz. Yer kalmayınca da doğayı tahrip ederek kamusal alan yaratmaya çalışıyoruz. Depremi hatırlayın. İzmit'i, Gölçük'ü hatırlayın. Her şeyden önce ilk kaybedilen alanlar dolgu alanlarıydı. Sadece deprem değil. Şuan Üsküdar'ın mevcut sahili de dolgudur. Geçtiğimiz gün yeni sel oldu, Üsküdar ne hale geldi... Buralar afetlerden ilk etkilenen yerler. Buralardan kaynaklı sıkıntıları afet olarak görmüyorum ben. Doğa kendisine ait olanı geri alıyor. Biz güney rüzgârlarını pek sevmeyiz. Özellikle kuzeyden İstanbul'a temiz havayı getiren en temel açıklık boğazdır. Geri kalan tüm açıklıklar ranta dönük projelerle kapatılmış durumda. Biz plancı olarak kentleri tasarlarken ekolojik coğrafyasına baktığımızda vadileri ve açıklıkları rahat bırakmak isteriz ki kent nefes alsın ○

Rumi Mehmet Paşa Camisi

Rumi Mehmet Paşa Camisi Marmaray girişi istasyonunun yakın bir konumda bulunur. Üsküdar Meydanı'nın batısında konumlanır. Fatih Sultan Mehmet döneminde kısa bir süre sadrazamlık yapan Rum Mehmet Paşa tarafından, külliye, camii, hamam, medrese ve türbe olarak 1471-1472 yıllarında inşa ettirir.

Caminin duvarları taştan, büyük kemerleri tuğladandır. Kısa ve daire şeklindeki kubbe kasnağının üzerinde sekiz penceresi vardır. Tek kubbe ile örtülü iç mekân yarım kubbe ile genişletilmiştir. Kubbe üzerinde sivri kemerli sekiz pencere, altta ise dikdörtgen söveli yedi pencere yer alır. Caminin avlusunda Rum Mehmet Paşa'nın türbesi bulunur. Tuğla malzeme kullanımı, dalgalı saçak hatları, yuvarlak kubbe kasnağı gibi özelliklerinden dolayı Bizans dinî mimarisini andırdığı düşünülür. 1931 tarihli Pervititch ve 1913-1914 tarihli Alman Mavileri haritalarında yapının son cemaat yeri kubbelerinin olmadığı görülmektedir.

BASINDA ÜSKÜDAR MEYDAN PROJESİ

Üsküdar'da bir daha tsunami görüntüleri yaşanmayacak
Hürriyet, 18.10.2014

İstanbul'da geçen haziran ve temmuz aylarındaki sağanak yağışlar yüzünden Üsküdar Meydanı sular altında kaldı. Deniz ile karanın adeta birleştiği, vatandaşların perişan olduğu görüntüler günlerce konuşuldu. Üsküdar Belediyesi küçük bir tsunami yaşandığı için bu görüntülerin ortaya çıktığını açıkladı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ise bugün ıslah çalışmalarının başlatıldığını belirtti.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Üsküdar/Çavuşderesi ve Bülbülderesi ıslah çalışmalarını başlatıyor. Çalışmayla aşırı yağışlarda ortaya çıkan olumsuzlukların önüne geçilmesi amaçlanıyor. Dere ıslah çalışmaları öncelikle Çavuşderesi'nde yapılacaktır.

Belediyeden yapılan açıklamada şunlara yer verildi. Çavuşderesi'nde yetersiz kalan denize deşarj yağmur su kanalları yeni çalışmayla kapasiteleri 10 kat artırılacak. ıslah çalışması kapsamında dereye paralel olarak; 140 metre uzunluğunda, 120 cm çapında atıksu kolektörü ve çalışmalara-

rın yapılması için altyapı deplaseleri de yapılacaktır. Üsküdar meydanını su baskınlarından koruyacak olan Çavuşderesi ıslah çalışmaları 3 etap halinde yapılacak, etaplar halinde 130 gün sürecek.

Üsküdar meydanı böyle olacak
Sabah, 19.11.2014

Üsküdar Belediye Başkanı Hilmi Türkmen, Üsküdar Meydan Projesi ile ilgili yapılacak çalışmalar hakkında esnafı bilgilendirdi.

Belediye binasında bölge esnafının katılımıyla düzenlenen toplantıda konuşan Türkmen, Marmaray'ın açılmasını Üsküdar için bir milat olarak tanımlayarak, bu tür projelerin ilçenin önemini artırdığını belirtti.

Türkmen, Üsküdar-Ümraniye-Çekmeköy ve Avrasya Tüp Geçidi projelerinin tamamlanmasının ardından ilçenin çehresinin değişeceğini anlatarak, bu çalışmaların bazı sıkıntılara da neden olduğunu söyledi.

Önemli bir şehirde yaşadıklarını dile getiren Türkmen, "Marmaray'la bugüne kadar 53 milyon yolcu taşındı. Hedefimiz, günde 500-600 bin. Meydanımız dolup taşıyor. Bazı uygulamalar yapılıyor. Kaldırımlarda şahsi iş yapılamaz. Kamuya ve halka ait bu yerlerde kendi işimizi yapamayız" diye konuştu.

Türkmen, yeni ulaşım imkanları sonucu Üsküdar'da yeni bir meydan ihtiyacı doğduğunu aktararak, "Meydan, 3 kat büyüyecek, 4 yılda 5 bin araç kapasiteli otopark yapılacak. Meydan trafiği açısından bu iki projeye önem veriyoruz" ifadelerini kullandı.

Üsküdar Meydanı projesi kapsamında birtakım istimlak çalışmalarının yapılacağı bilgisini veren Türkmen, şöyle devam etti:

"Selmanağa Camisi etrafında yapılacak istimlakla cami ortaya çıkarılacak. 2016'nın ilk yarısında yeni belediye binamıza taşınacağız. Kaymakamlık ve yeni belediye binası arasında da istimlak çalışmaları olacak. 2016 sonuna kadar bu pro-

jeleri tamamlayacağız, 2017 sonunda pırıl pırıl bir Üsküdar Meydanı bizi bekliyor."

'Üsküdar'ın imajı bozuldu' algısı yanlış

Türkmen, Validebağ Korusu bitişiğindeki arsada yapılması planlanan cami inşaatı konusunda "Üsküdar'ın imajı bozuldu" algısının yanlış olduğunu ifade ederek, "Orada oturanlar buna karşı değil. Amaç oradan yeni bir 'Gezi' oluşturmaktı. Orayla ilgili yeni bir kent parkı planı var. Akşam 5'ten sonra oraya girmeniz mümkün değil. Soğuk ve karanlıktır" şeklinde konuştu.

Topbaş: Üsküdar Şemsi Paşa Cami'ne dolgu yapılmayacak
DHA, 23.06.2017

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Topbaş, Üsküdar Şemsi Paşa Cami'nin çevresine yapılan düzenleme çalışmaları hakkında açıklamalarda bulundu. Duvarındaki çatlakların daha önce de var olduğunu belirten Başkan Topbaş, "Mi-

mar olarak ben kendim kaleme alarak bir düzenleme yaptım. Şu an caminin önüne çakılmış olan ve oraya dolgu yapılmayacak” dedi.

İstanbul Saraçhane Belediye Binası’nda personeliyle bayramlaşan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Kadir Topbaş, daha sonra basın mensuplarının Üsküdar’daki sahil düzenleme çalışması hakkındaki sorularını cevaplandırdı.

Üsküdar’daki Şemsi Paşa Cami’nin Mimar Sinan’ın İstanbul’daki güzel eserlerinden bir tanesi olduğunu ve örnek sahil camileri arasında bulunduğunu belirten Başkan Kadir Topbaş, “İBB Projeler Daire Başkanlığı tarafından sahillerde daha fazla yürünebilmesi, yaşanabilir hale getirmek için proje çalışması yaptı. Bu proje çalışması kapsamında Üsküdar sahilinden Harem’e doğru sahil boyunca denize kazıklar çakılarak yürüme bandını genişletmek ve orada yaşanan yoğunluğun rahat bir hale getirilmesi amacıyla bir çalışma yapıldı. Bu çalışma Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu tarafından da onaylanarak projelendirildi” diye konuştu.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Kadir Topbaş, daha sonra basın mensuplarının Üsküdar’daki sahil düzenleme çalışması hakkında açıklamalarda bulundu.

Projenin Üsküdar sahilindeki Şemsi Paşa Cami’nin önünü de kapsadığını vurgulayan Kadir Topbaş, “Elimizde daha önce fotoğraflar var, caminin bahçe duvarındaki çatlaklar kazıklar çakılmadan önce oluşmuş. Şemsi Paşa Camii’nin içerisinde çatlak yok. Bunların hepsi fotoğraflarla, belgelerle, raporlarla tespitli” dedi.

Kazık çakılmasının ardından cami çevresinde çatlakların oluştuğu iddia edilmişti.

“Onay olmasına rağmen hemen müdahale ettik”

Kazıklar kısmen çakılmış olmasına rağmen Şemsi Paşa Cami’nin önüne dolgu yapılmadan diğer taraflardaki çalışmaların devam edeceğini açıklayan Başkan Topbaş, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Şemsi Paşa Cami’nin ön bölümünü mimar olarak ben kendim kaleme alarak düzenleme yaptım. Şu an kısmen çakılmış olan kazıkların cami önündekilerin kesilmek suretiyle orası

dolgu yapılmayacak, orasını pas geçeceğiz. Sökme işlemi esnasında sıkıntı yaşanabileceği için kazıklar sökülmeyecek, kesilecek. Caminin önünde 3,5 metre olması planlanan yürüyüş bandı iptal edildi. Diğer taraflardaki uygulama devam edecek. Hassasiyeti olanlar vatandaşlara teşekkür ediyorum. Koruma Kurulu onayı olmasına rağmen hemen müdahale ettik ve bu bölümdeki çalışmadan vazgeçildi. Bunlar tarihimizi yansıtan önemli eserler, dikkat etmeniz gerekiyor. Mesai arkadaşlarıma bu konuda daha hassas davranmalarını özellikle ifade ettim.”

İBB Başkanı Mevlüt Uysal: Denizlere doğru genişlemeyi tasvip etmiyoruz
BirGün, 27.10.2017

İstanbul Büyükşehir Belediye (İBB) Başkanı Mevlüt Uysal, Üsküdar’da yağmur sularıyla kara ile denizin birleşmesine neden olan görüntülerin tekrar yaşanmaması için çalışmalara başladıklarını belirtti. “Bundan sonraki süreçte Üsküdar Meydanı (Meydan Düzenleme Projesi) bittiği zaman, yağmur yağdığında vatandaşlarımızın eskisi gibi tedirgin ola-

Yeni Valide Camileri

Üsküdar ilçesinde Hakimiyet-i Milliye Caddesi, Balaban Caddesi ve İmam Nasır Sokağı ile çevrili geniş bir alanı kaplar. Osmanlı Dönemi-Lale Devri 1708- 1710 yıllarında Sultan II. Mustafa ve Sultan III. Ahmet’in annesi Emetullah Rabia Gülnuş Sultan tarafından Lale Devri Baş Mimarı Kayserili Mehmet Ağa’ya inşa ettirir. Eski Valide ve Valide-i Atik isimleriyle de bilinen külliye, cami, medrese, sıbyan mektebi, darüşşifa, imaret (kervansaray, tabhane) darülhadis – darülkurra, tekke ve hamamdan oluşmaktaydı. Cami ve 16. yy. ayrıntılarını kaybetmiş olan hamam bugüne ulaşan yapılar. Günümüzde Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’ne tahsis edilen külliyenin büyük bir bölümünün yakın bir tarihe kadar hapisane olarak kullanılması özgünlüğünü kaybetmesinin en önemli nedenlerinden biri. Külliyenin 1,5 yıl süren restorasyon çalışmaları 2015’te tamamlandı.

cağı, rahatsızlık yaşayacağı bir durum olmayacaktır” diyen Uysal, “Denizlere doğru açılmak veya genişlemek çok tasvip etmediğimiz bir şey olsa bile mecbur kaldığımız zaman da yapıyoruz” diye konuştu.

Mevlüt Uysal, Üsküdar Belediye Başkanı Hilmi Türkmen ile birlikte Üsküdar’da yapımı devam eden Üsküdar Meydan Düzenlemesi çalışmasının yapıldığı şantiye alanına gelerek yetkililerden bilgi aldı. Bir süre çalışmaları yerinde izleyen Başkan Uysal daha sonra bir basın açıklaması yaptı. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevine gelişinin bir ay olduğunu anımsatan Uysal, bu süre zarfından İstanbul’da yapımı devam eden projelerle ilgili brifing aldığını kaydetti. Bundan sonra ilçelerdeki projeleri yerinde ziyaret edeceğini kaydeden Uysal, bu kapsamda ilk ziyaretini Üsküdar’dan başlattığını vurguladı.

Mevlüt Uysal, Üsküdar Meydanı’nda uzun süredir hep çalışmalar olduğunu söyleyerek, “Marmaray uzun bir süre önce tamamlandı. Üsküdar-Ümraniye metro hattı bitmek üzere. Tahmin ediyorum önümüzdeki bir ay içerisinde açılışını yapmış oluruz. Arkasından da bu meydanın düzenleme çalışmaları tamamlanacak” ifadesini kullandı.

“Denizlere doğru genişlemeyi tasvip etmiyoruz”

Üsküdar Meydan Düzenleme projesiyle ilgili bilgiler veren Başkan Uysal, şöyle konuştu:

“Eski haliyle yeterli olmadığımız için büyükşehir belediyemiz burada bir çalışma başlattı. Görüldüğü gibi denize kazıklar çakarak biraz genişleme var. Denizden yaklaşık 12 bin metrekairelik bir alan oluşturuldu. Yoğun bir sirkülasyon mecburen geniş bir meydan ihtiyacını doğurmuştur. Denizlere doğru açılmak veya genişlemek çok tasvip etmediğimiz bir şey olsa bile mecbur kaldığımız zaman da yapıyoruz.”

“Üsküdar meydandan Harem’e ve Beylerbeyi’ne kadar kapsayacak”

Projenin yapımına karşı çıkılmasıyla ilgili bazı tartışmaların yaşandığını hatırlatan Mevlüt Uysal, denize doğru genişlemenin bir zorunluluk olduğunu proje kapsamında Üsküdar Meydanı’dan Harem’e ve Beylerbeyi Sarayı’na kadar kapsayacağını dile getirdi. Uysal, “Düzenleme bittikten sonra

vatandaşlarımız meydandan Harem yönüne Beylerbeyi’ne doğru rahat bir şekilde gidip gelebileceği, akşam çocuklarıyla birlikte gezebileceği bir şekil alması gerekiyor” şeklinde konuştu.

Başkan Mevlüt Uysal, meydan düzenlemesinin 2018’in Nisan-Mayıs aylarına kadar tamamlanacağını da sözlerine ekledi.

Mevlüt Uysal, bir gazetecinin projenin tamamlanmasıyla birlikte yağmur yağışlarının neden olduğu Üsküdar sahilinde kara ile denizin birleştiği o görüntülerin tekrar yaşanıp yaşanmamasına ilişkin sorusunu yanıtladı.

Deniz ile karanın birleşmesinin yağmur suyu hatlarının işlememesi nedeniyle yaşandığını kaydeden Uysal, İSKİ’nin bununla ilgili çalışma içerisinde olduğunu belirtti. Uysal, “Şu anda meydanın hemen altındaki yağmur suyu hatlarının tamamı bitirilmiş olmakla birlikte yukarıdan gelen yağmur suyu hatlarında sıkıntılar olduğu için yüzeyden meydana kadar inebiliyor. Meydan düzenleme çalışmaları bitmeden o konuyu bitirmiş olacağız” dedi.

Yukarılardan gelen yağmur sularına yönelik birkaç çalışma modeli olduğunu ifade eden Başkan Uysal, “İSKİ belki yukarılardan bu sorunu kolektör ile çözmek veyahut belediye binamızın oralardan Harem tarafına tünel ile geçişini sağlayarak bir çözüm bulmuş olacağız. Bundan sonraki süreçte Üsküdar Meydanı bittiği zaman yağmur yağdığında vatandaşlarımız eskisi gibi tedirgin olacağı, rahatsızlık yaşayacağı bir durum olmayacaktır” şeklinde konuştu ○

Görseller

- s. 40: mimdap.org
- s. 42: designarchitect.wordpress.com
- s. 45: ibbqr.ibb.gov.tr
- s. 46: [twitter.com/@validebagsvnm](https://twitter.com/validebagsvnm)
- s. 49: [twitter.com/@carnafauna](https://twitter.com/carnafauna)
- s. 50: [twitter.com/@enesaluc](https://twitter.com/enesaluc)
- s. 51: ornekdonusum.com

MART 2017

MART 2017

© dha.com.tr

Bebek Aşıyan Parkı'nın 8 bin 200 m²'sini metro durağı olarak düzenleyecek olan Hisarüstü – Aşıyan Füniküler Hattı Projesi'nin ÇED süreci başlatıldı (Cumhuriyet).

Mecidiyeköy'de eski Ali Sami Yen Stadi yerinde yükselen Torun Center inşaatındaki asansörde gerçekleşen ve 10 kişinin ölümüyle sonuçlanan iş cinayeti davasında ilk duruşma İstanbul 15. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldü (yapi.com.tr).

© arkeolojikhaber.com

İstanbul II No.lu KVKBK'nin, Kabataş Transfer Merkezi Projesi'nin Molla Çelebi Camisi'ne verdiği zararın tespit edilene kadar inşaatın durdurulması kararını İBB'ye iletmesine rağmen inşaat devam ediyor (Sözcü).

İBB, Kabataş Transfer Merkezi Projesi inşaatının tarihi yapılara zarar verdiği ve İstanbul II No.lu KVKBK tarafından durdurulduğu iddialarının asılsız olduğunu açıkladı (yapi.com.tr).

İBB, Eminönü-Eyüp arasında yapılacak ve Haliç sahilinde seyredecek bir tramvay hattı yapılacağını açıkladı (yapi.com.tr).

© zerolistanbul.com

Cihangir'de bulunan Roma Bahçesi'nde devam eden İBB Sosyal Tesis inşaatına, inşaatın kamu yararına uygun olmadığı gerekçesiyle mahalle sakinlerince dava açıldı (BirGün).

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan, günümüz kentleşmesini eleştirerek geçmişte inşa edilen gecekonduları "daha özgün ve kişilikli" bulduğunu açıkladı. (beyond.istanbul)

Şişli Endüstri Meslek ve Teknik Lisesi arazisinde AVM ve rezidans yapılmasını öngören imar planları İstanbul 3. İdare Mahkemesi tarafından ikinci kez iptal edildi (spoist.org).

Kuzey Marmara Otoyolu'nun Şile bağlantı yollarına ilişkin hazırlanan imar planları TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi tarafından yargıya taşındı (spoist.org).

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Dönemin İBB Başkanı Kadir Topbaş, inşası devam eden Kabataş Transfer Merkezi Projesi'ni tanıttı (yapi.com.tr).

© star.com.tr

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) İBB meclis üyeleri, 2012 yılında 33 milyon TL değeri olan ve Vatan Caddesi'nde konumlanan arsanın İBB tarafından 370 milyon TL'ye satın alınması hakkında dönemin İBB Başkanı Kadir Topbaş'a suç duyurusunda bulunarak görevi kötüye kullanma suçundan yargılanmasını talep ettiler (Sözcü).

Başakşehir Gölet Alanı'nı yapılaşmaya açan imar planlarının İstanbul 5. İdare Mahkemesi tarafından yürütmesinin durdurulmasına rağmen inşaatın devam etmesi üzerine çevre sakinleri alanda nöbet tutmaya başladı (İstanbul).

Maltepe, Başibüyük Mahallesi NİP, İBB tarafından onaylandı (Hürriyet).

Beyoğlu İlçesi, Arapcamı Mahallesi'nde yer alan Perşembe Pazarı, yenileme alanı ilan edildi (Resmi Gazete).

© istanbulkesfi.com

Aydos Ormanı içerisinde restoran, kafe, günübirlik turizm fonksiyonlarının yer almasını içeren imar planları ÇŞB tarafından onaylandı (Cumhuriyet).

Üsküdar Belediye Başkanı Hilmi Türkmen, Üsküdar Meydan Projesi kapsamında denize yapılacak dolgu ile Üsküdar Meydanı'nın 3 kat büyütüleceğini açıkladı (yapi.com.tr).

İstanbul II No.lu KVKBK Karaköy Yolcu Salonu'nun yıkılması sonrasında Galataport Projesi sorumluları hakkında suç duyurusunda bulundu (Hürriyet).

© baronvonplastik.blogspot.com.tr

NİSAN 2017

BAKIRKÖY RUH VE SİNİR HASTALIKLARI HASTANESİ

“‘Deli’ değil, ‘ruh hastası’; ‘tımarhane’ değil ‘akıl hastanesi’”

(Dönemin Başhekim Dr. Faruk Bayülkem, 1960’lar)

TARİHLERLE BAKIRKÖY RUH VE SİNİR HASTALIKLARI HASTANESİ

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi yaklaşık 90 yıllık tarihi ile İstanbul’un önemli sağlık kurumlarından, Bakırköy’ün ise simge yapılarından biri. Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait tescilli yapıların ve 17 bin ağacın olduğu; yaklaşık 103,81 ha (1.038.059,49 m²) büyüklüğündeki bu alanın 2017 yılı İstanbul Kent Almanasına konu olma sebebi ise alana ilişkin 20 Nisan 2017 tarihinde 44 sayılı KHK hükümleri ve 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 9. maddesi uyarınca ÇŞB tarafından onaylanarak askıya çıkan 1/5.000 ölçekli NİP ile 1/1.000 ölçekli UİP değişikliği. Bu yeni plan ile: “... yeni teknolojik gelişmelere de bağlı olarak ihtiyaca cevap veremez hale geldiği, hizmet binaları yetersiz gelmeye başlamış buna bağlı ilave mekân gereksinimi doğduğu; mevcut

binaların eskimesi sebebiyle de bu yapıların iyileştirilmesi zorunluluk olarak ortaya çıktığı...” gibi gerekçeler öne sürülerek mevcut yapıların yerine en az 1 milyon m² inşaat alanına sahip kamu-özel iş birliği ile yapılacak ve 25 yıllığına Sağlık Bakanlığı tarafından kullanım bedeli adı ile kiralanacak bir Şehir Hastanesi yapılacağı açıklandı.

Hastane arazisi, içinde barındırdığı Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Lepa Deri ve Zührevi Hastalıkları Hastanesi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Sinan Erdem Spor Salonu, Ahmet Cömert Spor Salonu, Olimpiyat Evi, Türkiye Su Topu Federasyonu Olimpik Yüzme Havuzu ile İstanbul’un önemli kamu yapılarının bir arada ol-

duğu alanlardan biri. Tescilli yapıları ve Bizans dönemi kalıntılarıyla tarihi değeri yüksek olan bu alan ayrıca oluşturduğu orman dokusu ile İstanbul’da kent merkezinde korunabilmiş sayılı yeşil alanlardan. Mevcut yapıların fonksiyonlarının yanı sıra yeşil alan özelliği nedeniyle de bu alan gerek hastane ziyaretçileri gerekse bölge halkı tarafından yoğun olarak kullanılmakta. ÇŞB verilerine göre İstanbul’da kişi başına 7,57 m² yeşil alan düşüyorken, Bakırköy ilçesinde bu arazinin varlığı nedeniyle oran 10 m² üzerine çıkmakta.

Cumhuriyet döneminin en büyük ruh ve sinir hastalıkları hastanesi olan Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, **1800**’lerin sonunda İstanbul’da akıl hastalarının barındırıldığı tek yer olan Süleymaniye Bimarhanesi’ydi. **1873** yı-

Farsça kökenli bir kelime olan bimarhane, bimar/hasta ve hane sözcüklerinden meydana gelir ve tam olarak hastane demektir. Maristan, bimaristan, bimarhane ve hatta darüşşifa eş anlamlı kelimelerdir ancak bimarhane zamanla İslam ülkelerinde akıl hastalarının tedavi edildiği yer olarak karşılık bulur.

İnönü hastalar arasında ölüme neden olan bulaşıcı bir hastalık gerekçe gösterilerek Süleymaniye Bimarhanesi, Üsküdar'daki Atik Valide Külliyesi'nde yer alan Toptaşı Bimarhanesi'ne taşındı. Bugünkü Hastane ise Toptaşı Bimarhanesi'nin devamı olarak kuruldu. Dönemin Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Başbakan İsmet İnönü ve Sağlık Bakanı Refik Saydam'ın onayı ile **15 Ekim 1924** tarihinde başlayan tüm hasta ve personelin taşınma süreci **15 Haziran 1927**'de tamamlandı ve Toptaşı Bimarhanesi kapatıldı.

İlk olarak İstanbul Emraz-ı Akliye ve Asabiye Hastanesi adıyla taşındığı Reşadiye Kışlası'nda hizmet vermeye devam eden Hastane arazisi üzerinde, I. Dünya Savaşı dönemine kadar kayda değer bir yapının varlığı bilinmemekte. Osmanlı döneminde uzak köy anlamına gelen Makriköy'de, bugünkü adıyla Bakırköy'de, inşa edilen ilk önemli yapının temelleri Osmanlı ordusuna süvari yetiştirmek amacıyla **1914** yılında Sultan V. Mehmet Reşad'ın (**1909-1918**) emriyle atıldı. Dönemin Harbiye Nazırı Enver Paşa ve 1. Kolordu Kumandanı Mehmet Ali

Paşa'nın önemli katkılarda bulundukları kışla, **19 Temmuz 1914** tarihinde açıldı ve ordunun 1. Kolordu Süvari Birliklerine bağlı bölükler buraya yerleştirildi. **1914-1919** yılları arasında süvari birliklerinin bulunduğu kışla, **1919** yılında İstanbul'un işgaliyle beraber Fransız ordusunun bir kısmı tarafından kullanıldı; **1924** yılından itibaren ise resmen Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi olarak kullanılmaya başlandı.

Hastane **1927** yılından beri psikiyatri, nöroloji ve nöroşirürji alanlarında tüm Türkiye'ye hizmet veriyor. İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği de **1933-1956** yıllarında burada hizmet verdi. **1940**'lı yıllarda hastanenin çevre düzenlemesi ve binaların yenilenmesi esnasında hastanenin kurulduğu iç bahçe olarak adlandırılan alan 4 bin metre uzunluğunda duvarlarla çevrildi, bahçeye çam ağaçları dikildi ve kışla binalarının restorasyonu yapılarak bazı payyonlar iki katlı hale getirildi. Bu süreçte bugün sadece hastanenin değil aynı zamanda Bakırköy'ün de sembollerinden biri olan Düşünen Adam heykeli, **4 Aralık 1951**'de açıldı.

Hastane, Türkiye'deki modern psikiyatrinin de kurucusu olarak kabul edilen Dr. Mazhar Osman (1884-1951), öğrencileri Dr. Fahrettin Kerim Gökay, Dr. Şükrü Hazım Tiner, Dr. Ahmet Şükrü Emet ve Dr. İhsan Şükrü Aksel'in desteği ile kurulmuş ve gelişmiştir. Hastanede **1960**'lı yıllarda, modern psikiyatrinin öngördüğü plan ve projeler hazırlandı; nakış, dikiş, çiçek, marangoz ve maket atölyeleri açıldı. **1979**'dan sonra ek binalar yapıldı. İlk

defa ülkemizde açık havada bine yakın hastanın hep birlikte spor aktivitelerine katılması sağlandı. Türkiye psikiyatrisinin tam anlamıyla dünya psikiyatrisine eklemelenmesi ise **1980** yılında Bakırköy'de klinik tanı sisteminde kullanılmaya başlamasıyla gerçekleşti. Aynı yıl Bakırköy Akıl Hastanesi Vakfı kuruldu. Başlatılan medya kampanyası aracılığıyla vakıf adına bağışlar toplandı. Hasta sayısının yatak sayısına indirilmeye çalışıldığı bu dönemde önemli sayıda hasta taburcu edildi; özellikle sahipsiz hastalar mağdur oldu. Fakat yine aynı dönemde personel sayısı ciddi biçimde artırıldı, yeni hizmet birimleri (1170 Yataklı Ek Tesis, Alkol ve Madde Bağımlıları Tedavi Merkezi ve Nevroz) açıldı.

Aynı arazi üzerinde bulunan bir diğer önemli sağlık kuruluşu ise Lepa Deri ve Zührevi Hastalıkları Hastanesi. Lepa **1927** yılında 13 cüzzamlı hastanın gelmesi ile işlemeye başlayan Hastaneye, **1940** yılında hasta sayısının 113'e yükselmesi ile ek yapılar yapıldı. **1943** yılından itibaren her yıl ortalama 100 hasta gelirken, **1958**'de bu sayı 226'ya çıktı. **1976** yılında Lepa servislerini bir düzene kavuşturmak amacıyla Prof. Dr. Seyhan Çelikoğlu ve Prof. Dr. Türkan Saylan'ın girişimiyle Cüzzamlı Savaş Derneği, **1978** yılında ise İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne bağlı

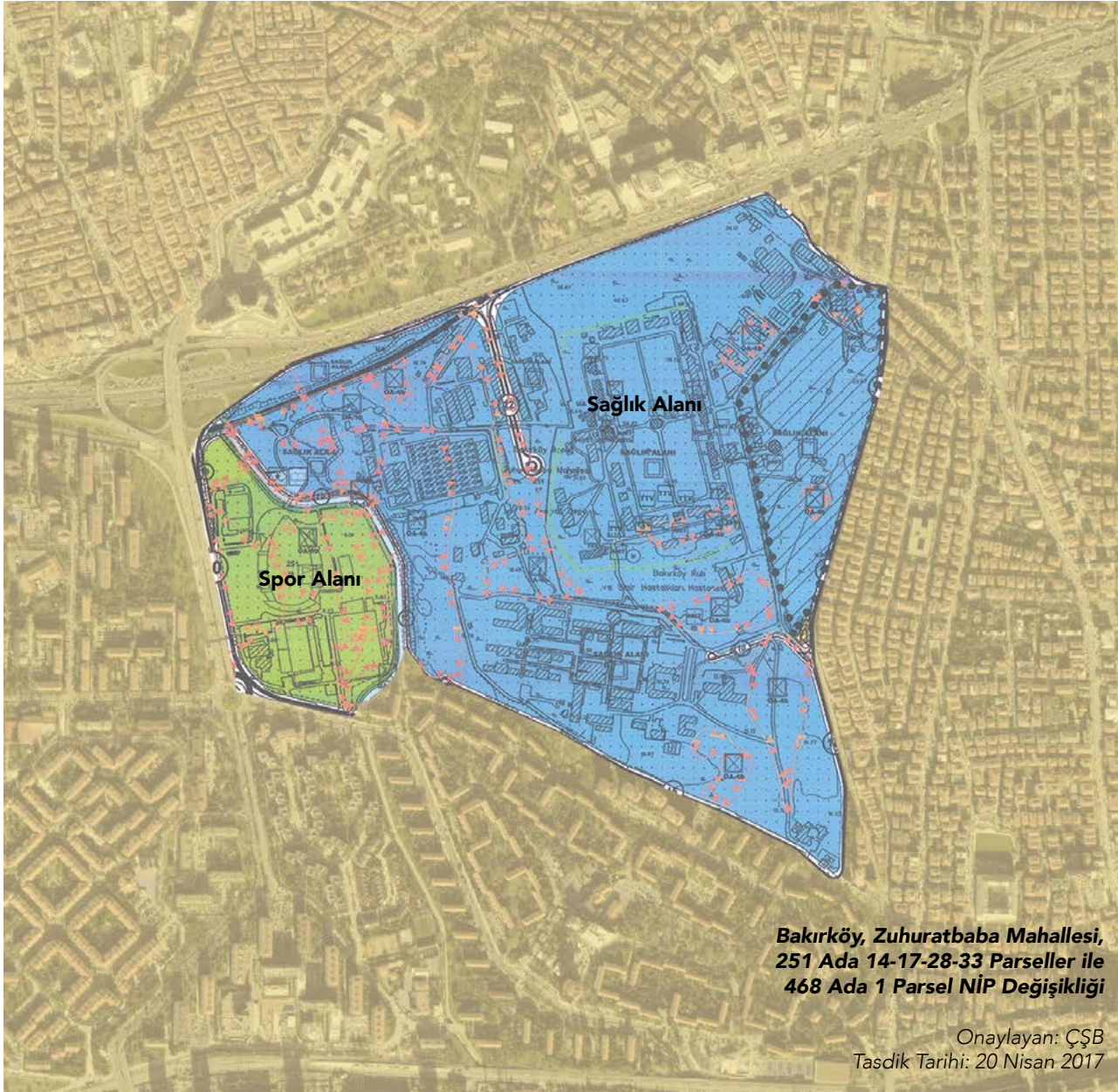
Fransız heykeltıraş Auguste Rodin'in 1900'lü yıllarda yaptığı ve şu an Rodin Müzesi'nde bulunan Düşünen Adam heykeli, tüm dünyada felsefi düşüncenin simgesi haline gelmiştir.

Kemal Künmat, 1930'lu yıllarda dönemin sayfiye semti Bakırköy'de oturmaktadır. Evinin bahçesinde nü bir kadın heykeli yapıp sergiler. Uzun yıllar bahçesini süsleyen bu heykel nedeniyle oturduğu ev, Bakırköy'ün tanınmış evleri arasında yer alır. Kendisi Rodin hayranı bir heykeltıraştır ve rahatsızlığı nedeniyle bir süreliğine Hastanede bulunur. Kendisinden bir heykel yapması rica edilir.

Hastane bahçesindeki Düşünen Adam heykeli yapımına, Dr. Fahri Celal Göktulga'nın başhekimliği döneminde çevre düzenlemesi çalışmaları esnasında heykeltıraş Kemal Künmat tarafından 1951'de başlanır. Emeğinin karşılığını istediğini söyleyen Künmat, tutar karşılanamayınca heykeli tamamlamadan hastaneden ayrılır. Heykel altı ay kadar bir eli eksik haliyle kalır. Bir süre sonra, depresyon tedavisi için gönderilen ve heykelle hobi olarak ilgilendiğini söyleyen Subay Mehmet Pişdar, çalışmayı tamamlamak için kolları sıvar ve 41 gün sonra heykel tamamlanır.

Lepra Araştırma ve Uygulama Merkezi kuruldu. Toplanan bağışlarla mutfak, çamaşırhane, ameliyathane eklendi ve eski hastalar personel olarak görevlendirildi. **1980** yılında lepralı hastalar için fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezi açıldı. **16 Ocak 1981** tarihinde zaman içinde ilavelerle büyüyen yapılar, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Cüzzamla Savaş Derneği arasında düzenlenen bir protokolle hastane statüsüne geçti. Günümüzde İstanbul Lepra Deri ve Zührevi Hastalıkları Hastanesi adıyla Lepra kliniği, diş polikliniği ve deri ve zührevi hastalıklar polikliniği olarak hizmet veren dal hastanesi bulunmaktadır.

Bir başka paralel gelişme olarak **1965** yılında alanda bir Tropikal Hastalıklar Hastanesi'nin kuruluşuna ilişkin Sağlık Bakanlığı'na öneri yapıldı. **1969** yılında hizmete hazır hale gelen hastane, **1970** yılında 100 yataklı hizmete açıldı. **30 Eylül 1985** yılında genel amaçlı devlet hastanesine dönüştürülen 150 yataklı hastane, **2000** yılına kadar bu statüde hizmet verdi. **1998** yılında 75. Yıl Kadın Hastalıkları ve Çocuk Hastanesi, Hastane bünyesine katıldı. Hastane **28 Eylül 2000** tarihinden itibaren Prof. Dr. Erşan Aygün'ün kurucu başhekimliğinde eğitim ve araştırma misyonunu da üstlenerek, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi adını aldı.

Bölgedeki bir diğer yapı ise Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'dur. Kurum, İstanbul Bakırköy Lepra Deri ve Tenasül Hastalıkları Hastanesi komşuluğunda **28 Ocak 2008** tarihinde hizmete açıldı. 950 kişi kapasiteli ku-

rumda aralarında yabancı uyrukluların da bulunduğu 900 kadın ve 0-6 yaş arasında 56 çocuk anneleriyle birlikte burada tutuluyor. Geçtiğimiz yıl tutuklu olarak yargılanan barış için kadın akademisyenler de bir dönem buradaydı.

Hastanede bulunan eski PTT binasının müze olarak işlevlendirilmesi kararı alındıktan sonra binanın sergilemeye uygun ve depreme dayanıklı hale getirilmesi çalışmaları Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) Mimarlık Fakültesi tarafından gerçekleştirildi. Ruh Hastalarını Re-adaptasyon Derneği, YTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Ana sanat Dalı Müzecilik Yüksek Lisans Programı ve Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi işbirliğiyle **Nisan 2007**'de başlatılan çalışmaların tamamlanmasının ardından **26 Haziran 2008** tarihinde müze hizmet vermeye başladı. Müzede, Hastanenin tarihi gelişimi "Bimarhane'den Hastane'ye", "Bimarhane Taşınıyor", "Hastane Kuruluyor", "1930'lu Yıllar", "1940'lı 50'li Yıllar", "1960'lı ve 1970'li Yıllar", "1980'li Yıllar" ve "1990-2000'li Yıllar" ana başlıkları altında kronolojik olarak sunulmaktadır.

2000'li yıllara kadar sağlık alanındaki başarıları ve öncülük ettiği projelerle gündeme gelen Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, 2010 yılı itibarı ile bulunduğu arazi üzerine geliştirilen projelerle gündeme geldi. **Ocak 2010** yılında Lepra Hastanesi için alınan yıkım kararının ardından, Sağlık Bakanlığı'nın arazide çok büyük bir sağlık kampüsü projesi yapmayı planladığı ve Lepra Hastanesi'nin bulunduğu 33 bin 245 m²lik alana 200 yataklı yüksek güvenli adli psikiyatri

hastanesi inşa etmek istediği öğrenildi. Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan projeye göre Prof. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne ait 800 bin m²lik arazinin 80 bin m²sinin, otel ve ticaret merkezi yapılması karşılığında özel bir şirkete verilecekti. Şirketin araziye inşa edeceği sağlık kampüsünde 350 yataklı genel hastane, 200 yataklı çocuk ve kadın doğum hastanesi, 125 yataklı acil travma merkezi, 200 yataklı kalp damar cerrahi hastanesi, 200 yataklı onkoloji ve 900 yataklı ruh sinir hastanesi olmak üzere toplam 2 bin 125 yataklı hastaneler yapılacaktır. Ayrıca projeye göre 102 bin m²lik alanda bulunan binalar yıkılacak, 9 bin 790 m²lik alandaki binalar da tarihi eser olması nedeniyle restore edilecekti.

2012 yılına gelindiğinde, devletin ihale yoluyla Hazine arazilerini bedelsiz olarak devrettiği ve hastanelerin 25 yıl boyunca döner sermayelerinden karşılanmak üzere kira ve hizmet bedeli ödemekle yükümlü olduğu kamu-özel ortaklığı modeli kapsamında yapılan Sağlık Tesislerinin Kiralama Karşılığı Yapıtılmasıyla Tesislerde Hizmet Alanlarının Yenilenmesi İşlem İhalesi'ni Rönesans Holding'in alması, hastane arazisi üzerinde yeni tartışmaları beraberinde getirdi.

CHP İstanbul Milletvekili Eren Erdem **25 Ağustos 2015** tarihinde hastanenin bir firmaya satıldığı ve hastane yerine AVM yapılacağı iddialarını Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) gündemine taşınması ile birlikte hastane arazisi üzerinde dönen proje tartışmaları tekrar başladı. **27 Ağustos 2015** tarihinde Sağlık Bakanı Müezzinoğlu bu

iddiaları yalanlayarak, hastanenin “tıp tarihimizde önemli bir yeri olduğunu ve tarihi gelecekte de önemli rol üstleneceğini, onun ruhuna uygun yarınlarda yeniden kamu-özel işbirliğinde yapılacağını” ifade etti. **28 Ağustos 2015**'te İstanbul Tabip Odası, TMMOB MO İstanbul Büyükkent Şubesi, İstanbul Dişhekimleri Odası, Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası İstanbul Şubeleri, Türkiye Psikiyatri Derneği, Türkiye Nöroloji Derneği, Türk Nöropsikiyatri Derneği, Toplumsal Dayanışma İçin Psikologlar Derneği, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)/Devrimci Sağlık İşçileri Sendikası, DİSK/Genel-İş Sendikası İstanbul 2 No.lu Şube, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği İstanbul Şubesi, Bakırköy Kent Savunması, Şizofreni Dostları Derneği ve Diren Bakırköy Çamlık Parkı Forumu hastane yerleşkesi üzerine yapılan projeye ilgili

açıklama yaptı. Projeyi görmek istediklerini belirten Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası yöneticileri, iyileştirmeye karşı olmadıklarını fakat yenileme maskesi altında rantı karşı olduklarını söyledi. Bu tartışmaların ardından **17 Eylül 2015**'te Sağlık Bakan Müezzinoğlu

“Bu hastane güçlü vizyonu olan bir merkezdir. Bu güçlü vizyonu olan Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesini de gelecek yüzyıllara güçlü ve vizyonel bir durumda taşımamız lazım. Dolayısıyla burası daha modern, daha vizyonel bir proje ile geleceğe taşınacaktır. Dolayısıyla bu dönüşümü burada mutlaka yapacağız.”

şeklinde açıklamalarda bulundu. **27 Ekim 2015**'te projeyi protesto amaçlı hastane arazisinde yapılan eylemde

proje detaylarına ilişkin bilgi verilmediğini projenin detaylarını öğrenmek üzere yetkili kurumlara defalarca başvuru yaptıklarını belirten İstanbul Tabip Odası Başkanı Selçuk Erez, “Hepsini atlattılar, yalan söylediler. Biz buna kanmıyoruz” dedi.

Bakırköy Kent Savunması **30 Nisan 2016** tarihinde hastane arazisinde kültür turu gerçekleştirildi ve bu etkinlikte hastane arazisi gezilerek alandaki kültür varlıkları hakkında bilgi verildi. Hastane arazisinde yapılması planlanan inşaatlarla ilgili haberlerin artması sonucu Bakırköy Kent Savunması **5 Haziran 2016** tarihinde Dünya Çevre Günü kapsamında “Yaşam Alanlarımıza Sahip Çıkıyoruz” başlığıyla, hastane arazisindeki korulukta bir etkinlik düzenlendi. Müzik dinletisi ve piknikle zenginleştirilen etkinlikte, Bakırköy tarihi ve hastane arazisindeki

kültür varlıkları hakkında bilgi verildi. Hastanenin, 1927 yılından itibaren kesintisiz hizmet vermekte ve Türkiye psikiyatri biliminin, ülkemizdeki tıp biliminin tarihini yansıtmakta olduğu belirtilerek; kurulduğu yıldan beri ülkemizde hizmet veren nöroloji, beyin cerrahisi ve psikiyatri uzmanlarının çoğunu yetiştiren bir kurum olduğu belirtildi. Ayrıca alanda Reşadiye Kışlası'nın yanı sıra Bizans hipojesi, Bizans dönemine ait sarnıçlar ve mimari parçalar, güneş saati, Düşünen Adam heykeli, Mazhar Osman heykeli ve tescilli anıt ağaçlar gibi Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait çok sayıda tescilli eser ve tabiat varlıklarının bulunduğu yeniden ifade edildi.

Bütün bu tartışmaların ardından **20 Nisan 2017** tarihinde ÇŞB tarafından Hastane ile hastanenin yakınında bulunan Türkiye'nin en büyük spor salonu niteliğindeki Sinan Erdem Spor Salonu'nun da içinde bulunduğu yaklaşık 1 milyon m²lik alan için plan değişikliği yapıldı. Yeni plana göre 1927 yılından beri hizmet veren 90 yıllık hastane yenilenip ek binalar yapılacak, alana bir de sosyal tesis inşa edilecek. **3 Mayıs 2017** tarihinde İBB CHP Grup Başkanvekili Ertuğrul Gülsever, söz konusu plan değişikliği için, “Orada yeni bir rant alanı yaratılmak üzere diye düşünüyorum. Allah bizi betenden korusun. Ama takipçisi olacağız. Detayları biz de bilmiyoruz, kimse bilmiyor” açıklamasında bulundu. **25 Mayıs 2017**'de imar planı değişikliğinin ardından, Bakırköy Altan Erbulak Sahnesi'nde TMMOB MO İstanbul Büyükkent Şubesi, ŞPO İstanbul Şubesi, İstanbul Tabip Odası

ve Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi'nin katkılarıyla süreçle ilgili vatandaşlara bilgi vermek üzere bir toplantı düzenlendi. Toplantıda, plan ve öngörülen proje ile ilgili endişeler dile getirildi. Toplantı sonrasında söz alan Bakırköy Kent Savunması da hastaneye sahip çıkılacağını dile getirdi ve **4 Haziran Pazar** günü düzenledikleri eylemle hazırlanan planları “Yeşil alanları yok sayan bir talan projesi” olduğu gerekçesiyle protesto etti. Bir asra yakın süredir kamu sağlığına hizmet eden hastane alanının ayrıca rehabilitasyon alanı da olduğu ve tarihi dokusunun göz ardı edilemeyeceği belirtilerek, ulaşım aksları açısından da alanın imar rantının çok yüksek olduğu bir bölge olduğu dile getirildi. Eylemde “Bu yağmaya izin vermeyeceğiz” ifadeleri kullanıldı.

21 Ekim 2017 tarihinde Bakırköy Kent Savunması, hastane arazisinin imara açılmaması için topladığı imzaları TBMM'ye gönderdi. CHP İstanbul Milletvekili Ali Şeker de toplanan imzaları bizzat Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhasseki'ye teslim edeceğini söyledi. Şeker ayrıca Hastanenin yeni yapılacak şehir hastanesine taşınacağını ve mevcut arazinin AVM ve rezidans olarak hükümet yandaşlarına verileceğini, halkı betona mahkum edenlere daha fazla müsaade edilmemesi gerektiğini dile getirdi. Yapılan açıklamalarının ardından **11 Kasım 2017** tarihinde Bakırköy platformundan aralarında mimar ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve muhtarların olduğu bir grubun kendisini hastane planı tadilatıyla ilgili ziyaret ettiğini anlatan Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhasseki,

hastaneyi de içine alan bir plan tadilatının bulunduğunu, ve alana bir hastane yapılması ihtiyacının olduğunu, ancak planda yer alan “%1 Emsal” şeklindeki düzenlemenin yanlış anlamaya yol açtığını, sanki alanın tamamına bina yapılacağı gibi bir anlayışın ortaya çıktığını söyledi. Ayrıca yeni hastanenin ağaçların yer almadığı boş bir alanda inşa edileceğini ve belki 50-100 ağacın taşınacak şekilde çözüm üretildiğini; ayrıca 17 bin ağacın korunacak şekilde hastanenin oturacağı yerin belirlendiğini geri kalan alanın yeşil alan olarak korunacağını iddia etti.

Sadece Bakırköy'ün değil İstanbul'un simgesel alanlarından biri olan Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, etrafındaki diğer tüm tesislerle sadece psikiyatri değil aynı zamanda ülkemiz tıp bilim tarihinde bir mihenk taşı niteliğindedir. Ülkemizde hizmet veren sayısız nöroloji, beyin cerrahisi ve psikiyatri uzmanları bu kurumda yetişmiştir. Kurumsal başarılarının ve izlerinin yanı sıra mekânsal anlamda da kent belleğinde yer etmiş alanlardan biridir. Orman niteliğindeki sık ağaç dokusu, Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine ait kalıntıları ve tescilli yapılarıyla tüm İstanbulluların nefes aldığı, dinlendiği, vakit geçirdiği bir bölge olmuştur. Birçok insanın hayatında iz bırakmış bu alanın yapılaşma tehdidi ile yok edilmesi yerine, Bakırköy'ün belki de geriye kalan tek yeşil alanının geçmişten getirdiği izlerini gelecek kuşaklara aktarmaya devam etmesi güvence altına alınmalıdır ○

YORUMLARLA BAKIRKÖY RUH VE SİNİR HASTALIKLARI HASTANESİ

@james choice

eksizozluk.com, 09.09.2015

Ben bu hastanenin hastasıyım. Düzenli olarak nöroloji bölümüne gidiyorum. Gerekli zaman serum tedavisi için gidiyorum ve sırf bahçesinde dolaşabilmek için özellikle yürüyerek gidiyorum. Bu hastanenin bahçesinde yürüyüş yapmak hastane ziyaretini daha çekilir bir hale getiriyor ve en az oradaki doktorumun sunduğu tedavi kadar iyileştirici bir etkiye sahip. Eminim tedavi için oraya giden herkes üstünde böyle bir etkisi vardır. Rant uğruna şehir dokusunu bozdukları yetmiyormuş gibi, artık insanların sağlıklarına ve morallerine de göz diktiler anlaşılan.

İlknur Türkoğlu I Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi Genel Sekreteri

Toplumsal Tarih Dergisi, Ağustos 2016

Barındırdığı hastaneden dolayı İstanbul'da ismen çok iyi bilinen bu alanın İstanbul'un merkezi gibi çok katmanlı bir geçmişe sahip olduğu çok fazla bilinmez. Gözden kaçan arkeolojik kalıntıların yanı sıra İstanbul'daki en eski arkeolojik kazılardan birinin bu arazide gerçekleşmesi nede-

niyle de Bakırköy, arkeoloji tarihi açısından da bir örnektir. Askeri tarihten, kentin işgal dönemi tarihinden ve tıp tarihinden izler taşıyan alanda zamanla gelişen koruluk günümüzde Bakırköylüler için bir nefes alma alanı olmuştur ve bu yüzden akıl hastanesinin kurulduğu zamanda hedeflediği tecritte tutmama düşüncesi de hâlâ geçerliliğini korumaktadır. Bakırköy ilçesinin sahillerinin kaybedilmesine benzer şekilde bu güzel yerin inşaat sektörünün kurbanı olmaması, geçmişinden gelen izlerin buradaki gündelik yaşantıyı zenginleştireceği düzenlemeler yapılması temeniyle, herkesin oraya göz atmasını diliyoruz...

Garo Paylan I HDP İstanbul Milletvekili

Basın Açıklaması, 21.10.2017

Ben doğma büyüme Bakırköylüyüm, 45 yıldır Bakırköy'de yaşıyorum. Ben hastanenin bahçesinde çocukluğumdan beri top koşturan Bakırköylülerden bir tanesiyim. Yüzlerce kez maç yaptık, koşturduk. Oradaki hastalarla, semttaşlarımızla sohbet ettik. Orası bizim için yalnızca bir hastane değil, bir hatıra ve hafıza mekânıdır. Bakırköy'ün geriye kalan belki de tek büyük yeşil alanıdır. Bakırköy'ün akciğeridir

bu hastane. Bu alana asla dokundurmayacağız. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile defalarca görüştüm, Meclis'te soru önergelerimizi verdik ve vermeye devam edeceğiz

Cengiz Semercioğlu I Gazeteci

Hürriyet, 05.05.2017

Bakırköy'de, bölgenin tek yeşil alanını da içinde barındıran 1 milyon metrekarelik arazide imar değişikliği yapıldı... Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi ve arkasındaki çam ağaçlarının bulunduğu yerden, Deniz Seki'nin yattığı Kadın Kapalı Cezaevi'ne, Ataköy tarafındaki Sinan Erdem Spor Salonu'na kadar geniş bir alanı kapsıyor bu arazi... Benim çocukluğumun ve ilk gençliğimin geçtiği yerler burası. Küçük bir çocukken hastanenin arkasındaki bu geniş yeşillik alana mahalleli piknik yapmaya giderdik... Çam ağaçlarının arasında teyzeler, amcalarla top oynar, salıncağa binerdik. Sonra Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ni yeniden yaratan adam olarak bilinen rahmetli Yıldırım Aktuna, tiyatro yapmamız için hastanenin salonunu açmıştı bize... Yine aynı yolu kullanırdık... Üniversite zamanında bazen de mahallenin delikanlıları olarak akşamları ağaçların altında bira içmeye kaçardık buraya... Bakırköy, Bahçelievler, Ataköy, Şirinevler bölgesinin tek ve en büyük yeşil alanıdır burası... Bugün de koşu yapanlar, pikniğe gidenlerle doludur. Yıllar içinde 1 milyon metrekarelik bu alanı geliştirip güzelleştirmek yerine, her tarafını ağaçlandırmak yerine, (cezaevi ve spor salonuna doğru çok bakımsızdır çünkü) şimdi imar değişikliği yapılıyor... Buranın ihtiyacı olan imar değişikliği ve sosyal tesisler değil inanın... O bölgeyi de içine alan kocaman bir yeşil alan, koşu ve bisiklet parkurları, insanların oturup dinleneceği bir alandır... Şimdi hastane yeniden yıkılıp ek binalarla büyütülecek, spor salonuna ulaşmak için Ataköy bulvarına paralel 10 kilometrelik taşıt yolu yapılacak, sosyal tesisler inşa edilecek... Geçmiş olsun, gitti güzelim arazi... Çocukluğumuzun anılarıyla birlikte...

Şu canım İstanbul'da tüm çocukluk anılarımızı silmeye yemin etmişler sanki... ○

Sanatkar Mehmet Pisdar «Düşünen Adam» ın önünde

Akil hastahanesindeki heykel törenle açıldı

BASINDA BAKIRKÖY RUH VE SİNİR HASTALIKLARI HASTANESİ

Bakırköy'ün yeşiline gökdelen istemiyoruz
İstanbul Gazetesi, 26.05.2017

Bakırköy'de bölgenin tek yeşil alanı olan Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi ve çevresindeki yeşil alan için yapılan imar planı değişikliğine Bakırköy'de tepki dinmiyor. Bakırköylüler "Ruh ve Sinir'e rezidans istemiyoruz" diyor.

1 milyon metrekare

Türkiye'nin en önemli hastanelerinden biri olan Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi ile Sinan Erdem Spor Salonu'nu da kapsayan 1 milyon metrekarelik alan için plan değişikliği yapıldı. 1924 yılından bu yana hizmet veren Cumhuriyet ile yaşıt olan hastanenin imar değişikliğine ise Bakırköylülerden tepki geldi.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yaptığı imar değişikliğine göre, içerisinde Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Lepa Deri ve Zührevi Hastalıkları Hastanesi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu bulunuyor. Öte yandan Türkiye'nin en büyük,

Avrupa'nın ise üçüncü büyük spor salonu olan Sinan Erdem Spor Salonu'nun bulunduğu parselde ise Ahmet Cömert Spor Salonu, Olimpiyat Evi, Türkiye Su Topu Federasyonu Olimpik Yüzme Havuzu ile Gençlik ve Spor il müdürlüğü havuzu gibi önemli spor tesisleri yer alıyor.

Ranta kullanılması

İmar değişikliği hakkında yapılan halk toplantısına vatandaşlar büyük ilgi gösterdi. Toplantıda konuşan Bakırköy BKBK Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Fazlıoğlu, "1 milyon metrekarelik alan içerisinde çok önemli tesislerin yanı sıra tescilli ağaçlar, farklı türdeki bitkiler de bulunuyor. Reşadiye Külliyesi tarihi misyon açısından da önemli bir değere sahip. 1. Dünya Savaşı zamanında yaptırılan külliye Osmanlı'ya süvari yetiştiriliyordu. Yeşil alanın yanı sıra bölge konumu itibarıyla havalimanı, deniz yolu, raylı sistem, metrobüs ve iş merkezlerine de ortak bir alanda yer alıyor. Bölgenin rant için kullanılmasına kesinlikle karşıyız" dedi. Şu anda Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin günde 2 bin hastaya hizmet verdiğini ve bu çalışmalar sonrasında bu

sorunun nasıl çözüleceğinin raporda belirtilmediğini ifade eden Fazlıoğlu, "Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu da taşınacak. Nereye taşınacağı ise belli değil" şeklinde konuştu. 'Bakırköy'ün yeşiline gökdelen istemiyoruz'

Hastaların ihtiyacı var

Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde görev yapan Tabipler Odası İstanbul Şubesi üyesi Dr. Vahap Karabulut ise, hastanenin taşınma ihtimalinden duyduğu kaygıyı dile getirdi. Karabulut, "Bu hastaların yeşile ve doğaya ihtiyaçları var. Onları yerinden edemeyiz. Şu an bin yatağa yakın kapasitemiz varken bize 200 adet yüksek güvenli 400 adet de psikiyatri yatağı verilecek deniliyor. Diğer hastalar ne olacak peki? Buraya sadece İstanbul'dan değil Türkiye'nin dört bir yanından hastalar geliyor" dedi.

Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi'nden Oktay Kargül ise, "Burada alınacak kararlar iki plan notu ile alınabilecek kararlar değildir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yayımladığı 114 sayfalık rapor kapsamlı görünse de sadece 2 cümleden ibarettir. Rapor, insanlara cici olarak gösterilmeye çalışılmış. Raporda, hastane de ağaçlar da imar alanı olarak gösteriliyor. Yeşil alanların planlı işlenmediği de göze çarpıyor. Eğer planlı işlenirse üzerine yapı yapılamayacağını biliyorlar" ifadelerini kullandı.

Tarihi misyonu var

Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi ve Bakırköy Kent Savunması'ndan Dr. İlknur Türkoğlu ise alanın tarihi misyonuna değinerek, "Bizans döneminde Bakırköy'e çok sayıda kilise ve saray inşa edilmişti. Onların son kalıntıları da yıkıldı. O dönemden bize Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi bahçesinde bulunan anıt mezar kaldı. Burası Türkiye psikiyatri alanında da sembol bir yerdir. Sahil de rant merkezine dönüştürüldü. Bakırköy halkının elinde kalan son yeşil alana da sahip çıkmamız gerekiyor" dedi.

Yenilenmeye değil, yağmaya karşıyız!
Tıp Dünyası, 23.05.2017

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin de içinde bulunduğu yaklaşık 1 milyon metrekarelik alan için plan değişikliği yapıldı. TTB Merkez Konseyi Başkanı Prof. Dr. Raşit Tükel, şirketlere rant sağlayacak, kamu hizmetini zarara

uğratacak aynı zamanda tarihe ve doğaya zarar verecek bu girişime karşı olduklarını söyledi.

Geçtiğimiz günlerde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinin de içinde bulunduğu yaklaşık 1 milyon metrekarelik alan için plan değişikliği yapıldığı öğrenildi. Yeni plana göre, 1927 yılından beri hizmet veren 90 yıllık hastanenin yenilenip ek binaların yapılacağı belirtiliyor. 21 Nisan 2017'de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından askıya çıkarılan plan değişikliği, itirazlar için 20 Mayıs 2017'ye kadar askıda kalacak.

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin yer aldığı kampüste ağaçlık arazinin yanı sıra, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Lepa Deri ve Zührevi Hastalıkları Hastanesi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu da bulunuyor.

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi yerleşkesi üzerinde "yenilenme" adı altında çeşitli projelerin tasarlandığı duyumları ilk kez 2015 yılı Ağustos ayında alınmıştı. Türk Tabipleri Birliği, çeşitli meslek ve sivil toplum örgütleriyle birlikte o tarihte de "Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi arazisinde ranta ve talana izin vermeyeceğiz" açıklamaları yapmıştı.

Konuyu, ilk gündeme geldiği 2015 yılından bu yana yakından takip eden TTB Merkez Konseyi Başkanı Prof. Dr. Raşit Tükel, Tıp Dünyası'na değerlendirdi. Tükel, plan raporunda , "Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin 'zaman içinde yeni teknolojik gelişmelere de bağlı olarak ihtiyaca cevap veremez hale geldiği', hizmet binalarının yetersiz gelmeye başladığı, buna bağlı ek mekan gereksiniminin doğduğu" gerekçesine yer verildiğini ve raporda ayrıca "Mevcut binaların eskimesi sebebiyle de bu yapıların iyileştirilmesi zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır" ifadelerinin kullanıldığını aktardı.

Tükel'in değerlendirmeleri şöyle:

2015 yılı içinde Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi yerleşkesi üzerinde "yenilenme" adı altında çeşitli projelerin tasarlandığı yönündeki duyumlar ve aynı tarihlerde hastane çalışanlarının ağaçların numaralandırıldığını görmeleri üzerine, gelişmeleri takip etmeye başladık. 3 Eylül 2015

tarihinde sağlık emek ve meslek örgütleriyle birlikte Kamu Hastaneler Birliği Bakırköy Bölgesi Genel Sekreterliği binası önünde yaptığımız basın açıklamasıyla görüşlerimizi ve gelişmelerden duyduğumuz kaygıyı kamuoyuyla paylaştık. Geçtiğimiz günlerde medyaya yansıyan bilgilerle konu yeniden gündeme gelmiş oldu.

İhale daha 2012'de Rönesans Holding'e verildi!

2012 yılında "Sağlık Tesislerinin Kiralama Karşılığı Yaptırılması ile Tesislerdeki Tıbbi Hizmet Alanları Dışındaki Hizmet ve Alanların İşletilmesi Karşılığında Yenilenmesine Dair Yönetmelik" esas alınarak akıl hastanelerinin bulunduğu illerde, psikiyatri, yüksek güvenlikli adli psikiyatri ve fiziksel tıp ve rehabilitasyon yatakları ile ilgili bir ihale açıldığı, ihaleyi de Rönesans Medikal Yatırımları A.Ş. – Rönesans Holding A.Ş. İş Ortaklığı adlı şirketin almış olduğu anlaşıldı. O tarihte, ağaçlara ve doğaya zarar vereceğini öngördüğümüz 'yenilenmenin' Kamu Özel Ortaklığı yöntemi ile yapılacağı;

400 yataklı genel psikiyatri hastanesi ve 200 yataklı yüksek güvenlikli adli psikiyatri hastanesi projesinin hazır olduğu öğrenildi.

Kamu-Özel Ortaklığı modeli devrede

Kamu özel ortaklığı modelinde, hastane yerleşkesi özel şirket tarafından yenilenerek 25 yılına devlete kiraya verilecek, devlet de hem şirkete kira ödeyecek hem de 'çekirdek sağlık hizmeti' dışındaki hizmetlerden ve alanları işletilmesinden kâr elde edecektir. Bu modelle tıbbî destek hizmetleri ile bilgi işlem, hasta danışmanlığı, sterilizasyon, çamaşırhane, temizlik, güvenlik, yemekhane, arşivleme ve benzeri hizmetleri, ihaleyi alan şirkete devredilmektedir.

İhaleyi alacak şirket;projenin finansmanı, uygulama projesini, tasarımını, inşaatını, medikal cihazlar ve diğer ekipmanın tedarikini ve tesis için gerekli mefruşatı sağlayacaktır. Şirket; ayrıca tesislerin bakım ve onarımı, görüntüleme, laboratuvar

ve diğer tıbbi destek hizmetleri ile bilgi işlem, sterilizasyon, çamaşır, temizlik, güvenlik ve yemek dahil olmak üzere destek hizmetlerinin sunumunu, sağlık hizmetleriyle uyumlu ve Bakanlık onayını alacak ticari alanların yapım ve işletilmesini de üstlenecektir. Kamu özel ortaklığı modeli ile gerçekleştirilecek olan Proje'nin yapım dönemi 2 yıl, işletme dönemi 25 yıl olmak üzere toplam sözleşme süresi 27 yıldır.

Bu girişim, hastaneyi hem fiziksel, hem işlevsel olarak parçalayacaktır

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi üzerinde kurulu olduğu alan ve halen kullanılan pek çok bina, hem Bizans, Hem Osmanlı hem de Cumhuriyet tarihinin önemli bir parçasıdır. Yapılaşma sahasında Reşadiye Kışlıları, Bizans Hipojesi ve anıt ağaçlar vardır ve bu durum Anıtlar Yüksek Kurulu'na belgelenmiştir. Reşadiye Kışlılarının yarım kalmış binaları ve çevresindeki 1000 dönüm arazi, Mazhar Osman'ın yıllar süren mücadelesi sonunda, 1924 yılında, altında Atatürk'ün imzası olan bir kararla, akıl hastaları için bir hastane yeri olarak tahsis edilmiş, hastaların ve çalışanların çabasıyla ve emeğiyle Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi adı ile sağlık ve bilim tarihimizde önemli bir görev üstlenmiştir. Bu girişimler hastaneyi hem fiziksel hem işlevsel olarak parçalayacaktır.

Yenilenmeye değil, yağmaya karşıyız!

Karşısında olduğumuz, hastane fiziksel koşullarının ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesi değildir. İsteğimiz bir değişim gerçekleşecekse, bunun hem mimari hem de fonksiyonel bir projesinin olması, hastanemizin devlet eliyle ve genel bütçeye uygun planlama ve programla kamu bütçesini zarara sokmadan, şeffaf bir şekilde tartışılarak, yerel yönetimlerin, meslek odalarının, sağlık çalışanı sendikalarının, insan hakları derneklerinin, sivil toplum kuruluşlarının ve kent savunması platformlarının önerileri, denetimi ve ortak hareketi doğrultusunda psikiyatri ve nörolojik bilimlerin ortak çalışma yapısı bozulmadan, doğaya zarar verilmeksizin yapılmasıdır.

Şimdiki aşamanın, askı sürecinden sonra Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin içinde bulunduğu alanın imara açılarak kamu özel ortaklığı modelinin hayata geçirilmesi olduğu anlaşılıyor. Şirketlere büyük bir kazanç

sağlarken kamu sağlık hizmetlerini büyük zarara uğratacak, aynı zamanda da tarihe, ağaçlara ve doğaya zarar verecek, bu alanların her birinde geri dönüşü mümkün olmayan zararlara yol açacak olan bu girişime karşıyız.

"SİNİRİMİZİ" BOZMAYINI!

BAKIRKÖY RUH VE SİNİR HASTALIKLAR HASTANESİ ARAZİSİNDE RANTA VE TALANA İZİN VERMEYECEĞİZ!

Bir süredir Prof. Dr. Mazhar Osman Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi yerleşkesi üzerinde "yenilenme" adı altında çeşitli projelerin tasarlandığı duyumları alınmaktaydı. Ancak bir sabah hastane çalışanlarının her gün önünden geçtikleri ağaçların numaralandığını görmeleri üzerine bu alana ilişkin söylentilerin gerçeğe dönüştüğü, yani Bakırköy ilçesinin en önemli yeşil alanının ve sağlık hizmeti açısından yalnızca İstanbul'a değil Türkiye'ye hizmet sunan, özel misyonlu hastanemizin bahçesi ile birlikte örneğini çokça gördüğümüz inşaatçı rantiyecilerin kapsama alanına girdiği gerçeği ile yüzleşmiş olduk.

22.07.2015 tarihinde hastane yöneticiliği tarafından "Yeni Bakırköy" adı altında hastane çalışanlarına yönelik bilgilendirme toplantısı yapıldı. Bunun üzerine daha detaylı olarak bilgi almak üzere İstanbul Tabip Odası, Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası ve İstanbul Mimar ve Mühendisler Odasından temsilciler ve bölgemiz Kamu Hastaneleri Birliği genel sekreteri ile 18.08.2015 tarihinde bir buluşma gerçekleştirildi. Öğrendik ki hastane yerleşkesi üzerinde yürütülen proje önümüzdeki günlerde kendisini somut bir şekilde gösterecek. Şimdiden yerleşkedeki ağaçlar numaralandırılmaya başlandı bile. Yapılan toplantı ve görüşme süreçle ilgili endişelerimiz gidermediği gibi daha da artırdı.

2012 yılında "Sağlık Tesislerinin Kiralama Karşılığı Yaptırılması ile Tesislerdeki Tıbbi Hizmet Alanları Dışındaki Hizmet ve Alanların İşletilmesi Karşılığında Yenilenmesine Dair Yönetmelik" esas alınarak akıl hastanelerinin bulunduğu illerde, psikiyatri, korumalı psikiyatri ve FTR yatakları ile ilgili, bir ihale açıldığı, bu ihaleyi de Rönesans adlı şirketin almış olduğu anlaşıldı. Ağaçlara ve doğaya zarar

vereceğini öngördüğümüz “yenilenme”nin Kamu Özel Ortaklığı yöntemi ile yapılacağı ifade edildi. 400 yataklı genel psikiyatri hastanesi ve 200 yataklı yüksek güvenli adli psikiyatri hastanesi projesi hazır olduğu, diğer taraftan, hastane alanında valilik tarafından İSMEP aracılığıyla yeni binalar ekleneceği bilgisi alındı. Nöroloji, Beyin Cerrahi ve Bağımlılık (AMATEM) birimlerinin geleceği konusunda kesin bilgiler alınmadı. Bunlar karşılığında hastane arazisinin ne kadarından feragat edileceği, bu inşaatlar karşılığında meşhur “Rönesans İnşaat” firmasının AVM-Rezidans ya da Otel yapıp yapmayacağı yani buradan nasıl bir rant murad edildiği bilgisine tam olarak ulaşılmadı.

Kamu özel ortaklığı denilen model hastane yerleşkesinin özel şirket tarafından yenilenerek 25 yıllığına devlete kiraya verildiği, devletin de hem şirkete kira ödediği hem de bu tesiste verilecek “çekirdek sağlık hizmeti” dışındaki hizmetleri 25 yıl boyunca bu şirkete devrettiği bir özelleştirme modelidir. İhaleyi alan şirket hem Sağlık Bakanlığı’ndan kira alacak hem kendine verilen hizmet ve alanları işleterek kâr elde edecektir. Anlayacağımız kendi arazimizde, halkın arazisinde halkın hastanesi kiracı olacaktır. Kamu özel ortaklığı yöntemi, kamu kaynaklarının israfına neden olacaktır. Kamu özel ortaklığı, özelleştirme ya da imtiyaz kelimelerinin olumsuz etkisinin yarattığı politik ve psikolojik karşı duruşu engellemek için bulunmuş bir kelime oyunudur.

Bu modelle tıbbî destek hizmetleri ile bilgi işlem, hasta danışmanlığı, sterilizasyon, çamaşırhane, temizlik, güvenlik, yemekhane, arşivleme ve benzeri hizmetleri; aydınlatma, asansör, ısıtma, soğutma, havalandırma, tıbbî gaz, su ve enerji temini, atık ve atık su uzaklaştırma hizmetleri de dâhil olmak üzere binaların tamiri, bakımı ve işletilmesi, park ve bahçe bakımı ve kara, hava, deniz ambulans hizmetleri ile morg ve gashane hizmetleri ihaleyi alan şirkete devredilecek ya da şirketlerin bu hizmet ve alanları başka taşeronlara da vermelerinin ve güvencesiz çalışmanın önü açılacaktır. Bu durum anayasada belirtilen devletin sosyal sağlık hizmeti verme anlayışına ters düşmektedir ve rekabet sistemini daha da şiddetlendirerek çalışanları ve hizmet alanları mağdur edecektir.

Belli ki, yıllardır ısrarla zararlarına işaret ettiğimiz sağlıkta dönüşümün ve ticarileşmenin geldiği son noktadayız. Çünkü bu dönüşümün torba yasalarla, kanun hükmünde kararnameleyle dayatılan, hastaların “müşteri”, sağlık emekçilerinin “ucuz işgücü” olarak görüldüğü mevcut sistemin sonucu olduğunu ve doğurabileceği sonuçları biliyoruz. Bu şekliyle “Yeni Bakırköy”e, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi’nin hem bugüne kadar yüklendiği işlevi, hem üzerinde yer aldığı alanın yapısını değiştirdiği, hem de özel sektörün alana kontrolsüz girişi demek olduğunu çok iyi bildiğimiz için karşı duruyoruz.

Hiç kimse ne bize ne de bu ülkede yaşayan 78 milyon yurttaş bu devletin Bakırköy Ruh Sinir Hastanesi’nin binalarını yenileme, yataklarını ve diğer donanımını modernleştirme, alt yapısını iyileştirme için yeterli parası olmadığına ikna edemez. Sırf bunun için gözünü beton bürümüş rezidansçı-AVM’ci rantçılara bölgenin yeşil alanı olan bahçemizin meze yapılması gerektiğini kimse bize izah edemez. Buna Hastanemizin yüz yıllık bahçesinde uçan kargalar güler. Hekimi, hemşiresi, sağlık personeli ile hastane çalışanları karşı çıkar, Bakırköy halkı çok kızar!

100 yıllık tarih, sadece metrekaşe ve yatak sayısı üzerinden konuşulamaz.

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi (BRSHH) üzerinde kurulu olduğu alan ve halen kullanılan pek çok bina, hem Bizans ve Roma, Hem Osmanlı hem Cumhuriyet tarihinin önemli bir parçasıdır. Yapılaşma sahasında Reşadiye Kışlası, Bizans Hipojesi, ve anıt ağaçlar vardır ve bu durum Anıtlar Yüksek Kurulunca belgelenmiştir. Reşadiye Kışlalarının yarım kalmış binaları ve çevresindeki 1000 dönüm arazi, Mazhar Osman’ın yıllar süren mücadelesi sonunda, 1924 yılında, altında Atatürk’ün imzası olan bir kararla, akıl hastaları için bir hastane yeri olarak tahsis edilmiş, hastaların ve çalışanların çabasıyla ve emeğiyle Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi adı ile sağlık ve bilim tarihimizde önemli bir görev üstlenmiştir. Türkiye’nin Nöroloji ve Psikiyatri tarihinde “kurucu eğitim kurumu” niteliği taşır. Bu hastaneyi kuran değerli hocalarımız nörolojik bilimlerle psikiyatri ve psikolojinin bütünlüğünü o dönemden görmüşler ve bu hastaneyi bir nöroloji, nöroşirürji ve psikiyatri hastanesi olarak kurmuşlardır. Görünen odur

ki yüzyıla yakın bilgi ve birikimle hizmet veren bu bütünlük parçalanmak istenmektedir. Bu girişimler hastaneyi hem fiziksel hem işlevsel olarak parçalayacaktır. Bu, nöroloji ve psikiyatrinin bir bilim olarak gelişmesinin önünü açan bir kuruma karşı işlenmiş bir suç olacaktır.

Yenileşmeye, iyileşmeye değil, bu maske altında rant kazanda kaynayıp buharlaşmaya, karşıyız.

Karşısında olduğumuz, hastane fiziksel koşullarının ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesi değildir. İsteğimiz bir değişim gerçekleşecekse, bunun hem mimari hem de fonksiyonel bir projesinin olması, hastanemizin devlet eliyle ve genel bütçeye uygun planlama ve programla kamu bütçesini zarara sokmadan, şeffaf bir şekilde tartışılarak, yerel yönetimlerin, meslek odalarının, sağlık çalışanı sendikalarının,

insan hakları derneklerinin, sivil toplum kuruluşlarının ve kent savunması platformlarının önerileri, denetimi ve ortak hareketi doğrultusunda psikiyatri ve nörolojik bilimlerin ortak çalışma yapısı bozulmadan, doğaya zarar verilmeksizin yapılmasıdır.

“Kamu-Özel Ortaklığı” adı altında pazarlanmaya çalışılan yeşil alan ve ticarileştirilmiş sağlık piyasası rantının bu ülkeye bir yararı yoktur.

İhtiyacımız olan “kamu-özel ortaklığı” değil, “kamu-hastane çalışanları”, “kamu-Bakırköy halkı” ORTAKLIĞIDIR.

Buraya emek veren sağlık çalışanlarının ve buradan hizmet alan hastalarımızın bu sit alanında hakkı vardır. Onlarca yıllık ağaçların, kuşların, böceklerin bu alanda hakkı var-

dır. Bu tarihi ve doğayı taşıyacağımız çocuklarımızın bu alanda hakkı vardır. Çarpık kentleşmeyle yeşile hasret kalan, spor ve piknik yapma olanağı bulan Bakırköylülerin, İstanbulluların bu alanda hakkı vardır.

Köklü bir gelenekten gelen bir hastanenin yenilenmesinin sadece metrekaresi ve yatak sayısı üzerinden yapıp, nasıl işleyeceğinin yap işlet devret anlayışıyla değil, kapsamlı bir nöropsikiyatri enstitüsü planı ile gerçekleştirilebileceğine inanıyoruz.

Tarihe, ağaçlara ve doğaya zarar vereceği, bu alanların her birinde geri dönüşü mümkün olmayan zararlara yol açacağı için bu girişime karşıyız. kamu özel ortaklığının ne anlama geldiğini de, doğal ve kültürel alan olan yerleşkemizdeki ağaçların, çiçeklerin, tüm canlıların kıymetini de çok iyi biliyoruz.

Kamu-özel ortaklığı yöntemiyle sağlık yatırımı yapılmasına burada açıklanan nedenlerin tümünü göz önüne alarak itiraz ediyoruz.

Şirketle imzalanan sözleşmenin detaylarını öğrenmek istiyoruz.

İSMEP aracılığıyla yerleşke üzerinde yapılacak binaların nerelere inşa edileceği, hastanenin genel işleyişi açısından ne planlandığı, Nöroloji, Beyin Cerrahi ve Bağımlılık (AMATEM) birimlerinin geleceği hakkında bilgi edinmek istiyoruz.

3 Eylül 2015 tarihinde hastane bahçesinde gerçekleştireceğimiz basın açıklaması ile başlatacağımız bu “itiraz” kampanyamızı, hastanemizin bahçesinden Bakırköy’ün tüm sokaklarına, İstanbul’un her mahallesine ve ülkemizin tüm illerine taşıyacağımızı ilan ediyoruz.

Bakırköy BİZİMDİR! Bu hakkımızı hiçbir şirkete devretmeyeceğimizi basın ve kamuoyuna bildiriyor, sizleri mücadelemize destek olmaya çağırıyoruz.

Türkiye Psikiyatri Derneği
İstanbul Tabip Odası
TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi
İstanbul Diş Hekimleri Odası

KESK Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası İstanbul Şubeleri

Türk Nöroloji Derneği

Türk Nöropsikiyatri Derneği

Toplumsal Dayanışma için Psikologlar Derneği

DİSK Devrimci Sağlık İş Sendikası

DİSK Genel-İş Sendikası 2 No.lu Şube

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği İstanbul Şubesi

Bakırköy Kent Savunması Şizofreni Dostları Derneği

Diren Bakırköy Çamlık Forumu Derneği

Görseller

s. 56: duvardakisesler.com

s. 62: Google Earth

s. 64: bakirkoyasadikonukeah.saglik.gov.tr

s. 65: gecmisgazete.com

s. 66: yasamgazetesi.com.tr

s. 68: cnnurk.com

s. 71: istabip.org.tr

s. 72: cilekcini.tumblr.com

NİSAN 2017

© cnntrk.com

Dönemin İBB Başkanı Kadir Topbaş Marmara Depremi sonrasında Avcılar İlçesi'nde 4 kattan yüksek yapı yapılmamasına ilişkin kararın, kentsel dönüşüm uygulamalarının yapılabilmesi adına kaldırılacağını açıkladı (Cumhuriyet).

İBB, 3. Havalimanına bağlanması planlanan Sultangazi – Arnavutköy Metrosunun duraklarının park alanlarına inşa edileceği böylelikle kamulaştırma maliyetlerinin düşürüleceği açıklandı (Cumhuriyet).

© iktirpi.com

Yassıada'yı turizm ve kültür tesisi olarak yapılaşmaya açan imar planları ÇŞB tarafından onaylanarak askıya çıkarıldı (Cumhuriyet).

© insaathaber.org

Tescilli yapı niteliğinde olan ve otele dönüştürülen Karaköy'deki eski Sümerbank binasının çatısına kaçak kat yapıldığı tespit edildi (BirGün).

Kuzey Marmara Otoyolu Projesi kapsamında muhtelif taşınmazların acele kamulaştırılması hakkında Bakanlar Kurulu Kararı (BKK) yayımlandı (Resmi Gazete).

Sarıyer'deki 9 mahallenin mülkiyet problemini çözmek adına düzenlenen imar ıslah planlarının İBB tarafından mecliste görüşülmeksizin iade edilmesi üzerine Sarıyer Belediye Başkanı Şükrü Genç, İBB'nin yetkisini aşarak bu işlemi gerçekleştirdiğini ve bu işlemi dava konusu edeceklerini açıkladı (Bizim Gazete).

Karaköy Yolcu Salonu ve Paket Postanesi'nin yıkılması üzerine İstanbul II No.lu KVKBK'nun yaptığı suç duyurusu sonrasında yerinde yaptığı inceleme sonucunda İBB inşaatı mühürledi (Evrensel).

İBB meclis üyesi Hüseyin Sağ, İstanbul'da devam eden inşaat çalışmaları sonucunda her ay 5 milyon ton hafriyat atığının ortaya çıktığı, birçok firmanın ise atıklarını su havzaları, orman alanları gibi doğal niteliği korunması gereken alanlara boşalttığı açıkladı (Cumhuriyet).

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

3. Havalimanı inşaatına malzeme üretmek amacıyla 24 ha'lık alanda maden ocağı kurulması için ÇED gerekli değildir kararı alan İGA Havalimanı AŞ alanın 99 ha olarak genişletilmesi için başvuru yaptı (yapi.com.tr).

Gezi Parkı üzerinde Topçu Kışlası yapılmasını öngören ve Taksim Meydanı'nı da içeren imar planlarının dava sürecinde gelen bilirkişi raporunda Gezi Parkı'nın "Cumhuriyet döneminin korunmaya değer mirası" olarak tanımlandığı ve planların uygun görülmediği sonucuna varıldığı açıklandı (yapi.com.tr).

Kamp Armen'in yeniden inşa edilmek üzere yıkımı gerçekleştirildi (yapi.com.tr).

© nprzartonk.org

İBB, metrobüs hattında yaşanan kazalar ve ölümler sonrasında, bir kaza anında metrobüsün yola çıkmasını ya da dışarıdaki bir aracın metrobüs güzergâhına girmesini engelleyecek bariyerlerin metrobüs hattınca uygulanacağını açıkladı (yapi.com.tr).

Zeytinburnu'nda bulunan eski Tank Fabrikası arazisini konut, ticaret ve turizm fonksiyonlarına dönüştüren imar planları İstanbul 5. İdare Mahkemesi tarafından iptal edildi (spoist.org).

Milli Savunma Bakanı Fikri Işık, Kuleli Askeri Lisesi'nin müze olarak kullanılacağını açıkladı (yapi.com.tr).

© besiktas.com.tr

Plan değişikliği ile konut ve turizm alanına dönüştürülen Büyükçekmece'deki Albatros Parkı'nın ihale yöntemi ile satışı gerçekleştirildi (yapi.com.tr).

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin de içerisinde bulunduğu, büyük bir kısmının ağaçlık olan yaklaşık 103 ha'lık arazinin artırılan imar hakları ile yeniden yapılaşmasını öngören imar planı değişiklikleri ÇŞB tarafından onaylanarak askıya çıkarıldı (Habertürk).

NİSAN 2017

MAYIS 2017

KAMP ARMEN

"Her yaz gittik Tuzla Kampına. Biz çocukların sayısı da giderek arttı. Yeni kuyular açtık, su çoğaldı, yeşillikler çoğaldı. Gündüzler ve geceler boyu elle durmaksızın çektiğimiz su tulumbası da günün birinde motorlaştı.

Yıllar geçtikçe ağaçlar boyumuzu geçti, binaları kapladı, kampın göğü geçit vermez oldu kızgın güneşe, gölgeleştirdi her bir yan. Çocuk emeğimize karışan çocuk seslerimiz gübresiymiş belki de doğanın. Gelen imrenir, gören imrenirdi. 'Aşkolsun' derdi herkes, 'aşkolsun'."

Hrant Dink

TARİHLERLE KAMP ARMEN

Suikastle öldürülen gazeteci Hrant Dink ile eşi Rakel Dink'in yanı sıra yaklaşık bin 500 çocuğun yetiştiği, Kamp Armen olarak bilinen Tuzla Ermeni Yetimhanesi'nin yıkımı, 2017 yılı Nisan ayında gerçekleşti ve Mayıs ayında İBB tarafından onaylanan imar planı değişikliği doğrultusunda yeniden inşa edilecek. Bu sebeple, Türkiye'de Ermeni toplumunun önemli hafıza mekanlarından biri olan Kamp Armen'in ve yıkımına kadarki sürece ve kısa dönem sonrasına ilişkin süreci inceleyerek almanamızın Mayıs ayı konusunu Kamp Armen'e ayırdık.

Gedikpaşa Ermeni Kilisesi Vakfı'nın Ermeni çocukların yaz eğitimi için Tuzla Üç Çınar mevkiinde kurduğu Kamp Armen'in hikâyesi **1962**'de arsanın

Vakıf adına satın alınıp tescil ettirilmesiyle başladı. 1962'den **12 Eylül 1980** askeri darbesine kadar, aralarında Hrant Dink ve Rakel Dink'in de bulunduğu bin 500 çocuğa ev sahipliği yapan Kamp Armen hakkında Vakıflar Genel Müdürlüğü (VGM), **1979**'da Vakfın elindeki tapunun iade edilmesi ve arazinin eski sahibine geri verilmesini isteyerek dava açtı. Arazi, 1936 Beyanamesi gerekçe gösterilerek, çocukların emeğiyle inşa edilen tesisiyle birlikte, devlet tarafından ilk sahibine iade edildi ve kampa el koyma süreci, Yargıtay'ın **1987**'de yerel mahkeme kararını onaylamasıyla tamamlandı.

Vakfın **27 Ağustos 2011** tarihli kararname kapsamında yaptığı iade başvurusu da dahil olmak üzere yaptığı tüm başvurular reddedildi. Bu süreç-

te, Kamp arazisine ait alanın 3 bin 800 m²'si, **1982**'de yapılan bir imar planı çerçevesinde kamulaştırıldı. **2011** yılında Vakıflar Kanunu'nda yapılan değişikliklerle azınlık vakıflarının el konan mülklerinin iadesi süreci başlayınca, Tuzla Çocuk Kampı için VGM'ye başvuru yapıldı. Ancak VGM, Tuzla Kampı'nın satışının hukuki olarak iptal edilmiş olmasını gerekçe göstererek, dosyayı el konmuş mülk olarak değerlendirmede ve bu sebeple kampın iadesi ya da tazminat ödenmesi söz konusu olmadı.

6 Mayıs 2015'te, arazinin son sahibinin kamp tesislerini yıkmaya yönelik girişimi, tepkiyle karşılandı. Kampın tapuda sahibi görünen Fatih Ulusoy, kamp tesislerini yıkmaya çalışmış ve gelen tepkiler üzerine yıkım durdurulmuştu.

Daha sonra aralarında Ermeni toplu-
munun sivil toplum örgütü temsilcileri
ve siyasetçilerinin de olduğu bir grup-
la görüşme süreci başladı ve dönemin
Başbakanı Ahmet Davutoğlu'nun da
araya girmesiyle kampın iadesi için
süreç başladı. Süreç devam ederken,
Nor Zartonk ve Kamp Armen Dayanış-
ması, yıkıma karşı kampta nöbet çağır-
ısı yaptı. Nor Zartonk Bianet ile yaptığı
röportajda, direnişin tarihinin 6 Mayıs
olmasına rağmen, direnişin örgütlen-
mesinin bir ay öncesine dayandığını
şöyle ifade ediyor:

“Benim telefonum koordinasyon
için verdiğimiz numaraydı. İnanıl-
maz şeyler geldi; İngiltere’den ara-
yıp ‘Size yemek sepetinden yemek
gönderiyim mi?’ diyeninden, gece-
nin bir yarısı Tuzla’da oranın kamp
olduğunu bile bilmeyen, oluştuğu-
muz kamuoyuyla ‘Tuzla’da bir şeyler
oluyor. Burada bir yetimhaneyi yıki-
yorlar’ diye pazar arabasına böre-
ğini doldurup gelen teyzeye kadar
birçok insan oraya geldi.”

Nöbetin 45. günü olan **24 Haziran
2015**’te, Kamp Armen Dayanışması
tarafından bir basın toplantısı düzen-
lenerek Kampın Ermeni halkına iadesi
talep edildi. **26 Haziran 2015** tarih-
inde aynı taleple bir yürüyüş ve basın
açıklaması gerçekleştirildi.

Altı ay süren direnişin sonunda, Kam-
pa ait 4 bin 850 m²’lik alan, direnişin
175. günü olan **Ekim 2015**’te, asıl
sahibi Gedikpaşa Ermeni Protestan
Kilisesi Vakfı’na iade edildi. Geriye ka-
lan 3 bin 800 m²’lik alan ise hâlâ Tuzla
Belediyesi’nin tasarrufunda bulunuyor.
Kamulaştırılmış alanla ilgili temaslar ve

hukukî süreçler, Gedikpaşa Vakfı tara-
findan yürütülüyor.

Kamp Armen’in yeniden inşa edilme-
si için çalışmaların başlaması için ilk
adım **8 Nisan 2017**’de tarihinde kam-
pın tamamen yıkılması şeklinde atıldı.
Ancak Kampın üzerinde bulunduğu
arazi, imar planlarında halen idari tesis
alanı olarak gözüktüyordu. Dönemin
İBB Başkanı Kadir Topbaş ile yapılan
görüşmelerde, arazinin imar planın-
da sosyal ve kültürel tesis olarak dü-
zenlenmesi konusunda mutabakata
varıldı ve **13 Mayıs 2017** tarihinde,
Kamp Armen’e ilişkin teklifin yer aldı-
ğı komisyon raporu İBB Meclisi’nde
oynamaya sunuldu. Rapor oy birliğiyle
kabul edildi ve Kamp Armen’in ara-
zisi Vakfın da isteği ile paralel olarak
Sosyal ve Kültürel Tesis Alanı lejantına
alındı ve plan notlarına da “Konut ve
ticari birimler yer alamaz” ibaresi ek-
lendi. 4 bin 840 m² alanda hazırlanan
projede, yıkılan kamp binasının yeni-
den yapılması ve yeşil alanın korunma-
sı öngörülüyordu. KHK uyarınca ÇŞB
tarafından onaylanan plan değişikliği
21 Temmuz 2017’de, otuz gün süre-
yle askıya çıkarıldı. Bir kısmı Gedikpaşa
Ermeni Protestan Kilisesi Vakfı’na, kü-
çük bir kısmı ise Tuzla Belediyesi’ne ait
olan arazi için yapılan söz konusu plan
değişikliğine göre Kamp Armen’de,
bilgisayar ve teknoloji merkezi, üç özel
proje atölyesi, el sanatları ve müzik
atölyeleri, yemekhane, kafeterya, 200
kişilik oditoryum, kız ve erkek öğrenci
konaklama odaları ve misafir eğitmen
odalarının bulunması planlanıyor. Ta-
rihi yetimhanenin geçmişini ve gele-
ceğini yansıtan bir sergi mekânının da
yer alacağı açıklanan Kamp Armen,

basında açıklanan bilgilere göre, açıl-
dığında 12-18 yaş arası gençlere hitap
edecek.

Kapanışı, Norayr Olgar’ın bianet.
org’taki söyleşisinden bir paragrafta
yapmak istedik:

“Kamp Armen gibi binlerce mülk var
bu topraklarda, her gün gasp edili-
yor, yıkılıyor. Şu anda Diyarbakır’da
kamulaştırma adı altında Ermenile-
rin Ortadoğu’daki en büyük kilisesi,
Ermenilerin en büyük kamusal ala-
nı devlet tarafından el konulmuş,
tahrip edilmiş durumda. Bu linç ve
talan politikası zaten cumhuriyetten
beri devam ediyor. Biz sadece bu-
nun bir tanesini kurtarmaya çalıştık
kurtardığımız yer de asıl meramımı-
zı anlatmak için bir alan oldu.

Bir olayı ‘cinayet mahalli’ derler
ya, aslında orada anlatıyorsun. Bu
devlet geliyor burayı yıkıyor, bura-
daki o hafızayı da silmek istiyor, ta-
rihi de silmek istiyor, Hrant Dink ve
onun gibi birçok çocuğun elleriyle
yaptığı şeyi süpürüp almak istiyor
senden.”

1936 Beyannamesi

Azınlıklarca kurulan tüzel kişiliklerin sahip olduğu gayrimenkullerin tespiti için 1936’da VGM tarafından istenen ve ilgili gayrimenkullerin sayı ve adres bilgileri içeren belgelerdir. 13 Kasım 1998 tarihinde yayımlanan Agos Gazetesi’nde VGM tarafından azınlıklarca kurulan tüzel kişiliklere açılan davalarla ilgili olarak şu bilgiye yer veriliyor;

“1936 Beyannamesi çerçevesinde açılan tüm davalarda artık bir içtihat (örnek karar) halini alan ve Balıklı Rum Hastanesi Vakfı Yönetim Kurulu aleyhine verilen 8/5/1974 tarihli Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararında azınlıklar ‘Türk olmayanlar’ olarak nitelendirilerek şöyle deniyor:

‘Türk olmayanların meydana getirdikleri tüzel kişiliklerin taşınmaz mal edinmeleri yasaklanmıştır. Çünkü tüzel kişiler gerçek kişilere oranla daha güçlü oldukları için, bunların taşınmaz mal edinmeleri kısıtlanmamış olması halinde Devlet’in çeşitli tehlikelerle karşılaşacağı ve türlü sakıncalar doğurabileceği açıktır. İşte bu görüşten hareket edilerek 2644 sayılı tapu kanunun 35. maddesi ile kanuni hükümler yerinde kalmak ve karşılıklı olmak şartıyla yabancı gerçek kişilerin Türkiye’de satın alma veya miras yolu ile taşınmaz edinmeleri mümkün kılınmış olduğu halde tüzel kişiler bundan yoksun bırakılmışlardır...’ ”

BASINDA KAMP ARMEN

Nor Zartonk'tan Kamp Armen'in iadesine ilişkin basın açıklaması

norzartonk.org, 26.06.2015

Kamp Armen Ermeni Halkına İade Edilsin!

Tuzla'daki Ermeni yetimhanesi Kamp Armen'in yıkımını engellemek için başlattığımız direnişimiz, bugün 45. gününü doldurdu. Tam 45 gündür, devlet tarafından planlı bir şekilde el konularak çürümeye bırakılan ve direnişle birlikte tekrar canlandırdığımız Kamp Armen için nöbetteyiz.

Kamp Armen'in tapu sorununun çözülmesi için yürütülen müzakere süreci şeffaf bir şekilde yürütülmemiş, hiçbir resmî dayanağı olmayan bilgilerle kamuoyu, basında yer bulan yanlış haberlerle, verilen demeçlerle yanlış yönlendirilmiştir. Tekrar beyan ediyoruz: Tam 45 gün geçmesine rağmen Kamp Armen, Ermeni halkına hâlâ iade edilmemiştir.

23 Mayıs'ta, tam 28 gün önce, basında "Kamp Armen'in tapusu iade edildi" şeklinde haberlerin kaynağı olan, isimleri dillendirilen ve Kamp Armen'in tapu devri konusunda isimleri

çözüm sürecinde birer aktör olarak lanse edilen kişilere sormak istiyoruz:

Tapu devri sorununun çözümü için talimat verdiği ifade edilen dönemin başbakanı Ahmet Davutoğlu'na soruyoruz: Hukuk devleti ilkesi ile uzaktan yakından alakası olmayan bu ülkede, tapuda da görüleceği üzere gasp ile el konulan bu mülkün, bu coğrafyada bizzat devlet eliyle soykırıma, birçok acıya, hak gaspına maruz bırakılmış Ermeni halkına, kampın asıl sahibi olan Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi Vakfı'na tapu devri ısrarla neden gerçekleştirilmemektedir? Ermeni Soykırımı'nda yaşanan tüm olaylarla ilgili olarak "Daha önce resmi yaklaşım Türkiye'de böyle bir olay yaşanmadı şeklin-deydi. Halbuki yaşanmış olan şey yaşanmıştır ve onu yok saymak onu ortadan kaldırmaz" diyen Davutoğlu, bu kampın asıl sahibi olan Ermeni halkına ısrarla tapu devrini gerçekleştirmeyerek, inkarcı politikadan uzaklaştığını nasıl düşünmektedir? Türkiye Cumhuriyeti devletinin el koyduğu bu konulan Kamp Armen, neden Davutoğlu'nun partisi tarafından seçim malzemesi haline dönüştürülmüştür?

Basında çıkan haberlerde dönemin başbakanı Ahmet Davutoğlu tarafından görevlendirildiği beyan edilen ve şu anda AKP'den seçilerek meclise girmiş bulunan Ermeni milletvekili Markar Esayan'a soruyoruz: Şu anda hiçbir şekilde tapu devrine dair en ufak bir somut adım atılmış olmasına rağmen Daily Sabah'taki köşesinde "Tuzla Ermeni Yetimhanesi Meselesi Nasıl Çözüldü" başlığıyla kaleme aldığı yazısında ve bu ülkede ulusal yayın yapan birçok gazeteye kasıtlı ve bilinçli olarak yanlış bilgi vererek neden kamuoyu tepkisini yanlış yönlendirmiştir? Kamp Armen ile ilgili yürütülen müzakerelere katılan Esayan, tapu devri konusunda ne gibi adımlar atmış ve bu konuda kendince çözüme nasıl ulaşmıştır? Bizzat kendisinin neden olduğu bu dezenformasyondan çıkarı nedir? "Burada yargının üstünde bir siyasî irade gerekir" diyen Esayan, oluşmak bilmeyen bu siyasî iradenin neresinde yer almaktadır? Esayan, yanlış ve asılsız ifadeler ile Kamp Armen üzerinden neden seçim propagandası yapmıştır?

Ahmet Davutoğlu tarafından görevlendirildiği beyan edilen dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanı İdris Güllüce'ye soruyoruz: Davutoğlu'nun kendisine verdiği talimat nedir? Kampın asıl sahibi olan Vakfa iadesi için ne gibi girişimleri olmuştur? Kampın tapu devri neden gerçekleştirilmemektedir?

Ahmet Davutoğlu tarafından görevlendirildiği beyan edilen İstanbul Büyükşehir Başkanı Kadir Topbaş'a soruyoruz: Yüzlercesinde olduğu gibi el konulan bu yetimhanenin tapu devri konusunda ne gibi adımlar atmıştır? Kendisine, Davutoğlu tarafından ne gibi bir görev verilmiştir, bu konudaki çabaları nedir?

Vakıflar Genel Müdürü Adnan Ertem'e soruyoruz: "Tuzla'da Ermeni cemaati haklı ama çözüm zor" demecini gazetelere veren Ertem'in, kampın kamulaştırılabileceği ve vakfa tahsis edilebileceği beyanına karşılık talebimizin, tapu devri olduğunu ifade etmiştik. Kendisinin sunduğu kamulaştırma hâlâ neden gerçekleştirilmeyerek tapu, Vakfa devredilmemektedir? Tapu devri konusundaki girişimleri ne olmuştur?

Tuzla Belediye Başkanı Şadi Yazıcı'ya soruyoruz: Kamp Armen'in yıkım ruhsatı iptal edilmiş midir? Kampın mülk sahibi olduğu iddia edilen Fatih Ulusoy'a tapu sorunu kendisi tarafından ne şekilde intikal ettirilmiştir?

Kamp Armen'in tapu sorununun çözümü için görüşmelere katılan ve bu konuda isimleri zikredilen tüm kişilere soruyoruz: Şeffaf olmayan bu müzakere sürecinde gerek hükümet gerek kampın asıl sahibi olan Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi Vakfı gerekse mülk sahibi olduğu iddia edilen şahıs ve vekilleri tarafından ne gibi taleplerde bulunulmuştur? Yıkımın üzerinden 45 gün geçmesine rağmen tapu devri neden ısrarla gerçekleştirilmemektedir? Talep ettiğimiz gibi, tapu devri yoluyla çözüm sağlanana kadar ayrılmayacağımızı defalarca belirttiğimiz Kamp Armen konusundaki suskunluklarının ve tepkisizliklerinin nedeni nedir?

"Kamp Armen iade edildi", "Kamp Armen'de Tapu Sevinci", "Kamp Armen Vakfa bağışlandı" başlıkları ve yanlış haber içeriklerini servis eden tüm medya organlarına soruyoruz: Medya etik ilkelerini çiğneyen bu habercilik anlayışı ile yaptıkları haberlere dair neden ısrarla tekdip yayınlanmamaktadır?

Biraz önce sıraladığımız soruların cevaplarını almak için, isimlerini zikrettiğimiz ve müzakerelere katılan, basın ve medya kuruluşlarına demeçler vererek yanlış bir izlenim uyandırma çabası içerisinde olanlara bir kez daha sesleniyor ve kendilerine açık çağrıda bulunuyoruz: Kamp Armen'in Tapusunun Devri Neden ısrarla Gerçekleştirilmiyor?

Oyalamayın! Geri Verin!

Direnişimizin ikinci ayını yarınladığımız bu günde, 26 Haziran Cuma günü saat 19:30'da Taksim Tünel Meydanından Galatasaray Meydanına bir dayanışma yürüyüşü düzenleyeceğimizi duyuruyoruz. Haftalardır bizimle olan, direnişimize güç katan örgüt, oluşum ve dostlarımızla bu yürüyüşte, kendilerine açık çağrıda bulunduğumuz bu kişilerin cevaplarını, takındığı tavrı ve politik tutumu kamuoyuyla paylaşacağız.

Tapu devri gerçekleştirilene kadar Kamp Armen'deki direnişimize devam edeceğimizi bir kez daha kamuoyuna bildiriyor, direnişimize güç katan tüm dostlarımıza teşekkür ediyoruz.

Sürgündeki Kamp Armen | Gökhan Tan

tr.boell.org, 13.07.2015

Kurtuluş'ta bir meyhane masası, en genci 61 yaşında 14 adam. 1960'ların sonunda, bugün artık olmayan Dolapdere Oktayspor'da birlikte top koşturmuşlar. O akşam, takım ar-

kadaşları Kaya Çınar'ın doğum gününü kutluyorlar. Kâh gençliklerini yâd ediyor, kâh iki gün sonra yapılacak olan seçimlerden bahsediyor, şakalaşiyor, kadeh tokuşturuyorlar. Görüntülerinde, konuştuklarında, yediklerinde, içtiklerinde bu masayı meyhanedeki diğerlerinden farklı kılan hiçbir şey göze çarpmıyor.

Gözle görülmeyen ve masayı diğer masalardan ayıran tek şey, o akşam orada olabilmek için binlerce kilometre uzaktan gelmiş olmaları. Sadece 45 yıldır ABD'de yaşayan Kaya Çınar değil, masadakilerin neredeyse tümü dünyanın farklı ülkelerinde yaşıyor. İstanbul'dan 1970'lerde ayrılan bu insanlar Türkiye'de kalan akrabalarını, komşularını, takım arkadaşlarını birkaç yılda bir görebiliyor.

Memleketlerinde misafir, aidiyet hissetmedikleri yeni hayatlarında sürgünler. Ermeniler.

65 yaşındaki Kaya Çınar Tuzla Çocuk Kampı, özgün adıyla Kamp Armen'in çocuklarından biri. Gedikpaşa Ermeni Kilisesi Vakfı'nın 1962'de Ermeni çocukların yaz eğitimi için Tuzla Üç Çınar mevkiinde kurduğu Kamp Armen, hizmet vermediği 21 yıl boyunca 1500 kadar çocuk yetiştirdi. Çoğu yetim ya da öksüz bu çocukların yaklaşık yüzde 95'inin bugün yurt dışında yaşadığı sanılıyor. Kampın durumu da, burada yetişen ve kendi yurdunda barınamayan çocuklarından farklı değil: 1983'te mahkeme kararıyla el konularak bedelsiz olarak eski sahibine verilmişti. Geride kalan 32 yılda mülk defalarca el değiştirmesine rağmen herhangi bir faaliyette bulunulmadı. 1983'te çocuk seslerinden mahrum bırakılan kamp, adeta o seslerin sahipleri gibi sürgün yaşadı.

Kamp Armen, son sahibi Fatih Ulusoy'un 6 Mayıs'ta yıkıma başlamasına dek, Ermeni toplumu dışında pek tanınan, bilinen bir yer değildi. Kampın adını biraz olsun duyuran şey, 2007'de katledilen gazeteci Hrant Dink'in buradan yetişmiş ve son yıllarında da kampın müdürlüğünü üstlenmiş olmasıydı. Gelgelelim, yıkım yıllardır bekleyen kampı ayağa kaldırdı. Önce yıkım durduruldu. Aynı gece kampın Ermeni toplumuna iade edilmesi talebiyle kampta direniş başladı. Fatih Ulusoy 23 Mayıs'ta, "Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun rica ve talimatı" ile kampı Gedikpaşa Ermeni Kilisesi Vakfı'na "bağışlayacağını" beyan etti. Direnişin 35. gününde Ulusoy'un taahhüdü henüz yerine gelmemiştir. Kampın iadesine dair

güncel durumu yazının devamında aktaracağım. Ama önce doğuşundan itibaren Kamp Armen'in hikâyesini özetlemek istiyorum.

Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi Vakfı Başkanı Hrant Küçükgüzelyan, çocukların verdiği isimle "Baron", Anadolu'da Ermenice eğitim veren hiçbir okulun kalmadığı 1950'li yıllarda il il dolaşıp, okuma imkânı bulamayan Ermeni çocuklarını İstanbul'a getiriyor. Aralarında öksüz ve yetimlerin de bulunduğu bu çocuklar İncirdibi Ermeni Protestan okulunda eğitim görürken, Gedikpaşa Kilisesi'nin yetimhaneye dönüştürülen alt katında barınır. Küçükgüzelyan'ın Malatya'da bulunduğu çocuklardan biri, dört yaşında öksüz kalan ve İstanbul'a yedi yaşında gelen Garabet Orunöz'dür:

"Küçükgüzelyan, okul çağına gelmiş çocukları kapı kapı dolaşıp buluyor, aileleri ikna ediyor ve tüm masraflarını da karşılayarak, okumamızı sağlıyordu. Yaz geldiğinde ise bütün çocuklar ailelerinin yanına gönderilirdi. Yıl boyunca öğrendiği Ermeniceyi yaz tatilinde unutan çocuklar için bir formül bulunmalıydı."

O formül, çocuklar için bir yaz kampı açılması olabilirdi. Küçükgüzelyan bu fikri 1958'de vakıf yönetimine götürür ve kabul edilir. İstanbul'da yer aranmaya başlanır. Kandilli, Beykoz ve Tuzla'da üç yer tespit edilir. Vakfın bütçesine en uygun yer olan Tuzla'da karar kılır.

Bir azınlık vakfının mülk edinmesi, valilik muvaffakatnamesi almasına ve resmî tapu verildikten sonra bu mülkün vakıf siciline işlenmesine bağlıdır. Tuzla'daki yaklaşık dokuz dönümlük arazinin satın alınabilmesi için de İstanbul Valiliği ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne (VGM) başvurulur. Bu izinlerin alınması on ay sürer. Arazi, sahibi Sait Durmaz'dan satın alınır ve tapusu vakıf adına tescil ettirilir. Ve 1962'de, İsa Peygamberin doğum günü olan 6 Ocak'ta kampın temeli atılır. Devamını Hrant Dink'ten dinleyelim:

"Aldılar bir sabah biz 13 çocuğu... Gedikpaşa'dan yürüyerek Sirkeci'ye... Oradan vapurla Haydarpaşa'ya... Haydarpaşa'dan trenle Tuzla İstasyonu'na... İstasyondan da bir saat yürüyerek, göl ile denizi kenarlayan geniş ve uçsuz bucaksız düz bir araziye götürdüler. O zamanın Tuzla'sı bugünkü gibi zenginlerin ve bürokratların villalarıyla dolu bir

mekân değil... İnce kumlu, bakir bir deniz kenarı ve denizden kopma bir göl parçası... Uçsuz bucaksız arazide bir iki ev, tek tük incir ve zeytin ağaçları ve hendek kenarlarına serpilmiş dikenli böğürtlen çalılar...

Bir de bizim kurduğumuz Kızılay çadırları... 8 ila 12 yaş arası biz 13 çelimsiz için yazları Gedikpaşa Yetimhanesi'nin beton bahçesine mahkûm olma sona ermişti... Ailelerimizi, yakınlarımızı ancak geceleri uzaklarda, parlayıp sönen kent ışıklarını izlerken anımsıyorduk. Yere düşmüş ve üst üste yığılmış yaşlı yıldızlara benzetiyorduk kent ışıklarını.

Üç yıl şafak vakti kalkıp gece yarısına dek çalışarak kamp binasını tamamladık. En kısa boylularımızdan biri olan 'Kütük' (Zakar'a böyle hitap ederdik) bir başına çimento torbasını kucaklayıp çatıya kadar çıkarabiliyordu. Geceleri uykuda yorgunluktan altımıza işerdik."

Kamp Armen ve çocukları böyle büyüdü, çoğaldı. Dink'ten altı yaş küçük olan Garabed Orunöz, 1967'de kampa ilk gittiğinde ikinci katın yarısının bittiğini, kampta hâlâ elektrik olmadığı ve suyun da kuyudan çekildiğini söylüyor.

Dink, bir başka yazısında kampın gelişimini şöyle anlatıyor:

"Ve o yazlar, yıllarca ardi sıra hep böyle devam etti. Her yaz gittik Tuzla Kampı'na. Biz çocukların sayısı da giderek arttı. Yeni kuyular açtık, su çoğaldı, yeşillikler çoğaldı. Gündüzler ve geceler boyu elle durmaksızın çektiğimiz su tulumbası da günün birinde motorlaştı. Yıllar geçtikçe ağaçlar boyumuzu geçti, binaları kapladı, kampın göğü geçit vermez oldu kızgın güneşe, gölgeleştirdi her bir yan. Çocuk emeğimize karışan çocuk seslerimiz gübresi idi belki de doğanın. Gelen imrenir, gören imrenirdi. "Aşkolsun" derdi herkes, "aşk olsun."

"Azınlıklar 1936'dan sonra mülk edinemez"

Resmî iki uygulama, Türkiye'deki pek çok vakıf malı gibi Kamp Armen'in serüveninde de belirleyici niteliğe sahip: "1936 Beyannamesi" ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 8 Mayıs 1974 tarihli kararı.

İlkinden başlayalım: Vakıflar Genel Müdürlüğü (VGM), 1935'te çıkan Vakıflar Kanunu'na dayanarak tüm vakıflardan, ellerindeki taşınmazların listesini beyan etmesini talep eder.

Bu çağrının kağıt üzerindeki amacı, yeni kurulan cumhuriyet yönetiminin düzenli tapu kayıtları oluşturmak istemesidir (Baskın Oran, bu talebin arkasındaki gerçek amacın "İslamcı cemaatlerin ekonomik kaynaklarını kurutacak düzenlemeler yapmak" olduğunu savunuyor. Tüm vakıflar, devletten gelen çağrıya uyar ve sahip oldukları taşınmazların listelerini ilgili kurumlara teslim eder. Bu uygulama "1936 Beyannamesi" olarak isimlendirilir. Ancak, vakıflar devletten izin almak kaydıyla yeni mülkler edinebilmektedir.

1960'ların ilk yarısında Kıbrıs'ta Türk ve Yunan toplumları arasında başlayan gerilim, başta Rumlar olmak üzere, Türkiye'deki azınlıkların yaşamını da etkilemeye başlar. Yıllardır çekmecelerde bekleyen 1936 beyannameleri hatırlanır; Yunanistan'a karşı bir araç haline getirilmeye çalışılan Rum cemaati üzerinde kullanılmak istenir. Devlet, vakıfların 1936'dan sonra satın alma, miras, bağış, vasiyet ve ikramiye yoluyla edinmiş oldukları mallara el koymaya başlar.

Vakıflar yargı yoluna gider, davalar açar. Mallarının iadesi için 1971'de Hazine'ye dava açan İstanbul'daki Balıklı Rum Hastanesi Vakfı da bunlardan biridir. Mahkemeler her seferinde VGM'yi haklı bulduğu için konu Yargıtay'a taşınır.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 1936 Beyannamesi'nde bu yönde bir zorunluluk olmamasına rağmen, beyannamelerinde bağış kabul edeceklerine dair açıklık bulunmayan cemaat vakıflarının doğrudan ya da vasiyet yoluyla gayrimenkul edinemeyeceklerini yasal hükme bağlar.

Karar 8 Mayıs 1974'te Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından onanır ve içtihat oluşturur. Azınlık vakıflarının 1936'dan sonra edindiği pek çok mülke el konulmasının önü açılır (Kararın gerekçesinde "Görülüyor ki Türk olmayanların meydana getirdikleri tüzel kişiliklerin taşınmaz mal edinmeleri yasaklanmıştır" ifadesine yer veren Yargıtay, gayrimüslim Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını "Türk olmayanlar" diye niteleyerek Türkiye'de vatandaşlık tanımı ve uygulamasının etnik ve dinî bir temele dayandığını açıkça ortaya koyar.

1974'te çıkan karar Kamp Armen'in kapısını 1979'da çalar. Kartal 3. Asliye Hukuk Hâkimliği'ne başvuran VGM, Gedikpaşa Ermeni Kilisesi Vakfı'na tescilli tapunun iptalini ve kamp arazisinin eski sahibine geri verilmesini talep eder. Dava dört yıl

sürer; mahkeme arazinin vakıftan alınıp eski sahibine verilmesine karar verir. Sait Durmaz 1962'de sattığı araziye, üstünde kurulu olan kamp tesisleriyle birlikte hiç para ödemedi geri alır. Ermeni Protestan Kilisesi Vakfı, yasalara uygun şekilde aldığı mülkünü, hukuka aykırı bir şekilde yitirir. Vakıf Yargıtay'a başvurur ama bu girişimi de 1987'de reddedilir.

Türkiye Ermenileri Düşünce Platformu'ndan Harut Özer 1974 tarihli bu kararın gerekçe gösterilerek Kamp Armen'in Gedikpaşa Kilise'nin elinden alınışını şöyle aktarıyor:

"1974'teki içtihat oluşturan 'azınlıklar bağış yoluyla mülk edinemez' kararının hemen ardından devlet, 1936'daki listede

Oyalamaya Son!

Kamp Armen Ermeni Halkına İade Edilsin

26 Haziran Cuma 19.30
TAKSİM Tünel'den
Galatasaray'a Yürüyüz

bulunmayan ve 38 yıl boyunca edinilen bütün mallara tapu iptali davası açıyor. Ama atlanan bir şey var. Azınlıklara tapu edinme hakkı zaten kısıtlıydı o dönemde. Valilik izin verirse size, mülk edinebiliyordunuz. Kamp Armen de böyleydi."

Harut Özer'e göre tapu iptal davalarının amacı, azınlıkları ve vakıflarını ekonomik olarak da güç durumda bırakmaktı. "Avukatlarımız tespit ettiler. Özellikle yaşlı birileriye, davalar çok uzatılıyordu, üç sene, beş sene... Öldükten sonra da bunların hepsi Hazine'ye irat kaydediliyordu. Ve Hazine bunları hemen satıyordu."

Kamp Armen vakıftan alınıp eski sahibine verilirken bir de sufle yapılıyor, "Biz iade ettik, siz de bunu başkasına satın" diye. Çünkü genel hukuk, üçüncü şahısların bu konuda suçsuz olduğunu söylüyor. Ve bu aşamada da devlet 'benim ne günahım var, alan adam malı başkasına satmış, ben artık geri alamam' diyor.

Devletin kampa gösterdiği yoğun "ilgi" bunlarla da sınırlı kalmıyor. Kurucu müdür Hrant Küçükgüzelyan, 12 Eylül'den sonra Kamp Armen'de "Ermeni militan yetiştirdiği" gerekçesiyle yargılanıyor ve sekiz buçuk ay hapis yatıyor. Çıkınca Türkiye'den ayrılıyor ve 25 yıl boyunca dönmeyeceği Marsilya'ya yerleşiyor. Kampı son üç yılında Hrant Dink ediyor.

Kaybolmayın Çocuklar

Dink'in Kamp Armen'le ilgili ilk yazılarından belki de en akılda kalani, 1998'de kaleme aldığı "Kaybolmayın Çocuklar" başlıklı yazıdır.7 Garabed Orunöz'ün, anneleri öldüğü için üç buçuk aylıkken Malatya'da evlatlık verilen ve 15 yıldır görmediği kız kardeşi Filor'u 1977'de kampta bulmasını anlatır o yazıda Dink.

Kamp Armen'in kısa öyküsü "Kaybolmayın Çocuklar" 2010'da film oldu. "Kampın ekmeğini yemiş, suyunu içmiş" çocuklar ise yıllar sonra ilk kez Orunöz'ün girişimiyle, Hrant Dink'in ölümünün ardından buluştular, Dink'in "Atlantis Uygarlığı"nda . 2008'de 130 kişiydiler, 30 kadarı yurt dışından gelmişti. Her yıl Nisan'ın son haftasında orada oldular.

"Benim keşkelerim var" diyor Orunöz, "Hrant ağabey 'Kendi hikâyelerimizi kendimiz yazalım' derdi. Flor'la yıllar sonra birbirimizi bulmamızın öyküsünü benim yazmamı istemişti.

O yaşarken yazamadım. Sonra aklında kaldığı kadarıyla, kısaca yazdı. Keşke birlikte yazabilseydik. Keşke filmi birlikte çekebilseydik. İşte bu nedenle sahip çıkıyoruz kampımıza. Bir daha 'keşke' dememek için! Burayı geri istiyoruz!"

Giderek de artıyor sayıları. Yıkımın yapıldığı 6 Mayıs'ta başlayan direnişin paydaşlarından "Ermenilerin öz örgütü" Nor Zartong İnisiyatifi'nin eşbaşkanı Sayat Tekir, toplumun Hrant Dink'e duyarlılığının kampa ilgi ve desteği artırdığını söylüyor:

"Kamp Armen'in Hrant Dink'le birlikte anılması burası için bir şans. Ama onlarca Kamp Armen var. Ermeni toplumuna ait olup gasp edilen, göz koyulan, rant peşinde koşanların iştahını kabartan her yerin bir Hrant Dink'i yok. Öğrenimini vakıf bursuyla yürüten biri olarak söylüyorum. Vakıf malları bizim toplumumuz için önemli. Sosyal güvenliği olmayan birçok Ermeni var."

Yıkımla birlikte bu toplumda daha yüksek sesle dile getirilen talep "bize ait bir mülkü elimizden nasıl aldılarsa, aynı şekilde geri versinler" çizgisinde. Sayat Tekir, "Azınlık toplumlarının biat etmesi için çabalyorlar. 'Kamp iade edildi' yalan haberini yayan Markar Eseyan gibileri, 'iktidarla iyi olun, istediğinizi alın' diyerek onlara destek veriyor. Oysa belki de ilk kez bir yeri direnerek kazanacak Ermeniler. Kamp Armen direnişi, birleşen halkların gücünü gösteren iyi bir örnek" diye devam ediyor.

Büyükler gençlerden daha temkinli. "Parmaklarımız tapuya değişiyor ama henüz elimizle alamıyoruz" diyor Garabed Orunöz, henüz sonuçlanmayan tapu devir görüşmeleri için.

Aidiyetin iadesi

Kamp Armen Ermeni toplumu için sembolik anlamı yüksek bir yer. Kamptan yetişen çocuklarının tamamına yakınının yurt dışında yaşadığını söyleyen Harut Özer, özellikle diasporadaki Ermenilerin yurtlarıyla bağının korunması gerektiğinin altını çiziyor:

"Buranın ekonomik bir getirisi yok. Ama sosyal olarak çok büyük bir önemi var. Bugün Türkiye'yi dışarıda temsil eden ve devletin en çok çatışma ürettiği, diaspora dediği yerlerdeki gençler burada yetişti. Yurt dışında birçok alanda çalışanlar

onlar. Dolayısıyla onların burayla bağlarını, aidiyet duygularını sağlayan bir konumu var Kamp Armen'in. Bizim tek talebimiz bu çocukların aidiyet duygularının iadesi."

Özer'in görüşleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin dört yıl aradan sonra Kurtuluş'taki meyhanede buluşan 14 Ermeni'ye borcunun ne olduğunu özetliyor.

Kampı yıktırdığı 6 Mayıs'ta ulaştığım Fatih Ulusoy, bu yazıda aktarmaya çalıştıklarımın hemen hepsini hayatında ilk kez duyuyordu. Yıkıldığı yere, hayatı Gedikpaşa Yetimhânesi'nde geçen çocukları rencide etmemek için kamp dendiğini de bilmiyor, Ermenilerin pansiyon gibi kullandığı bir mekân olduğunu düşünüyordu. Bildiği şeyler, Tuzla'da yat limanı ve dev bir eğlence merkezi inşa edildiği ve bu nedenle arazisinin prim yapacak olmasıydı.

Kampın gerçek sahiplerine iade edilip edilemeyeceği ise Fatih Ulusoy'un 23 Mayıs tarihli "Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun rica ve talimatı ile" kampı Gedikpaşa Ermeni Kilisesi Vakfı'na "bağışlayacağı" beyanında saklı. 7 Haziran seçimlerinden sonra Başbakan Davutoğlu, verdiği talimatın yerine getirildiğini görecektir konumda olacak mı, bilemiyoruz. Ancak görünen o ki, devir gerçekleşse bile bu bir bağış olmayacak ○

Görseller

s. 76: norzartong.org

s. 80: Barış Paksoy

s. 82: medium.com/Karine Hikayeleri

s. 85: kamparmen.org

s. 86: norzartong.org

MAYIS 2017

Eminönü'nde bulunan Büyük Valide Han'ın çatısında yapılan fotoğraf çekimleri nedeniyle, hanın çatısı ve kubbesinde çökme meydana geldi (yapi.com.tr).

ÇŞB, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin de içerisinde bulunduğu arazide bulunan anıt ağaçların ve yeşil alan dokusunun korunacağını ayrıca alanda AVM, konut gibi fonksiyonlara yer verilmeyeceğini açıkladı (Vatan).

Kamp Armen'in sosyo-kültürel tesis alanı olarak yeniden inşa edilmesine olanak sunan imar planı değişikliği İBB tarafından onaylandı (İbb.istanbul).

2008 yılında deprem riski nedeniyle Avcılar'da 4 kat olarak belirlenen yükseklik sınırını kaldıran imar planı değişikliği İBB tarafından onaylandı (Habertürk).

© katilimcimaltepe.com.tr

Maltepe Belediyesi, Gülsuyu-Gülensu Mahallelerinde ÜİP çalışmalarına başladığını ve imar hakkı transferi esasıyla alandaki problemleri çözeceklerini açıkladı (Gazetemİstanbul).

© kuzeyormanlari.org

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin de içinde bulunduğu arazi için yapılan plan değişikliği hakkında gerçekleştirilen toplantıda konuşan TMMOB MO Trakya Büyükkent Temsilciliği YK Başkanı Mustafa Fazlıoğlu, yeni imar planı ile beraber alandaki yapılaşmanın yaklaşık 10 kat artacağı ve bu yapılaşma ile birlikte alandaki yeşil alanların tahrip olacağı açıkladı (Gazetem İstanbul).

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan, Çapa Tıp Fakültesi ve Hastanesi'nin Hasdal'a taşınacağını açıkladı (BirGün).

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Başakşehir Gölet Alanı'nın satış ihalesinin iptaline ilişkin davada Danıştay 13. Dairesi yürütmeyi durdurma kararı verdi (yapi.com.tr).

Cihangir Roma Parkı bitişiğinde devam eden Sosyal Tesis inşaatının bir kısmının parka taşınması nedeniyle çevre sakinleri, ruhsata aykırı durumun tespiti için İstanbul İ. No.lu Yenileme Alanı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na (YAKVKBK) başvurdu (yapi.com.tr).

Haydarpaşa Limanı Geri Sahası'nda bulunan ve TCDD'ye ait olan arazi üzerinde Kavak İskelesi Mescidi'nin yeniden inşa edilmesini ve ek olarak yurt ve otopark yapılmasını öngören imar planı İBB tarafından onaylandı (Cumhuriyet).

© kadikoyakademi.org

Cumhurbaşkanlığı'nın isteği doğrultusunda YTÜ Yıldız Kampüsü'nde bulunan tarihi rektörlük binası, Çukur Saray, maket atölyesi ve mediko binası boşaltıldı (yapi.com.tr).

© yıldiz.edu.tr

Beykoz'da bulunan yaklaşık 6 ha'lık doğal sit alanı niteliğindeki arazi üzerinde özel üniversite yapılmasını öngören imar planı değişikliği ÇŞB tarafından onaylandı (BirGün).

Galatasaray Adası üzerinde tespit edilen imara aykırı yapılaşma sonrasında, İBB ekiplerince ada üzerindeki tüm yapıların yıkımı gerçekleştirildi (yapi.com.tr).

3. havalimanı inşaat sahasında 1453 adet kamyonla geçiş yapılarak Guinness rekoru denemesi yapıldı (hürriyet.com.tr).

© medio.com

Topkapı Sarayı Müzesi'nin Sarayburnu tarafına doğru kaydığı tespit edildikten sonra destekleyici kazıklarla önlem alınacağı açıklandı (yapi.com.tr).

MAYIS 2017

HAZİRAN 2017

MİMAR SİNAN'IN CAMİLERİ

“... Birçok ulu, cennet gibi camiler inşa ettim...”

(Mimar Sinan, Tezkiretü'l Bünyan)

TARİHLERLE MİMAR SİNAN'IN CAMİLERİ

Osmanlı İmparatorluğu'nun baş mimarı, başarının ve sadeliğin temsili Mimar Sinan (1489-1588); Osmanlı kent kültürünü kendi yüksek kültürü ve yeteneğiyle birleştirerek birçok kente olduğu kadar İstanbul'a da günümüze dek ulaşan cami, medrese, külliye, dârülkurrâ, türbe, imâret, dârüşşifâ, su kemeri, köprü, kervansaray, saray, mahzen ve hamam gibi farklı ölçeklerde önemli yapılar kazandırdı. I. Süleyman, II. Selim ve III. Murad dönemlerinde görev yapan Mimar Sinan, inşa ettiği eserlerle yalnızca bayındırlık hizmeti gerçekleştirmekle kalmayıp aynı zamanda mimarlık-mühendislik kabiliyetiyle coğrafyanın tanık olduğu geçmiş ile şimdinin bilgisini de uzmanlıkla harmanladı. Denebilir ki eserlerinin her biri; tarihe tanıklık etmiş çok hassas bir birikimin

ürünü, gezip gördüğü coğrafyalardaki imar faaliyetlerinin bir sentezidir.

Mimar Sinan Camilerini incelemek, korumaya hassasiyetini pekiştirecek bir bakış açısına sahip olmayı kolaylaştıracağı gibi, yere kimliğini yükleyen yapıları bütüncül bir ele alışla değerlendirmeye de olanak sunar. Zira her ölçekten yapıyı tasarlamadan önce çevresini anlamayı ilke edindiğinden ve yapıyla birlikte yakın çevresini de düzenlediğinden sıklıkla bahsedilen Sinan'ın, yer seçiminde de büyük başarılar gösterdiği ve eserlerini, çevrelerine en uygun biçimde yerleştirdiği gözlemlenir. Bu anlamıyla Mimar Sinan, aynı zamanda bir şehircilik uzmanı olarak da kabul görür.

Oysa Üsküdar Meydanı için geliştirilmesi düşünülen projeler örneğinde, tarihi yapılarla anlaşılan ve kentin öz belleğini

mimarisiyle buluşturan ilkeleri savunacak bir meydan projesi yerine, kentin denizle buluşmasını görsel ve fiziksel olarak engelleyen projeler silsilesinin karşımıza çıktığı hatırlanabilir. Tam da bu sebeple, almanağın bir diğer içeriğini oluşturan “Üsküdar Meydanı” konusuyla bağlantısı kurularak irdelenmesini istediğimiz bu yazıda, hem camilerin dini faaliyetler dışında kent yaşamını canlandırmada etkisi üzerine düşünmeyi hem de yapı ölçeğinin kent ölçeğine başarılı şekilde nasıl entegre edildiğini İstanbul'daki örnekleriyle sunmayı amaçladık.

Dosya konumuzda Mimar Sinan'ın yüksek mimarlık-mühendislik bilgisini tanımak istemenin yanı sıra, kenti oluşturan dinamiklerin bütüncül ele alınmasına dikkat ederek eserlerinin günümüzle

ilişisini de saptamaya çalıştık. Tarihi kültür varlıklarının korunması gerekliliğini öne çıkarttığımız bu başlıkta, Mimar Sinan'ın İstanbul'da yapımını üstlendiği ve onarımına öncülük ettiği camileri inceledik; bunu yaparken de kentteki konumları ile fonksiyonlarından bahsetmeyi, ayrıca bazı mimari detaylarına da yer vermeyi gerekli gördük.

Dönemin İstanbul'u, planlama alanları, imar politikaları ve eserlerin silüete etkisi

Osmanlı İmparatorluğu süresince, şehirlerde kalıcılığın sağlanabilmesi adına iskâna ve mimariye büyük önem verilerek mimaride yerleşim yerlerinin kalbi konumunda olan camiler inşa edildi. **1453**'te İstanbul'un fethiyle gelen zafer ve zenginlikler, Hatice Eker'in Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi'nde yayımlanan 2016 tarihli İstanbul'un Fethi'nin Osmanlı Cami Mimarisi Üzerindeki Etkileri başlıklı makalesinde belirttiği üzere, kültürel ve politik simgelerle ifade edilmeye başlandı; ancak İstanbul Mimar Sinan'a dek ise Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu ve Memlûk devletleri ile Bizans İmparatorluğu'nun mimari izlerini yansıtan yapılara ev sahipliği yaptı. Mimar Sinan'ın Hassa Mimarlar Ocağı'nın başında bulunduğu **1538-1588** yıllarına kadar çağın politik ve ekonomik potansiyelinin sağladığı güçle ivme kazanan yapı etkinlikleri; bir yandan tasarımların üstün düzeyleri ve amaca uygunluklarıyla, diğer yandan işgücünün ve malzeme kaynaklarının iyi örgütlenmesiyle desteklenerek başarıya ulaştı.

Mimar Sinan, Osmanlı kentlerinin nüfus artışının hızlanmasıyla kentlerin kala-

balıklaştığı bir dönemde imar faaliyetlerine öncülük etti. Bu dönemde yeni yerleşim alanlarına doğru bir açılım yaşanmış, kamulaştırmaya başvurulmuş ve gayrimüslimlere ait kimi dini yapılar dönüştürülerek kullanılıyordu. Bu nedenle Mimar Sinan'ın camilerinden bahsederken yalnız yapımına değil, korunmasına da öncülük ettiği camilere yer vermek gerekir. Faaliyetlere konu olan bölgeler genellikle, bugünkü Suriçi'nde kalan eski İstanbul olarak tanımlanabilirken; Sinan bu alanlar dışında Eyüpsultan, Üsküdar, Beyoğlu, Beşiktaş ve hatta Çatalca gibi sur dışı bölgelerde de kenti şekillendiren ve canlandıran pek çok eser uyguladı.

Mimar Sinan, imar faaliyetinin gerçekleşeceği alanı incelerken, coğrafyasını göz ardı etmez; sosyal yaşamla bağ kurarak eserlerinde sürdürülebilirliği öngörürdü. Bu yaşamsal devinimi, özgün tasarımları ve birikimleriyle sürdürülebilir kıldı. Mimari planlar, arazinin topografik yapısına göre belirlendi. Beşir Ayvazoğlu, 2010 tarihli Şehir ve Kültür: İstanbul isimli kitapta yer alan İstanbul Kültürü ve Estetiği başlıklı yazısında, tabiata 'tecavüz' etmenin değil, onu tamamlamanın, şehrin onun bir parçası olarak doğup gelişmesini sağlamanın önemli bir amaç sayıldığını belirtir. İlber Ortaylı ise, İstanbul topografyasında belirttiği panoramik seyir noktalarıyla birlikte kent silüetini tanımlayan önemli Mimar Sinan eserlerini şu şekilde vur-gular:

"İstanbul dünyanın en güzel silüetine sahip şehridir. Haliç'ten bakıldığında Süleymaniye ve Sultan Selim Camileri, Marmara'dan bakıldığında Sultanahmet ve Cerrahpaşa; kara

surlarından bakıldığında Hacı İvaz Paşa, Edirnekapı'da Mihrimah Sultan veya Asya tarafından denizden gelindiğinde; Sultan III. Selim Kışlası bizzat Üsküdar meydanı ve civarı, Galata tarafında kule ve etrafı bu gibi doyulmaz manzaralardır."

2011 yılında Toplumsal Tarih Dergisi için kaleme aldığı Mimar Sinan'ın Şehirciliği Üzerine Panoramik Bir Analiz başlıklı yazısında Alev Erarslan; inşa edilen yapıların kent içindeki fonksiyonel dağılımlarında, onların genel kentsel peyzaj içindeki özel rolleri ve birbirleriyle ilişkilerine bakıldığında rasyonel bir kent konseptini yakaladığını ve bunun, günümüze dek çevresindeki yerleşme alanlarına dinamizm kazandırdığını belirtir. İstanbul kent silüetine de kazandırılan hareketlilik üzerine, Zeynep Ahunbay'ın 1989'da yayımlanan Mimar Sinan'ın Şehirci Yönü başlıklı yazısında kullandığı ifadeler, bu gerçeği vurgular niteliktedir:

"Kentsel kurguya ilişkin uygulamalarının en iyi şekilde görüldüğü külliyelerin yer seçiminde ve dizaynında Sinan, uzaktan görünebilmesi ve bir yerin simgesi olmasına önem vermiştir. O'nun için önemli olan tek bakış yönüne dayalı etki bırakmaktan ziyade değişik açılardan kavranabilen bir dizi görüntü elde etmektir."

Tarihlerle Mimar Sinan Camileri

Ahi Çelebi Camisi; Fatih İlçesi'nde, Eminönü sahilindeki Yoğurtçular (eski Kanlı Fırın) Sokağı'nda bulunur, bu sebeple Yoğurtçular Camisi veya Kanlı Fırın Mescidi olarak da bilinir. Yakın zamanda cami imamı Bayram Tekin'in

"Birtakım cahil belediye memurlarının zaten yeter genişlikte olan caddeyi daha da genişletmek bahanesiyle Şehzadebaşı'nın o güzelim sütun ve kemerlerini pervasızca yıktıklarını, Türklüğe has güzelliklerden birini daha dümdüz ettiklerini öğrendim. Bu kadar aptalca cinayetlere nasıl göz yumuluyor? Öyle sanıyorum ki, Türkiye yöneticileri arasında çok zeki kimseler, sanat duygusuyla dolu insanlar ve büyük bir mazinin bu şahitlerini millî şeref namına olsun korumak gerektiğini duyan sapına kadar Müslümanlar vardır?"

Pierre Loti, Can Çekişen Türkiye (çev. Fikret Şahoğlu)

basına verdiği demeçlerde Fatih Darülfîsâsı hekimbaşısı Ahi Çelebi'nin tabiplikten kazandığı parayla **1480** yılında yaptırdığı bilgisine ulaşılabilse de (ki bu tarihte Mimar Sinan henüz doğmamıştır), caminin hiçbir yerinde yapılış tarihine ait bir yazıt rastlanmaz. Yapının yan nefleri nedeniyle bir bazilika etkisi yarattığı ve planlamasında Bizans kiliselerinden esinlendiği söylenir. Yapım tarihine ilişkin ortaya atılan farklı iddialar nedeniyle mimarının kim olduğu hakkında bir dönem tartışmalar olsa da İbrahim Erseyrek, Sinan'ın çocukluk arkadaşı olduğu bilinen Sai Mustafa Çelebi tarafından kaleme alınan ve Mimar Sinan'ın biyografisi niteliğinde olan Tezkiretü'l Ebniye ve Tezkiretü'l Bünyan (Yapılar Kitabı) isimli yazmalarda, Mimar Sinan'ın eserleri arasında gösterildiğini belirtir. Ancak daha çok Evliya Çelebi'nin ünlü seyahat rüyasını gördüğü söylenen cami olmasıyla ünlenir ve anılır. **1539**'daki ve **1652**'deki yangınlardan, **1892**'de ise büyük İstanbul depreminde ağır hasarlar alır; sahilde bulunması ve giriş kotununun deniz seviyesinden aşağıda kalması nedeniyle de sık sık su baskınları geçirir. Her defasında onararak kullanıma kazandırılrsa da öncesinde uzun süreler harap vaziyette kalır. **1980**'li yıllarda Haliç'teki çevre düzenlemesi ve yeni Galata Köprüsü inşaat çalışmaları sırasında büyük hasar görerek denize doğru kaymaya başlar, güvenli olmadığı gerekçesiyle ibadete kapatılır. Bu süreçte çinileri çalınır, duvar ve tavan süslemeleri rutubetten dökülür. **1990**'lı yıllarda restorasyona alınarak minaresi dahil yenilenir ve yeniden faaliyete geçer. **2000** yılında ise VGM tarafından caminin kayan zemininin desteklenmesi çalışmaları yürütülür ve

zeminde kaymanın durduğu tespitiyle birlikte restorasyona başlanır.

Emir Buhari Camisi; Fatih İlçesi'nde Edirnekapi'nin Otakçılar semtinde, Münzevi Caddesi üzerinde bulunur. Cami ve tekkesi, Nakşibendiyye tarikatının İstanbul'da tanınmasını ve yayılmasını sağlayan Emir Buhârî adına Padişah I. Süleyman tarafından **1530**'da inşa ettirilir. Bazı kaynaklara göre **1845**'te, bazılarına göre ise **1853**'te yenilenir. 2006 tarihli *İbrahim Hakkı Konyalı'nın Kayıp Arşivinden: İstanbul'da Mimar Sinan Eserleri* isimli eserde, I. Dünya Savaşı sırasında Metris Kışlası önünde Ramazan topu atılırken, çok barut konduğu ve fazla sıkıldığı için topun patladığı ve gülle parçalarının camiye harap ettiği belirtilir. Cami bir daha tamir

edilmez, yıktırılır, hatta kalıntıları VGM tarafından **1942**'de satılarak ortadan kaldırılır. 2007 yılında kurulan İstanbul Çevre Kültür ve Tarihi Eserleri Koruma Derneği'nce cami alanının 'işgal edildiği' dolayısıyla şu an yerinin müsait olmaması nedeniyle Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun ilke kararı kapsamında başka bir parsel taşınarak ihya amaçlı tescili için kurula müracaat edildiği ve **2018**'de tescillendiği bilinmektedir.

Haseki Camisi; Fatih İlçesi'nin Haseki ve Cerrahpaşa semtleri arasındaki Avratpazarı'nda bulunur. Kanuni Süleyman'ın hasekisi (eşi) Hürrem Sultan adına **1538-39** yıllarında inşa edilir ve tamamlanır. Şehircilik yönünden incelendiğinde, Gönül Cantay'ın 1993 ta-

rihli ve 16. Yüzyıl Külliyelerinin Şehirlerin Tarihi Topoğrafyasını Belirlemesi başlıklı araştırmasında da belirttiği üzere, caminin kentin eski dokusundaki imar faaliyetine işaret eden tüm ünite bir yolun her iki yönüne ve parselasyona sadık kalınarak planlanmış olduğu göze çarpar. Mimar Sinan'ın, kendi mimarisine özgü şekilde tek kubbeli inşa ettiği Haseki Camisi'ne, **1612-13**'te vakfın mütevellisi Hasan Bey tarafından cemaate dar geldiği gerekçesiyle ikinci bir kubbe, iki kubbe arasında bir mihrap ve üç kemerli revak eklendiği bilinir. Caminin yanı sıra medrese (**1539-40**), sıbyan mektebi (**1539-40**), çeşme, hamam, imârethane (**1550**) ve dârüşşifâdan (**1550**) oluşan Haseki Külliyesi ise Mimar Sinan'ın "Ser-mîmârân-ı Hâssa" (Hassa Mimarlarının Başı, Hassa Başmi-

marı) unvanına yükselişinden sonra inşa ettiği ilk eserdir. Külliye'nin yapılan ilk birimi cami olup, diğer birimler 12 yıla yayılan bir süre içerisinde tamamlanır; bu ise, külliye'nin bir bütün olarak planlanmadığını, binaların değişik zamanlarda ayrı ayrı düşünülerek tasarlandığını gösterir. İslam Ansiklopedisi'nde yer alan bilgilere göre, Peçuylu İbrâhim ile Evliya Çelebi, külliye'nin bu alanda yapılmasının Kanuni'nin eşine gösterdiği bir incelelik olduğunu yazarlar. Yine aynı kaynağa göre, çeşitli yangın ve depremlerde zarar gören külliye her seferinde onarılmış, son olarak ise **1963-1974** yılları arasında VGM ve Club Méditerranée'nin arasında yapılan bir anlaşmayla cami dışındaki binaları turistik amaçlarla kullanılmak üzere restore edilir, fakat özellikle semt sakinlerinin itirazları üzerine

bu kullanımdan vazgeçilerek hizmet içi eğitim merkezi yapılması için Diyanet İşleri Başkanlığı'na verilir. **1976**'dan bu yana Diyanet İşleri Başkanlığı İstanbul Haseki Eğitim Merkezi adıyla faaliyet gösterilen külliye binalarında müftü ve vaizlerin mesleki eğitimleri yapılır, yanı sıra kıraat ilmi de öğretilir. Halen külliye'nin medresesi yatakhane, kapalı dershanesi mescid, imâreti yemekhane, sıbyan mektebi toplantı salonu, dârüşşifâsı ise eğitim ve idare binası olarak kullanılır.

Mihrimah Sultan Camisi; Üsküdar İlçesi'nde, iskele meydanında yer alır, bu sebeple İskele Camisi olarak da anılır. Kanuni Sultan Süleyman'ın, kızı Mihrimah Sultan için yaptırdığı ve inşaatına **1540**'ların başında başlanan cami ile

Ahi Çelebi Cami

Haseki Camisi ve Külliyesi

külliyesi, **1947-48**'de tamamlanır. Mimar Sinan'ın mimarbaşı olduktan sonra Şehzade Külliyesi ile eş zamanlı olarak inşa ettiği bu yapı grubu, erken dönem eserleri arasında sayılır. Cami, üç yanından yarım kubbelerle desteklenen 10 metre çapındaki ana kubbesi ve tek şerefeli iki minaresiyle klasik mimarinin en güçlü biçimlerini yansıtır. İsmail Orman, İslam Ansiklopedisi'nin *Mihrimah Sultan Külliyesi* maddesindeki yazısında, caminin özelliklerini şu şekilde sıralar:

“Pencere sayısının yeterli olmaması sebebiyle son derece loş olan harimde dikkati çeken en önemli özellik, Mimar Sinan'ın Şehzade Camii'nde uyguladığı dört yarım kubbeli merkezî şemadan farklı bir tasarıma yönelmiş olmasıdır. Büyük bir ihtimalle topografyadan dolayı tercih edilen bu düzen, taçkapıdan sonra ana kubbenin altına geçişle hemen mekânın kavranmasını sağlayan etkiyi de beraberinde getirmiştir. Bu açıdan cami, Mimar Sinan'ın sonraki yapılarında yoğunlaşacağı mekân araştırmalarının başlangıcı kabul edilebilir. (...) Böylece Boğaziçi'nin başlangıç noktasındaki bu önemli merkezde kıyı ve denizle olağan üstü bir panoramik yerleşim sağlanmıştır. Bu etkili mimariyle Sinan, güçlü bir sanatkar olmanın yanında iyi bir şehir plancısı olduğunu daha kariyerinin ilk yıllarında ortaya koymuştur.”

Üsküdar Belediyesi'nin internet sitesinde ise, caminin tasarımına ilişkin şu ilginç bilgiye yer verilir:

“Nisan ve Mayıs aylarında Bayezid yangın kulesinden veya o bölgedeki yüksek bir noktadan İskele Ca-

Mihrimah Sultan Camisi (Üsküdar)

mii'sine doğru bakıldığında; sabah gündoğumunda İskele Camii'nin iki minaresi arasından güneşin doğuşu ve akşam gün batımında ise (Hicrî takvime göre her ayın 14'ünde) ayın doğuşu izlenebilmektedir. Aynı kuleden batı ufkuna Edirnekapı istikâmetine doğru bakılır ise; Mihr-i Mah Sultan Edirnekapı Külliyesi'nde de, sabah ayın akşam da güneşin batışı izlenebilmektedir. Onun için Mihr-i Mah Güneş ve Ay manasına gelmektedir.”

Caminin yanı sıra külliye, medrese, sıbyan mektebi, imâret-tabhâne, türbe ve han yanında su yolları, çeşme, çifte hamam, hazne ve hela gibi tesislerin bulunduğu bilirse de bu birimlerin birçoğu, farklı tarihlerdeki deprem, yangın gibi afetlerde zarar görmeleri veya is-

timlak gibi çevre düzenlemeleri nedeniyle günümüze ulaşamaz.

Drağman Yunus Camisi; Fatih İlçesi'nin Draman Derviş Ali Mahallesi'nde, Draman Caddesi üzerinde bulunur. Kanuni Sultan Süleyman tarafından **1541** yılında tercümanı Drağman Yunus Efendi için yaptırıldığından, Tercüman Yunus adıyla da bilinir (drağman sözcüğü zaman içinde dramen şeklinde telaffuz edilir olmuştur). Tekke, medrese, sıbyan mektebi, dâr'ülhadis ve derviş hücrelerinden meydana gelen külliye, bir parçası olan bu caminin beden duvarları, Ap-tullah Kuran tarafından, 1988 tarihli Mimar Sinan'ın Camileri araştırmasında, tamamıyla kesme taştan örül olduğu; taş minaresi ise 16. yüzyıl karakterini koruduğu bilgisiyle tanımlanır. Drağ-

Defterdar Camisi

man Yunus Efendi'nin kardeşi Mustafa Ağa'nın kontrolörlüğünde tamamlanan inşaata külliye, yanı sıra tekke şeyhleri için lojman tipi konutlar da dahil edilir. **1729** Balat Yangını sırasında külliye zarar gören kısımları, **1730, 1746** ve **1764** tarihlerinde yeniden yapılır. Daha önce de yenilediği anlaşılan camisi sıbyan mektebiyle birlikte **1873**'te bir defa daha onarılır, **1914**'te ise tamamen yıkılıp iki katlı olacak şekilde tekrar yapılır. Tüm bu çalışmalar neticesinde cami özgünlüğünü kaybeder. Halveti tarikatına bağlıyken **1925** yılında kapatıldığı için mescit olarak kullanılmaya başlanan tekke ile dârülkurrâ ve medrese ise bakımsızlık nedeniyle günümüze ulaşamazlar. Sıbyan mektebi özgün mimarisinin bozulacağı şekilde **1970'li yıllarda** eklemelerle genişletilir, hatta bir dönem halter ve güreş kulübü olarak da

kullanılır. Draman Yunus Camisi, **1985** yılında cami derneği ile VGM'nin ortak çalışmasıyla onarılır. Bugün külliye, geriye yalnızca bu cami kalır.

Defterdar Camisi; Eyüpsultan İlçesi'nin Defterdar Mahallesi'nde bulunur. Kanuni Sultan Süleyman devrinde yıllarca defterdarlık yapan Nazlı Mahmud Çelebi tarafından **1541**'de yaptırılır; ismini unvanından alır ve Defterdar Mahmud Çelebi Camisi olarak da bilinir. Çelebi aynı zamanda hattat olduğu için Sinan minare alemini bir hokkanın içindeki divit şeklinde tasarlar. **1766**'daki depremde hasar gören caminin tamirinde, düşen divit yerine konur ancak **1940'larda** devam eden tamiratlarda divit ve hokkanın tepesine yeniden yerleştirilir. Kapı kemerinde bulunan

Arapça manzum tarihi, Nazlı Mahmud Çelebi'nin hattıyla olup, kendisinin açık türbesi de caminin haziresinde bulunur. İslam Ansiklopedisi'nde belirtildiğine göre, Evliya Çelebi tarafından “*Defterdar İskelesi kenarında kâr-ı kadîm bir küçük cami*” olarak tarif edilen cami, kubbeli olmadığı gibi avlusuna ahşap bir medrese inşa edilir ancak günümüzde mülkiyet değişikliği nedeniyle medresenin yerinde konutlar dikkati çeker. Sultan I. Abdülhamid devri (**1774-1789**) başlarında Defterdar İskelesi'nin her iki yanına kahvehaneler ve dükkanlar inşa edilmesiyle burası bir çarşı hükmüne girer ve caminin etrafında bir mahalle gelişir. Eyüpsultan Belediyesi'nin internet sitesinde yer alan bilgiye göre, bu dükkanlar ve çarşı, **1985** tarihinde Haliç sahillerinin açılması sırasında yıktırılır.

Muhyiddin Çelebi Camisi; Beyoğlu İlçesi'nin Firuzağa Mahallesi'nde, Çukurcuma Caddesi üzerinde bulunur. Fenerizade Şeyhülislam Muhyiddin Mehmed Efendi tarafından **1542-1547** yılları arasında inşa ettirilen cami, Muhyiddin Molla Fenari Camisi ya da konumu nedeniyle Çukurcuma Camisi olarak da bilinir. Merdivenli ve tuğla-taş almaşık yığma sistemli cami, klasik mimari üslupla özgün bir değere sahip olsa da Mimar Sinan dönemi mimarisini diğerleri kadar yansıtmadığı söylenir. **1823** Firuzağa Yangını sonrasında ve **1967-1968** yıllarında onarılır. Avlusu bulunmadığı için sakıflı olan caminin cephesi sıvalı ve ahşap kaplamadır.

Bâli Paşa Camisi; II. Bayezid'in kızı (bazı kaynaklara göre vezirlerinden İskender Paşa'nın kızı) Hümmâ Hatun tarafından eşi Sadrazam Bâli Paşa adına yaptır-

rıldığı için Hümâ Hatun Camisi veya Sultan Camisi olarak da bilinir. Fatih İlçesi'nde Bali Paşa Caddesi üzerinde bulunan cami, Aptullah Kuran'ın 1986 tarihli Mimar Sinan isimli kitabında belirttiğine göre, II. Bayezid zamanına özgü çeşitli mimari öğeleri bünyesinde toplaması nedeniyle Sinan'ın mimari üslubuyla uyumsuz. Diğer yandan bazı kaynaklar, **1504**'te yaptırıldığı ve bu tarihlerde Mimar Sinan henüz İstanbul'a gelmemiş olduğu için camiyi Sinan'ın yaptığı değil ancak onardığı eserler arasında kabul eder. Semavi Eyice ise İslam Ansiklopedisi'nin *Bâlî Paşa Camii* maddesindeki yazısında *"İ. Hakkı Konyalı tarafından da tesbit edildiği gibi, Başbakanlık Arşivi'ndeki 953 (1546) tarihli İlyazıcı Defteri'nde (...) Hacı Üveys mahallesindeki bu cami hakkında, 'Vakf-ı Câmî-i Bâlî Paşa, vâkıfı hayatta olup ve usûl-i evkâf dahi mukarrer ve ma'lûm olmadığı ecilden tafsil olunmadı' denilmektedir. Bu kayıtlardan açık şekilde anlaşıldığına göre caminin kurucusu Bâlî Paşa 1546'da sağdır (...) Şu halde caminin yapımı Kanûnî Sultan Süleyman (1520-1566) dönemi içinde ve Mimar Sinan'ın mimar olarak faaliyette olduğu yıllarda gerçekleşmiş olup onun ilk eserlerindendir (...) Sonuç olarak Bâlî Paşa Camii 953'e (1546) doğru yapılmış ve bânisinin ölümü üzerine de zevcesi Hümâ Hatun tarafından bitirilmiştir"* diye belirtir ve böylece caminin bütünüyle Mimar Sinan'ın ilk eserlerinden olduğu bilgisinin ilk defa burada ortaya konduğunu iddia eder. **1633**'teki yangında zarar gören caminin **1893**'teki depremde çöken kubbesi **1935**'te Ekrem Hakkı Ayverdi tarafından betonarme olarak tekrar yaptırılır ancak **1918**'deki Cibali-Fatih yangınında çev-

resi tamamen boşaldığından uzun süre harabe olarak kalır. Son cemaat yeri kubbeleriyle birlikte **1975**'te yeniden inşa edilen cami, VGM'ce **2007**'de geniş bir restorasyona tabi tutulur ve akabinde ibadete açılır.

Defterdar Süleyman Çelebi Camisi; Fatih İlçesi'nin Cibali Mahallesi'nde Üsküplü Caddesi üzerinde bulunur. Süleyman Çelebi Camisi veya konumu nedeniyle Üsküplü Camisi olarak da bilinir. Fatih Sultan Mehmed devrinde Çakır Ağa Mescidi adını taşıyan bu yapı, Defterdar Süleyman Çelebi tarafından camiye dönüştürülür. Aptullah Kuran'ın daha önce anılan 1988 tarihli araştırmasına göre, inşası **15. yüzyılın ikinci yarısına** tarihlenen caminin Mimar Sinan tarafından **1500'lerde** onarıldığı tezkerelerde yazılı olmasına rağmen **1874**'te aslıyla ilişkisi kalmayacak biçimde neredeyse yeniden inşa edilmesiyle sonuçlanan yenileme çalışmaları nedeniyle camiyi Sinan'ın ne katkıda bulunduğunu tespit etme imkanı bugün bulunmaz.

Süleymaniye Camisi; Fatih İlçesi'nin Süleymaniye Mahallesi'nde, Prof. Sıddık Onar Caddesi üzerinde bulunur. Kanuni Sultan Süleyman adına inşa edilen caminin temeli **1550**'de atılır, **1557**'de ise inşası tamamlanır. Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB) İstanbul İl Müdürlüğü'nün internet sitesinde yer alan bilgilere göre, camideki dört minare, Kanuni'nin İstanbul'un fethinden sonraki dördüncü padişah oluşunu; minarelerdeki on şerefe ise, Osmanlı tarihinin onuncu padişahı oluşunu simgeler. Hafif olması için özel tuğlalardan imal edilmiş kubbesi yaklaşık 50 metre yüksekliğinde ve 27 metre çapında olup, aydınlık ve ferah bir mekânda yer alan kubbe

dört ana sütunun üzerinde yükselir. Bu sütunlardan biri Lübnan'daki Baalbek harabesinden, biri İskenderiye'den, ikisi İstanbul'daki eski anıtlardan getirilir. Topografya ve şehir dokusuyla bütünleşen Süleymaniye Külliyesi'nin bir parçası olarak inşa edilen camiyi, Mimar Sinan, "kalfalık eserim" olarak nitelendirir ve böylece cami, Sinan'ın sadeliği ihtişama dönüştürdüğü eserleri arasında sayılır. Yaklaşık 60 dönümlük bir araziye kaplayan külliye; cami, medreseler, kütüphane, hastane, han, hamam, imâret, sıra dükkanlar ve hazireden oluşur (Kanuni Sultan Süleyman'ın, Hürrem Sultan'ın ve Mimar Sinan'ın türbeleri de bu hazine içerisinde yer alır) ve bunları birbirine bağlayan sokak örgüsüyle geniş bir alana yayılır. Günümüzde külliyenin çarşıları hala faal olmakla birlikte, kütüphanesi sayılı yazma kitap merkezlerindendir ve eski kitapların onarıldığı bir "kitap hastanesi" olarak da kullanılır. Selçuk Mülâyim, İslam Ansiklopedisi'nin *Süleymaniye Camii ve Külliyesi* maddesindeki yazısında, cami ve külliyenin kentle ilişkisini öne çıkaran planlama düşüncesiyle ilgili şöyle der:

"Bir yandan şehircilik ilkelerine, öte yandan insan hayatının farklı boyutlarına cevap verdiğinden Süleymaniye topluluğu üzerine yapılan yorum ve çözümlemeler çok yönlü ve zengin açıklamalarla kendini göstermektedir. Böylesine geniş ve ayrıntılı bir fiziksel ortam oluşturulurken sadece büyük kubbeli bir cami inşa etmekle yetinilmemiş, toplum hayatının pek çok alanını kuşatan bir vakıf eseri ve İstanbul ile bütünleşen küçük bir şehir planlamasına gidilmiştir. Bu özellikler, Süleymaniye'yi kendisinden

önceki Osmanlı külliyelerine göre sıra dışı bir konuma getirdiği gibi çağdaşlarından da ayırmaktadır."

İlber Ortaylı'nın, 2010 tarihli *İstanbul'da Tarihi Yaşamak* eserindeki ifadelerine göre ise Süleymaniye Camisi, süregelen mimari ihtişamının yanı sıra kültürel misyonuyla da bugün önemini korumaya devam eder. Yine Mülâyim'in dikkat çektiği üzere ana ilkeleri bakımından Ayasofya'nın mimari yöntemiyle uygulanan cami, mekânsal olarak olabildiğince az parçalı, görsel bakımdan ise güçlü bir ifade ortaya koyar:

"Süleymaniye'yi Bizans yapıları kadar Osmanlı yapılarının da üstünde tutan özellik, ölçüleri çok büyük tutulmadığı halde ana kubbe ve yarım kubbelerin içten ve dıştan bütüne hâkim bulunması, mimarideki alt-üst bağlantılarını en doğru oranlarla sunabilmiş olmasından kaynaklanır."

Sinan Paşa Camisi; Beşiktaş İlçesi'nin Sinanpaşa Mahallesi'nde, Beşiktaş İskelesi'nin karşı hizasında yer alır. Osmanlı Donanması'nın Kaptan-ı Deryası olarak bilinen Sinan Paşa tarafından yaptırılan ve sonrasında mahalleye ismini veren caminin inşası **1550**'de

başlayarak **1555**'te tamamlanır. Aptullah Kuran gibi Filiz Gündüz de, İslam Ansiklopedisi'nin *Sinan Paşa Külliyesi* maddesindeki yazısında, Edirne Üç Şerefeli Camisi planının boyut ve oran farkları dışında tamamıyla tekrarlandığı camide Sinan'ın eski modelleri yeniden yorumlama çabası içinde olduğunu görüldüğünü söyler. Bunun yanı sıra İlber Ortaylı ise daha önce adı geçen *İstanbul'da Tarihi Yaşamak* eserinde; caminin, Sokullu Mehmed Paşa, Sultanahmet ve Rüstem Paşa camileriyle birlikte çinileriyle meşhur olduğunu belirtir. Dikdörtgen bir plan üzerine oturtulan cami, merkezindeki kubbe kemerlerle

Hadım İbrahim Paşa Camisi

altı köşeli şekilde sütunlara dayandırılır ve iki yanda ikişer kubbeye sahiptir. Caminin bir parçası olduğu Sinan Paşa Külliyesi'nin diğer birimleri arasında, medrese, mektep ve çift hamamlar bulunur. Yine İslam Ansiklopedisi'nde yer alan bilgilere göre, Sinan Paşa'nın külliye dahilinde ve caminin yanında yapılmasını istediği türbe ise, inşaat devam ederken vefat etmesi sonucu yapılamaz ve bu nedenle Sinan Paşa, karşı kıyıdaki Üsküdar Mihrimah Sultan Camisi'nin haziresine gömülür. Çeşitli kaynaklarda caminin farklı tarihlerde onarım gördüğü bilgisi bulunur, Filiz Gündüz de bu kaynakları destekleyecek şekilde araştırmasında şu açıklamalara yer verir:

“XIX. yüzyılda cami iç mekânındaki kalem işleri yenilenmiş, 1936-1937 civarında Vakıflar İdaresi tarafından gerçekleştirilen onarımda kuzey girişinde bazı değişiklikler yapılmış, yine bu onarımda caminin kible duvarının doğu tarafına bitişik olarak yer alan ve tarihi belli olmayan meşruta yıktırılmıştır. 1972-1974'te avluda ve medrese odalarında restorasyon çalışmaları gerçekleştirilmiş, bu çalışmalar sırasında caminin seçmeci üslûpta yapılmış XIX. yüzyıla ait bezemeleri klasik üslûpta bir bezeme ile değiştirilmiştir.”

Kaynaklarda ayrıca, caminin 1999 Marmara Depremi'nde zarar gören minaresinin 2003'te ihaleye çıkarılarak restorasyon geçirdiği ancak bu çalışmalar sırasında yapılan motiflerin aslına uygun olmadığı, dolayısıyla yapının orijinalliğinin bozulduğu iddia edilenler arasındadır.

Hadım İbrahim Paşa Camisi; Fatih İlçesi'nin Silivrikapı semtinin Cambazıye Mahallesi'nde, Silivrikapı Caddesi üzerinde yer alır. Hadım veya Tavâşi lakabıyla bilinen İbrahim Paşa tarafından 1551-56 yılları arasında yaptırılan caminin, almalı taş ve tuğladan yapılmış dış duvarları cadde boyunca uzanır. Aptullah Kuran'ın, daha önce anılan araştırmasında Mimar Sinan'ın ilk kez denediğini söylediği “tromplu kubbe” sistemiyle dikkati çeken cami, aynı zamanda Hadım İbrahim Paşa Külliyesi'nin bir birimidir. Külliye de ayrıca açık türbe, sıbyan mektebi, hamam ve çeşme de bulunur. Medresenin bulunmayışının sebebi ise, İslam Ansiklopesi'nde şu şekilde açıklanmıştır:

“İbrâhim Paşa camisinin yanına veya yakınına bir medrese yaptırmamış, bunu şehrin başka bir köşesinde kurduğunu tercih ederek Cerrahpaşa semtinde, İsakapısı denilen yerdeki bir Bizans şapeli harabesinin yanını uygun görmüştür. Çok harap durumdaki şapel mescid haline getirilirken yine Mimar Sinan tarafından buraya arazinin topografya özelliklerine çok güzel uyan ufak fakat zarif bir medrese inşa edilmiştir. İtinalı taş ve tuğla işçiliğine, planının değişik düzenine ve dersane kısmındaki alçı kabartma süslerine rağmen 1894 depreminden sonra kendi haline bırakılan bu sanat eseri günümüzde çok harap durumdadır. Yanındaki Bizans şapelinden çevrilmiş mescidin ise artık sadece iki duvarı kalmıştır.”

Hamamı ve mektebinin de yıkılmaları nedeniyle günümüze ulaşmadığı külliye'nin avlu duvarlarının biçimlenmesi, Zeynep Ahunbay'ın Mimar Sinan'ın Şe-

hirci Yönü başlıklı yazısında dikkat çektiği üzere, mevcut sokak dokusuna göre şekillenir. Fatih Belediyesi'nin internet sitesinde yer alan bilgilere göre, minaresi 1648 ve 1754 depremlerinde hasara uğrayan cami, 1763-64 ve 1933-44 yıllarında tamir edilir, son olarak ise 2007-08 yıllarında onarım çalışmaları yürütülür. Yine İslam Ansiklopedisi'nde Hadım İbrahim Paşa Camisi,

“Türk dinî mimarisinde basit ve iddiasız bir tipin temsilcisi olmakla beraber âhenkli nisbetleri, sade ve sakin çizgileriyle güzel ve zarif bir eserdir. (...) Mimarisinin sadeliği yanında ölçülü ve zevkli bir süsleme ile tezyin edilmiştir”

şeklinde betimlenir.

Ebûlfazl Mehmed Efendi Camisi; Beyoğlu İlçesi'nin Kılıç Ali Paşa Mahallesi'nde, Defterdar Yokuşu üzerinde ve İtalyan Hastanesi karşısında bulunur. 1554'te, Sultan II. Selim devrinde başdefterdarlık yapan Ebûlfazl Mehmed Efendi tarafından yaptırılır. Tophane sırtlarında, denize hakim, meyilli ancak geniş bir alanda inşa edilen cami; dikdörtgen planlı, küfeki taş-tuğla duvarlı, iki sıra pencerelidir. Semavi Eyice, İslam Ansiklopedisi'nin *Ebûlfazl Mehmed Efendi Camii* maddesindeki yazısında; Evliya Çelebi'nin Sinan'ın bu eserini, “Cihannümâ, bir minareli bir câmiceğizdir” cümlesiyle hâkim manzaralı bir yerde ve mütevazı ölçülerde bir yapı olarak betimlediğini söyler. Cami, 1916 Cihangir yangınında yanar ve dört kagir duvarı ile minaresi uzun yıllar hasarlı olarak kalır. Üstelik Eyice, VGM'ce 1936 yılına doğru caminin yok edildiğini ve haziresindeki mezarların

da başka yerlere taşındığını iddia eder:

“Böylece Osmanlı döneminin ünlü bir fikir adamının kurduğu ve Mimar Sinan'ın inşa ettiği bir vakıf eseri yıkılıp ortadan kaldırıldı. Fakat nasılsa arsa derhal satılıp paraya çevrilemedi. Yıllarca boş olarak durduktan sonra gecekonduların istilâsına uğradı. 1986'da caminin ihyası için teşebbüslerde bulunuldu; hatta projesi de hazırlanarak o tarihteki Eski Eserleri Koruma Bölge Kurulu'ndan geçirildi. Fakat bu teşebbüsten bir sonuç alınamadı. Ebûlfazl Mehmed Efendi Camii'nin 1991 yılında eski resimlerinden hareketle planı çıkarılarak Türkiye Diyanet Vakfı tarafından yeniden inşasına başlanmıştır.”

1993'te yeniden inşa çalışmalarına başlanan cami, günümüzde hala ibadete açıktır.

Gazi Ahmet Paşa Camisi; Fatih İlçesi'nin Topkapı semtinin Fatma Sultan Mahallesi'nde, Bicanbağı Yokuşu üzerinde yer alır. Fatih Belediyesi'nin internet sitesinde yer alan bilgilere göre, İstanbul'un yedinci tepesi üzerinde bulunan bu cami, Yavuz Sultan Selim'in kızı ve Kanuni Sultan Süleyman'ın kardeşi Fatma Sultan'ın kocası, Sadrazam Kara Ahmed Paşa tarafından bir külliye olarak yaptırılır. Bu nedenle günümüzde Kara Ahmed Paşa Camisi olarak da bilinir. 1554'te başlanan ancak Kara Ahmed Paşa'nın 1555'te Kanuni'nin emriyle idam edilmesi sonucu ara verilen inşasına, Paşa'nın kahyası Hüsrev Kethüda'nın çabalarıyla 1558'de devam edilir ve yapımı uzun süre sonra tamamlanır. Çeşitli kaynaklarda inşaatın bitiş tarihine ilişkin farklı bilgiler göze

çarpsa da Aptullah Kuran, Mimar Sinan isimli kitabında, camiyi **1560**'lı yılların başlarına tarihler. Aynı isimli külliye de cami dışında türbe, sıbyan mektebi, medrese, sebil ve çeşme de bulunur. Dikdörtgen plan üzerinde kesme taştan yapıldığı, klasik Osmanlı camilerindeki gibi altı fil ayağı üzerine oturan bir kubbesi olduğu ve güneybatı duvarında bir üçgen güneş saati bulunduğu bilinen cami; **1696**'da, **18. yüzyıl sonunda, 1894** Depremi nedeniyle **1896**'da çeşitli onarımlardan geçer.

Şah Sultan Camisi; Eyüpsultan İlçesi'nin Bahariye semtinde, Silahtar Ağa Caddesi üzerinde ve Pierre Loti Mezarlığı'nın tam karşısında, Haliç kıyısında yer alır. Yavuz Sultan Selim'in kızı, Sadrazam Lütü Paşa'nın eşi Şah Sultan'ın **1555**'te Mimar Sinan'a yaptırdığı cami için bu yerin seçilmesinin nedeni; yine Şah Sultan tarafından Şeyh Muslihiddin Musa Efendi (takma ismi Merkez Efendi) için yaptırıldığı söylenen harem, mektep, tekke ve türbeden oluşan yapılar topluluğunun bu alanda bulunmasıdır. Bitişindeki Hançerli Sultan (Şah Sultan) Sarayı hala ayaktaadır. **1766** depreminde yıkılacak kadar hasar gördüğü için Sultan III. Mustafa devrinde yenilenen ve sırasıyla **1837** (Sultan II. Mahmud devri) ile **1892** (Sultan II. Abdülhamid devri) yıllarında onarılarak eklemeler getirilen Şah Sultan Camisi, yakın geçmişte de bir dizi yenileme ve onarım çalışmasının konusu olur. **1953**'te bir dernek tarafından çok da aslına uygun olmayan bir biçimde yenilenmesi neticesinde **1971** ve **1990** senelerinde VGM tarafından özgün mimari kimliğine kavuşturulmak üzere tadil edilir; ancak uzun yıllar bakımsız

kalan çeşmesi **1988** yılındaki yol genişletme çalışmaları sırasında yıkılır. Son restorasyonu ise yine VGM'ce **2013**'te başlatılır ve çevre düzenlemesini de içeren yenileme çalışmaları **2017**'de tamamlanır; bu çalışmaların en önemli yanı, caminin özgün malzemelerine kavuşturulduğu iddiasıdır.

Rüstem Paşa Camisi; Fatih İlçesi'nin Tahtakale semtinde, Hasırcılar Çarşısı içerisinde yer alır. Kanuni Sultan Süleyman'ın sadrazamı ve aynı zamanda kızı Mihrimah Sultan'ın kocası Rüstem Paşa tarafından **1555**'te yapımı başlatılan cami, Rüstem Paşa'nın ölümünden sonra **1562** yılında tamamlanır. Hale Tokay, İslam Ansiklopedisi'nin *Rüstem Paşa Külliyesi* maddesindeki

yazısında, yapıldığı dönemde de yoğun bir ticaret bölgesi içinde yer alan caminin daha önce burada bulunan Hacı Halil Ağa Mescidi'nin yerinde çevredeki birçok binanın istimlak edilmesiyle inşa edildiğini söyler. Eski mescidin yeri çukurda kaldığı için Mimar Sinan, inşaatın altına dükkanlar yaparak bir subasman meydana getirir. Aynı isimli Külliye, bu nedenle altta yer alan tonozlu depolar ve dükkanlar ile çeşme ve iki handan meydana gelir. Taşıyıcı ayakların çiniyle kaplandığı tek uygulama olarak ünlenen cami, Tokay'ın belirttiği üzere aynı zamanda sekiz destekli merkezi kubbeli şemanın da ilk örneğini oluşturur. Ancak özgün kalemîşi bezemeleri **19. yüzyılda** kaldırılır, yerlerine klasik dönem üslubuyla bağdaşmayan süslemeler ya-

Şah Sultan Camisi

pılır. **1660** tarihli büyük yangında ve Fatih Camisi'ni yıkan **1766** Depremi'nde önemli ölçüde hasara uğrar, depremde çöken kubbesi ve minaresi daha sonra yenilenir. **1960-1961, 1964-1969** yılları arasında VGM'ce tamir edilen yapı, **1992-1995** yıllarında esaslı bir onarım daha geçirir. Son onarımla ilgili Tokay şu detayları verir:

"Bu son onarımda üst örtü sistemini koruyan kurşunların tamamı değiştirilmiş, kubbe ve tonoz içlerindeki XIX. yüzyıl süslemelerinin altında klasik karakterde kalem işi nakışlar bulunmuş ve aslına uygun biçimde yenilenmiştir. Ayrıca harç, sıva, boya, tezhip ve kalem işi bezeme ile çini konservasyonları yapılmış, alçı ve ahşap pencerelerle künde-kâr ve sedef kakma kapılar, dolap kapakları, ahşap mahfil tavanları, mermer minber ve minberin ahşap külâhı temizlenerek onarılmıştır."

Şehzade Cihangir Camisi; Beyoğlu İlçesi'nin Pürtelaş Mahallesi'nde, Cihangir Yokuşu üzerinde, Boğaz'a hakim bir yerde yer alır. Kanuni Sultan Süleyman tarafından **1559** yılında Şehzade Cihangir için Mimar Sinan'a yaptırılan ilk camiyle birlikte bölgede bir mahalle oluşur ve semt böylece Cihangir adını alır. Tarihi boyunca deprem ve yangınlardan etkilenen cami, her seferinde yenilenir. İbrahim Hakkı Konyalı, *Mimar Sinan'ın Eserleri* isimli çalışmasında, caminin 6 yangın geçirdiğini, **1719** yılındaki ilk yangından sonra yenilendiğini ancak **1822**'de yeniden yanarak Sadrâzam Silâhtar Ali Paşa tarafından tekrar ahşap kubbeli ve iki cenahlı olarak yaptırıldığını ve etrafının genişletildiğini söyler. **1874**'teki son yangından sonra

1889'da ise Sultan II. Abdülhamid tarafından yeniden yaptırılır ve bugünkü cami ortaya çıkar. Ancak günümüzdeki yapının mimarı hakkında kesin bilgi olmamasıyla birlikte, formunda ve mimari stilinde değişiklikler meydana gelir. Bu anlamıyla Mimar Sinan'ın dönemine ait bir iz görmek mümkün değildir. İlk camide dört köşeye oturan kurşunla kaplanmış ahşap bir kubbe ile tek minare varken, ikinci camide kâgirden yapılan kubbe görkemli hale getirilir ve minare sayısı ikiye çıkarılır. Mimari açıdan yüksek bir taşımadığı söylenen bugünkü caminin içerisinde yer alan kalemîşi süslemeleri ise görülmeye değerdir.

Hamami Hatun Camisi; Fatih İlçesi'nin Samatya semtinin Sancaktar Hayrettin Mahallesi'nde, Hatuniye Sokağı üzerinde inşa edilen ve günümüzde bulunmayan bir eserdir. Fatma Hatun tarafından yaptırılan ve Hatun Camisi olarak da bilinen bu sakıflı cami, **1933**'te harap durumda olduğundan kadro dışı bırakılarak VGM'ce satıldığı ve sahibi yıkarak yerine bir apartman yaptırdığı için mimari özellikleri ile yapı türüne dair yeterli ve kesin bilgilere sahip olunamamaktadır.

Hürrem Çavuş Camisi; Fatih İlçesi'nin Mimar Sinan Mahallesi'nde, Keçeciler Caddesi, Keçeci Çeşmesi Sokağı üzerinde yer alır. Kanuni Sultan Süleyman'ın Divan-ı Hümayun çavuşlarından Hürrem Çavuş tarafından **1560**'ta inşaatına başlanan cami, **1562**'de tamamlanır. **1844** ve **1901** yıllarında büyük onarımlar görür ancak sonraki yıllarda bakımsız kalır. VGM'ce **1980** ve **1982** yıllarında yenilense de son restorasyon çalışması **2000**'de gerçekleşir. Aptullah Kuran, bu çalışmaların aslına uygun yapılma-

diğını iddia eder. Planı dikdörtgen olan caminin duvarları bir sıra kesme taş iki sıra tuğla örülüdür, minaresi ise taştan-dır. Son cemaat yeri kiremit çatılı olup, girişi iki ahşap direkli bir sundurmada oluşur. Hürrem Çavuş'un kabri, caminin doğusunu ve kuzeydoğusunu çevreleyen hazirededir. Burada ayrıca Ayasofya kürsü şeyhi Abdurrahman Efendi, Sultan Ahmet kürsü şeyhi Çelebi Mehmet Efendi ile oğulları bulunur. Daha önce caminin avlusunda yer alan sıbyan mektebi, çeşme ve kible tarafındaki tekke ise günümüze ulaşamaz.

Molla Çelebi Camisi; Beyoğlu İlçesi'nin Fındıklı semtinde, Meclis-i Mebusan Caddesi üzerinde ve deniz kıyısında yer alır. Konumu nedeniyle Fındıklı Camisi olarak da bilinir. **1561-62** yıllarında veya hemen akabinde tamamlandığı tahmin edilen ve Mimar Sinan'ın yalın bir denemesi olarak literatüre geçen cami, kayınlıdivesi divan şairi Hubbî Hatun'dan dolayı Hubbî Mollası veya Molla Çelebi olarak da tanınan Anadolu kazaskeri Mehmed Vüsûlî Efendi tarafından yaptırılır. Arzu İyianlar, İslam Ansiklopedisi'nin *Molla Çelebi Külliyesi* maddesindeki yazısında, kuruluşunda cami, mektep ve hamamdan meydana gelmiş olan külliye-yeye sonradan bir dârülhadis eklenmesi düşünülmüşse de gerçekleşemediğini söyler. Sıbyan mektebi, yıktırılarak yeşil alana dönüştürülür; caminin batısında yer alan hamam ile ahşap olan son cemaat yeri, **1957-58**'deki yol genişletme çalışmaları sırasında yıktırılır; son cemaat yerinin önünde Sadrazam Koca Yûsuf Paşa'nın **1786-87**'de yaptırdığı sebil ise yerinden sökülerek biraz ileri-deki Kabataş İskelesi önüne yerleştirilir. Farklı kaynaklardan derlenen bilgilere

göre **1627, 1723, 1724, 1823** ve **1843** yıllarında çıkan yangınlarda cami ile -İstanbul'un en işleklerinden biri olan-hamamı tahrip olur. Erhan Uludağ, şah-si blog sayfasında, Başbakanlık'a bağlı Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'ndan edinilen belgelere göre caminin **1822, 1862, 1870, 1884, 1894, 1901** yıllarında onarıldığını kaydeder. VGM tarafından **1958**'de yapılan restorasyon çalışmaları sırasında, özellikle camide aslına uygun olmayan yerler düzeltilir ve kalem işleri ihya edilir. Son kapsamlı restorasyon çalışması ise **2013-2017** yılları arasında tamamlanır. Ancak yapımına **2016**'da başlanan Kabataş Transfer Merkezi Projesi'nin inşaat çalışmaları sırasında camiye zarar verildiği üzerine kamuoyunda başlayan tartışmalar, İstanbul II No.lu KVKBK'nin inşaatın durdurulmasını talep etmesiyle derinleşir. VGM, inşaat çalışmalarının camiye zarar vermediği görüşünde bulunurken; İBB ise iskele kazıklarının camiden 54 metre uzaklıkta çakıldığını belirterek, özel teknolojik aletlerle çevrede yer alan tüm tarihi eserler ile mevcut yapıların izlendiğini, dolayısıyla camide herhangi bir deformasyon olmadığını açıklar.

Has Odabaşı Camisi; Fatih İlçesi'nin Odabaşı semtinde, Mevlanakapı Caddesi ile Vezir Caddesi kavşağında yer alır. Semte ismini veren cami, Kanuni Sultan Süleyman döneminin Has Odabaşısı Behruz Ağa tarafından yaptırıldığı için Behruz Ağa Camisi olarak da bilinir. Sıbyan mektebi, çeşmesi ve günümüze ulaşamayan hamamıyla birlikte **1562** yılında tamamlanır. 3 bin m²lik bir bahçede 400 m²lik bir alanda ahşap ve tek minareli olarak inşa edilen caminin minaresi **1762**'de yıkılır. **1782**

Cibali Yangını'ndan etkilenmesi sebebiyle ise cami, **1836** yılında Sultan II. Mahmut tarafından tamir ettirilir. Erken Cumhuriyet Dönemi'ne gelindiğinde cami ve çevresi harap olur, hatta cami bahçesinde sekiz tane ayrı ayrı parsel oluşarak yapılan küçük dükkan ve evler **1948** kadastro tespitiyle tapulandırılır. **1983** yılında gerçekleştirilen yenileme çalışmaları sırasında bu yapılar istismak edilse de caminin aldığı son halle 16. yüzyıldaki klasik görünümü bozulur. Etrafı taş duvarla çevrili büyük avlunun, biri Mevlanakapı Caddesi'nde, diğeri Vezir Caddesi'nde olmak üzere iki kapısı vardır. Doğu tarafını çevreleyen duvar arkasında küçük bir hazire bulunur, Behruz Ağa'nın mezarı ise ön avluda yer alır. Bu mezar, işgal edilmiş olan parsellerden birisinde yapılan kazı çalışmaları sonucunda ortaya çıkartılarak yeniden ihya edilir. Beş yolun kesiştiği bir meydana bulunan caminin geniş alanlı bahçesi yeşillendirilerek günümüzde çevrenin park ihtiyacına cevap verebilecek bir hale getirilir.

Ferruh Kethüda Camisi; Fatih İlçesi'nin Balat semtinde, iskelenin iç tarafındaki Mahkeme Altı Caddesi üzerinde yer alır. Eskiden Balat Mahkemesi'nin avlusunda bulunduğu cami, Kanuni Sultan Süleyman'ın sadrazamı Semiz Ali Paşa'nın kahyası olan Ferruh Kethüda adına **1562-63** tarihinde inşa edilir. Mahkeme, cami, tevhitane, zaviye ve çeşmeden oluşan külliye den geriye çeşme ve cami kalır. Mihrabı Tekfur Sarayı imalatı olan değerli çinilerle kaplı olduğu için ayrı bir önem taşıyan cami aynı zamanda, Osmanlı Dönemi'nde Halvetiyye Tarikatı'nın Sünbülüye Kolu'na ait bir tekke olarak da kullanılır.

diği için Balat Tekkesi adıyla da ünlenir. Ancak tekkelerin kapatılma kararıyla birlikte **1925**'ten sonra uzun müddet hizmet dışı kalır ve böylece tekkeye ait diğer bölümler zaman içinde yıkılıp ortadan kalkar. **1938** yılında çöken çatısı onarılır, **1940**'lı yıllarda ise duvarların-daki diğer Tekfur çinileri çalınır ve tahrip edilir. Aynı dönemlerde harap duruma gelen cami ise semt halkı tarafından kurulan bir derneğin girişimleriyle **1953** yılında onarılmaya başlar ve VGM'nin desteğiyle **1960** yılında yeniden ibadete açılır. **1986**'da büyük bir onarım daha geçiren caminin kible duvarında bir güneş saati bulunur. Orijinali ahşapken günümüzde düz kiremit çatıya sahip mütevazı bir yapı olarak hizmet veren caminin mimari planı ters T formunda olup, camekânla kapatılmış düz tavanlı son cemaat revakı betonarme sekiz ayrı direk üzerindedir.

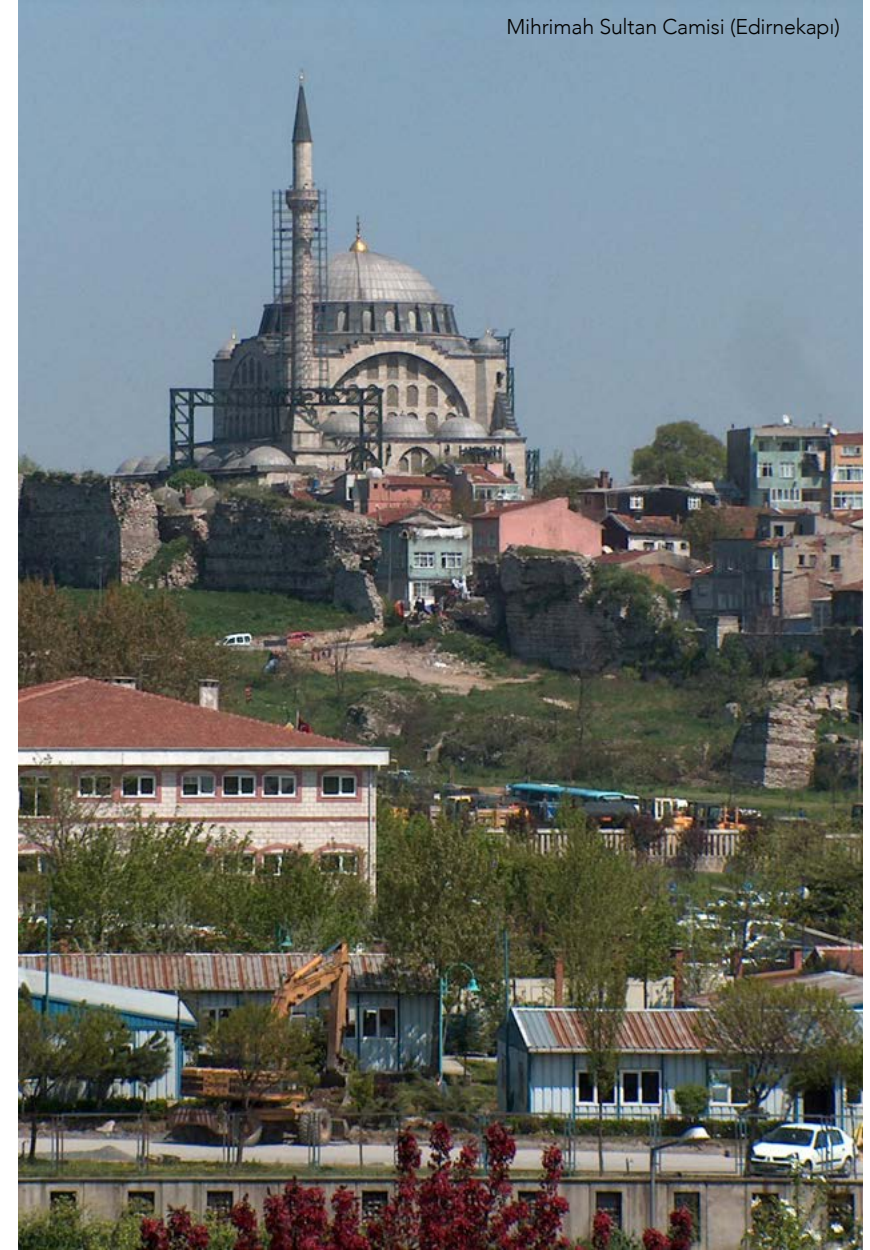
Mihrimah Sultan Camisi (Edirnekapı); Fatih İlçesi'nin Karagörmük semtinin Edirnekapı bölümünde surların hemen yanında bulunur. Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı Mihrimah Sultan için **1563-66** yılları arasında inşa edilir. İnşası için Suriçi'nin en yüksek tepesinin seçildiği ve caminin yanı sıra medrese, bir çift hamam ile çok sayıda dükkan-dan meydana gelen bir arasta, sıbyan mektebi, çeşme ve türbeden oluşan Edirnekapı Külliyesi, **1718, 1766, 1894** ve **1999** tarihlerinde gerçekleşen depremlerde ciddi zararlar görür ve her seferinde yenilenir. Semavi Eyice, İslam Ansiklopedisi'nin *Edirnekapı Camii ve Külliyesi* maddesindeki yazısında, VGM tarafından girilen tamir çalışmalarının **1910-1912** yıllarına kadar sürdüğünü, VGM tarafından **1956** yılından itibaren

caminin onarıldığını ve bundan sonra da medreselerinin ele alınarak restore edildiğini belirtir. Dikdörtgen biçiminde bir plana ve aynı formda bir avluya sahip olan cami, Mimar Sinan'ın tek kubbeli camiler tipinde meydana getirdiği en büyük mimari eserdir. En önemli diğer özelliğinin ise, inşası için seçilen yerde saklı olduğunu söylemek mümkündür.

Eski Valide Camisi; Üsküdar İlçesi'nin Valide-i Atik Mahallesi'nde, Toptaşı Meydan Sokak üzerinde yer alır. Önceleri Valide Sultan adıyla tanınan cami ve külliyesi, Sultan III. Ahmed'in anesi Gülnüş Valide Sultan'ın Üsküdar İskele Meydanı'nda Yeni Valide Külliyesi üzerine Eski Vâlide, Atik Vâlide veya Vâlide-i Atik adlarıyla anılmaya başlanır. Cami, medrese, tekke, sıbyan mektebi, dârülhadis, dârülkurrâ, imâret, dârüşşifâ ve hamamdan oluşan yapılar topluluğu, çevreye hâkim bir yamaç üzerine kademeli olarak yerleştirilir; cami ile medrese ise külliye'nin merkezinde bulunur. M. Baha Tanman, İslam Ansiklopedisi'nin *Atik Vâlide Sultan Külliyesi* maddesindeki yazısında, caminin kuruluş ve inşa aşamalarını şu şekilde sıralar:

“Külliye'nin ana yapısı olan caminin bugünkü durumuna üç safhada ulaşmış olduğu anlaşılmaktadır. 1. 1570-1579 yılları arasında inşa edilen ve kesinlikle Mimar Sinan'ın eseri olan ilk cami, bugünkü caminin altıgen şemaya sahip orta bölümüdür. 2. Vakfın ilk mütevellisi Pîr Ali Mustafa'nın göreve getirildiği 1582 yılı başları ile, halen cami kapısında yer alan ve yapıyı tarihlemede birçok araştırmacıyı yanlışlığa sürüklemiş olan kitâbenin konulduğu 1583

Mihrimah Sultan Camisi (Edirnekapı)

yılı arasında harim, batı ve doğuya doğru ikiye kubbeli birer sahan eklenerek büyütülmüştür. (...) Sinan'ın 1580'lerde iyice yaşlandığı ve çeşitli inşaatlarda yardımcıları olan mimarları görevlendirdiği göz önüne alınırsa, bu ikinci safhada işin meselâ Dâvud Ağa'ya (ö. 1598) tevdi edilmiş olduğu düşünülebilir. (...) 3. II. Mahmud devrinde ve muhtemelen 1834 yılında, cami kitlesine saplanan şadırvan avlusu revakının iki birimi iptal ve harimin batı yönündeki pencere düzeni kısmen tâdil edilerek caminin güneybatı köşesine, müstakil girişi bulunan bir hünkâr dairesi ve mahfili ilâve edilmiştir."

Cami, sonuncusu **1956-1972** yılları arasında VGM tarafından olmak üzere birçok defa tamir edilirken, medrese ise **1963-1964** yıllarında onarılır. Ancak Tanman, medresenin herhangi bir hizmete tahsis edilmemesi nedeniyle kısa bir müddet sonra işgal edilerek halen mesken olarak kullanıldığını belirtir.

Sokullu Mehmed Paşa Camisi; Fatih İlçesi'nin Kadirga semtinin Küçükayasofya Mahallesi'nde, Şehit Mehmetpaşa Yokuşu üzerinde yer alır. Kimin tarafından vakfediliği hala tartışmalı olan caminin inşa tarihi de kaynaklarda farklıdır. M. Baha Tanman, İslam Ansiklopedisi'nin *Sokullu Mehmed*

Paşa Külliyesi maddesindeki yazısında, aynı avluyu paylaşan cami ve medrese ikilisinin kuzeye açılan ortak girişi üzerinde yer alan kitâbede yapıların tamamlanma tarihinin **1572** olarak verildiğini, hatta evvelinde burada bir kilisenin yer aldığının yazıldığını belirtir. Tek (taş) minareli ve kubbeli caminin cepheleri sade ancak iç mekânı süslemeler açısından oldukça zengindir, ki bu süsleme programının mekân tasarımıyla gösterdiği uyum neredeyse incelenen tüm kaynaklarda vurgulanır. Külliyei oluşturan medrese, sıbyan mektebi, tekke, şadırvan gibi diğer yapıların ise güneyden kuzeye, ayrıca doğudan batıya doğru eğimli bir araziye yayıldığı

ve farklı kotlarda setlere oturtulduğu görülür. Bu anlamıyla Mimar Sinan'ın topografik zorlukları, bu eserinde de ustalıkla estetik bir etkiye çevirebildiğini söylemek mümkündür. Ancak Orman, vakfiyesinde belirttiği üzere külliyein çevresindeki yapı adalarında yer alan iki kervansarayın, on dört dükkânın, fırının ve on beş odayı içeren bina ile zemin katında üç dükkânın bulunduğu meşrutin günümüze ulaşamadığını not düşer. Yüzyıllar boyunca birçok afeti atlatarak kesintisiz şekilde ibadete açık kalan caminin minaresi, **1923** yılında Mimar Kemalettin tarafından yenilenir, **1952** yılında ise restore edilir.

Piyale Paşa Camisi; Beyoğlu İlçesi'nin Kasımpaşa semtinin Kaptanpaşa Mahallesi'nde, Zincirlikuyu Caddesi üzerinde yer alır. Sultan II. Selim'in damatlarından Kaptanıderyâ Piyale Paşa tarafından **1573**'te inşa ettirilir. Yaklaşık 2 bin 500 m²lik dikdörtgen planlı ve çapı geniş 6 kubbeli caminin üç tarafı kemer ve tonozlu olup, büyük bir avluya sahiptir. M. Baha Tanman, İslam Ansiklopedisi'nin *Piyâle Paşa Külliyesi* maddesindeki yazısında caminin tasarımına dair şu ilginç detaya işaret eder:

"Piyâle Paşa Camii'nin mihrap ekseminde yükselen minaresi ve iki katlı galerileriyle şaşırtıcı olan dış görünümü E. A. Grosvenor ve Metin Sözen gibi araştırmacılar da yapının tasarımında denizci olan bânisinin katkısı olduğu, caminin, güverteleri ve seren direğiyle bir gemiye benzetilmek istendiği fikrini doğurmuştur. (...) Öte yandan Evliya Çelebi'nin Piyâle Paşa mesiresinden söz ederken verdiği bilgiler fevkanî yan galerilerin mesireye gelenler için tasarlanmış çev-

reye hâkim, dinlenme amaçlı sofalar olduğunu göstermektedir. Bu husus dinî mimarimizde benzeri olmayan ilginç bir kullanıma işaret eder."

Duvarları, kesme küfeki ile moloz taştan örölü caminin yanı sıra medrese, tekke, türbe, hazire, sıbyan mektebi, çarşı ve hamamdan oluşan külliyesi, Haliç'in kuzeyinde Piripaşa Deresi'nin oluşturduğu vadinin derinliklerinde yer alır. Tanman, külliyein yer seçimine ilişkin, Kasımpaşa'nın merkezinden oldukça uzakta ve **20. yüzyılın** ortalarına kadar iskân alanının dışında kalan bu tenha yerin seçimi hususunda Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme'sinde Osmanlı iskân politikası ve şehircilik tarihi açısından dikkate değer bilgiler bulunduğunu belirtir. Ayrıca külliyein geçirdiği onarımlara ve günümüze ulaşan birimlerine ilişkin şu bilgilere yer verir:

"Külliyyede **XVIII. ve XIX. yüzyıllarda** kısmî onarımlar gören cami ve türbe ayakta kalmış, hamamın kalıntılarının çevresine **XIX. yüzyılda** baruthâne inşa edilmiş, çarşı, sebil, sıbyan mektebi, medrese ve tekke tamamen ortadan kalkmıştır."

Caminin barındırdığı kalem işi süslemeler arasında tümüyle çiniden yapılmış mihrabın dikkat çekiciliği ise bir kısmının son yıllarda çalınıp yerine Kütahya menşeli karoların konmasıyla görece zayıflar. Caminin son restorasyon çalışmaları ise **2006** yılında tamamlanır.

Sinan Ağa Camisi; Fatih İlçesi'nin Cibali Mahallesi'nde, Karadeniz Caddesi ile Sinan Cami Sokak'ın kesiştiği noktada yer alır. Fatih Camisi yapılırken inşaatta bina emniyeti yapan Sinan Ağa

için **1573** yılında yaptırılan caminin, Şinasi Akbatu'nun Vakıflar Dergisi'nde 1990 yılında yayımlanan *İstanbul'un Kaybolan Camilerinden: Sinan Ağa Camii – Tahtaminâre Camii* isimli makalesinde, ilk haliyle varlığını sürdürmediği belirtilir. Evvelce yanında aynı isimli bir de mektebi bulunan cami, **1630**'larda gerçekleşen Cibali Yangını'nda hasar görür ve onarılır. Mektebe ait vesikada **1711**'de tamirat gördüğünün yazıldığından bahseden Akbatu ayrıca, kendisinin çocukluk zamanlarına denk düşen **1930**'ların başında eserin yerinde büyük bir boş arsa olduğunu hatırladığını söyler. Zaten Aptullah Kuran da, daha önce ismi geçen araştırmada, 19. yy'deki İstanbul haritasında gösterildiği için **1882** yılında caminin hala ayakta olduğunun anlaşıldığını ancak daha sonra tespit edilemeyen bir tarihte yok olduğunu belirterek, arsasına yeni binalar inşa edildiğini vurgular. Bu binalar yine Akbatu'nun bilgilendirmesiyle, **1933** tarihinde VGM'ce ihale edilerek satılması sonucu "Sinan Ağa Daireleri" namıyla inşa edilen apartmanlardır. Günümüzde caminin üzerinde yer alan künyesinden anlaşıldığı üzere ise **1995** yılında üç katlı olarak yeniden inşa edilir ve ibadete açılır. Bu nedenle özgün mimari detaylarını kaybettiğini söylemek mümkündür.

Ferhad Paşa Camisi; Çatalca İlçesi'nin Ferhatpaşa Mahallesi'nde, Ferhatpaşa Caddesi üzerinde yer alır. **1575** yılında, Şehzade Mehmed'in kızı Hüma Sultan'ın eşi Damat Ferhad Paşa için yaptırılır. Çatalca tepesinin eteğinde yer alan cami, **18. yy**'de esaslı bir onarım görür, **1968-70** arasında ise yeniden elden geçirilir. Aptullah Kuran, daha

Piyale Paşa Camisi

önce adı geçen araştırmasında, iç duvarlarının 18. yüzyıl üslubundaki kalem işi süslemesi ve dış revak kemerlerinin camekanla perdelenmesi dışında camiyi klasik görünümünü bozulmamış bir eser olarak niteler. Semavi Eyice ise, İslam Ansiklopedisi'nin *Ferhad Paşa Camii* maddesindeki yazısında, Evliya Çelebi'nin, **1653** yılında Edirne üzerinden İstanbul'a dönerken uğradığı Çatalca kasabasında bulunan pek çok cami ve mescid arasında bunların "en mükellef ve müzeyyen"i olarak Ferhad Paşa Camisi'ni gösterdiğini; caminin kentin tam ortasında yüksek bir yerde ve etrafının ağaçlarla kaplı olduğuna ve yüksek bir minaresi bulunduğuna işaret ettiğini belirtir. Etrafı kesme taş duvarla çevrili geniş bir avlunun içinde bulunan ve kare planlı olan cami, VGM tarafından **1968-1970** yılları arasında önemli ölçüde tamir edilir. Ancak Eyice'ye göre, camiyle birlikte yenilenen sıbyan mektebine neden Ramazan Ağa Mektebi denildiği bilinmez.

Zal Mahmud Paşa Camisi; Eyüpsultan İlçesi'nin Nişanca Mahallesi'nde, Zalpaşa Caddesi üzerinde yer alır. Kanuni Sultan Süleyman'ın veziri Zal Mahmud ile eşi II. Selim'in kızı Şah Sultan tarafından **1577-1580** yıllarında yaptırılan cami; medreseleri, türbesi, çeşmesi de olan külliyenin bir birimidir. Eyüpsultan Belediyesi'nin internet sitesinde caminin ve yakın çevresinin tasviri şu şekilde yapılır:

"Defterdar Caddesi ile Zal Paşa Caddesi arasında olup her iki caddeye açılan kitablesiz avlu kapıları vardır. Defterdar Caddesine açılan kapının sol tarafında, Mihrîşah Sultan Türbesi, mektebi ve sebili, sağ tara-

finda ise, 998 (1589) tarihli çeşme ve biraz ileride de, Tecvid Yazarı Karabaş Ahmet Efendi'nin türbesi vardır. Zal Paşa Caddesine açılan kapının karşısında ise Silâhî Mehmed Bey'in enteresan mescidi bulunmaktadır."

Yine aynı sitede, Evliya Çelebi'nin camiyile ilgili Seyahatname'deki betimlemesine yer verilir:

"Camilerin en güzeli Zal Paşa Cami'idir ki irem bağı içinde iki tarafı yol ve pek parlaktır. Osmanlı ülkesinde olan vezir camileri içinde bundan nurlusu yoktur. 366 cam billur ile süslüdür... Minberi, mihrabı, müezzin mahfelleri ince sütunlarını Sinop kalasındaki minberden başkasında görmedim..."

Yıllar içerisinde harap hale gelen cami, **1825** yılında Sultan II. Mahmud tarafından tamir ettirilir ve İsmail Orman'ın İslam Ansiklopedisi'nin *Zal Mahmud Paşa Külliyesi* maddesindeki yazısına göre bu esnada "hünkâr mahfili için bir helâ" yaptırılır. Ancak **1894**'teki depremde külliyenin belirli kısımları ile cami büyük hasar görür, yıkılan minaresi yeniden yapılır. Caminin bütünü ise **1955-1963** yılları arasında VGM'ce esaslı bir şekilde onarılır. Orman, planı ve tasarımıyla ilgi çekici ayrıntılar barındıran caminin Mimar Sinan'ın önemli denemelerinden biri olduğunu kaydeder:

"Kare planı ile cami konstrüksiyon açısından son derece mütevazî bir yapıdır. Mihrap duvarına yaslanan merkezî kubbeyi üç yönden kuşatan galerilerle Ortaçağ mimarlığının mihrap önü kubbeli tasarımından esinlenilmiş izlenimi verir. Öte yan-

dan burada farklı şekilde kubbe eteğine kadar yükseltilen galeriler caminin dış görünüşünü erken dönem Osmanlı binalarına yaklaştırır. Piramidal kurgulu alt yapılar üzerinde yükselen merkezî kubbe fikrini doruğa ulaştıran Sinan için bu uygulama bir geriye dönüş gibidir. Bu sebeple bazı araştırmacılar yapının Sinan'ın çıraklarından birine ait olması ihtimali üzerinde durmaktadır. Ancak Sinan'ın tasarımlarında çevre faktörlerini göz önüne aldığı düşünüldüğünde yapının ona aidiyeti ihtimali kuvvetlenmektedir. Sinan'ın böyle bir mimari kurguya yönelmesindeki etken caminin bulunduğu konumla ilgili olmalıdır. Eyüp'ün girişinde ve Haliç'in kıyısında yer alan bir yamaç kenarında, muhtemelen etrafı konaklarla çevrili bir arazi üzerinde daha ilk bakışta dikkati çekebilmesi için caminin kübik bir kitle halinde düzenlenmesi tercih edilmiştir."

Kılıç Ali Paşa Camisi; Beyoğlu İlçesi'nin Tophane semtinde, tam meydanda yer alır. Kaptan-ı Deryâ Kılıç Ali Paşa'nın vefatından 7 yıl önce, yani **1580** tarihinde kurdurduğu külliyenin medrese ve hamamla birlikte en önemli birimidir. Semavi Eyice, İslam Ansiklopedisi'nin *Kılıç Ali Paşa Külliyesi* maddesindeki yazısında, külliyenin yerinin aslında deniz kıyısında olduğunu ve İstanbul Limanı'ndaki gemilerden Beyoğlu tarafına çıkışı sağlayan en önemli iskelenin başında bulunduğunu belirtir. Bu anlamıyla caminin, o dönem denizin doldurulmasıyla elde edilen zemin üzerine oturtularak yalı camisi özelliğinde inşa edildiği, bununla da bir ilkin gerçekleştiği anlaşılar. Yine Eyice'ye göre Evliya Çele-

bi, 17. yüzyılın ilk yarısında İstanbul'u anlatırken bu cami için, *"İstanbul'da başka bir benzeri yoktur"* diyerek yapının Ayasofya'ya benzediğine işaretler mimarisi ve iç süslemesi hakkında bilgi verir. Kaldı ki Eyice'nin kendisi de bu benzerliğe dikkat çeker:

"Caminin harimi, yapının Ayasofya'nın mimari düzeninin bir benzerine sahip olduğunu göstermektedir. Kılıç Ali Paşa Camii'nde Sinan, uzun meslek hayatının son büyük eserlerinden olmasına rağmen çok daha küçük ölçüde Ayasofya'nın

planını ve Osmanlı dönemi Türk mimarisinin unsurlarını kullanarak şaşırtıcı bir uygulama ortaya koymuştur. (...) Yapının Ayasofya ile benzerliğini en fazla vurgulayan eleman iki yanlardaki birer çift destek payandasıdır. Burada Sinan, çok iyi incelediği Ayasofya'nın planı ile üst yapısını gerek estetik gerek statik bakımlardan daha kusursuz olarak değişik bir mimari anlayışla yorumlamıştır. Bu bakımdan Kılıç Ali Paşa Camii basit bir taklit değil Ayasofya mimarisinin geliştirilmiş, statik bakımdan çok daha güvenli bir aşamasıdır denilebilir."

Eyice ayrıca, İstanbul'un en eski görüntülerini resimleyen Robertson'un 1855'e doğru çektiği bir fotoğrafta caminin minaresinin iskele kurularak gövdenin ortalarından itibaren yenilendiğinin görüldüğünden ve bundan da minarenin bilinmeyen bir sebepten dolayı yıkıldığının anlaşıldığından bahseder. Tasarımını Sinan'ın yaptığı tahmin edilen ancak ölümünden sonra tamamlanan külliye medresesinin, **1914-15** tarihli bir kayda göre kadro dışı bulunduğu, çünkü uzun süre Çocuk Esirgeme Kurumu'na devredilerek dispanser yapıldığı, bu sırada ise büyük ölçüde değişikliğe uğradığı

Zal Mahmud Paşa Camisi

belirtilir. Medrese içinde bulunan kütüphanedeki kitaplar ise **1918** yılında Süleymaniye Kütüphanesi'ne nakledilir. Diğer yandan üç ayrı tarafa açılan girişlere sahip, kesme taştan yapılmış pencereli avlu duvarı orijinal değildir; çünkü bu duvar evvelden bir dikdörtgeni sınırlarken, **1956**'larda Tophane Meydanı tarafındaki cephesi şevli biçimde türbeye doğru alınır. **1995**'e gelindiğinde medrese tahliye edilmişse de içi yapılan değişikliklerle olduğu gibi bırakılır; bakımsız hale düşen medreseyi bir vakıf restore edip kültür merkezi olarak kullanmak üzere ister ancak talep geri çevrilerek bir özel kuruluşa bırakılmak üzere bir süre kendi haline terkedilir. **2011** yılında cami ile hamamı kapsamlı

bir restorasyondan geçerken, külliye'nin medreseyi de içine alan diğer bölümlerinin yenileme çalışmaları ise **2015** yılında tamamlanır.

Şemsi Ahmed Paşa Camisi; Üsküdar İlçesi'nin Salacak tarafında, sahilde yer alır; Şemsi Paşa Camisi olarak da bilinir. **1580**'de, eski Şam Beylerbeyi Vezir Şemsi Ahmed Paşa tarafından yaptırılan ve içinde cami, türbe ve medresenin de yer aldığı kompleks, aynı zamanda Mimar Sinan'ın hayatı boyunca yaptığı en küçük külliye'dir. Bir diğer özel özelliği ise, cami ile medrese arasındaki avlu bölümünde bir deşarj rögarı yer alıyor olmasıdır -ki bu, Mimar Sinan'ın yaptığı eserlerin tümünde tek örnektir- çünkü

denize yakınlığı nedeniyle lodoslu havalarda, avlu duvarını aşır pencerelerden camiye giren deniz suyunun denize tahliye edilmesi gerekir. Lodos yüzünden kuşların da konmak için yer seçmediği ve bu nedenle "Kuşkonmaz Camisi" olarak da anılan cami, **1894** yılındaki depremden oldukça fazla zarar görür ve ertesi yıl tamir edilir. Ebru Karakaya, İslam Ansiklopedisi'nde yer alan *Şemsi Paşa Külliyesi* maddesindeki yazısında, sonraki restorasyon çalışmalarını şu şekilde sıralar:

"Cumhuriyet dönemine harabe halinde ulaşan caminin minaresi kaideye kadar yıkık, cami ve medrese kubbeleri çatlak, kurşun kaplamala-

*rı çalınmış, türbe duvarı ve tonozu yıkıktı; camları kırılmıştı ve medresesi hayvan barınağı olarak kullanılmaktaydı. Mustafa Kemal Atatürk tarafından külliye'nin restorasyonu emredildikten sonra onarımı **1940-1943** yıllarında Vakıflar Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiş, **2007-2008**'deki son onarımda deniz yönüne tehlikeli bir eğim gösteren minaresi aslına uygun biçimde tamir edilmiştir."*

Camiyi son yıllarda daha çok konuşulur kılan hadise ise, Üsküdar Belediyesi'nin **2016**'da kararlaştırarak Harem-Üsküdar hattı boyunca yapmayı planladığı yürüyüş yolu projesi nedeniyle zarar görme tehlikesiyle karşı karşıya kalmış olmasıdır. Dolgu alanı yapmak üzere **2017**'de denize çakılmaya başlanan kazıklar yüzünden 437 yıllık caminin dış duvarlarında derin çatlaklar oluşması, uzmanlar ile İstanbulluların yoğun tepki geliştirmesine neden olur. Bu sayede proje durdurularak, cami önüne gelen kısmının revize edileceği Belediye Başkanlığı tarafından duyurulur.

Nişancı Mehmed Paşa Camisi; Fatih İlçesi'nin Atikali Mahallesi'nde, Nişanca Caddesi üzerinde yer alır. Sultan III. Murad Devri vezirlerinden Cedid Nişancı (Yeni Nişancı) Boyalı Mehmed Paşa tarafından yaptırıldığı için Boyalı Mehmed Paşa Camisi olarak da bilinir. Caminin kitabesine göre **1584**'te inşasına başlanarak **1589**'da, yani Mimar Sinan'ın 1588 yılında vefatından bir sene sonra tamamlanır. Bu anlamıyla Sinan'ın son yıllarına ait eserleri arasındadır. Klasik Osmanlı mimari üslubunun en güzel örneklerinden biri olan camide sekizgen şemanın daha önce denen-

memiş değişik bir uygulaması görülür. Fatih Belediyesi'nin internet sitesinde yer alan bilgilere göre, kuvvetli bir mimari görüş eseri olarak çok pencereli, yüksek, aydınlık, ferah mekân, dıştan da çok yüksek katların hakim olduğu değişik bir görünüm sağlar. Külliyesi ise caminin yanı sıra türbe, iki medrese, sebîl ve haziireden oluşur; ancak **1905** sonrasındaki yangınlardan birinde zarar gören tekkesi ile **1914** yılında bütünüyle harap hale gelmiş olan medreseleri günümüze ulaşamaz. Cami; **1766-67** ve **1835** yıllarında tamir ettirilir, **1958** ve **2007-08** yıllarında ise çevre düzenlemesiyle birlikte restore edilir.

Hacı Evhad Camisi; Fatih İlçesi'nin Yedikule Mahallesi'nde, Hacı Evhadın Çeşmesi Sokak üzerinde yer alır. Mimar Sinan'ın inşa ettiği son cami olarak bilinir. Semavi Eyice, İslam Ansiklopedisi'nin *Hacı Evhad Camii* maddesindeki yazısında, **1585**'te inşa edilen cami ile külliyesinin kurucusunun Kasap Hacı Evhad(din) adında bir kişi olduğunun kaydedildiğini belirtir. Esasında tekke, hamam ve çeşmelerle birlikte küçük bir külliye oluşturur. Dikdörtgen planlı ve taş minareli yapının; hepsi Mimar Sinan tarafından inşa edilen Ramazan Efendi, Odabaşı, Kazasker Abdurrahman Çelebi, Başdefterdar Ebülfazl ve Ferruh Kethüdâ camilerinin bir benzeri olduğu söylenir. Tekkeyle birlikte cami, Sultan Abdülmecid tarafından Nakşibendî şeyhi Hüsâmeddin Efendi'nin isteği üzerine **1850-51** yıllarında tamir ettirilerek avlusuna yeni bir şadırvan yaptırılır. Kesin olmamakla birlikte **1920**'lerin başında gerçekleşen bir yangında ciddi zarar gördüğü tahmin edilen caminin **1930**'lardaki durumu

harap olarak nitelendirilir, ki bu durum Eyice'ye göre **1941-42** yıllarına kadar devam eder. Bu yıllarda, mihraptaki çinilerinin dahi artık kalmadığı görülen caminin son cemaat yeri duvarında yer alan kitabedeki bilgilere göre, Nafia Gezer ile oğlu Rahmi Gezer ve gelini Emine Dürnev Hanım **1945** yılında camiyi tamir ettirirler. Zamanında tek katlı inşa edilen tekkesi ise -izi bile kalmayacak biçimde- günümüze ulaşamaz.

Mimar Sinan Camileri, külliye'leri oluşturduğu diğer ek yapılarla birlikte incelendiğinde; büyük alanlara yerleşen, çevreyle uyumlu, odak noktalarında ve ulaşım ilişkilerinde yönlenebilir, iç ve dış mekân bağlantısını bütünleyen sistemleri meydana getirir. Hem işlevsel hem de simgesel kaygı taşıyarak tasarlandıkları için bu camiler; külliye'lerin ve kentin odağını oluştururken, aynı zamanda merkezi bir planlama anlayışıyla çevresini de değiştiren, dönüştüren ve iyileştiren bir dinamizm de sahiptir. Osmanlı sanatına yeni bir estetik anlayış katan ve bu özelliğiyle öncü bir mimari akım başlatan Sinan'ın üslubu, dışarıdan algılanan bir mimari düzeni sağlamlaştırmakla kalmaz; denge, oran ve en önemlisi ölçek kavrayışıyla sadelik ile ihtişamı bir arada yakalar. Bu bağlamda günümüz mimarlık eserlerinin özgünlüğü geçmişten çıkarımlarla değerlendirilmeli ve çağdaşlaşma eğiliminin mimarisi irdelenmeliyken, bugün birçok cami örneğinde bu üstün deneyimin göz ardı edildiği görülmektedir.

İslam coğrafyasının en önemli eseri olarak addedilmeye çalışılan ama bu ifadede çok uzak bir proje olan Camlica Camisi örneği, konumlandığı alanın niteliğine bile saygısını yitirdiğinden, hiç-

bir koruma ve tasarım kaygısı taşımayan rant odaklı bir proje olarak karşımıza çıkmakta. Silueti bozan Çamlıca Televizyon Kulesi gibi ek yapılarla birlikte ele alındığında doğal sit alanına yerleştirilen cami, dönemin büyük hassasiyetlerle imar edilmiş yapılarından feyiz alınmadığının en net kanıtıdır. İstanbul'un yeni bir (dini) simgeye ihtiyaç duyduğu iddiasından hareketle yarışmaya açılan bu alanda reel ihtiyaçlar, mekân organizasyonu ve çevresel-kültürel değerler ikinci plana atılmış; iktidarın popülist propagandası adeta tek bir caminin inşasıyla somutlaşmıştır.

Bir diğer tartışmalı cami -ismini mimar başından alan- Ataşehir Mimar Sinan Camisi'dir. Dönemin başbakanı R. Tayyip Erdoğan'ın

"Avrupa Yakası'nda Süleymaniye, Şehzadebaşı, Sultanahmet ve Fatih Camileri bulunuyor. Ancak Anadolu Yakası'nda böyle bir Cuma Camisi yok. Anadolu Yakası'nda da birkaç tane selâtin camisi olması için adım attık."

diyerek inşaatını gerçekleştirdiği bu cami; yaklaşık 37 bin m² toplam inşaatıyla 10 bin kişinin aynı anda ibadet edebileceği bir yer. Ancak yer seçimi nedeniyle biraz dikkat çekici... Zira Ataşehir Finans Merkezi'nin hemen karşısında kurulan caminin minareleri, dev gökdenler arasında yükseliyor. Osmanlı-Türk mimari üslubuna göre tasarlandığı belirtilen ve fakat Mimar Sinan'ın yapısal ve çevresel ilkeleriyle bağdaşmayacak ölçüde ele alınan bu yapı, Sinan'ın her eserinde yeniliği arayan tarzının aksine geçmişin kötü bir replikasını sunuyor.

Son örnek ise, farklı mimari üslubu ve 'çağdaş tasarımı'yla öne çıkan Karacaahmet'teki Şakirin Camisi... Mimar Sinan'ın estetik kaygıları düşünüldüğünde, *"İslamiyet'e estetik getiriyoruz"* gibi talihsiz açıklamalarla gündem olan caminin iç ve dış mekân birimlerinin birlikte ve dolayısıyla bir bütünlük içinde ele alınmadığı eleştirileri bir yana, kullanılan materyallerin de mimari açıdan olumlu-olumsuz farklı şekillerde değerlendirildiği takip edilmekte. Dekorasyon ölçeğindeki uygulama ve süslemeleriyle ayrıca gündem olan bu camiyi "protokol/sosyete camisi" olarak niteleyenler kadar cami mimarisinin sınırları ile geleneksel-modern düalizmini tartışmaya açması açısından iyi bir fırsat olarak görenler de bulunmaktadır.

Bu kısa değerlendirmeye birlikte son söz olarak vurgulanmalıdır ki, Mimar Sinan'ın yüz yıllara yayılan mirası hala önemini korurken; günümüzün çevreye duyarsız, kent politikalarıyla uyumsuz, hukuka aykırı yapı ve projeleri, bellekte önemli bir yer işgal etmeyecek ve fiziken sürdürülebilir olmayacak. Rant kaygılı taklit projelerin ya da tarihi kültür varlıkları çevresindeki plansız yapılaşmanın kent ölçeğinde bilimsellikten uzak ve medeniyeti yansıtmayan tartışmalı bir koruma anlayışını ortaya çıkardığı noktada bütüncül kentsel koruma politikalarının, çağdaş yaşamın sürdürülmesinde büyük etken olduğu hatırlanmalı ve kent planlaması buna göre şekillenmelidir ○

Görseller

- s. 90: ktb.gov.tr
s. 94: yukarikayalar.wordpress.com
s. 95: mapio.com
s. 96: islamansiklopedisi.org.tr
s. 97: eyupsultan.bel.tr
s. 99: turanakinci.com
s. 100: eskiistanbul.net
s. 102: Caner Cangül
s. 105: gezenek.com
s. 106: Caner Cangül
s. 109: eyupsultan.bel.tr
s. 110: sendika.org

1. Şah Sultan Camisi	12. Defterdar Süleyman Çelebi Camisi	23. Sinan Paşa Camisi
2. Zal Mahmud Paşa Camisi	13. Has Odabaşı Camisi	24. Muhyiddin Çelebi Camisi
3. Defterdar Camisi	14. Hadım İbrahim Paşa Camisi	25. Molla Çelebi Camisi
4. Ferruh Kethüda Camisi	15. Haseki Camisi	26. Şehzade Cihangir Camisi
5. Mihrimah Sultan Camisi	16. Hacı Evhad Camisi	27. Ebülfazl Mehmed Efendi Camisi
6. Dra(ğ)man Yunus Camisi	17. Ahi Çelebi Camisi	28. Kılıç Ali Paşa Camisi
7. Gazi Ahmet Paşa Camisi	18. Rüstem Paşa Camisi	29. Şemsi Ahmed Paşa Camisi
8. Hürrem Çavuş Camisi	19. Süleymaniye Camisi	30. Mihrimah Sultan Camisi
9. Bâli Paşa Camisi	20. Nişancı Mehmed Paşa Camisi	31. Eski Valide Camisi
10. Emir Buhari Camisi	21. Sokullu Mehmed Paşa Camisi	
11. Sinan Ağa Camisi	22. Piyale Paşa Camisi	

HAZİRAN 2017

HAZİRAN 2017

© nerhaber.org

Cumhurbaşkanlığı'nın talebi doğrultusunda boşaltılmaya başlanan YTÜ Yıldız Kampüsü'nde Mimarlık Fakültesi öğrencileri kampüs bahçesinde ders yaparak boşaltma kararını protesto etti (yapi.com.tr).

İBB, Yedikule Bostanlarının kentsel tarım parkı olarak fonksiyonunun devam ettirileceğini açıkladı (Hürriyet).

Avcılar Belediye Başkanı Handan Toprak Benli, ilçede deprem riski nedeni ile belirlenen 4 kat sınırının kaldırılmasıyla beraber ilçede yaşayanların yapılarını yenileme engelinin ortadan kalktığını ancak bu kararlar beraber ilçede yoğunluk artışı yaşanmayacağını açıkladı (Gazetemistanbul).

Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki "En büyük hırsızlıklar imardan geliyor" dedi (artigercek.com).

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

İBB, Boğaziçi öngörünüm bölgesindeki yapıların 1/3 oranında kaçak olduğunu açıkladı (Habertürk).

Üsküdar Meydan Projesi Alanı'nın da içinde bulunduğu 6 ildeki farklı alanlardaki taşınmazlarla ilgili acele kamulaştırma kararı verildi (Resmi Gazete).

© ornekdonusum.com

Bakırköy Kent Savunması, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin de içerisinde bulunduğu araziye ilişkin hazırlanan imar planı değişikliğini protesto etti (Gazetemistanbul).

Başakşehir Gölet Alanı'ndaki inşaat faaliyetlerine ilişkin Danıştay 8. Dairesi tarafından verilen yürütmeyi durdurma kararı hakkında İstanbul 6. İdare Mahkemesi yürütmeyi durdurma kararı verdi (Habertürk).

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan, Atatürk Kültür Merkezi'nin (AKM) yıkılıp yeniden yapılacağını ve mimari projesinin tamamlandığını açıkladı (yapi.com.tr).

© arkitera.com

TMMOB MO İstanbul Büyükkent Şubesi, AKM'nin yıkılıp yeniden yıkılmasına ilişkin açıklamaya cevaben, AKM'nin bilinçli olarak çürümeye bırakıldığı ve yapılması planlanan yıkım işleminin sistemli bir sürecin parçası olduğunu açıkladı (yapi.com.tr).

Beşiktaş'ta bulunan ve TBMM'ye ait lojmanların bulunduğu yaklaşık 2 ha'lık arazi, yeni Deprem Yönetmeliği'ne uygun olarak yeniden inşa edilmek üzere proje gelirinin %65'i karşılığında TOKİ'ye devredildi (yapi.com.tr).

Dönemin İBB Başkanı Kadir Topbaş, Kurbağalıdere'nin İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) kararları doğrultusunda geçmişte çevre halkı tarafından inşaat atıklarıyla kirlendiğini şimdi ise aynı kişilerin suçu İBB'ye attığını açıkladı (yapi.com.tr).

İBB, Pendik'te denize yapılması planlanan 3 yeni adanın inşaat çalışmaları sırasında denizin kirlenmeyeceğini sadece denizde bulanıklık oluşacağını açıkladı (yapi.com.tr).

İBB Meclisince Beyoğlu İlçesi genelinde tescilli yapı komşuluğundaki yapılarda işlem yapmak için ilgili KVKBK onayının gerekmediğine ilişkin karar alındı (hurriyet.com.tr).

İBB mülkiyetinde olan ve yap-işlet-devret modeliyle inşa edilerek 30 yılına kiralanan Florya Akvaryum hakkında hazırlanan Sayıştay raporunda, yapılan inşaatın yasal zeminden yoksun olduğu belirtildi (Hürriyet).

Üsküdar Meydan Projesi kapsamında denize çakılan kazıklar sonrası hasar gören ve Mimar Sinan tarafından yaptırılan Şemsi Ahmet Paşa Cami'yi inceleyen Prof. Dr. İlber Ortaylı; "alanda kazık çakılması ve dolgu yapılması gerekseydi bunu zamanında Mimar Sinan yapardı" yorumunda bulundu (Hürriyet).

Dönemin İBB Başkanı Kadir Topbaş, Şemsi Paşa Cami'de oluşan çatlakların yapılan dolgu çalışmasıyla alakası olmadığını ve daha önce de mevcut olduğunu açıkladı (arkitera.com).

İBB, Şemsi Paşa Cami önünde devam eden dolgu çalışmasının durdurulduğunu ve projenin yeniden değerlendirileceğini açıkladı (yapi.com.tr).

Üsküdar Meydan Projesi kapsamında Şemsi Paşa Cami önüne dikilen kazıklar sonucunda caminin duvarında çatlaklar meydana geldiği açıklandı (yapi.com.tr).

© yeniemlak.com

Üsküdar Belediye Başkanı Hilmi Türkmen, Üsküdar öngörünüm bölgesindeki yapıların kat sayılarını arttırarak kent silüetini olumsuz etkileyecek NİP'in İBB tarafından yeniden değerlendirilecek olması üzerine "Yoğunluğu artırıcı, donatıyı azaltıcı plan olmaz ancak biz hep tersini yaptık" dedi (Hürriyet).

Salıpazarı Kurvaziyer Limanı Projesi alanındaki eski binaların yıkım işlemleri tamamlandı (Evrensel).

Beşiktaş'ta Kartal Heykeli Meydanı'nda bulunan 7'si tescilli toplam 8 boş binanın restore edilerek, tek bir mağaza olarak yeniden düzenleneceği açıklandı (İstanbul).

© haberler.com

TEMMUZ 2017

İSTİKLAL CADDESİ VE NARMANLI HAN

“Eski halinin fotoğrafları ortada. Viraneden farksız hale gelen, çökme tehlikesi bulunan tarihi eseri aslına uygun olarak yeniden eski ihtişamlı günlerine döndürüyoruz. Bizi eleştirenler, bugüne kadar ortaya hiçbir eser koymayan, kendileri dışında hemen herkesi ahlaksızlıkla itham eden kişiler”

(Narmanlı Han restarasyonunun mimarı Sinan Genim, Eylül 2017)

TARİHLERLE İSTİKLAL CADDESİ VE NARMANLI HAN

1700’lerde sadece patika bir yoldan ibaret olan Cadde-i Kebir, Grande Rue de Péra, yani İstiklal Caddesi yıllar içerisinde İstanbul’un simgesi haline gelmiştir. Taksim Meydanı’ndan Tünel’e kadar bin 400 metre uzunluğunda olan cadde; mimarisıyla, tarihiyle, sosyal yapısıyla kent belleğinde yer etmiştir. Son yıllarda ardı ardına kapatılan veya dönüşen mekânlarıyla hafızamızdan silinmekte olan İstiklal Caddesi’nin 2017 yılı İstanbul Kent Almanağı’na konu olma sebebi; Narmanlı Han’ın bu dönüşümün son halkası olması.

1800’lerin başlarında birkaç büyükelçilik ve kilisenin inşasıyla Osmanlı’nın gayrimüslim nüfusunun gündelik hayatının merkezi olarak gelişen İstiklal Caddesi; **1870** yılında Tarlabası, Tak-

sim ve Galatasaray bölgesinde çıkan Büyük Beyoğlu Yangını’ndan sonraki yeniden inşa süreciyle özellikle Taksim-Galatasaray arası başta olmak üzere bugünkü şeklini aldı. Kentsel doku olarak bitişik nizam blokları, pasajları ve avlulu yapılarıyla bölgenin özgün yapı tipi oluşturuldu, işçiliğiyle öne çıkan etkileyici cepheleriyle mimari anlamda Avrupa’daki teknik gelişmeleri takip etti. Bu inşa sürecinde İstiklal Caddesi çehre değiştirerek yapılaşmaya başladı. Cadde boyunca da moda evleri ve terziler başta olmak üzere kafeler, fotoğrafcılar, resim ve piyano kursları yer aldı.

1900’lere gelindiğinde, yaşanan savaş süreçleri İstiklal Caddesi’nin gelişiminde kırılmalara neden oldu. Cumhuriyet Dönemi’yle birlikte başlayan modern-

leşme hareketi sonucu lokantalar, pastaneler, kafeler, tiyatrolar, sinemalar, oteller açıldı. Cumhuriyetin ilk yıllarında belki de altın dönemini yaşayan Cadde; 2. Dünya Savaşı sonrasında yoğunlaşan ve 6 – 7 Eylül olaylarıyla tavan yapan azınlık karşıtı politikalar sonucu gayrimüslim nüfus bölgeden ayrılmasıyla birlikte kırdan göç almaya başladı. Böylece **1960 - 1980’li** yıllar arasında İstiklal Caddesi’nde fiziksel köhneleşme başladı ve sosyal doku değişti.

1990 yılına gelindiğinde İstiklal Caddesi’ni yeniden canlandırma ve turizm merkezi haline getirme kapsamında yayalaştırma projesi geliştirildi. Bu gelişme İstiklal Caddesi için dönüm noktası oldu. Yayalaştırma projesiyle birlikte; kafeler, lokantalar, barlar, butikler cadde üzerinde hızla konum-

lanmaya başladı. Festivaller, sanat galerileri, eğlence mekânlarıyla birlikte, Cadde tekrar İstanbul'un kalbi haline geldi.

İstiklal Caddesi'nin kentsel mekân olarak bu denli önemli olmasının temel nedeni fonksiyonel anlamdaki çeşitliliği değil, kent belleğine yer etmiş mekânlarıdır. Fakat **2000'li** yıllara gelindiğinde İstiklal Caddesi yeni bir dönüşüm akımının hedefi oldu. Cadde kentin kültür ve eğlence merkezi durumundan, alışveriş odaklı bir merkez olmaya başladı, kapatılan kültür mekânları rant odaklı kentsel dönüşüm projelerinin hedefi haline geldi. Kent belleğinde yer etmiş birçok mekân kapanmak zorunda kaldı veya zorla tahliye edildi. Emek Sineması'nın ve İnci Pastanesi'nin içinde bulunduğu Serkildoryan Han'ın boşaltılması, Tünel'deki asırlık sahaf Librairie de Péra ve Robinson Crusoe gibi pek çok kültür yapısının kapatılması, Rumeli Han'ın tahliyesiyle birlikte Rebul Eczanesi'nin kepenklerini kapatmak zorunda kalması bunlardan sadece bazıları.

2005 yılında İstiklal Caddesi'nde yer alan ağaçların sökülmesi, bu dönüşüm akımının parçalarından biriydi. Ağaçların sökülmesinin ardından tekrar Cadde'nin taşları değiştirildi. Bu çalışmalar sonucu kamu kaynaklarının boşa harcanması bir yana, ziyaretçi sayısı da ciddi oranda azaldı. Ziyaretçi sayısındaki bu azalmayla birlikte Cadde'yle özdeşleşmiş mekânlar kapanmaya başladı. Bunlardan en simgesel olanı Vakko Beyoğlu mağazasıdır. Mağaza 1962 yılında hizmet vermeye başladı. 5 bin m² alanıyla İstanbul'da o güne kadar açılan en büyük mağaza özelliği-

ni kazandı. **2006** yılında ise Vakko Beyoğlu kapandı. Mağazanın kapanması Cadde için bir devrin kapanışı olarak nitelendirildi.

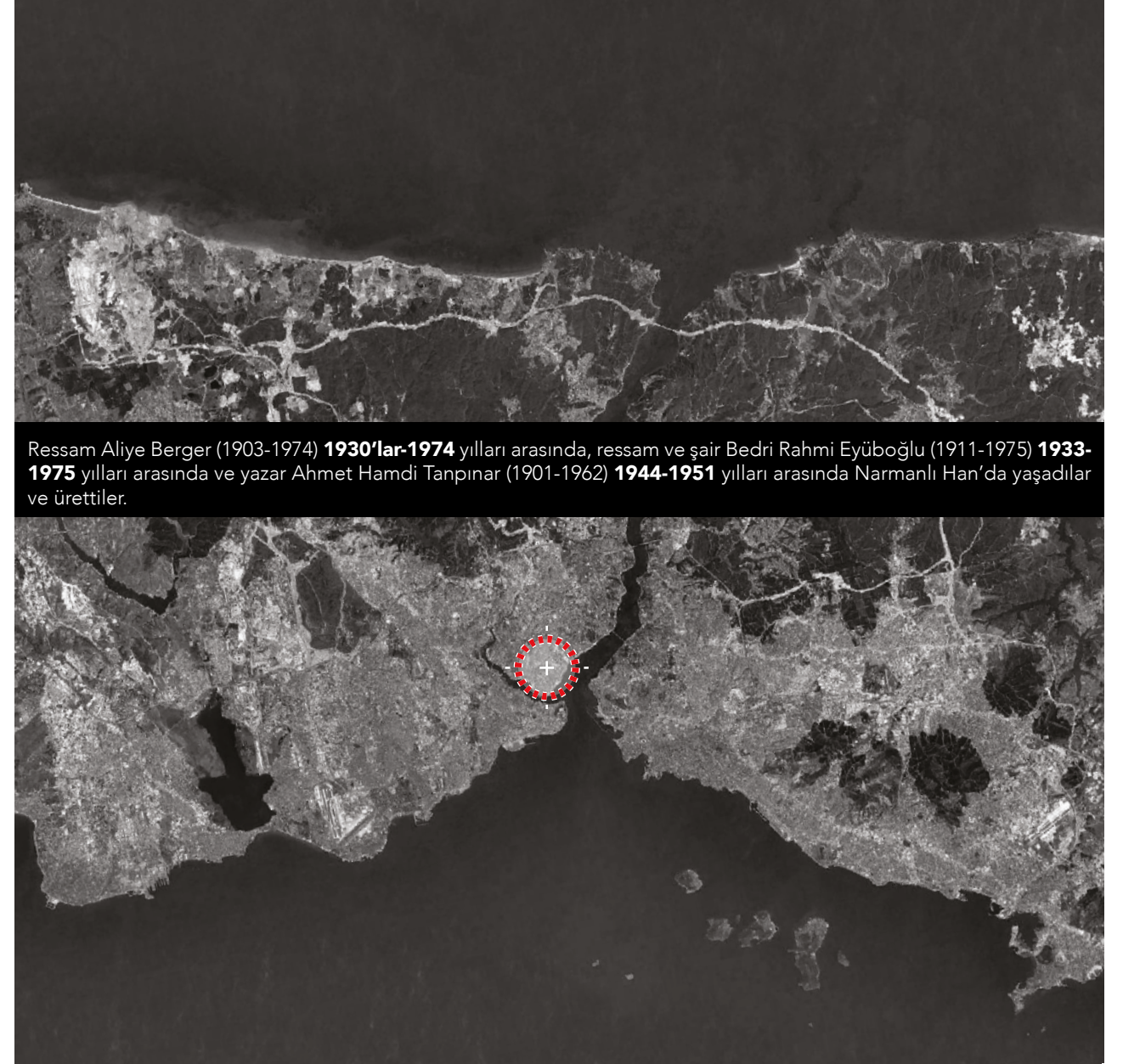
2011 yılına gelindiğinde yeni bir tehlike Cadde'yi bekliyordu. Beyoğlu Belediyesi Cadde' de masa – sandalye yasağı getirdi. Kafe ve barların dışarıya sandalye ve masa çıkarması yasaklandı. Belediye zabıtalı Asmalı Mescit başta olmak üzere, Cadde'deki ruhsatlı işletmelerin masa ve sandalyelerine el koydu, ağır cezalar kesti. Bu olay sonrası mekânlar ciddi şekilde sarsıldı ve Cadde ıssızlaşmaya başladı.

Yalnızca yoğun yaya trafiğiyle değil, kültür – sanat mekânlarına ev sahipliği yapmasıyla da ayrı bir öneme sahip olan İstiklal Caddesi'ndeki bu değişim; Cadde'nin belleğinde önemli yerleri bulunan mekânların yerini İstanbul'un ve Türkiye'nin pek çok farklı noktasında da şubesi bulunan ulusal ve uluslararası giyim ve yeme – içme zincirlerine kaptırmasına neden oldu. Giderek daha çok göze çarpan ve kalıcı bir duruma işaret eden boş dükkânların kepenklerine asılı "kiralık" tabelalarında, Türkiye'den çıkan uluslararası mağazaların ve Cadde'deki mağaza sayısını bire düşüren markaların payı yüksektir.

Bu değişimi mekânsal olarak kısaca irdelenecek olursak öncelikle Demirören AVM'den bahsetmeliyiz. Demirören İstiklal, Cadde'nin Beyoğlu'nda **1913** ve **1914**'ten beri faaliyet gösteren Saray ve Lüks Sinemalarının bulunduğu Sin–Em Han ile tarihi Saray Muhallebicisi'nin hizmet verdiği binanın yerine inşa edilerek geçtiğimiz yıllarda İstanbul kent gündeminin en çok

tartışma yaratan yapılardan biri oldu. Sin–Em Han'ı **1980**'de Umum Sigorta Müdürlüğü'nden satın alan Demirören Grubu, konser ve çeşitli etkinliklerin de düzenlendiği binadaki Saray Sineması'nı bir süre işletmiş olsa da bina **1996**'dan beri boştu. **2006** yılında başlayan inşaat sırasında yapı, İl No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun (KTVKKBK) **2005** yılında onayladığı ilk halinden hem cephe hem de yükseklik olarak farklılaştı. Aynı kurul, 'Geçmişten Günümüze Beyoğlu' kitabının 2004 tarihli birinci baskının ikinci cildinde yayımlanmış eski fotoğraflardan yararlanılarak YTÜ'nün raporu doğrultusunda hazırlanan cephe düzenlemesinin kimi düzeltmelerle uygun olduğuna **2008** yılının sonunda karar verdi. **2010** yılında İstanbul YAKVKBK'nin yapılan cephe revizyonunu onaylamasının ardından Demirören İstiklal, **2011**'de açıldı. Şu anda büyük oranda ulusal hazır giyim markalarına ev sahipliği yapan Demirören İstiklal'in -1. katı tamamen boştur.

2012 yılında ise sıra Emek Sineması ve İnci Pastanesi'nin yer aldığı Serkildoryan Binası'na gelmişti. Yıkımı tartışmalara neden olan tarihi Emek Sineması'nın bulunduğu Serkildoryan Binasını da içine alan Grand Pera, bir yenileme ve kültür-sanat kompleksi projesi olarak **2012** yılı başında kamuoyuna tanıtıldı. **2012'nin Aralık ayında**, İstiklal Caddesi'nin hafızasında önemli bir yere sahip olan İnci Pastanesi, Serkildoryan'daki yerini boşalttı. **2013 Mart ayında** Grand Pera'nın inşaat ruhsatını almasının akabinde, Emek Sineması'nın yıkılmasını engellemek için uzun zamandır çalışan

Ressam Aliye Berger (1903-1974) **1930'lar-1974** yılları arasında, ressam ve şair Bedri Rahmi Eyüboğlu (1911-1975) **1933-1975** yılları arasında ve yazar Ahmet Hamdi Tanpınar (1901-1962) **1944-1951** yılları arasında Narmanlı Han'da yaşadılar ve ürettirler.

kent savunucuları sinemaya girerek, yapının durumunun inşaat firmasının iddia ettiği gibi harap halde olmadığını belgeledi ve "Emek Bizim, İstanbul Bizim" sloganı ile geniş katımlı bir yürüyüş çağrısında bulundu. **2013 Nisan ayında** İstiklal Caddesi'ni kesen Yeşilçam Sokağı'nda bulunan tarihi Emek Sineması'nın yıkılacak ve bir AVM'ye

dönüştürülecek olmasını protesto etmek için binlerce kişi Emek Sineması önünde toplanmaya çalıştı, fakat koluk kuvvetleri tazyikli su ve gaz bombası ile müdahale etti. Eylemden bir süre sonra Emek Sineması'nın tartışmalara yol açan yıkımı **2013 Mayıs ayında** gerçekleşti.

Grand Pera tartışmaları devam ederken **2013 Mayıs ayı sonunda** Gezi Parkı direnişi başladı. Gezi Parkı'nda ağaçların sökülmesi ile başlayan direniş, kentine ve ağacına sahip çıkmak isteyenlere yapılan orantısız polis müdahalesiyle devam etti. Gezi Parkı direnişi sürecinde protestolar nedeniyle ekonomisi durdu denilen Cadde as-

lında Gezi Parkı'nın işgali ve de facto yayalaştırma ile masa-sandalye yasağından sonra yaşadığı düşüşten hafif sıyrılmış, canlanış gibi olmuştı.

2014 yılında bir diğer darbe de 1994 yılından bu yana hizmet veren Robinson Crusoe 389 adlı bağımsız kitabevine geldi. Kitabevi sahibi Pusula Prodüksiyon'un mekân için Mart 2003 - Mart 2004 döneminde ödediği aylık

net kira olan 2.500 TL; 2007 ve 2012'de açılan tespit davaları sonucu kiranın %81 ve %54 oranlarında arttırılmasıyla Mart 2013-Mart 2014 döneminde 25.000 TL'ye ulaşarak 10 yıl içinde 10 kat arttı. Pusula Prodüksiyon, 2013'ün Temmuz ayında kira ödemesinin birkaç gün gecikmesi sonrası açılan tahliye davasıyla cadde üzerindeki şubesini boşaltmak zorunda bırakıldı. Ekonomik açıdan sıkıştırılarak kapatılmak zo-

runda bırakılan kitapevi, büyük bir mağaza zincirine mensup olmadan İstiklal Caddesi'nde tutunmanın ne kadar zor olduğunun bir örneğidir.

İstiklal Caddesi'nin bir diğer önemli yapısı olan, 1850-1870 yıllarında inşa edilen Siniosoglou Apartmanı. Han Tümertekin tarafından restore edilmesinin ardından, Salt Beyoğlu olarak kapılarını açtı ve kısa sürede Beyoğlu'nun

NARMANLI HAN DEĞERLEME RAPORU

en büyük ve canlı sanat mekânlarından biri oldu. **2015 Aralık** ayına gelindiğinde ise sadece 4 yıldır hizmet veren Salt Beyoğlu, restorasyon ve yeniden işlevlendirme gerekçesiyle kapatıldı.

2016 yılına gelindiğinde sıra 186 yıllık bir tarihe sahip olan Narmanlı Han'a ya da bir diğer adıyla Narmanlı Yurdu'na

gelmişti. **1831** yılında, İstanbul'da yaşadığı 19 yıl boyunca kentteki önemli yapılara imzasını atmış olan İtalyan mimar Giuseppe Fossati tarafından inşa edilen; **1880** yılına kadar Rus elçiliği ve 1914 yılına dek Rus Hapishanesi olarak kullanılan Narmanlı Han'da, **1930**'lu yılların başında Rus devletine ait sadece iki turizm şirketi çalışır durumdaydı.

Yapı **1933**'te Narmanlı Ailesi'nin mülkü oldu. Bu gelişme Narmanlı Han'ın kent belleğinde yer etmesinin temellerinin atıldığı gelişme oldu. Çünkü Narmanlı ailesi maddi bir kaygıları olmadığı için hanın odalarını çok ucuza sanatçılara kiraya verdi. Kiracıların en ünlüsü ise Ahmet Hamdi Tanpınar'dı. Onun da-iresini daha sonra Aliye Berger, Bedri

Rahmi Eyüboğlu atölye olarak kullandı. Ayrıca Ulus gazetesi yazarı Neş'et Atay, ünlü Ermeni gazetesi Jamanak, heykeltıraş Dr. Firsek Karol ve Andrea Kitabevi... Ve İstanbul'un ilk konfeksiyoncularından Visconti'nin mağazası ve kürkçü Sanoviç de Narmanlı Han'ın küçük dükkânlarını mekân tutmuşlardı.

1990'ların başında Narmanlı Han'ın otele dönüştürülmesi için projeler yapılsa da, mal sahipleri arasında uzlaşma sağlanamadığı için gerçekleşmedi. **2001** yılında ise Yapı Kredi Koray Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı (GYO), restore etmek amacıyla yapının %15 hissesini satın aldı, **2002**'de KTVKBK'den onay alan restorasyon projesi itirazlar sonrası alınan yürütmeyi durdurma kararı nedeniyle başlayamadı. Proje gerçekleştirilemeyince **2008** yılında Narmanlı Han'ın 12 varisi, Yapı Kredi Koray GYO'ya "gayrimenkul hissesi karşılığında inşaat yapımı ve satış vaa-di sözleşmesinin feshi" için dava açarak hisselerini geri aldı. Ardından Narmanlı Han, 57 milyon Dolar'a Mehmet Erkul ve Tekin Esen'e satıldı.

Han için **2015** yılında tekrar hazırlanan ve mimari tasarımını Sinan Genim'in üstlendiği restorasyon projesi **16 Haziran 2015** tarihinde İstanbul II No.lu KVKBK tarafından onaylanınca **19 Ocak 2016**'da restorasyon için ilk çalışmalara başladı. Beyoğlu Kent Savunması, Narmanlı Han'da başlayan restorasyon çalışmaları nedeniyle Sirkeci'deki İstanbul II No.lu KVKBK Müdürlüğü önünde eylem düzenledi. Eylemde Narmanlı Han'ın bütünüyle kamulaştırılması, Narmanlı Han'ın odaları ve bölümlerinin eskiden olduğu gibi sahaflara, tiyatro gruplarına, mü-

zisyenlere ve resamlara kiralanması talep edildi.

Haziran 2017 tarihinde Narmanlı Han'a bir kötü haber de İstanbul 12. İdare Mahkemesi'nden geldi. Asmalı-mescit Çevre ve Kültür Derneği, Ayaspaşa Çevre ve Güzelleştirme ve Yaşatma Derneği, Cihangir Güzelleştirme Derneği ve Galata Derneği tarafından Narmanlı Han'ın restore edilerek içine dükkân ve lokanta yapılmasına onay veren KVKBK kararına karşı açılan dava, mahkeme tarafından reddedildi. **2 Eylül 2017** tarihinde Narmanlı Han'ın ilk hali görüntülendi. Ertuğrul Özkök'ün haberinde "Güzel bir restorasyon uygulanmış." şeklinde bahsettiği Hanın ağaçları sökülmüş, tüm avlu betonla kaplanmıştı. **14 Eylül 2017** tarihinde proje mimarı olan Sinan Genim, projenin imar kanunu ve yönetmeliklerine uymaya, can ve mal güvenliğini sağlamaya mecbur olduğunu belirterek, orta avlunun altına sığınak, yapıların aralarına yangın merdivenleri koyabilmek adına alanın betonla kaplandığını ve Narmanlı Han'ın meşhur mor salkımlarının inşaat bitiminde ahşap saksılar içinde yerleştirileceğini ifade etti. Narmanlı Han betona gömüldü. **15 Kasım 2017**'de inşaat paravanlarının kaldırılıp somon rengine boyanan ön cephesinin görünmesiyle birlikte tekrar kent gündeminin üst sıralarına tırmanan Narmanlı Han, İstiklal Caddesi'nde son birkaç senedir yaşanan değişimin son halkalarından (şimdilik) birisi.

Demirören AVM, Grand Pera ve Narmanlı Han'da olduğu gibi İstiklal Caddesi'nde tarihi yapıların yenilenmesi konusu gündeme geldiğinde

taraflar arasında çetrefilli bir süreç başlamakta. Toplumsal muhalefete ve mahkeme kararlarına rağmen devam eden yenileme projeleri, caddenin ziyaretçi sayısının artırılmasında ve gücünü fonksiyonel çeşitlilik ve kültürel etkinliklerden alan canlılığını yakalamasında olumsuz etkiler yaratmakta. Tüm bunlarla birlikte, Bir zamanlar Cadde'nin gece hayatının sembol mekânlarından olan Propaganda'nın yerine açılan VIP ARABIC isimli restoran; Taksim'in köklü mekânlarından Hacı Baba'nın yerine açılan Al Madina ve birçok örnek, değişen kullanıcı profili ve giderek artan körfez ülkelerinin ilgisinin getirdiği değişimin örneklerindendir. Sonuç olarak ne İstiklal Caddesi turist rehberlerinde anlatıldığı haliyle eski İstiklal Caddesi; ne de üzerindeki yapılar... Bir kültür, bir yaşam biçimi kent belleğinden silindi ○

YORUMLARLA İSTİKLAL CADDESİ VE NARMANLI HAN

Av. Eren Can | Beyoğlu Kent Savunması

Radikal, 01.02.2016

Uygulanmak istenen restorasyon projesi binanın cephesi dışında binanın hiçbir şeyini korumayı öngörmüyor. Projeye tamamıyla içi boşaltılmış, tüm taşıyıcı sistemi ve çatısı değiştirilmiş, İstiklal caddesine bakan kütlelin çatı katı büyütülmüş ve mevcut bodrum katları iptal edilmiş bir Narmanlı Han oluşturmayı ön görmektedir. Binanın içinin boşaltılması demek binanın tüm taşıyıcı sistemini değiştirmek, döşemeleri kaldırmak, bu döşemelerle birlikte tavan bezemelerini, döşeme kaplamalarını, iç duvarları, kapıları vs. yok etmek demektir. Kısacası bu durum tarihi binayı sadece bir kabuğa indirgemek anlamına gelmektedir. Biz bu yüzden uygulanmak istenilen restorasyon projesine karşı çıkıyoruz. Biz Narmanlı Han'ın kamulaştırılmasını istiyoruz. Mevcut restorasyon projesi Narmanlı Han'ı soylulaştıran bir projedir. Proje bitiminde hanın içinde lüks restoranlar açılacak. Bunun yerine geçmişte olduğu gibi Narmanlı Han odalar şeklinde ucuz kiralar karşılığında yazarlara ve sanatçılara kiraya verilebilir.

Tarkan Konar | Beyoğlu Eğlence Yerleri Derneği Eski Başkanı

140Journos, 07.08.2016

Bakın İstiklal Caddesi'nde The House Cafe'den Paşabahçe'ye, Midpoint'ten Teknosa'ya herkes kapatıyor! "İyi işletmeler" birbir gitti gidiyor gidecek... Yerlerine Arapça tabelalar, nargile, kebab, lokum, kaftan, fal dükkanları ile 'residence' ve suitler geliyor. Elbette bir de gece yüzü var bu dönüşümün, artan gayri meşru ve fuhuş sektörüne dayalı 'klap' [club] süsü verilmiş son derece pespaye mekanların pıtrak gibi artışı.

Zabıta ve tüm birimler 'normal işletmelere' her gün masa-sandalye, SGK, ruhsat, hijyen, sigara vb. denetimlerde cezalar yazarken 'Avrupalı olmayan turist' dayalı bu yeni batakhaneler ne hikmetse gayet iyi işini hallediyor. Yoksul Arap kadınların zengin olanlarına pazarlandığı ortam Talimhane'den artık İstiklal içine nüfuz etmiş durumda. Beyoğlu'nu terk eden her 'normal kafenin, barın' yerine bu tarz işletmeler yerleşmekte... Gençler ve ailelerin Beyoğlu'na gelmemesi için yerel yönetim elinden geleni

yapıyor. AKM, Şehir Tiyatroları, Muammer Karaca, Emek, Alkazar, Avrupa, Sinepop vs. sırf yakın zamanda kapanan salonlar. Neye gelsin insanlar Mango ve Starbucks'ı mı gezecekler?

Beyoğlu'nun can damarı üniversiteli gençlik Beşiktaş ve Kadıköy'e sıkıştırıldı. Şimdi ise CHP'li belediyelere de denetim yapabilmek için ruhsat yetkisi belediyelerden İçişleri'ne devredilecek... Peki bütün bu hikaye ne için kurgulanıyor? Çiçek Pasajı'nı da Ferit Şahenk'in alması gündemde! Övündükleri Demirören komple zarar! MediaMarkt bile boşaltıyor! İyi işletmeleri kasten Karaköy'e kaydırıp şimdi de Asma-lımescit gibi orayı esnafa restore ettiriyorlar... Paralı, tüketen orta sınıf şimdilik orda... 1,5 yıl ömrü var Karaköy'ün! Kasten şu an masa sandalyesini ellemiyor belediye. Yatırım parası çıkınca şut!

Ve tüm Beyoğlu eski Tarlabası gibi olunca fuhuş, uyuşturucu vb. bir basın kampanyası başlatacaklar, 'Vay efendim böyle mi kalsın...' Her yer kapanıp, mühürlenip, bina değer değerleri yarıya düşünce gayrimenkul toplayanlar çıkacak meydana! Evet bu neoliberal 6-7 Eylül'dür! İçki filan işin edebiyatı... Bütün bu kurgunun altında yatan şey en değerli semtlerde gayrimenkulü ucuza talan etmektir... 10 yıl kiracılık yasası, alkol yasası, TAPDK masa-sandalye yasakları, ÖTV artışları, barlarda sigara yasağı vb. tabana 'içki karşıtı' popülist mesaj verirken arka planda bütün mevzu gayrimenkulün el değiştirme sürecidir. Ama Beyoğlu yenilmez! Türkiye'nin minyatürüdür. Beyoğlu için vizyonu olmayan muhalefet de suçludur." ○

BASINDA İSTİKLAL CADDESİ VE NARMANLI HAN

Narmanlı Han'ı korumak kamusal bir sorumluluk | Melis Alphan

Hürriyet, 27.01.2016

200 yaşındaki Narmanlı Han Beyoğlu'nun en eski yapılarından biri. Bu heybetli binanın İstiklal Caddesi'ne bakan ön cephesi 1'inci derece, diğer iki bloğu ise 2'nci derece tarihi eser.

İsmi, 1933'teki sahipleri Avni ve Sıtkı Narmanlı kardeşlerden geliyor.

Bir dönem odalarını kiralayan yayınevleri ve sanatçıları ile ruhunu kazanmış bir yapı bu. Kimler geçmedi ki içinden... Macar heykeltıraş Fidzek Karoly'den ressam Aliye Berger'e, Ahmet Hamdi Tanpınar'dan Bedri Rahmi Eyüboğlu'na bir dolu tanıdık isim. Hatta Tanpınar meşhur 'Huzur' romanını bu handa yaşarken yazdı.

Sadece bu özelliği bile Narmanlı Han'ı sonsuza dek muhafaza etmek için bir neden.

1980'lerin sonundan itibaren kitapseverler, plakseverler, fanzinciler, müzisyenler, avludaki kediler, Noter'e koşturanlar,

banklarda çayını yudumlayanlar ve hanın emekçileri bu efsane yapının son canlı döneminin tanıkları.

Narmanlı Han ilk 'dönüştürülme' tehlikesini 1990'larda yaşadı. Bu dönüşüm için, hem Taksim Kışlası replikasının hem de Emek Sineması'nı yıkıp AVM'ye dönüştürmeyi hedefleyen projenin mimarı olan Halil Onur seçilmişti.

Beyoğlu sakinleri ve STK'ların tepkileriyle hanı üstüne 4 kat çıkararak tanınmaz hale getirecek bu proje engellendi.

Ne var ki, şimdi yeniden yok olma tehlikesiyle karşı karşıya.

Bina, bir süre önce eski hissedarları tarafından 57 milyon dolara satıldı. "7 dükkan, 2 restoran" deniyor, "Kalite" deniyor, "Sanat kurumları tarzı bir yer" deniyor, "Arz-talep meselesi" deniyor.

'Piyasa şartları' gerekçesiyle olan biten rasyonalize ediliyor.

O 'piyasa şartları' devreye girdiğinde tarihi ve kültürel varlıkların nasıl yok olduğu veya tanınmaz hale geldiği, kültürün nasıl metalaştığı hepimizin malumu.

En son, restorasyon projesinin koruma kurulundan geçmesiyle hanın avlusuna dozerle girdiler, şimdiden iki ağacı kestiler. İçeride usulsüz kazı yapıp yapmadıkları bilinmiyor.

Narmanlı Han sadece eski bir yapı değil. Onu benzersiz yapan sadece fil ayakları veya avlusundaki mor salkımlar değil. O eşsizliğini yaşamışlığına, sessiz tanıklığına borçlu. Tarih-selliği, mimarisi, kültürü ve yansıttığı toplumsal değerlerin bir araya gelmesi o hanı Narmanlı Han yapıyor.

Kamusal sorumluluk onu piyasaya uydurmayı değil, onu olduğu gibi korumayı gerektiriyor.

Gerçekten korunmak isteniyorsa halka kapatılması engellenmeli; kültürüne, tarihine sahip çıkılmalı. Geçmiş hoyratça silinmemeli.

Burada ilk başta görev Kültür ve Turizm Bakanlığı ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne düşüyor.

Dünyada bir tane Beyoğlu var; başka yok.

Ve ne yazık ki, son 10 yıldır yapılan müdahaleler ve 'soylulaştırma' çalışmalarıyla ruhunu hızla yitiriyor.

Bu tarihi semti korumak hepimizin sorumluluğu.

Narmanlı Han'daki yıkım projesi durdurulmalı. Han bütünüyle kamulaştırılmalı.

Odaları eskiden olduğu gibi sahaflara, bağımsız tiyatro gruplarına, müzisyenlere ve ressamalara kiralanmalı.

Narmanlı Han'ı olduğu gibi geleceğe taşımak bu kentin yöneticilerinin yarına borcu.

Narmanlı Han: Yaşayanlar anlatıyor

BBC, 24.02.2016

İstiklal Caddesi'nin en eski binalarından, tabiri yerindeyse Türkiye'nin içinden sanat ve kedi geçmiş müstesna mekânlarından biri olan Narmanlı Han, artık yıkılıp yeniden yapılıyor.

Kimine göre bu toptan bir yıkım, kimine göre restorasyon. Fakat adına ne denirse densin, Narmanlı Han önce adım adım

yalnızlaştırıldı, sonra da bu yeniden yapımın adımları atıldı. Geçmişle bağı ise ancak anılarla sağlam tutulmaya çalışıldı.

O anılardan biri ise, Türkiye tiyatrosunun öncüsü Haldun Taner'indir ve Narmanlı Han'ın ev sahipliği yaptığı Türkiye edebiyatının usta romancısı Ahmet Hamdi Tanpınar'ın oradaki yaşamını anlatmaktadır.

1980 yılında Milliyet Sanat'ta yazdığı yazıda, Tanpınar'ın Narmanlı Han'ını şöyle anlatır:

"Narmanlı Yurdu'ndaki bahçeyi çevreleyen binalardan sağ taraf, ailelere kiraya verilmiş dairelerden oluşurdu. Öbür taraflar ve caddeye bakan odalar bir iş hanı olmaya başlamıştı. O [A. Hamdi Tanpınar] eski levanten Pera'nın bu güngörmüş binasında kendine göre muhakkak bir çekicilik bulmuş olmalıdır. Uzun zaman burada bir küçük dairede oturdu. Burada en sevdiği şey ortasında çiçek tarhları bulunan ve ilkbaharda mor salkımları ile doğayı şehrin ta göbeğine getiren bahçe idi."

İstanbul Üniversitesi'nde çalışan Tatyana Moran da "Dün, Bugün" isimli kitabında Tanpınar'ın Narmanlı'ya taşınmasına vesile oluşunu ve oradaki atmosferi şöyle anlatıyor:

“Ankara’dan döndükten sonra Hamdi profesör olarak edebiyat fakültesine girdi. Aynı zamanda da güzel sanatlarda ders veriyordu. Mali durumu düzelmisti. Bana artık ablasının evinden ayrılıp taşınmak istediğini söyledi. Aklıma derhal bizim Narmanlı Yurdu’nda giriş katında küçük bir daire geldi; bir büyük oda, mutfak ve banyodan ibaretti. Ucuza da vereceklerdi. Teklif ettim. Hamdi çok sevindi. Derhal tuttu ve taşındı. Perde olarak gazeteler yapıştırdı. Bir iki tabak, bardak satın alındı.

“(…) Bu daire her akşam dolup taşıyordu; Bedri Rahmi, karısı, kız kardeşi Mualla... Sabahattin Eyüboğlu, ressam Zeki Faik İzer, Mehmet Ali Cimcoz ve karısı Adalet... Türküler söylenir, yenilip içilirdi.”

Narmanlı Han yıllar içinde büyük bir değişim geçirse de Hal-dun Taner’in ve Tatyana Moran’ın bu yazıları yazmasından

onlarca yıl sonra gidenler için değişmeyen birkaç şeyden biri belki de bu mor salkımlardı.

Rus Konsolosluğu’ndan sanat çevrelerine Narmanlı

Hiç yolu düşmeyenler için söylemek gerekirse, Narmanlı Han, İstiklal Caddesi’nin bitmeyen ve dinmeyen karmaşası, gürültüsü içinde bir vaha.

Aylardan baharsa, girişte sağda sizi Taner’in bahsettiği mor salkımlar karşılar. Yıkık demir kapısının bile karşı koyamadığı terk edilmişliğe inat, nadide bir avludaki kediler hafif bir beklentiyle size doğru bakıp, biraz gerinir.

Narmanlı Han, eski adıyla Narmanlı Yurdu yaklaşık 180 yıl öncesinden bugünlere uzanan yolculuğuna Rus konsolosluğu olarak başladı. En son kedilerin terk ettiği, yıkık bir bina olarak sonlandırdı.

İstanbul’un merkezi İstiklal Caddesi, eski adıyla Pera’yı Tak-sim meydanından başlayarak kat ettiyseniz ve eğer caddenin sonuna, Tünel’e vardıysanız ve eğer kafanızı sağa çevirip bir ara binalara baktıysanız, Narmanlı Han’ı görmüş olmalısınız.

Peki Narmanlı’yı önemli yapan şey neydi? İçinden kimler geçti? Nelere şahitlik etti?

Dünyanın en uzun süredir yayın yapan Ermenice gazetesi Jamanak’ın tarihinin yarısı burada geçmişti örneğin.

Huzur’un, Saatleri Ayarlama Enstitüsü’nün yazarı romancı Ahmet Hamdi Tanpınar, ressam ve şair Bedri Rahmi Eyüboğlu, seramik sanatçısı Füreyâ Koral, Osmanlı dönemi ressamlarından Hoca Ali Rıza’nın torunu burada yaşamıştı. Ve elbette Narmanlı’yı Narmanlı yapan kedileri besleyen Meral Hanım ve büyük ablası da.

Jamanak gazetesinin bugünkü Genel Yayın Yönetmeni Ara Koçunyan henüz ilkokulda öğrenciyken, ismini taşıdığı dedesi ile hatırlıyor Narmanlı Han’ı.

Gazetenin buradaki bürosunda dedesinin yazı masasının kenarında oturması, Han’da komşu olanların orta bahçede sohbetleri, o zamanki komşuların eski komşular hakkındaki konuşmaları ve Narmanlı Han’ın gittikçe kötüleşen fiziki durumu Ara Koçunyan’ın ilk hatırladıkları oluyor.

Bir ara binanın durumu o kadar kötüleşmiş ki, yağmur yağarsa diye akşamları çıkarken gazetenin basıldığı bölümdeki makinaları naylon ile örterek çıkmak zorunda kalmışlar.

Artık eski Tatavla’ya taşınan Jamanak gazetesinde konuştuğum Koçunyan, belki de pek fazla kimsenin bilmediği bir şeyi açıklıyor Narmanlı Han ve onun kedileriyle ilgili:

Buradan taşındıktan yıllar sonra bile babası Sarkis Koçunyan’ın uzun yıllar o kedileri nasıl beslediğini...

“Bir komşumuz vardı rahmetli Meral Hanım. İki evlenmemiş kız kardeştiler. Büyük abla vefat etti. Meral Hanım kedileri beslerdi, onlarla konuşurdu. Pek çok insan yerine göre yadırgardı. Meral Hanım da vefat ettikten sonra babam devraldı o işi. Oradan taşınmış olmamıza rağmen yıllarca oraya gidip gelerek kedileri besledi.”

Koçunyan’ın anıları arasında Anadolu’nun bir kentinden göçen sağır ve dilsiz bir Ermeni çaycı da var. Narmanlı’nın o zaman iki adet olan çay ocağından birini işleten bu kişi ile anlaşmanın zorluklarını ama buna rağmen oradaki esnaf ve eşrafın nasıl incelikli olduğunu aktarıyor Koçunyan.

Sahaf Nedret İşli, 1980’li yılların başında geldiği Beyoğlu’nda-ki değişimin en yakın tanıklarından

İstiklal Caddesi’ne kendince geç vakit taşınmasına rağmen, buranın tarihini en iyi bilenlerden biri olan sahaf Nedret İşli ise “Bence Narmanlı’nın önemi oranın efsanevi tarzda anlatılan yaşamışlıklar. Bina’nın mimarisinden çok, içindeki yaşanılrlık cazip ve özel. Füreyaların, Tanpınarların orada yaşamış olması, oradaki atölyelerin olması, kıyıda kenarda kalmış, isimsiz kahramanlarının olması onu özel yapıyor. Bir de Beyoğlu’nun mekânı içinde bahçesi olan bir bu Hacca Pulo Pasajı bir de Narmanlı vardır. Dolayısıyla bu havası da çok güzel” diye anlatıyor.

Nedret İşli ayrıca bundan yaklaşık beş yıl önce bir mülk sahibinin izniyle buraya girdiğini ve burada Han’ın ilk sahipleri Narmanlıların yaptığı işlere dair pek çok belge bulunduğunu aktarıyor.

Gidenin yerinin dolmadığı yıllar

İşli, “Narmanlı Han’da şu an ne yaptıklarını bilmiyorum ama içinde eski eser, eşya, kitap, belge, her türlü şey olabilir. Bir çatı arasında Narmanlı ailesinin kullanmış olduğu eski belgeler, faturalar, muhasebe kayıtları, firmalara kesmiş oldukları faturalar, makbuz koçanları, posta damgaları gibi yüzlerce şey vardı. Çok ciddi muhasebe kayıtları vardı ki. O dönem ticaretiyle ilgili çok enteresan çok özel istatistikî bilgiler de verebilecek kayıtlar da vardı” diyor.

İşli bir dönem bu kayıtların bir bankanın iktisat çalışmaları merkezine verilmesi için çaba harcamış ancak bu konuda bir yanıt alamayınca bu çabanın sonunu getirememiş.

Narmanlı Han ile ilgili sonu gelmeyen çaba bir tek bu olmadı elbette. Beyoğlu Kent Savunması etrafında toplanan savunucuların Narmanlı Han’ın tümüyle kamulaştırılması talebi karşılık bulmadı ve binanın restorasyonuna başlandı.

Yıllarca kiracısız ve aslında büyük oranda sahipsiz kalan ve Ara Koçunyan'ın "kimseye çık denmiyordu ama yeni kiracı da alınmıyordu" diye hatırladığı günlerin bugüne taşıdığı Narmanlı Han artık yeni bir mekâna dönüşecek.

Bu günler Narmanlı Han'ını nasıl bir yer haline getirir bilinmez ancak sayısız anıya ev sahipliği yapan ve Türkiye'nin sanat ve kültür hayatının bir parçası olan bu Han, en azından hakkında anlatılanlar ve unutulmayan anılarla eski günlerini yaşamaya devam ediyor.

İstiklal Caddesi'nde topyekün değişim

140journos, 07.08.2016

Erdem Dilbaz: "İlk kez cadde üzerinde dükkanlar boşaltılıyor ve öylece kalıyor"

"İlk defa gördüğüm bir şey var ki İstiklal Caddesi üzerindeki dükkânlar kiracılar tarafından boşaltılıyor ve öylece boş kalıyor. Normalde daha biri çıkmadan diğerinin geleceği belli olur bu dükkânlara, bu sefer öyle olmuyor. 2010'da İstanbul gerçekten zirvesinde, dünyada bir marka şehirdi. İşte 2010'daki zirveye doğru gelirken açılan yeme-içme mekânları House Cafe, Otto vb. yerler şu an ilk kapananlardan. Bu mekânlar o zaman açıldığında da, şimdi de gitmeye ayaklarım pek varmıyor. Zira Beyoğlu kültürün yaratılıp paylaşılp tüketildiği ve yeniden üretildiği bir yerdi ve böylesi bir yerde sürekli durmak için yeme-içmenin de ulaşılabilir fiyatlarda olması gerekirdi. Bahsettiğim mekânlar bir anda bir tabak yemeğe o zamanın da şimdinin de normal fiyatlarından 2-3 hatta 5 misli fiyatlar çektiler.

Mutenalaştırma (gentrification) nasıl kültür-sanat kurumlarıyla oluyorsa, bu mekânlar da Beyoğlu'nun şıklığına para kattılar. Şimdi bu mekânlar yok ancak herkese hitap etme derdinde olan mekânlar kapanırken müdavimliğin arka sokaklarda devam ettiği Peyote, Gizli Bahçe, Urban, Pendor vb. 10-20 yıldan beri Beyoğlu'nda olan mekânlar kör topal da olsa bir şekilde devam ediyorlar ve devam edecekler de.

Sermayenin el değiştirmesi konusunda da, Tarlabası projesi ve İstiklal Caddesi'nin görgüsüzce ışıldamasını bekleyen bir anlayış için bile şu ani kayıplar hayra alamet değil. Kültür sanat kurumlarının olmadığı, bombalar ve paniklerle sünen,

kimsenin gelmediği bir yeri tekrardan yüceltmek hayli maça isteyen bir iş. Kimse fark etmiyor ki kültür diye bir şey kalmadı, koca İstanbul'u dünyaya gösteren her fotoğraf ve videonun balonu İstiklal Caddesi çoktan kartpostala döndü."

Ahmet Misbah Demircan: "İstiklal Caddesi kısa sürede tekrar eski günlerine geri dönecek"

Şu an sıkıntı sadece İstiklal Caddesi'nde değil. Turist sayısının azalmasından dolayı gelirlerde bir düşüş yaşanıyor. İstiklal Caddesi'ndeki esnafın gelirlerinin büyük bir bölümü turistlerden geldi. Ancak bakıldığında Beyoğlu'nda 45 bin yatak kapasitesi var ve yüzde 80'i boş. Bu da direkt gelirlere yansdı. Ancak bu böyle devam etmeyecek. Krizden güçlenerek çıkacağız. İstiklal Caddesi kısa sürede tekrar eski günlerine geri dönecek. Belediye olarak biz de bunun için çalışıyoruz. 'Smart Beyoğlu' isimli bir portal oluşturduk. Küçük esnafımız buradan kendi tanıtımını yapabilecek. Tanıtımda yerelleşmeyi sağlayacağız. Küresel dünyada bireysel aktörlerin kararları daha etkili. Türkiye küresel güçlerin tehlikesi altındayken bu metodu kullanarak tanıtımımızı yapacağız."

Ay n'oooldu Beyoğlu'na? - Elinin körü oldu cicim! | Kanat Atkaya

Hürriyet, 10.08.2016

(...) "Ay neler oluyor Beyoğlu'nda" diyenlere "Hangi güneş sisteminden geliyoruz canım? Sizin oralarda hayat var mı?" diye sormak istediğimi belirtmeliyim.

Ya ne olacaktı allasen?

Sistematik şekilde canına okundu, dokusu değiştirildi Beyoğlu'nun.

Son 15 yılda kaç yazı yazdım bu konuda sayısını hatırlamıyorum. Yok "Çin graniti", yok "Türk graniti", yok "Asfaltlayalım", yok "Komple beton dökelim", yok "Ağaçlarını keselim", yok "Sokaklardan masaları kaldıralım" diye diye ağzı burnu dağıtıldı Beyoğlu'nun; yazdım...

"Mutenalaştırıyoruz Beyoğlu'nu... Eski kaka, yeni mmmh çok güzel" diyerek Emek'ten Alkazar'a, Narmanlı Han'dan Elhamra'ya tarihi belleğin temel taşlarına kazma kürek daldılar; yazdım.

Al, bak şahane oldu

Mevzuata abanarak, zabıta baskısı marifetiyle, mal sahiplerinin gözünü döndüren para hırsıyla kovaladılar insan trafiği sağlayan kitapçıları, müzik dükkânlarını, sinemaları, pastaneleri, barları, lokantaları, küçük konser mekânlarını; yazdım...

"Yapmayın, etmeyin" diye de yazdım, "Ayıptır, yanlıştır, geri döndürülemez hatadır" diye de yazdım. Sadece ben yazmadım, başkaları da yazdı ama geri kafalı dediler, gelişmeye direnen uyuzlar dediler, "Bak çok güzel olacak, daha paralı, daha lüks yerler olacak" dediler. Çok da umurumdaydı!..

Elbette terör saldırılarının da etkisi oldu ama İstiklal'deki tenhalığı sadece buna bağlamak yanlıştır, doğru analize çıkmaz o yol...

Sahaflar (Bir Aslı Han kaldı, ödüm kopuyor vallahi) önce izbelere, sonra başka semtlere kaçıştı, müşterileri de peşinden gitti...

Küçük konser mekânları, müşteri kitlesi Beyoğlu sevdalı olan eğlence mekânları, lokantalar vesaire kapandı veya göçtü; takipçileri de dağıldı...

Tabela savaşıları n'oldu?

Çok uzağa gitmeyelim, 2013'te Cumhuriyet'ten Meltem Yılmaz haberleştirmişti, ben de alıntılamıştım:

""Şartsız bağış' adıyla makyajlanan rüşvet mekanizması...

2 yıl süren ve Beyoğlu'nun çanına ot tıkayan kaldırım çalışmaları...

Bir günde yüzde 6 bin 600 kat artan (yanlış okumadınız yüzde altı bin altı yüz!) eğlence vergisi...

Yüzde 1500 ila yüzde 3 bin artan emlak vergisi...

Dışarıya masa/sandalye koyma yasağı...

Simge mekânların, sinemaların, dükkânların yerine AVM'leri, dev ayakkabı mağazalarını vb destekleyen 'yüz değiştirme' operasyonları...

Adım adım, yavaş yavaş sistematik şekilde canına kastedildiği çok açık Beyoğlu'nun..."

Yakın geçmişte "arkası sağlam markalar" İstiklal üzerinde "bir tabelalık yer" için astronomik tekliflerle kapışır, şimdi en halı yer aylarca boş kalıyor, dönüp bakan yok.

10 bin dolar kira istenen yerler

2 bin dolara düşüyor, tutan yok...

7/24 insan seli akan cadde ve civarında inler ve cinler iki takıma ayrılıp top koşturuyor, "Cama gelirse keserim topunuzu" diyen yok...

Tatlı var yersen

Artık sadece ve sadece tatlıcılar, nargileciler, kerameti kendinden menkul zırtapoz eğlence mekânları pıtrak gibi bitiyor, aynı hızla gidiyor; haliyle aidiyet duygusu taşıyan müşteri yok.

Söyledik, yazdık, çizdik, yetkililerle konuştuk anlatamadık derdimizi.

Şimdi "Amanın dostlar, İstiklal'de ne oluyor?" denildiği zaman haliyle "Elinin körü oluyor!" diyoruz.

Hayırlı olsun...

Narmanlı Han'ın 'yeni hâli' hakkında taraflar ne diyor?

Journo, 14.09.2017

Beyoğlu'nun önemli simgelerinden, tescilli Narmanlı Han'ın yeni görüntüsü herkesi şaşırttı. Konunun tarafları, yapılan 'restorasyon' konusunda hemfikir değil.

Narmanlı Han'ın son hâliyle ilgili fotoğraflar sosyal medyada günlerce konuşuldu. Mimar Sinan Genim tarafından çizilen ve Koruma Kurulu tarafından onaylanan projede gelinen nokta, konunun tarafları arasında yeni bir tartışmaya neden oldu. Peki Narmanlı Han hakkında taraflar ne diyor? Projeyi çizen Genim, yaptığı projenin arkasında ve uluslararası standartta bir iş olduğunu savunurken, yapılanın restorasyon olmadığını savunan taraf ise, özgün yapının bozulduğunu ileri sürüyor.

'Uluslararası standartta bir iş'

"Bütün dünya bunu yapıyor, beni eleştirenler azıcık dünyada neler yapıldığına baksa yapılan işin uluslararası standartta bir iş olduğunu görelecektir." diyerek projenin arkasında olduğunu belirten Mimar Sinan Genim şunları söyledi: "Karşı olmak için karşı olmanın herhangi bir manası yok. Benim yaptığım doğru, başka birinin yaptığı yanlış diye düşünüldüğünde problem teşkil ediyordur. Ne yapacağız olduğu gibi tutacak mıyız? Bina çökmüş içine girilemiyor. Can ve mal güvenliği açısından tehlike arz ediyordu. Ne yapacaktık bu binayı?"

Narmanlı Han projesini yapmaktaki amacını, "Önemli olan bu yapının tekrar hayata kazandırılması ve tekrar kullanılabilir hâle getirilip insanları mutlu etmesidir. Bütün bunlar insan varsa, insana hizmet ediyorsa vardır" sözleriyle dile getiren Ge-

nim, "İnsanların içinde ısınacağı, kliması, tuvaleti de, yangın emniyeti ve sığınağı da olacak. Biz herhangi bir restorasyon yapmıyoruz. İçinde insan yaşayacak. Benim için önemli olan bu. Onların daha iyi mekânlarda yaşaması. Gerisi benim için hikâye. İnsan yoksa ne Dolmabahçe'nin ne Topkapı Sarayı'nın benim için bir önemi yok. İnsanlar gezip dolaşıyorsa, mutlu oluyorsa restorasyon ve inşaat yapılır" dedi.

Kendisini eleştirenlere de "Üç beş kişinin şahsi düşünceleri, fikirleri beni ilgilendirmez. Üstelik bu yapının yeniden değerlendirilmesi de benim için bir şey ifade etmiyor" sözleriyle karşılık veren Genim şunları söyledi:

"Bundan 50 veya 100 yıl sonra 'bu yapıyı ne güzel yapmışlar, günümüze kadar getirmişler' deniyorsa ben mutlu olurum. Pera Müzesi'ni yaptım, Maksim Müzesi, Araştırma Enstitüsü var, Galatasaray Eğitim ve Kültür Merkezi var. Bundan sonra kötü bir şey yapacak hâlim yok. Bu söylediğim insanlar modern mimariyle ilgisi olmayan, ustadan biraz onarım fikri edinen bütün bunların da projeyle yapılabileceğini sanan, insanlarla diyalogları minimum düzeyde insanlar."

Genim ayrıca, "Ben doğru yaptığıma inanıyorum. Bu konuda konuşanlar varsa yaptıklarıyla konuşsunlar" dedi.

'Han'ın eski hâline döndürülmesi artık mümkün değil'

Bu konuda yıllardır çalışan uzman isimlerden biri olan İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Zeynep Ahunbay, ortaya çıkan yeni görüntüye bakıldığında yapılanın restorasyon olmadığını belirtti. Ahunbay, yapılanın restorasyon olması için aslına sadık kalınarak onarımının yapılması gerektiğine dikkat çekerek, "Narmanlı Han başka bir yapıya dönüşmüş durumda. Bu saatten sonra Han'ın eski hâline döndürülmesi mümkün değil" dedi.

Beyoğlu'nda bulunan semt dernekleri adına, projeye onay veren Koruma Kurulu kararına karşı dava açan Avukat Pervin Çelik de Ahunbay ile benzer bir fikre sahip. O da yapılanın restorasyon olmadığını belirterek, "Bu yapılan işlem yıkıp yeniden yapma projesi olduğu için aslında rekonstrüksiyon" dedi.

Binanın duvarlarının içinin tamamen boşaltıldığına ve yeni bir yapının yaratıldığına işaret eden Çelik, restorasyonun böyle

olamayacağını, restorasyonun mevcudu onarmak, güçlendirmek ve yenilemek olduğunu kaydetti.

'Han'ın formu ve özgün dokusu bozuldu'

Çelik, Narmanlı Han'ın içinde yeni ekler olduğuna, tavan yüksekliği 4 metreyi bulan sığınak yapıldığına ve formun değiştirildiğine, yapının özgün dokusunun bozulduğuna vurgu yaptı.

Asıl sıkıntının restorasyon ve rekonstrüksiyon konusunda kesin kuralların olmamasından kaynaklandığını belirten Çelik, restorasyon ve rekonstrüksiyon projelerinin 660 sayılı ilke kararına dayanılarak yapıldığını ve bu kararların da Koruma Kurullarından geçtiğini belirtti. Mimar projesinden çok, buna izin veren Koruma Kurulu kararının eleştirilmesi gerektiğini ifade eden Çelik, Kurul'un bu projeyi restorasyon projesi olarak onaylamaması gerektiğini dile getirdi.

'Narmanlı projesi öncesi araştırma yapılmadı'

Beyoğlu Kent Savunması'ndan Deniz Özgür de Narmanlı Han'a nasıl bakılması gerektiği konusunda şunları söyledi:

"Miras dediğimiz şey sadece Narmanlı Han'ın benzersiz fil ayakları veya avlusundaki mor salkımlar değil, aynı zamanda içinde yaşanmış hayat. O hayatın, hayatların, bizim bugünkü hayatlarımıza kattıkları. Asıl korumamız gereken miras bu tarihsel, mimari, kültürel, bireysel ve toplumsal değerlerin bir araya gelmesiyle oluşan bütün."

Özgür, restorasyon projesi öncesinde bu mirasın araştırılması gerektiğine vurgu yaparak, "Narmanlı Han gibi tarihi bir mekân restore edilecekse, oradaki yaşanmışlıklar, belirli dönemlerde Han'da yaşayan insanlar hakkında belki aylar süren araştırmalar, çalışmalar yapmak gerekir. Örneğin en baştan Tanpınar Merkezi ile iletişime geçip bilgileri toparlaması lazım" diyerek itirazlarını dile getirdi.

Özgür, kendi taleplerine ilişkin düşüncelerini de şöyle sıraladı:

"Esas olarak, bu yapının Beyoğlu Belediyesi veya İBB tarafından kamulaştırılmasını talep ettik. Çünkü İstanbul'da bu kadar tarihsel, kültürel ve toplumsal değer barındıran az bina

var. Ardından ticari fonksiyonu çok sınırlı olacak şekilde içeri-deki küçük odaların ressamalara atölye, prova mekânı bulunmayan tiyatro gruplarına yer sağlanabilirdi. Ayrıca sahaf geleneğinin sürebileceği bir mekân burası. Bu anlamda, küçük sanat gruplarına yer ve imkân sağlayan bir kültür-sanat adası hâline gelebilirdi.”

Narmanlı Han'ın cephesi görüldü tartışma başladı

Sözcü, 15.11.2017

Ahmet Hamdi Tanpınar'dan Bedri Rahmi Eyüboğlu'na kadar bir çok sanatçıya ev sahipliği yapan 186 yıllık Narmanlı Han'ın restorasyon projesi 2015 yılında koruma kurulu tarafından onaylandı. 2016 yılında da restorasyon başladı. Tartışmalara neden olan ve bir yıldır devam eden restorasyon sonrasında tarihi yapının son hali İstiklal Caddesi üzerindeki inşaat paravanlarının kaldırılması ile ortaya çıktı. Ön cephenin ortaya çıkması ile bej rengindeki tarihi binanın dış yüzeyinin somon rengine boyandığı, yuvarlak köşe bölümünün değiştirildiği görüldü.

Narmanlı Han'daki restorasyonu Sözcü'ye değerlendiren Mimarlar Odası Genel Başkanı Eyüp tarihi yapının kimliğini büyük ölçüde kaybettiğini vurguladı. İstanbul belleğinin bir parçası olan Narmanlı Han'ın kimlik değerinin korunamadığına dikkat çeken Muhcu, “Binanın, yapıldığı dönemin tasarım, mimari ve teknoloji anlayışı yansıtlamamış. Kendisine çağdaş toplumda bir yer bulabilmesi ve sürekliliğinin sağlanması yerine yeni ve başka bir mekân ortaya çıktı. Mekan ticari fonksiyonlarla doldurulmuş, yapı avlusunda toprakla olan ilişki sonlandırılmış, arsanın bütününe yapılan ilave 2 bodrum katla bina büyütülerek ‘kar maksimizasyonu’ elde edilmeye çalışılmıştır” diye konuştu.

Ruhunu kaybetti

Tarihi hanın “anı değerinin” yaşatılamadığının da altını çizen Muhcu, şöyle devam etti: “Toplumsallık ve sanat ilişkisi yok edilmiş ve tipik bir AVM kültürü mekana yansımış. Özgün niteliğinin yaşatılması zaten bir hedef olarak konmayan yapının malzeme, tasarım ve kullanım kararları özgün niteliği ile bağdaşmıyor. Bu çerçevede değerlendirildiğinde restorasyon sürecinin bir kişinin taşıyamayacağı ağır bir yük olduğu Narmanlı Han özelinde bir kez daha ispatlanmıştır. Kültür varlığı

yapının niteliğine bağlı olarak restorasyon süreci tanımlanmalı ve üretim modeli oluşturulmalıdır. Aksi halde Narmanlı Han'da olduğu gibi kişisel tasarruflarla tarihi binanın ‘fiziksel başkalaşması ve mekanın ruhunu kaybetmesi’ ile sonuçlanan bir ‘fikri iflas’ gerçekleşebilir. Kent bu nedenle önemli kimlik değerini kaybederken, Narmanlı Han üzerinden toplumsal bellek yitimi somutlaşmıştır...”

Görseller

s. 116: [twitter.com/@cirkinistanbul](https://twitter.com/cirkinistanbul)

s. 120-121: Cem Dinlenmiş

s. 122: kuzeyormanlari.org

s. 124: [twitter.com/@theturkishlife](https://twitter.com/theturkishlife)

s. 125: Joe Marx

s. 126: nationalturk.com

s. 127: journos.com.tr

s. 128: [twitter.com/@beyoglukntsvnms](https://twitter.com/beyoglukntsvnms)

s. 131: [twitter.com/@ahmetmisbah](https://twitter.com/ahmetmisbah)

s. 132: hurriyet.com.tr

s. 135: [twitter.com/@ahmetmisbah](https://twitter.com/ahmetmisbah)

TEMMUZ 2017

İBB tarafından önceki yıllarda otopark ve ofis kısımları kaçak olduğu gerekçesiyle 2 kez mühürlenene ve daha sonra yine İBB tarafından onaylanan imar planı değışikliğı ile kaçak olan kısımları meşrulaştırılan Marmara Forum AVM'nin kaçak kısımları İBB Ek Hizmet Binası yapıldı (Sözcü).

İstanbul 2. İdare Mahkemesi, 8 yıl önce meydana gelen sel felaketinde zarar gören İkitelli'deki bir şirketin zararının yarısının İBB, İSKİ ve Organize Sanayi Bölgesi yönetimi tarafından ödenmesine, zarara sebebiyet verenin doğal afet kadar davalı idarelerin de sorumluluğı olduğuna hükmetti (yapi.com.tr).

Kabataş Transfer Merkezi Projesi'nin mimarı Hakan Kıran, projeyi eleştiren bir yazı yazdığı gerekçesiyle Cihan Uzunçarşılı Baysal'a dava açtı (arkitera.com).

İKS, henüz bir imar planı olmayan ve KVKKB izni inşaatın başlamasından 2 ay sonra alınan Kabataş Transfer Merkezi Projesi'nin yargı sürecine tüm ilgililerin katılması için çağrıda bulundu (Gazetemİstanbul).

İstanbul 15. Sulh Hukuk Mahkemesi, bugüne kadar tüm Gezi Parkı davalarının davacısı olan Taksim Gezi Parkı Koruma ve Güzelleştirme Derneği'nin taraf ehliyeti bulunmadığına hükmetti (BirGün).

İsmi, 15 Temmuz Şehitler Köprüsü olarak değıştirilen Boğaziçi Köprüsü'nün Anadolu Yakası çıkışında bulunan 15 Temmuz Şehitleri Anıtı'nın açılışı Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan tarafından gerçekleştirildi (beyond.istanbul).

YTÜ Yıldız Kampüsü'nde gerçekleştirilen tahliye çalışmaları ve protestolar sonrasında kampüste Mimarlık, Makina ve Gemi ve Denizcilik Fakültelerinin eğitime devam edeceği açıklandı (yapi.com.tr).

İstanbul 10. İdare Mahkemesi, Beyoğlu Kentsel Sit Alanı KANİP'i iptal etti (BirGün).

İBB, 27 Temmuz günü gerçekleşen sel felaketinde 389 ağacın devrildiğini ve 296 çatının uçtuğunu belirterek, sel sırasında kopan Çengelköy'deki tarihi çınarın hayata döndürülmesi ve duvarı çöken Şişli Ermeni Mezarlığı'nın tamiri için çalışmaların başlatıldığını açıkladı (yapi.com.tr).

Dönemin TMMOB ŞPO İstanbul Şube YK II. Başkanı Tuba İnal Çekiç, İstanbul'un birçok yerinde kamu mülkiyetindeki arazilerinin özelleştirilmesi sonucunda kaybedilen alanın, dolgu alanlarıyla telafi edilmeye çalışıldığını ancak bu uygulamayla da doğanın tahrip edildiğini açıkladı (Gazete Kadıköy).

Ani ve yoğun yağmur yağışı nedeniyle gerçekleşen sel felaketinde tüm ulaşım sistemleri durdu ve dere yatakları üzerinde inşa edilen yollar sel felaketine maruz kaldı.

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin de içerisinde bulunduğu arazide yapılaşmayı arttıran ve alanın doğal niteliğini bozar nitelikteki imar planı değışikliğı TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi tarafından yargıya taşındı (spoist.org).

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Tarihi Yarımada'da ticaret yapılarının zemin katında sağlık tesislerinin yer alabilmesini öngören plan notu İstanbul 2. İdare Mahkemesi tarafından iptal edildi (Cumhuriyet).

Eski Darüşşafaka arazisi üzerinde devam eden otel inşaatı, İstanbul 11. İdare Mahkemesi tarafından arazinin I. derece doğal sit niteliğinin göz ardı edildiğı gerekçesiyle durduruldu (Cumhuriyet).

22 Şubat 2016 tarihinde başlatılan Narmanlı Han restorasyonu devam ediyor.

2017 yılının ilk 4 ayında Avrasya Tüneli'nden geçen araç sayısının ortalama 31 bin, garanti edilen geçiş sayısının ise 68 bin 500 olduğu, yıl sonuna kadar bu şekilde devam etmesi halinde Hazine'nin işletmeye ödeyeceğı tutarın ilk 4 ay için 17 milyon 993 bin 560 dolar olacağı açıklandı (seffaflik.org).

Aralarında şehir planlama meslek alanında emek vermiş meslektaşlarımızın da bulunduğu birçok kişi, 692 No.lu KHK ile soruşturma ve suç isnadı olmaksızın kamu görevinden ihraç edildi.

Tüketici Sorunları Derneğı, henüz konumu netleşmeyen Kanal İstanbul Projesi'nin tahmini konumu çevresinde birçok sözde kanal manzaralı konut satış yapıldığını ve birçok vatandaşın mağdur edildiğini açıkladı (BirGün).

Resmi kurumların bilgi paylaşımını reddetmesi nedeniyle medyaya yansıyan ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) araştırmaları sonucu ortaya konan verilerle düzenlenen araştırmaya göre, açıldığı tarihten itibaren 3. köprüden geçen ortalama 31 bin araç sayısının garanti edilenin 100 bin kadar altında olduğu bu şekilde devam etmesi halinde Hazine tarafından işletmeye ödenecek tutarın bir yılda 3 milyon 744 bin dolar olacağı açıklandı (seffaflik.org).

Ani ve yoğun yağış nedeniyle meydana gelen sel felaketinde birçok alt geçit ve metro durağını sel bastı.

Demokrasi için Birlik Platformu tarafından açıklanan Olağanüstü Hal'in (OHAL) bir yılında yaşananlara ilişkin raporda, bir yıllık OHAL sürecinde kamu ve özel sektörde toplam 135 bin 337 kişinin işine son verilerek ihraç edildiğı ya da çalışma izninin elinden alındığı ve 445 ÇED izninin verildiğı açıklandı (bianet.org).

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan tarafından yıkılacağı ve yeni projesi hazır olduğu açıklanan AKM, İBB tarafından 2 yıllığına KTB'ye tahsis edildi (BirGün).

3. havalimanına hizmet vermek üzere işletilmeye başlatılan Eyüp, Apaçlı ve Ciftalan Mahallelerinde bulunan bir taşocağı kapasitesini 2 katına çıkarmak için ÇŞB'ye başvurdu ve ÇED süreci başlatıldı (Cumhuriyet).

Kadıköy Belediyesi AKP Grup Başkanvekili Ömer Şahan, Kadıköy'e getirilen maksimum 15 kat yapılaşma izni sonrasında 7 inşaat bu kuralı aşacak şekilde ruhsat verildiğini açıkladı (Akşam).

AĞUSTOS 2017

İSTANBUL'DA AFET YÖNETİMİ

"Peki neden 3,5 yılın sonunda bırakıp kaçtın? Çünkü bunlar Düzce mitinginin altında kaldı. Ama biz bak geldik Bingöl mitingini yaşadık. Anında yeni bir Bingöl inşa ettik. Simav mitingini yaşadık. Anında Simav'ı inşa ettik. Van mitingini yaşadık. Yeni bir Van inşa ettik."

(Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan, 18 Mayıs 2015)

TARİHLERLE İSTANBUL'DA AFET YÖNETİMİ

Ülkemiz, Pasifik Çevresi Deprem Kuşağı ile birlikte Dünya'nın en aktif iki deprem kuşağından biri olan Alp-Himalaya Deprem Kuşağı üzerinde yer almaktadır. İl ve ilçe merkezlerinin %98'i deprem bölgesinde yer alan ülkemizin deprem riski en yüksek yerleşimi, ikametgâh kayıtlarına göre nüfusu 15 milyona ulaşan İstanbul'dur. Bilim çevrelerinde hep dikkat çekilmeye çalışılmasına rağmen, kendisine ancak 1999 Doğu Marmara depremlerinden sonra kamuoyu gündeminde yer bulmayı başaran İstanbul'un deprem riski konusu, beraberinde risklerin bertaraf edilebilmesi için başlanan girişimlerle, geçen 18 yıl boyunca az ya da çok ülke gündeminde kalmaya devam etmiştir. Afet Yönetimi, ulusal ölçekte ekonomik, politik ve sosyal bileşenlerle olan bağı nedeniyle,

tüm boyutlarıyla yerele indirgenerek irdelenmesi sağlıklı sonuçlar vermeyecek bir olgudur. Bu nedenle İstanbul'da Afet Yönetimi dosyası, ulusal ölçekteki girişimlere de uzanarak, bugün itibarıyla İstanbul'da Afet Yönetimine dair hayata geçirilen araçları, kurumsal yapılanmalar ve pratikler perspektifiyle mercek altına almaktadır.

18 Nisan 1996 tarih ve 96/8109 sayılı BKK ile yeni Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası yürürlüğe konulur. Bu tarihe kadar yürürlükte olan ve İstanbul'un en hızlı kentleştiği bir dönemde ruhsatlı yapılaşmaya yön veren deprem bölgeleri haritasının yürürlük tarihi ise **23 Aralık 1972**'dir.

İki harita arasındaki temel fark, ilkinde deprem bölgelerinin deprem netice-

sinde oluşması beklenen hasar ölçeği (şiddet) esas alınarak, sonrakinde ise olasılık yöntemleri ve yer ivmeleri esas alınarak hazırlanmış olmasıdır.

Bu dönemde, Marmara Denizi'nde yıkıcı bir depremin yaklaştığına, Deprem Bölgeleri Haritası ve Deprem Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkındaki Yönetmelik değişiklikleri ile birlikte özellikle İstanbul'un büyük risk altında olduğuna dair birçok ulusal ve uluslararası araştırma sonuçları yayımlanır. Prof. Dr. Aykut Barka'nın da aralarında olduğu araştırmacılar, **Temmuz 1996**'da yayımlanan çalışmalarında Kuzey Anadolu fay hattı üzerinde, İzmit'in hemen güneyinde en az M:6,7 büyüklüğünde bir depremin çok yakın gelecekte gerçekleşme olasılığına dikkat çekerler.

17 Ağustos 1999 gece 03.02'de merkez üssü İzmit Körfezi olan Mw:7,4 büyüklüğünde deprem meydana gelir. Resmi kayıtlara göre 66 bin 441 konut ile 10 bin 901 işyeri ağır hasar alır; toplam hasarlı bağımsız birim sayısı 240 binden fazladır; 17 bin 479 kişi hayatını kaybeder; 43 bin 953 kişi yaralanır. 2010 yılında yayımlanan Meclis Araştırması Raporu'nda can kaybı sayısı 18 bin 373 olarak güncellenir. 1997 nüfus sayımına göre toplam nüfusu 9 milyon 198 bin 809 olan İstanbul'da 454 kişi hayatını kaybeder, bin 880 kişi yaralanır. Can kayıplarının 274'ü Avcılar, 68'i Bağcılar, 47'si Küçükçekmece, 25'i Büyükçekmece, 17'si Bayrampaşa ilçelerinde, ilin depremin merkez üssüne uzak noktalarında gerçekleşir. Deprem nedeniyle meydana gelen ağır hasarların %5'i, orta hasarların %20'si, hafif hasarların %16'sı İstanbul'dadır. İl genelinde 3 bin 73 konut ağır, 13 bin 339 konut orta, 12 bin 455 konut hafif hasara uğrar. Ağır hasarlı konut oranla-

rı Büyükçekmece'de %3,75, Avcılar'da %3,2, Çatalca'da %0,96, merkez üssüne en yakın konumdaki ilçe Tuzla'da %0,37, Silivri'de %0,28, Bağcılar'da %0,22, Küçükçekmece'de %0,16 olarak gerçekleşir. Adalar, Beykoz, Esenler, Gaziosmanpaşa, Kadıköy, Kağıthane, Maltepe, Pendik, Sultanbeyli ve Şişli İlçeleri'ndeki konutların hiçbiri ağır hasara uğramaz.

Depremi takip eden dönemde, afet yönetimi safhalarına yönelik gerek merkezi yönetim, gerekse İstanbul yerel yönetimleri tarafından birçok düzenleme ve girişim hayata geçer.

27 Aralık 1999 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair KHK ile Doğal Afet Sigortaları Kurumu kurulur. Zorunlu Deprem Sigortası ile meskenlerde depremin neden olacağı maddi zararların ödenebilir primler karşılığında sigorta güvencesi altına alınması, devletin depremlerden kay-

naklanan mali yükünün azaltılması, riskin yurtiçi ve uluslararası piyasalara dağıtılması amaçlanır.

3 Şubat 2000 tarih ve 595 sayılı KHK ile Yapı Denetim Şirketleri kurularak 27 pilot ilde uygulamaya geçilir. **13 Temmuz 2001**'de Yapı Denetimi Hakkında Kanun yürürlüğe girer. **13 Temmuz 2010**'da yapılan değişiklikle tüm iller uygulama kapsamına alınır. Kamunun kontrolünden çıkan yapı denetim mekanizmasının güvenilir yapı üretimine etkileri bugün halen tartışma konusu.

Depremden hemen sonra İstanbul Valiliği bünyesinde Valilik Afet Yönetim Merkezi kurulur. **12 Aralık 2000**'de İBB Meclis kararıyla Afet Koordinasyon Merkezi hayata geçirilir. Merkezin görevi, kentte her türlü doğal afetin öncesinden bitimine kadar geçen sürede, afetin en az zararlarla atlatılmasını sağlamak amacıyla, İBB'ye bağlı kurumlar arasında iş bölümü, koordinasyon ve işbirliğini sağlamak olarak tanımlanır.

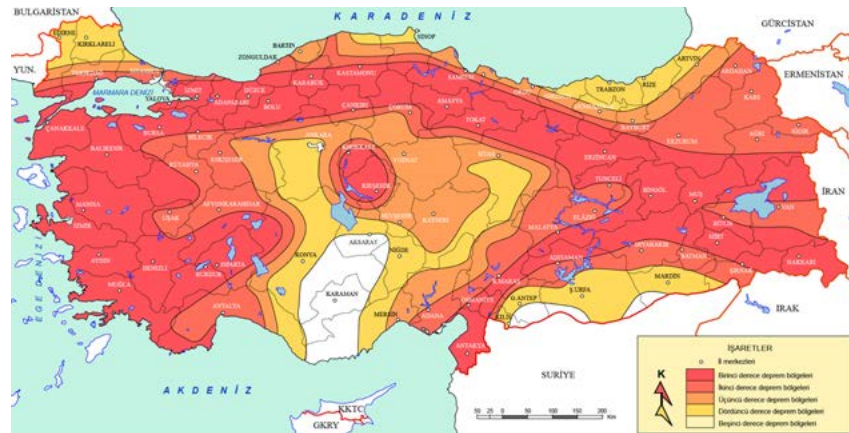
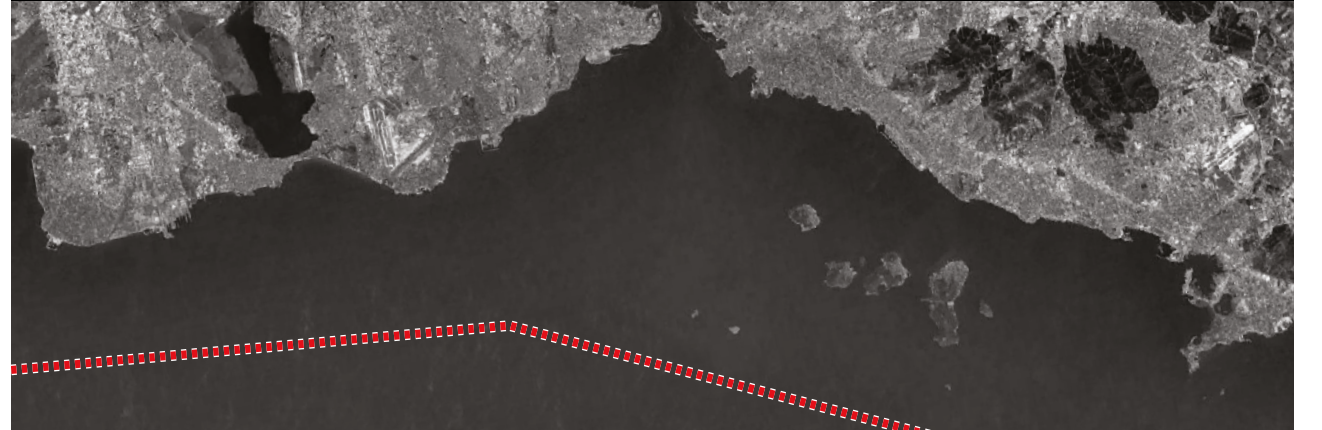
İBB Ulaşım Koordinasyon Merkezi'nin (UKOME) **31 Mart 2000** tarihli kararıyla yaklaşık 622 bin kilometre yol kademeli şekilde acil ulaşım yolu olarak belirlenir. I. Derece Acil Ulaşım Yolu ilan edilen yollara levhalar yerleştirilir ve parklanma yasağı getirilir.

Temmuz 2002'de İstanbul'daki Köprü ve Viyadüklerin Güçlendirilmesi Projesi'nin finansmanı için Japon Uluslararası İşbirliği Bankası'ndan sağlanacak 12 milyar 22 milyon yenlik (yaklaşık 96.5 milyon dolar) krediye verilen onay Resmi Gazete'de yayımlanır. İlerleyen yıllarda Karayolları Genel Müdürlüğü'nün yetki sahasında bulunan İstanbul il

Afet Yönetimi, Risk Yönetimi ve Acil Durum (Kriz) Yönetimi olmak üzere iki safhalı bir süreçtir. Bu safhaların her biri farklı uzmanlaşmaları gerektirecek kadar kapsamlı, karmaşık ve çok bileşenlidir. Afet öncesine yönelik Hazırlıklı Olma ve Risk Azaltma eylemleri Risk Yönetimini tanımlarken, afet sonrasına yönelik Müdahale, İyileştirme ve Yeniden Yapılandırma eylemleri ise Acil Durum Yönetimini oluşturur. Her iki safha, afet öncesi ve sonrası olarak farklı stratejiler, politikalar, kurumsal yapılanmalar, işbirlikleri, uzmanlıklar gerektirir.

Afet durumunda ulaşım, haberleşme, arama kurtarma ve ilk yardım, ulaşımı engelleyen enkazın kaldırılması, yaralıların nakli, yangın söndürme, tehlikeli maddelerin yayılmasını önleme, güvenlik, zarar tespiti, geçici barınma ve temel gereksinme yardımları, ölümlerin gömülmesi, altyapı ve üretim kapasitelerinin onarımı ile yaşamı normale döndürme çabaları Acil Durum Yönetiminin başlıca etkinlikleridir. Risk Yönetimi ise, afetler sonrasında oluşabilecek zarar ve olumsuzlukların en aza indirilebilmesi için, bu olumsuzlukların niteliklerinin araştırılması ve zararları azaltmak üzere önceden alınabilecek etkin önlemlerin belirlenmesi ve uygulanmasıdır. Risklerin belirlenerek azaltılmasının, uzun dönemde büyük mali yararlar sağladığı, can ve mal kaybını önlediği, kalıcı çözümler ürettiği kanıtlanmaktadır. Bu nedenle risk yönetiminde kurumsal altyapının hazırlanması daha büyük değer taşımaktadır. Kentsel ölçekte risk yönetimi çalışmaları, tehlikelerin yer aldığı konuda risk analizleri yapılması, rol alan tarafların tanımlanması, olası zarar kapsam ve hacimleri, zarar azaltma yöntemleri ve maliyetleri, maliyetlerin taraflar arasında ve zaman içinde nasıl paylaşılacağı konularını belirlemeyi gerektirir.

1996 tarihli Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası (Kaynak: Bayındırlık ve İskân Bakanlığı)

genelindeki otoyol köprü ve viyadüklerinin birçoğundaki güçlendirme projeleri ve/veya güçlendirme çalışmaları tamamlanır.

Bu dönemde ulusal strateji oluşturmaya yönelik politik girişimler de hız kazanır. **21 Mart 2000**'de Başbakanlık Genelgesi uyarınca Ulusal Deprem Konseyi oluşturulur. Deprem konusuyla ilgili çeşitli alanlardan seçilen yirmi uzman-dan oluşan ve bağımsız bir yapıya sahip olan Konsey ilk toplantısını **18 Mayıs 2000** günü yaparak çalışmalarına başlar. Başlıca görevleri kamuoyuna güvenilir bilgi vermek, öncelikli araştırma alanlarını belirlemek, kamu yetkilileri-

ne danışmanlık yapmak, uygulama ve araştırmalara yön vermek olan Konsey, deprem risklerinin azaltılmasına yönelik ulusal deprem stratejisi geliştirilmesini amaçlayan Deprem Zararlarını Azaltma Ulusal Stratejisi adlı raporu **6 Mayıs 2002**'de kamuoyuna açıklar. Raporda Ulusal Deprem Stratejisi'nin, ulusal savunma gibi siyaset üstü bir konumda olması gerektiği vurgulanır. **Şubat 2005**'de Ulusal Deprem Araştırma Programı Hazırlık Raporu açıklanır. Bu raporda farklı başlıklar altında önerilen araştırma alanları gerekçeleriyle sunulur ve araştırmaların geliştirilmesinde izlenmesi gereken stratejik yaklaşım belirtilir. Konseyin, **6 Ocak 2007** tarihinde yayımlanan bir başka Başbakanlık Genelgesiyle artık uygulama alanı kalmadığı gerekçesiyle yürürlükten kaldırılan bin 85 adet genelge dahilinde lağvedildiği bir süre sonra ortaya çıkacaktır. Konsey üyeleri kararı tesadüfen öğrenecektir.

Kasım 2003'de İBB himayesinde oluşturulan Afet Yönetimi Çalışma Grubu, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından **5-9 Mayıs 2004** tarihleri arasında İzmir'de düzenlenen Türkiye 4. İktisat Kongresi'ne katılır. Çalışma grubu adına sunulan raporda, Türkiye'de afet yönetimi alanında ağırlık verilmesi gereken asıl etkinlik alanının zarar azaltma (risk yönetimi) olduğu vurgulanır. Çalışma gruplarından birinin içeriğini oluşturan bu konular ve çalışmanın diğer sonuç ve önerileri, doğrudan kullanılmak şöyle dursun, afet yönetimi alanında bir çalışma yapıldığı bilgisi bile Kongre Sonuç Bildirgesi'nde yer bulamaz.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca **13 Nisan 2004** tarihinde yedi ayrı komisyonla çalışmaları başlatılan Deprem Şurası

29 Eylül-1 Ekim 2004 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenir. Mevzuat komisyonu raporunda, "Sakinim Planı", "Mikro-bölgeleme Çalışmaları", "Kentsel Yenileme Eylem Planları" konularının deprem tehlikesine karşı kentsel yerleşimlerde güvenlik sağlamak amacıyla kanunda yer alması önerilir.

Çalışmalarına 17 Ağustos depremin-den kısa bir süre sonra başlanan "Marmara Depremi Acil Yeniden Yapılanma Projesi" **Nisan 2006**'da tamamlanır. Başbakanlık Proje Uygulama Birimi koordinatörlüğünde, Dünya Bankası'ndan sağlanan kredi kullanılarak uluslararası bir konsorsiyum tarafından gerçekleştirilen projenin bileşenlerinden biri de "Afet Zararlarının Azaltılması Çalışmaları İçin Mikro-bölgeleme ve Hasar Görebilirlik" projesidir. Proje kapsamında bir metodoloji el kitabı ile pilot olarak seçilen altı belediyede (Bandırma, Bakırköy, Eskişehir, Gemlik, Körfez, Tekirdağ) "Afet Zararlarını Azaltma Planı" adında raporlar hazırlanır. "Metodoloji el kitabı", bir yerleşmede deprem, sel ve tsunami öngörülerek hazırlanacak bir çoklu-afet risk azaltma planı için izlenecek yöntemin ayrıntılı olarak irdelendiği bir çalışmadır. Ancak Bakırköy ilçesi için hazırlanan "zarar azaltma planı" başlıklı rapor mevcut verileri görmezden gelen yüzeysel bir rapor olarak kalır; birçok bölüm metodoloji el kitabından bire bir kopya edilmiştir.

Ülke ölçeğinde bu çalışmalar sürerken, İstanbul yerelinde de önemli projeler gerçekleştirilmektedir. Bunlar arasında kamuoyunda belki de en çok bilineni kısaca JICA Raporu olarak anılan "Türkiye Cumhuriyeti İstanbul İli Sismik Mikro-Bölgeleme Dahil Afet Önleme/

Azaltma Temel Planı Çalışması"dır. Türk Hükümetinin Japon Hükümeti nezdindeki girişimi ve İBB ve Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) arasında imzalanan anlaşmanın **22 Ocak 2001** tarihinde yürürlüğe girmesiyle adımları atılan proje **Mart 2001**'de başlar ve **Eylül 2002**'de tamamlanır. Çalışma alanı İBB'nin 3030 sayılı yasayla tanımlanan o günkü sınırları içindeki 27 ilçeyi ve Büyükçekmece, Silivri, Çatalca ilçe merkezlerini kapsar.

İBB'nin, İstanbul şehrinin olası bir depremde karşılaşması muhtemel sorunları ve bunlara karşı önceden alınması gerekenli önlemleri inceleyen bir deprem master planı hazırlanması talebi üzerine, İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ), Boğaziçi Üniversitesi, YTÜ ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) tarafından hazırlanan İstanbul İçin Deprem Master Planı **7 Temmuz 2003**'te tamamlanır. Planının hazırlanmasında JICA raporundaki "Senaryo A Depremi" (gerçekleşme olasılığı en yüksek senaryo) esas alınır. Bu, dünyada örneği belki de bulunmayacak karmaşıklıkta, toplumun birçok kesimini etkileyecek ve ilgilendirecek bir risk yönetim planı olarak nitelendirilen plan içerik itibarıyla "afet etkilerini azaltma strateji planı"dır.

İstanbul İçin Deprem Master Planı'nın pilot projesi olarak gündeme gelen "Zeytinburnu Pilot Projesi"nin, plan henüz sonuçlanmadan **Ocak 2003**'te başlaması eleştirilere konu olur. **Haziran 2005**'te sona eren projenin sonuçları "Zeytinburnu Stratejik Eylem Planı" adlı bir raporla kamuoyuna sunulur.

Pilot alan olarak Zeytinburnu seçilir, zira İstanbul'un ilk gecekondü yerle-

JICA Projesi dört temel amaç üzerine kuruludur: İstanbul için, afet önleme/azaltma planlamasına yönelik olarak bilimsel ve teknik temellere dayalı sismik mikro-bölgeleme çalışmalarını geliştirmek ve entegre etmek; Bina ve altyapı hasarlarına karşı şehir genelinde önleme/azaltma programları önermek; İstanbul için şehir plancılığı kapsamında afet önleme tedbirleri ile ilgili önerilerde bulunmak; Türk eş uzman personele teknoloji ve planlama teknikleri transferini gerçekleştirmek.

Projede dört deprem senaryosu geliştirilir. Gerçekleşme olasılığı en yüksek senaryo ve olası en kötü durum senaryolarına göre kayıp tahminleri şöyledir:

Ağır hasarlı bina: 51.000 (%7,1)-59.000 (%8,2)

Can kaybı: 73.000 (%0,8)-87.000 (%1,0)

Ağır yaralı: 120.000 (%1,4)-135.000 (%1,5)

Avrupa yakası güney sahili boyunca bir çok mahallede ağır hasarlı bina oranının %30 ila %40 arasında gerçekleşeceği belirlenir.

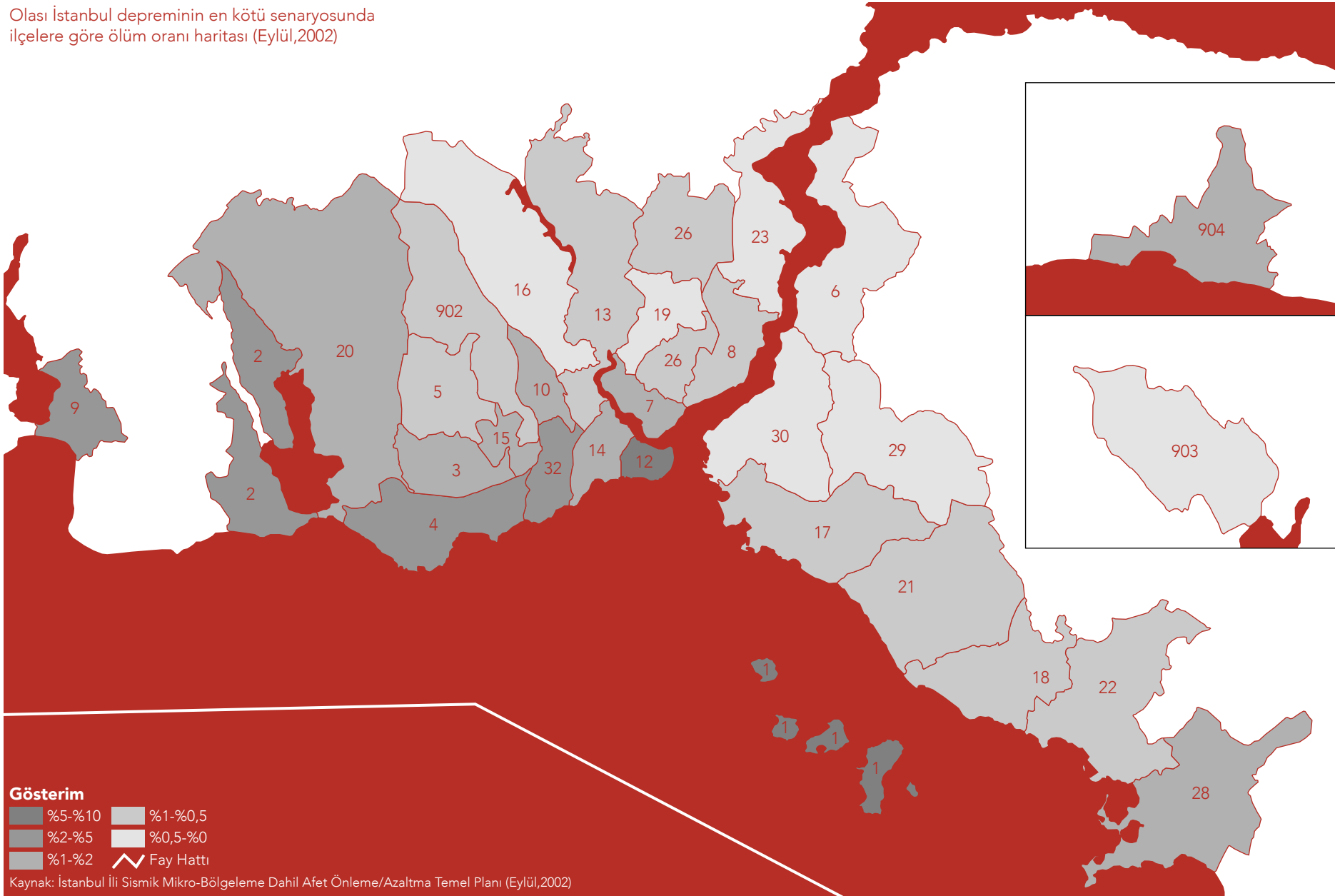
şimi olan ilçe, ıslah planları ile önce dört kata, daha sonra kaçak yapılaşma sonucu yedi-sekiz kata kadar yükselen binaları ve TAKS değerleri 1.00'e ulaşan yoğunluğu nedeni ile JICA raporundaki en kötü senaryoya göre en fazla zarar göreceği ilçeler arasındadır. Çarpık ve yoğun yapılaşma ile yoğun nüfus barındıran ve diğer hiçbir yaşam donatısına yer bırakmayan nitelikte, sağlıksız bir yapı sergilemektedir. Çevre kalitesi düşüktür. Konut alanları içinde yeşil alan bulunmamaktadır. Projenin 2010 yılına kadar olan dönemdeki kısa vadeli hedefi, güvenli olmayan yapıların güvenli hale getirilmesi ve genişletilmiş yollar ağı ile acil durum hizmetlerine ve tahliye alanlarına erişimin sağlandığı ve yapılacak örnek uygulamalar ile riskin minimize edildiği ortamı yaratmak olduğu belirtilir.

Projenin hedefi, çok riskli olduğu tespit edilen iki bin 295 yapının (ilçedeki tüm yapıların yaklaşık %14'ü) tasfiyesi ve olası depremde acil yardım ve tasfiye için gerekli ulaşım ve açık alan gereksiniminin kısa süre içinde karşılanmasıdır. Örnek uygulama için dört alan seçilir. Bunlar arasında Sümer Mahallesi kamuoyunda da en çok bilinen ve takip edilen bölgedir. Bu mahallenin Zeytinburnu'ndaki en yüksek risk taşıyan binaların yoğunlaştığı yer olduğu, bu yüzden yeniden yapılaştırılacak ilk mahalle olacağı ve uygulama kapsamında mevcut binaların büyük bir kısmının yıkılacağı belirtilir.

İBB tarafından hayata geçirilen Zeytinburnu Pilot Projesi'nde, İstanbul İçin Deprem Master Planı'nda önerilen üç aşamalı değerlendirme yöntemi uygu-

Aletsel büyüklük (magnd), deprem büyüklüğünü depremin merkezinde ifade eden bir ölçüdür. Logaritmik tabanlı olduğu için örneğin 7.0 büyüklüğünde bir deprem 6.0'a oranla 10 kat daha fazla titreşim genliği yaratır. Aletsel büyüklük ile deprem sırasında açığa çıkan enerji arasında da logaritmik esaslı bir ilişki vardır. Buna göre 7.0 büyüklüğündeki depremde 6.0 büyüklüğündeki depreme oranla 32 kat fazla enerji boşalır. Bu oranlar her birim basamak için geçerlidir. **Şiddet** ise yeryüzünün belirli bir noktasında tanımlanır ve depremin bu noktada yaptığı etkinin derecesi ile belirlenir. Farklı şiddet cetvelleri bulunmakla beraber, en yaygın olarak kullanılanı "Mercalli Şiddet Cetveli"dir.

Olası İstanbul depreminin en kötü senaryosunda ilçelere göre ölüm oranı haritası (Eylül,2002)

İlçe Kodu	İlçe Adı	Nüfus	Ölü		Ağır Yaralı	
			Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
1	Adalar	17.738	1.648	9,3	3.255	18,4
2	Avcılar	231.799	4.678	2,0	6.841	3,0
3	Bahçelievler	496.844	6.724	1,4	8.165	1,7
4	Bakırköy	206.459	4.204	2,0	6.310	3,1
5	Bağcılar	557.588	5.167	0,9	7.294	1,3
6	Beykoz	182.864	374	0,2	807	0,4
7	Beyoğlu	234.964	3.464	1,5	5.482	2,3
8	Beşiktaş	182.658	1.226	0,7	2.547	1,4
9	Büyükçekmece	34.737	926	2,7	2.010	5,8
10	Bayrampaşa	237.874	4.180	1,8	6.283	2,6
12	Eminönü	54.518	2.871	5,3	4.820	8,8
13	Eyüp	232.104	1.938	0,8	3.742	1,6
14	Fatih	394.042	6.866	1,7	8.245	2,1
15	Güngören	271.874	3.703	1,4	5.750	2,1
16	Gaziosmanpaşa	667.809	2.526	0,4	4.435	0,7
17	Kadıköy	660.619	4.040	0,6	6.127	0,9
18	Kartal	332.090	2.905	0,9	4.858	1,5
19	Kağıthane	342.477	1.662	0,5	3.278	1,0
20	Küçükçekmece	589.139	6.515	1,1	8.049	1,4
21	Maltepe	345.662	2.532	0,7	4.441	1,3
22	Pendik	372.553	3.114	0,8	5.091	1,4
23	Sarıyer	212.996	372	0,2	802	0,4
26	Şişli	271.003	1.520	0,6	3.040	1,1
28	Tuzla	100.609	1.597	1,6	3.169	3,2
29	Ümraniye	443.358	1.262	0,3	2.607	0,6
30	Üsküdar	496.402	1.803	0,4	3.516	0,7
32	Zeytinburnu	239.927	5.455	2,3	7.455	3,1
902	Esenler	388.003	3.358	0,9	5.365	1,4
903	Çatalca	15.624	41	0,3	65	0,4
904	Silivri	44.432	604	1,4	1.322	3,0
Toplam		8.831.766	87.273	1,0	135.169	1,5

Deprem tehlikesi, herhangi bir bölgede ilerde meydana gelmesi beklenen deprem aktivitesinin belirlenmesi ile anlaşılır. **Deprem riski** ise meydana gelmesi beklenen deprem aktivitesinin sonucunda ortaya çıkacak hasar ile ilgilidir. Aynı bölgede yer alan iki yerleşim için deprem tehlikesi aynı iken deprem riski çok farklı olabilir. Yerleşmenin içerdiği bina sayısı ve nüfus ne kadar fazla ise ortaya çıkması muhtemel can ve mal kaybı, dolayısıyla risk de o oranda artmaktadır.

lanır. Planın raporunda değerlendirme ekibine katılacak personelin test sınavı ile seçileceği ve sertifika verileceği, bu programın TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası ve Üniversitelerin sürekli eğitim merkezleri tarafından uygulanacağı ve katılımcıların inşaat mühendisi veya mimar olacağı belirtilir.

Ancak proje bu prosedüre uygun gerçekleştirilmez. Sözelimi, ikinci aşama inceleme sürecinde, ana yüklenicinin işi dağıttığı kimi alt yüklenici firmalar, belirtilen meslek mensuplarından ziyade, parça başı iş usulüyle, sosyal bilimlerden yeni mezun bireyleri ve üniversite öğrencilerini, teknik okul ve ön lisans düzeyinde personeli istihdam eder; ekibe eğitim verilmez. Toplanan verinin sağlıklı olması mümkün değilken, sayısal ortamda yapılan bir kısım değerlendirmenin de gerçeği yansıtmayacağı kuşkusuzdur. Hanehalkı araştırma me-

todolojisi frekans dağılımından öte veri sunma yeterliliğinde değildir. Neticede Zeytinburnu Pilot Projesi'nin güvenilirliğine gölge düşer.

Zeytinburnu Pilot Projesi'nde ilçenin tamamı için konulan 10 yıllık hedefin dolmasına az bir süre kala iki etap halinde gerçekleştirilen Sümer mahallesindeki projenin sadece ilk etabı tamamlanabilir. **23 Şubat 2013** tarihinde 455 konut ve 29 işyeri teslim edilir. Mevcut mülkiyetin %75'i oranında hak sahipliği uygulanan proje KIPTAŞ tarafından yürütülür. **17 Şubat 2008** tarihinde yapılan Nazım İmar Planı tadilatıyla, 160 dönüme yakın arazi Sümer Mahallesi için kentsel gelişim ve dönüşüm alanı olarak onaylanır. Bitişik nizamda 17 katlı binalardan oluşan proje KIPTAŞ tarafından 200 daire karşılığında taşeron firmaya verilir ve yenileme projesinin ilk etabı başlar. Fakat proje için ilk tahsis edilen alanda KIPTAŞ'ın üst gelir grubuna yönelik konut inşa etmesi projenin gecikmesine sebep olur. İkinci etap 6306 sayılı yasa kapsamına alınarak yine KIPTAŞ'a devredilir. İkinci etapta hak sahipliğinde %25 ila %70 oranında kesintilerle anlaşmalar yapılır.

Tüm bunlar yaşanırken, **20 Temmuz 2007** gecesi Çırpıcı Mahallesinde Huzur Apartmanı hiçbir dış etki olmaksızın çöker. Üç kişinin hayatını kaybettiği yirmi altı kişinin ise yaralandığı binaya sağlam raporu verildiği iddia edilir. Huzur apartmanı ve çökme sırasında zarar görerek boşaltılan binalardaki malikler bir yıl sonra Halkalı'da bulunan TOKİ konutlarına yerleştirilir. Belli bir miktarı kamu tarafından karşılanan konut bedellerinin bakiyesi için mağdur vatan-dışlara senet imzalatılır.

JICA projesinde yer alan şirketlerden OYO International Corporation, İBB adına "Avrupa Yakası Güneyi Mikro-bölgeleme" ve "Anadolu Yakası Mikro-bölgeleme" çalışmalarını hazırlar. Avrupa yakasındaki 182 km²'lik alandaki çalışma **18 Ocak 2006-19 Ekim 2007** tarihleri arasında, Anadolu yakasında 509 km² alanı kapsayan çalışma ise **20 Temmuz 2007-10 Kasım 2009** tarihleri arasında tamamlanır. Neticede, jeolojik/jeofizik mikro-bölgeleme haritaları oluşturulur ve bu haritalardan yerleşime uygunluk haritası üretilir. Akabinde, **Ekim 2009**'da, Mikro-bölgeleme çalışmaları, yeni bilimsel veriler ve bazı ilçelerde İBB tarafından yaptırılmış olan ayrıntılı bina envanter bilgileri ışığında "İstanbul Olası Deprem Kayıp Tahminleri" adlı çalışma ile kayıp tahminleri güncellenir. Buna göre beklenen ağır ve çok ağır hasarlı bina sayısı 15.500-47.000, can kaybı 10.000-30.000 (%0,1-%0,2), ağır yaralı sayısı 10.000-30.000 olarak revize edilir.

Yerel ölçekte çalışmaların yürütüldüğü bir başka ilçe de Bakırköy'dür. Bakırköy Belediyesi'nin **Ekim 1999**'da İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi'ne yaptığı başvuru üzerine, birbirini bütünleyen iki araştırma projesi gerçekleştirilir. "Bakırköy İlçesi Yerleşim Alanları Zemin Araştırmaları" isimli ilk proje **2000 yılının sonlarında** tamamlanır. Coğrafi Bilgi sistemleri tabanında, yerleşim alanlarının jeolojik ve sismik yapısı ile zemin özelliklerinin jeoteknik parametrelerle birlikte tanımlandığı sismik mikro-bölgeleme ve arazi güvenlik değerlendirme haritaları hazırlanır. **2001 yılında** başlanan "Bakırköy İlçesi Zemin-Yapı Etkileşimine Dayalı Deprem

Risk Analizi" isimli ikinci projede, ilk projede üretilen bilgiler temelinde, ilçede yer alan yapıların özellikleri tanımlanarak söz konusu tasarım depremlerinin etkimesi sırasında zeminle yapının bir arada gösterecekleri davranış tanımlanır. Proje, o güne dek ülkemizde yapıların deprem riskinin belirlenmesine yönelik olarak yapılmış çalışmaların en kapsamlısı, dünyadaki bu nitelikteki çalışmalar arasında da en önde gelenlerden biridir. İlçede bulunan toplam bina stokunun %96'sı (10.162 bina) tek tek incelenir, proje çerçevesinde geliştirilen DURTES programı ile değerlendirilir ve göreceli risk seviyeleri belirlenir. İlçedeki binaların %4,4'ü (443 bina) "Çok yüksek risk", %29,5 'u (2997 bina) "yüksek risk", %41,3'ü (4198 bina) "Orta Risk" seviyesindedir.

Bu projeler neticesinde yüksek ve çok yüksek risk grubundaki 369 bina "Seçilmiş Konutların Takviye Edilmesine Yönelik Fizibilite Çalışmaları" projesi kapsamında yapısal analizlere tâbi tutulur. **Ocak 2005**'te ihalesi yapılan proje, Dünya Bankası finansmanıya, Başbakanlık Proje Uygulama Birimi koordinasyonunda ve Bakırköy Belediyesi ile işbirliği içerisinde gerçekleştirilir. ODTÜ projeye danışmanlık hizmeti verir. Toplumsal ayağı da olan projede incelenen binalar için yeniden inşa ve farklı güçlendirme çözümlerini içeren birden fazla alternatif üretilerek fayda/maliyet analizleri ortaya konulur.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası arasında "İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi" için **18 Ekim 2005** tarihinde anlaşma imzalanır. İstanbul Valiliği İstanbul Proje Koordi-

nasyon Birimi tarafından yürütülen projeye **2006 yılında** başlanır. 310 milyon avruluk kredi ile başlayan projenin bütçesi, ilerleyen dönemde diğer uluslararası finansman kaynakları ile başlangıç bütçesine oranla altı katın üzerine çıkar. Afet öncesi, afet anı ve afet sonrası için gerekli olan hazırlık, zarar azaltma, müdahale ve iyileştirmeye yönelik destekleyici ve önleyici uygulamaların ele alındığı proje, "A: Acil durum hazırlık kapasitesinin artırılması", "B: Öncelikli kamu binaları için sismik riskin azaltılması", "C: İmar ve yapı mevzuatının etkin uygulanması" olmak üzere üç bileşende ilerler. B bileşeni kapsamında, 1998 yılında yürürlüğe giren "Deprem Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik" ten önce inşa edilmiş okullar, yurtlar, hastaneler gibi öncelikli kamu binalarının yürürlükteki yönetmeliğe göre sismik risk karşısındaki durumlarının incelenmesi ve bu inceleme sonuçlarına bağlı olarak güçlendirilmesi veya yıkılıp yeniden yapılması hedeflenir. Yapım yılı, binanın fay hattına uzaklığı, kullanıcı sayısı, bina büyüklüğü gibi önceliklendirme kriterleri dikkate alınarak ve risk düzeyi yüksek binalardan başlanarak yapılan çalışmalar neticesinde, kapsam içindeki bin 453 yapının yaklaşık %70'inin güçlendirme/yeniden inşası geçen süre içerisinde tamamlanır.

17 Haziran 2009 tarihinde yürürlüğe giren 5209 sayılı kanunla Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) kurulur. Afetlerle ilgili yetki ve sorumlulukların yeniden tanımlanması ve afet ve acil durumlarda yetki ve koordinasyonun tek çatı altında toplanması maksadıyla İçişleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve

İskan Bakanlığı'na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık'a bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılır. Kurumun misyonu "afetlere dirençli toplum oluşturmak" olarak ilan edilir.

AFAD tarafından hazırlanan Ulusal Deprem Stratejisi Eylem Planı-2023 **18 Ağustos 2011** tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girer. 2012 yılından başlayarak 2013 yılına kadar kısa vadeli, 2017 yılına kadar orta vadeli, 2023 yılına kadar uzun vadeli eylem planları yapılır. Bu doğrultuda **27 Nisan 2012** tarihinde Ulusal Deprem Araştırma Programı başlatılır. Programın amacı, 2023 yılına kadar, Afet Yönetimi ile ilişkili konularda geliştirilecek projeleri desteklemektir. Ulusal Deprem Stratejisi Eylem Planı-2023 eylemleri arasında daha önce gerçekleştirilmiş kimi çalışmaların eylem planına alındığı görülür. 2017 yılına kadar tamamlanması öngörülen birçok eylem ise henüz tamamlanamamıştır.

Ocak 2012'de İBB tarafından "Afet Risk Yönetimi İçin Megaşehir Gösterge Sistemi" çalışması tamamlanır. Sistemin, "kenstsel sismik risk endeksi", "mücadele kapasitesi endeksi" ve "performans bazlı yönetimsel izleme süreci" olmak üzere birbirini tamamlayan üç bileşenden oluştuğu, bu sayede afet risklerinin azaltılması faaliyetlerinin bütüncül biçimde incelenmesini mümkün olacağı belirtilir. Ancak çalışmanın özünde, daha önce üretilen risk verilerini tekrar ettiği ve İBB'nin afet durumundaki kurtarma ve yardım, enkaz kaldırma, altyapı iyileştirme, geçici barınma alanlarına destek kapasitesini ölçmeye odaklandığı görülür.

3 Ocak 2014'te Türkiye Afet M2dahale Planı kabul edilir. **8 Eyl2l 2015** tarihli genelge ile Afet Y2netim ve Karar Destek Sistemi uygulamaya ge2er. Coğrafi bilgi sistemi tabanlı bir yazılım olan Afet Y2netim ve Karar Destek Sistemi'nin T2rkiye Afet M2dahale Planı gereğince, afet y2netiminin t2m a2amalarının elektronik ortamda takip edilip y2netilmesine ve karar vericilerin, afet y2netim s2re2lerinde ihtiya2 duydukları verileri s2ratlı ve en doğru şekilde elde etmesine imkan sağlamak maksadına hizmet ettiği belirtilir. T2rkiye Afet M2dahale Planı'nın amacı ise afet ve acil durumlara ilişkin m2dahale 2alışmalarında g2rev alacak hizmet grupları ve koordinasyon birimlerine ait rolleri ve sorumlulukları tanımlamak, afet 2ncesi, sırası ve sonrasındaki m2dahale planlamasının temel prensiplerini belirlemek olarak ifade edilir. Halbuki Planın, amacında belirtilenin aksine sadece acil durumdaki koordinasyonu sağlama misyonuna sahip olduğu g2r2l2r.

Konut alanlarının yenilenmesine y2nelik imar mevzuatında yapılan kimi değişikliklere dayanarak başlayan projeler "soylulaştırmaya" d2n2ř2r. Kent par2aları'nın kitlesel olarak yenilenmesi i2in gerekli yasal d2zenleme ancak 2012'de 6306 sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların D2n2řt2r2lmesi Hakkında Kanun"la g2ndeme gelir. Ancak beraberinde bir2ok tartışma da yaratır. Zira taslak metin bir2ok kanunda değişiklik yapılmasına h2kmederken, deprem risklerini 2ne s2rerek doğal ve tarihi alanları yapılaşma tehdidi ile karşı karşıya bırakır. Yerel y2netimleri yetkisizleştiren ve plan b2t2nl2ė2n2 bozan, yeni riskli alanlar oluşmasına yol a2abilecek, halkı yerin-

den eden ve maliyetleri halka y2kleyen, inşaat şirketlerine adaletsiz kazan2 sağlayacak h2k2mler i2erir.

Bilim ve meslek 2evrelerinin uyarılarına rağmen, kanun **31 Mayıs 2012** tarihinde, uygulama y2netmeliği **15 Aralık 2012**'de y2r2rl2ėe girer. TMMOB şPO İstanbul şubesi, basın a2ıklamaları ve broş2rlerle, kanunun i2eriğindeki olumsuzlukları kamuoyuyla paylaşırken, afet risklerinin azaltılması i2in yapıların kamusal denetim altında ve yeterli m2hendislik hizmeti olarak inşa edilmesi-nin, n2fus yoğunluklarının artırılmamasının, a2ık alanlar ve donatı alanlarının 2oğaltılmasının, şeffaf ve adil katılım s2re2lerinin, yerinde d2n2ř2m ilkesinin, kiracı haklarının, maliyet ve hasılata adil dağılımının, İstanbul i2in Deprem Master Planı doğrultusunda Afet Y2netim Sisteminin t2m bileşenleri ile hayata ge2irilmesinin altını 2izer. Kanun ve sair mevzuat, risk azaltma odaklı stratejik bir yaklaşım geliştirmediğinden, uygulamada riskli alanların afete diren2li hale getirilmesine y2nelik b2t2nc2l projeler ge2erkeşemez. Kanun bu haliyle tekil uygulamaları teşvik edici bir niteliğe sahiptir. Uygulamalar, m2lk sahiplerinin m2teahhitlerle karşılıklı anlaşmasına dayanan kat karşılığı bina yenilemesi ve rezerv alanlar ile 2şşB'nin plan yapma yetkisini 2zerine aldığı kent i2indeki kıymetli arazilerde gayrimenkul geliştirme şeklinde ge2erkeşer.

İlki **8 Eyl2l 2013** tarihinde olmak 2zere Planlı Alanlar İmar Y2netmeliğinde yapılan bir dizi değişiklikle emsale dahil olmayan alan tanımları ve b2y2kl2kleri değiştirilir. Bir2ok İmar planında emsal artışları yapılır. Parsel tevhibi halinde "bonus" emsal h2k2mleri plan notları-

na girmeye başlar. Neticede yoğunluk artırarak binaların tekil d2n2ř2m2n2n yasal zeminleri oluşturulur; k2hneyen eski kent dokusundaki soylulaştırma projeleri, imara a2ılan askeri alanlar, rezerv alanlardaki 2st gelir grubuna y2nelik projeler ve her sokakta ge2erkeşen kat karşılığı inşaatlarla kent dev bir şantiyeye d2ner.

Masa başında ardı ardına projeler hazırlanırken sahada neler oluyor?

2004 yılından itibaren kademeli olarak D100 karayoluna yan yollar eklenir. **Ocak 2007**'de D100 g2zergaھının ortasında metrob2s hatlarının inşaatına başlanır. Bu d2zenlemeler sonucunda D100 karayolunda emniyet şeritleri ortadan kalkar, taşıt izleri standartların 2ok altına d2şerek daralır, kentin en 2nemli ana arterinin acil durumlara cevap verme kapasitesi sekteye uğrar. **2015 yılında** yapılan bir 2alışmada ise mevcut acil ulaşım yollarının %12'sine karşılıklı gelen yaklaşık 71 bin 640 kilometresinin İstanbul Otopark İşletmeleri Aş tarafından otopark olarak işletildiği tespit edilir.

2014 yılında Maltepe ve Yenikapı dolgu alanları tamamlanarak halka a2ılır. Diğer t2m olumsuzluklar bir yana, kentin g2ney sahillerindeki tsunami tehlikesi de dikkate alınmaz. Tehlikenin boyutu uluslararası projelerde yer alır. MARSITE projesindeki ifadeyle,

"Maltepe ve Yenikapı'da kuvvetli yer hareketi ve tsunami etkisine karşı davranışı y2ksek belirsizlikler i2eren dolgu alanlarının alternatif toplanma alanları olarak sunulmuş olması ve daha da 2nemlisi afet sonrası acil du-

rum eylem planlarında 2nemli rol oynadıkları d2ř2n2lmesi, Marmara'da bir deprem sonrası yaşanması olası bir tsunaminin olası etkileri bakımından 2nemlidir. Gerek kuvvetli yer hareketi gerekse tsunami y2k2 altında istikrarsızlaşması muhtemel olan bu iki dolgu alanının, yaşanabilecek doğal afetin boyutunu doğal olmayan nedenlerle 2ok daha fazla b2y2tebileceği anlaşılmaktadır."

Mayıs 2017'de İBB Deprem ve Doğal Afet Komisyonu raporu basına yansır. 1999 depremlerinin hemen ardından kent genelinde belirlenen 493 deprem toplanma alanının 77'ye d2řt2ė2, acil ulaşım i2in sadece 2řk2dar ve Kadık2y'de toplam iki heliport alanı

bulunduğu, 22 heliport i2in ruhsat alma a2amasına gelindiği ortaya 2ıkar. Yapılaşmaya a2ılan deprem toplanma alanları arasında Torun Center, Zorlu Center, Onaltı Dokuz, Forum İstanbul, TOKİ Avrupa Konutları gibi bir2ok l2ks konut ve ticari fonksiyon yer almaktadır .

Halen kent genelinde y2zbinlerce yapı, milyonlarca bağımsız birim deprem tehdidi altındadır. Bu yapıların b2t2nc2l bir "Risk Azaltma Planı" yaklaşımıyla yenilenmesine y2nelik bir risk y2netim yapısı, politika, yasal zemin, finansman modeli mevcut değildir. Yapı Denetim Sisteminin g2venilirliğinin sorgulandığı bir ortamda, yoğunluk artışına dayalı tekil bina yenilemeleri ile afete diren2li sosyal ve fiziksel bir 2evre oluşması

umulmamalıdır. Gerek 2lke genelinde gerekse de İstanbul'da 2ok değerli bir 2ok 2alışma yapıldığı, ancak farklı kurumlar tarafından yapılan kimi 2alışmaların tekrara d2řt2ė2, kaynakların ve zamanın kısmen boşa harcandığı g2r2lmektedir ○

Kademeli Değerlendirme Y2ntemi

İstanbul Deprem Master Planında y2ksek riskli binaların olabildiğince kolay ve hassas bir şekilde belirlenebilmesi i2in 22 aşamalı inceleme y2ntemi geliştirilir.

Birinci aşama, eğitilmiş ekipler tarafından hızla uygulanacak sokaktan inceleme aşamasıdır. Binaların sokaktan g2zlenebilen kat sayısı, yapı t2r2, inşaat kalitesi, dışarıdan g2r2lebilen yapısal zayıflıkları gibi 2zellikler tespit edilerek sayısal ortamda bir bina risk veri tabanına kaydedilir ve binaların bulunduğu zemin 2zellikleri de g2z 2n2ne alınarak değerlendirme yapılır. Değerlendirme sonucunda ağır hasar g2rme ve yıkılma riski g2rece az olan binalar elenir. Değerlendirme y2ntemi, 1999 Marmara ve D2zce depremleri sonrasında, pek 2ok yapıdaki hasar derecesi ile sokaktan g2zlenebilen bina 2zellikleri arasındaki ilişkilerin irdelenmesiyle geliştirilmiştir.

İkinci aşamada uzman ekipler, birinci aşama elemeyi ge2emeyen daha riskli binalara girerek ayrıntılı inceleme yapar. Bu inceleme i2in 22 kişilik bir ekibin her binada iki-22 saat 2alışacağı 2ng2r2l2r. Binaların alt kat taşıyıcı sistem r2l2vesi 2ıkarılarak sayısal ortama aktarılır. 2alışma, kolon, kiriş ve yığma duvarların tahribatsız y2ntemlerle elde edilebilen malzeme kalitesi, boyutları, a2ıklıkları, plan d2zeni ve kat y2ksekliliği bilgilerini i2erir. Elde edilen bilgiler, geliştirilen analiz y2ntemleriyle bilgisayar ortamında değerlendirilir ve binanın deprem dayanımıyla ilgili bilgilere ulaşılır. Bu aşamada kullanılan basit yapısal değerlendirme y2ntemleri de 1999 depremlerinde hasar g2ren binalar 2zerinde uygulanarak kalibre edilmiştir.

Son aşamada ise, ilk iki aşamada yıkılma riski hakkında kesin karara ulaşılamayan binalar, ayrıntılı inceleme ve yapısal değerlendirmeye alınır. Binalardan beton 2rnekleri alınır, ayrıntılı yapısal dayanım hesapları yapılır ve depremde yıkılması olası binalar olduk2a y2ksek bir kesinlikle belirlenir.

YORUMLARLA İSTANBUL'DA AFET YÖNETİMİ

Murat Balamir | ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi

Türkiye Mühendisler Haberleri Dergisi – Sayı 433 (2004/5)

(...) Şura (Deprem Şurası) Sonrasında Neler Oluyor?

Şura çalışmalarının 'ne işe yaradığını' soranlara yanıt vermekte zorlanıyorum. Bakanlık Şura kararları doğrultusunda bazı çalışmalar yapıyor ve adımlar atıyor da bunları duyurmakta mı ihmalkar davranıyor? Yoksa acaba Şura kararlarına karşın, işler eskisi gibi mi devam etmekte? Bakanlık dilediği takdirde, bu bilgileri tüm Şura üyelerinin 'internet' adreslerine göndermesi zor olmasa gerek. İsterse, daha da çağdaş bir 'e-devlet' ya da 'e-yönetim' yaklaşım örneği gösterip, aynı ortamda pek çok konuyu tartışmaya ve katkılarda bulunmaya açık tutabilir. Bugün katıldığım (10 Şubat 2005) Ulusal Deprem Konseyi toplantısında Bakanlığın 8.12.2- 004 tarihli 'Deprem Şurası Sonuç Bildirgesi Eylem Planı' başlıklı ve dört sayfalık bilgi notuna erişmiş oldum. Bu notta, teknik çalışmadan sorumlu olan birim, çalışma konusu açıklaması, kaç ay içinde hazırlanacağı bilgileri bulunuyor. Ancak dehşetle görüyorum ki, tanımlanan 30

kadar ayrı çalışma içinde Kentsel Risk Belirleme ve Kentsel Risk Yönetimi konuları yer almıyor. Demek ki aylar süren çabalarımız boşa gitmiş. Demek ki kentlerimizde risk bulunduğu doğru değil! Bunu Bayındırlık ve İskan Bakanlığı söylüyorsa inanmak zorundayız. Bakanlık, konuyu eylem planı dışında tutmakla yalnız Şura çalışanlarını yok varsaymış olmuyor, daha önce hazırlanan Ulusal Raporları da yadsımış bulunuyor. (...)

TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası

Ulusal Deprem Konseyi basın açıklaması, 12.02.2007

Aklın, Bilimin, Demokrasinin, İnsani Değerlerin Karşısına Bağnazlığı Koymak, Ülkemize Bir Şey Kazandırmayacaktır.

Başbakanlığın; 21 Mart 2000 tarih, 2000/9 sayılı Genelgesi ile kurulan ULUSAL DEPREM KONSEYİ (UDK) yine Başbakanlığın 6 Ocak 2007 tarih, 2007/1 sayılı Genelgesi ile lağvedilmiştir.

20 tane bilim adamı ve araştırmacıdan oluşan UDK, 1999 depremlerinden sonra ihtiyaç nedeniyle kurulmuştu. Kuruluş amacı, depreme karşı alınacak önlemleri bilimsel

olarak tespit etmek, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek ve vatandaşlarımızın korku ve endişeye düşmelerini engellemek olarak belirlenmiştir.

Topraklarının %93 ü deprem tehlikesi altında olan; istatistik verilere göre her 14 ayda büyüklüğü 6 ve üzerinde bir deprem meydana gelme tehlikesi ile karşı karşıya olan ülkemizde, UDK gibi bir kurulun, «sadece belli bir tarihe ve döneme mahsus olarak yayımlanması nedeniyle, artık uygulama alanı kalmaması, güncelliğini yitirmesi...» gibi anlaşılmasız nedenlerle kaldırılması üzüntü vericidir.

Ulusal Deprem Konseyi'nin 2002 yılında çıkardığı strateji raporunun tespitleri hayata geçirilemediği gibi, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca, depremler ve deprem güvenliği konularını her boyutuyla tartışmak, zarar azaltmaya yönelik çalışmalar için ulusal yol haritası oluşturmak amacıyla 28 Eylül - 1 Ekim 2004 tarihlerinde Deprem Şurası düzenlenmesine ve somut çağdaş ifadelerle rağmen, BİB sanki Şura yapılmamış alınan kararlar yokmuş gibi davranmaya devam etmekte, Şuraya duyulan güveni ciddi anlamda zedelemekte, kararlarının ne işe yaradığı dahi sorgulanmakta, geline durumda ise; Ulusal Deprem Konseyi de kaldırıldığına göre, deprem ülkemiz için tehlike olmaktan çıkmış mıdır? Bu girişimin amacının ne olduğu tam olarak anlaşılamamıştır. Bu karar Deprem Şurası kararlarını hiçe saymak değil midir?

UDK'nın anlaşılmasız nedenlerle kaldırılması, ülkemizin bilimsel çalışmalar ve birikim anlamında bir kaybı olmuş ve yaşanan birçok felaketlerden sonra deprem konusundaki çalışmaların hız kazanması yerine var olan birikimlerin de kaybedilmesi ülkemizi afetlere karşı korunmasız bir durumda bırakmıştır.

Ülkemizin afetlere karşı verdiği mücadelede başarılı olma yolunda bu tür kurullara her zaman ihtiyacı olacaktır.

Sonuç olarak; 1999 yılı depremlerinin üzerinden geçen süre de afetler cephesinde yeni bir şey olmamış; depremler «mı» gibi (yani olmamış gibi) yaşanmıştır. İlgili kurumlar eski anlayışlarını ve uygulamalarını ısrarla sürdürmekte sanki deprem olmamış ve olmayacaktı gibi davranmaya devam etmektedirler. Ülkemizde yaşanan ve yaşanacak afet olayları takdir-i ilahi olarak kabul ettirilmekle karşı karşıyadır.

TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası olarak, yapılmayanların bir an önce hayata geçirilmesine, olumsuzlukları yok etmek için iktidarı ve yetkilileri bir kez daha duyarlı olmaya ve bir an önce söylenenleri dikkate almaya çağırıyoruz.

Aklın, bilimin, demokrasinin, insani değerlerin karşısına bağnazlığı koymak, ülkemize bir şey kazandırmayacaktır.

Cemal Gökçe | TMMOB İMO İstanbul Şube 44. Dönem YK Başkanı

haberturk.com, 19.08.2015

1999'da kaçabileceğimiz boş alanlar vardı ama bugün kalmadı. İstanbul artık daha az güvenli. Deprem yaşayan bir insanın hastaneye gitme şansı yok. Afet yolları otopark olduğundan trafik kilitleneceğinden itfaiyenin yangın söndürmesi çok kolay olmayacak. Toplanma ve çadır yeri olarak belirlenen 493 alanın bile yetersiz olduğu belirtilmiş, her mahallede 2-3 toplanma yeri, gerekirse o bölgedeki yapıları alanlar kamulaştırılarak toplanma yeri açılması konusunda da ciddi kararlar alınmıştı. Gelmiş olduğumuz noktada bırakın toplanma ve çadır kurulacak yerlerin artırılması, bugün bunların 4'te 3'ü yapılaşmaya açıldı. Yerlerinde kuleler, gökdelenler ve AVM'ler var ○

Görseller

s. 150: diken.com.tr

AğUSTOS 2017

Esenler Belediye Başkanı Tevfik Gökso, eski Metris Kışlası arazisinin 330 ha'lık kısmının park, 160 ha'lık kısmının ise konut olarak düzenleneceğini açıkladı (Akşam).

Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki, kentsel dönüşüm uygulamalarında devlet tarafından teşvik verilmesini öngören yasanın KHK ile çıkarılması için çalışmaların başlatıldığını açıkladı (Akşam).

Özelleştirme İdaresi Başkanı Ahmet Aksu, büyükşehirlerde bulunan hazine arazilerinin imarlı hale getirilerek özelleştirilmesi üzerinde çalışıldığını ve şu an arazi tespiti aşamasında olduğunu açıkladı (yapi.com.tr).

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Ahmet Arslan, Kanal İstanbul Projesi'nin müteahhitlik sektörü için pik noktası olacağını açıkladı (yapi.com.tr).

Kozyatağı'nda bulunan İSKİ'ye ait arazide cami yapılmasına ilişkin imar planı değişikliği İSKİ'nin 2 kez verdiği olumsuz görüş rağmen İBB tarafından onaylanarak askıya çıkarıldı (Tünaydın).

Zeytinburnu Belediye Başkanı Murat Aydın, Katabaş – Bağcılar Tramvay Hattı'nın yer altına alınması ile ilgili çalışmaların başlatıldığını açıkladı (yapi.com.tr).

Ataköy Yat Limanı Projesi'nin ÇŞB tarafından verilen inşaat ruhsatı İstanbul 4. İdare Mahkemesi tarafından iptal edildi (yapi.com.tr).

TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu tarafından hazırlanan "İstanbul Depreme Hazır mı?" raporunda İstanbul'daki 470 afet sonrası toplanma alanının 77'ye düşürüldüğü açıklandı (Bizim Gazete).

Kartal, Soğanlık'ta bulunan Şehir Parkı'nı kısmen ticaret ve konut alanı olarak yapılaşmaya açan imar planı değişikliği TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi tarafından yargıya taşındı (spoist.org).

Bayrampaşa eski cezaevi alanını yapılaşmaya açan imar planları 5. kez TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi tarafından yargıya taşındı (spoist.org).

© taca.com.tr

Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş, AKM'nin yeniden ihy edilmesi için hazırlanan mimari projenin son aşamada olduğunu açıkladı (Yeni Şafak).

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

İGA Havalimanı İşletmesi, 3. havalimanı inşaatına malzeme sağlanması gerekçesiyle ışıklı ve Ağaçlı Mahallelerinde kumtaşı ocağı kurulması için ÇŞB'ye başvurdu (yapi.com.tr).

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Ahmet Arslan, 3. havalimanının hizmete girmesiyle birlikte Atatürk Havalimanı'nın fuar alanı olarak hizmet vermesinin planlandığını açıkladı (yapi.com.tr).

Kamu yararına uygun olmadığı gerekçesiyle iptal edildikten sonra yeniden hazırlanarak yürürlüğe konulan Sulukule Avan Projesi'ne ilişkin İstanbul 9. İdare Mahkemesi'nin kamu yararına uygundur kararı Danıştay 14. İdaresi tarafından bozuldu (yapi.com.tr).

Hafriyat kamyonu kazaları ile ilgili Kuzey Ormanları Savunması (KOS) tarafından düzenlenen basın toplantısında, sefer başına ücretlendirme sisteminin yaşanan can kayıplarının temel sebebi olduğu belirtildi (Evrensel).

Adalar Belediye Başkanı Atilla Aytaç, Adalar'da onaylanacak UIP ile birlikte nüfusun 5 katına çıkacağına ilişkin iddialara yanıt olarak, ilçe genelindeki yapılaşma koşullarının bu duruma izin vermediğini, onaylanacak imar planının bu içerikte olmadığını açıkladı (Agos).

© kenticitoplutasima.com.tr

Beşiktaş'ta devam eden metro inşaatı sahasında neolitik döneme ilişkin kalıntılar bulundu (Gazetem İstanbul).

© onedio.com

Küçükçekmece'de bulunan ve Küçükçekmece Belediyesi tarafından şehir parkı olarak düzenleneceği duyurulan Marmara Üniversitesi mülkiyetindeki yaklaşık 150 ha'lık arazinin 100 ha'lık kısmını konut, ticaret, otel vb. fonksiyonlarla yapılaşmaya açan imar planı değişikliği ÇŞB tarafından onaylanarak askıya çıkarıldı (Gazetem İstanbul).

© Google Earth

TMMOB MO Genel Başkanı Eyüp Muhçu Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki'nin deprem ve kentsel dönüşüm konulu açıklamalarına ilişkin, insanların depremde olan duyarlılığı istismar edilerek rant sisteminin hızlandırılmaya çalışıldığını açıkladı (Özgürlükçü Demokrasi).

Florya Polis Okulu arazisinde konut ve AVM yapılmasını öngören plan değişikliği ÇŞB tarafından onaylanarak askıya çıkarıldı (Sözcü).

2014 yılında mahkeme kararıyla iptal edilen riskli alan kararı 2016 yılında yeniden çıkarılan Sarıyer Fatih Sultan Mehmet Mahallesi'ne ilişkin imar planı ÇŞB tarafından onaylanarak askıya çıkarıldı (Sözcü).

AğUSTOS 2017

EYLÜL 2017

İSTANBUL VE BALIK

*Eskiler alıyorum
Alıp yıldız yapıyorum
Musiki ruhun gıdasıdır
Musikiye bayılıyorum*

*Şiir yazıyorum
Şiir yazıp eskiler alıyorum
Eskiler verip Musikiler alıyorum.*

Bir de rakı şişesinde balık olsam

Orhan Veli Kanık

İSTANBUL VE BALIK

Karadeniz ve Marmara Denizi'ni birleştiren coğrafi konumu ve bu konumun getirdiği etkileşimler İstanbul'da balık kültürünün oluşmasına olanak sağlamıştır. Kültürel tarihinde denizin, Boğaziçi'nin, balığın ve balıkçıların görünür olduğu İstanbul'u, av yaşamının kalktığı Eylül ayında, bu bağlamda ele almak isabetli olacaktır.

Marmara ve Karadeniz'in ortasında kalan İstanbul, çeşitli balık türlerine ev sahipliği yapar. İstanbul Boğazı sıcaklığı farklı iki su akıntısının birleştiği nokta olduğu için balık zenginliğinin adreslerinden biridir. İstanbul'un yemek ve gıda kültürünün en önemli parçalarından biri olan balık, uzun yıllar en çok tüketilen ürünlerden biridir. Özellikle 19. yüzyılda balık ve balıkçı-

lar, İstanbul'un akla gelen ilk simgelerindendi. Ancak mekânsal, toplumsal ve ekonomik değişimlerin yaşandığı kentte, balık kültürünün devamlılığının, geçmişte olduğu yeri ve önemiyle sağlandığını söylemek pek mümkün değil. Dolayısıyla İstanbul, balık, deniz ve balıkçılar üzerine düşünmek geçmişten referanslar almayı mecbur kılıyor.

İstanbul'un Balıkları

İstanbul'da yerli ve göçmen balıklar olmak üzere iki ana tür vardır. Göçmen balıklar, her yıl bahar aylarında Karadeniz'e çıkarak burada üredikten sonra, güz aylarında kışı geçirmek üzere Marmara ve Ege'ye döner. Yerli balıklar ise yıl boyunca İstanbul'dadır. Lüfer, palamut, uskumru, kolyoz, tekir,

barbunya, kefal ve istavrit İstanbul balıkçılığının önemli çeşitlerindendir.

Akdeniz, Karadeniz, Marmara, Hint Okyanusu ve Atlas Okyanusu'nda sürüler halinde dolaşan lüfer, pullu göçmen bir balıktır. Boğaz'ın en kıymetli aynı zamanda İstanbul'un sembol balığı olarak bilinmektedir. Lüfer balığı büyüklüğüne göre en çok isim alan balıktır. Lüfer, 10 cm'ye kadar "Yaprak", 11-13 cm arası "Çinekop", 14-16 cm arası "Kaba Çinekop", 17-20 cm arası "Sarı Kanat", 21-30 cm arası "Lüfer", 31-35 cm arası "Kaba Lüfer" ve 35 cm'den olanı "Büyük Kofana" ismini alır. Palamut, uskumru, torik ve orkinosu içeren bir familyadandır. Sürüler halinde yaşayan pulsuz siyah etli bir göçmen balıktır. Sırtı çizgili, karnı gümüş rengindedir. Uzunluğu 1 metreye

Yunuslar başta lüfer olmak üzere balık sürülerinin peşinden Boğaz'a girerler. 1577'de İstanbul'a gelen Gerlach, Boğaz'da yunusların 200-300'lük sürüler halinde görüldüğünü belirtir. 1950'lerden itibaren yunusların Karadeniz'de yağları için zıpkınla avlanmaya başlanması ve deniz kirliliği sebebiyle sayıları azaldığından bir zamanlar Adalar'a giden vapur ve teknelerle yarış eden ve İstanbul halkının eğlencelerinden biri olan yunuslara artık Marmara'da ve Boğaz'da pek seyrek rastlanmaktadır.

kadar varır. Bu familyanın çeşitleri bütün denizlerimizde görülmekle birlikte en lezzetli Karadeniz ve Marmara'da avlanılan türleridir. Palamutlar da büyüklüğüne göre isimlendirilir. 1-20 cm'ye kadar "Palamut Vanozu", 20-30 cm arası "Çingene Palamutu", 31-40 cm arası "Palamut", 40-50 cm arası "Kestane Palamutu", 51-60 cm arası "Torik", 61-65 arası "Sivri", 65-70 cm arası "Altıparmak" ve 70 cm'den büyük olanları "Zindan Delen" olarak adlandırılır. Uskumru ise Kolyoza çok benzeyen ve sürüler halinde dolaşan göçmen bir balıktır. Denizlerimizde 30 cm civarında olan Uskumru, Kuzey Denizi'nde 50 cm'ye kadar büyür. Yaz aylarını Karadeniz'de geçiren Uskumru eylül ve ekim Marmara'ya iner ve kış aylarında geçirip yumurtlar. Mart ile haziran aylarında da Karadeniz'e döner. Uskumru büyüklüğüne göre üç değişik ad alır. En küçüğü "Kalırnarya"dır. 20-25 cm civarında ve yağlı olanları Uskumru, "Dönüş Uskumrusu" ise "Çiroz" olarak adlandırılır. Uskumru'ya çok benzeyen kolyos, uskumru ile beraber sürüler halinde göç eder. Ayrıca Marmara ve Ege Denizi'nde yerli türleri de bulunur. Bütün denizlerimizde bulunmakla beraber daha çok Marmara balığı sayılır. Küçük balıklar, yavruları ve Planktonlarla beslenir. 2 - 3 yaşında olgunlaşan dişileri Temmuz - Ağustos

arası 300-400 yumurtasını denize bırakır. Barbunyaya çok benzeyen ve yakın akrabası olan tekir ise bütün denizlerimizde avlanmasına rağmen, Karadeniz ve Marmara'da avlanılanları 6 ila 10 cm arasındadır. Ege ve Akdeniz'de ise boyları barbunyayı yakalar. Çene altı bıyıklarının uzunluğu, küt kafası ve birinci sırt yüzgecindeki sarı-siyah benekleri ile barbunyadan ayrılır. Kum, çamur ve taşlıklarda yaşayan tekir balığı, bıyıklı olması nedeniyle bu adı almıştır. 3 metreden 100 metre derinliğe kadar yaşamaktadır. Deniz diplerinde yer alan kabuklu canlıları yiyerek hayatta kalır. Barbunya ise sıcak ve ılık denizlerin kıyıya yakın olan kumlu ve çamurlu deniz diplerinde, az olmakla beraber kayalık yerlerde yaşar. Genelde 17 ila 20 cm arasında olup nadiren 40 cm'ye kadar çıkar. "Kaya Barbunyası", "Kum Barbunyası", "Ot Barbunyası" ve "Paşa Barbunyası" diye dört çeşidi vardır. Kefal, vücutları uzamış olup, yandan az basıktır. Ağız terminal olup büyüktür. Dişleri ise ya hiç yoktur ya da çok küçüktür. Bazı türlerde yağlı göz kapağı çok iyi gelişmiştir. Vücut başa kadar uzanan iri, genellikle sikloid pullarla örtülüdür. "Has", "Altınbaş", "Ceran", "Mavraki", "Dudaklı", "Çulara", "Mezopotamya" ve "Rus" olmak üzere sekiz çeşit kefal vardır. İstavrit, ağzı öne uzayabilen,

dişleri ince, gözleri iri, kuyruğu derin çatallı ve vücudu iğ biçiminde olan göçmen bir balıktır. Marmara, Ege ve Karadeniz'de yaşayan yerli türleri de vardır. Marmara'da 15-20 cm, Ege'de 30 cm civarında olurlar. Marmara'da boyu 10 cm'in altında olan küçük istavritlere "Kıraça" denir. Karadeniz'in doğusunda istavritler palamut büyüklüğünde 50 cm olurlar. "Sarı Kuyruk İstavrit" ve "Sarı Kanat İstavrit" olarak adlandırılan çeşidi sularımızda en çok bulunan türdür.

Bu çeşitliliğe rağmen vurgulamak gerekir ki, küresel ısınmaya bağlı olarak deniz suyunun sıcaklığının artması ve dolaylı olarak balıkların göç yollarının ve üreme zamanlarının değişimi ile denizlerdeki kirlilik ve bilinçsiz avlanma balık miktarında düşüşe sebep olmaktadır. Bu düşüşün bir sonucu olarak da balık fiyatları yükselmektedir. Eskiden neredeyse her evin mutfağına giren balık, artık yüksek fiyatları nedeniyle lüks bir besin kaynağı haline gelmiştir.

Geçim Kaynağı Olarak Balıkçılık

Kent kültürünün önemli bir parçası olan balıkçılık, balıkçı ailelerinin önemli bir maddi kaynağı olmasının yanında, balıkları tezgahlarında satan esnaf için de geçim kaynağıdır. İstanbul'da büyük balık teknelerinin yanında bir de küçük tekneler bulunmaktadır. Balık sezonunda sıkça görebileceğimiz bu tekneler Boğaz'ın bir çok noktasında avlanmaktadır. Birçok meslekte olduğu gibi, balıkçıların da bağlı bulunduğu bir kuruluş bulunmaktadır, İstanbul'da balıkçılar Anadolu Kavağı Su Ürünleri Kooperatifi'ne bağlı olarak çalışmaktadır.

Türkiye'de balık çeşitleri her geçen gün azalıyor. İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri ve Balıkçılık Bölümünde yapılan araştırmaya göre Marmara Denizi'nde bundan yaklaşık 40 yıl önce 146 balık türü yaşarken bugün bu sayı 5'e düşmüş durumda. Araştırma Marmara'da uskumru ve kılıç balığı kaybolan türler arasında olduğunu ortaya koyarken ayrıca son yıllarda dil, pisi ve kalkan balığının av miktarlarının ise yok denecek kadar azalmakta olduğunu belirtiyor.

Balıklara üreme ve büyüme dönemlerinde zarar vermemek adına her yıl 15 Nisan tarihinde başlayan av yasağı 1 Eylül tarihi itibarıyla sona erer ve avlanma sezonu başlamaktadır. Balıkçılar bu süreçte teknelerini ve ağılarını onarır, ava hazırlık yapar. Yasağın sona ermesiyle birlikte topluca Boğaz'a açılan balıkçılar, Karadeniz sularında avlanır. Mazot, işçilik gibi giderleri bulunan balıkçıların avlanma sezonunda karşılaştığı temel olumsuzluk ise kötü hava koşullarıdır.

Öte yandan balıkçılığın en büyük sorunlarından biri kaçak avlanmadır. Denetim eksiklikleri nedeniyle önü alınmayan bu sorun balıkların yavruyken avlanmasına ve dolayısıyla bazı balık türlerinin azalma ve ya yok olma tehlikesine yol açmakta. Balık türlerinin

azalmasındaki önemli diğer faktörlerden biri de kirlilik. İstanbul'da bazı balık hallerinde ve semt pazarlarındaki tezgahlarında satılan balıkların bir bölümü bu avlanma türü ile elde edildiğinde kentliler bu duruma bir tepki olarak balık satın almamayı tercih etmektedir.

Hobi Olarak Balıkçılık

Galata Köprüsü, Sarıyer ve Üsküdar gibi kentin önemli noktalarında hobi balıkçılığı uzun zamandır bir yaşam biçimi olarak varlığını sürdürmekte. Sabahın erken saatlerinden akşam saatlerine kadar devam eden bu keyifli mesaiye bazen müzikler bazen de yandaki bir başka balık tutkunuyla sohbetler eşlik eder. Profesyonel olarak yapılmasa da, balık tutmak isteyenlerin

suyun akıntısı ve tutmak istedikleri balığın büyüklüğüne göre değişen olta seçeneklerine dikkat eder. İşin ustaları ise, tercihleri hangi balık ne olursa olsun kurşun oltanın kullanılması gerektiğini söyler.

İstanbul'un kıyılarında bu tür balıkçılığın en meşhur olduğu yerler arasında Galata Köprüsü gelir. Eminönü'nden Karaköy'e geçerken, yan yana dizilmiş insanlar ve oltalarının oluşturduğu bu görüntü kentin simgelerinden biridir. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte sayısız balık tutkunu Galata Köprüsü'ne akın eder. Köprü bu nedenle meraklı turistlerin de uğrak noktalarından biri haline gelmiştir. Sabahtan akşama kadar balık avlayanların yanında onlara sandviç ve çay satan küçük esnaf da oluşmuştur. Galata Köprüsü'nün yanı sıra Sarıyer Bebek Akıntıburnu, Büyükçekmece Gölü, Kabataş, Üsküdar, Kadıköy ve Tuzla yine hobi balıkçılığının en fazla görüldüğü kent noktalarıdır.

Balık Tezgahları

Balıkçıların avladığı balıklar Eminönü, Karaköy, Beşiktaş, Taksim, Üsküdar, Kartal ve Kadıköy gibi noktalarda esnaf tezgahından tüketicisine ulaşır. Balığın en tazesinin bulunduğu bu tezgahlar önemli bir satış noktası olarak işlev görmektedir. Balık meraklılarının ve evine balık götürmek isteyenlerin uğrak yeri olan bu çarşılar İstanbul'un görülmeye değer noktalarından biridir.

Taksim'de Asmalımescit, Kadıköy'de Tarihi Çarşı, Eminönü'nde Balıkçılar Çarşısı bu yerler arasında sayılabilir. Son yıllarda gerek kent meydanlarında

gerekse kıyılarında yapılan düzenlemeler nedeniyle bazı balıkçı halleri yıkılmıştır. Bunların arasında Karaköy'de ve Üsküdar çarşısında bulunan balık halleri bulunuyor. Üsküdar'da kentsel dönüşüm ve meydan düzenlemesi adı altında yıkılan dükkanlar nedeniyle balıkçı hali başka bir yere taşınmak zorunda kaldı. Karaköy'de sahil düzenlemesi de en çok balıkçı dükkanlarını vurmuş, yıllardır Karaköy sahilinde bulunan balıkçı tezgahları, bu yaşanan dönüşüm nedeniyle yıkılmıştır. Karaköy'de seyyar olarak balık satan balıkçı tezgahlarıyla, Beyoğlu Belediyesi'ne bağlı zabıta arasında zaman zaman gerilim çıksa da buralar hala uğrak noktalarındadır.

Tezgahların yanında İstanbul'un en eski semtlerinden biri olan Eminönü, kıyıya demirleyen balıkçı teknelerinde pişirilen balıkların ekmek arasında satıldığı yerlerdir. Haftaici ve haftasonu kalabalığının hiç azalmadığı Eminönü meydanındaki bu teknelerin önünde ekmek arası balık yemek için bekleyen insanların oluşturduğu kuyrukları sürekli görmek mümkün. Balıkçı teknelerinin kıyıda oluşturduğu bu kalabalık çoğu zaman sahilde geçişi zorlaştırmakta; ekmek arası balığını ve içeceğini alanların yedikten sonra kıyıda ve denizde yarattığı kirlilik ise ciddi bir sorun haline gelmekte, burada oluşan tablo tarihi mekanda görüntü kirliliğinin bir nedeni olmakta. Ancak bu durumun denetlenmiyor olmaması da dikkat çekici.

Karaköy ise Galata Köprüsü'nün altına dizilmiş balık restoranlarının yanında kıyıda bulunan balık lokantalarıyla özellikle turistlerin akın ettiği yerler

arasında. İstanbul'da Karaköy gibi, Kadıköy, Üsküdar, Sarıyer, Beşiktaş gibi semtler de Türkiye'nin en iyi balık restoranlarına ev sahipliği yapar.

Balıkçı Köyleri

İstanbul balıkları kadar köşede kalmış saklı cennet bahçesi olan balıkçı köyleriyle de ünlü. Doğa harikası yeşillikleri ve maviliğin bulunduğu bu köyler, gezi için ideal yer. Avrupa Yakası'nda, Sarıyer'den Rumeli Feneri-Kilyos yönünde devam edildiğinde altı kilometre sonra karşınıza çıkan Garipçe Köyü, bu yerler arasında en çok tercih edilenlerden biriyken, yapımı biten 3. Köprü nedeniyle bugün zor zamanlar yaşamakta. Tarihinin Cenevizlilere kadar uzandığı bilinen ve halen nüfusu kalabalık olan köyde balıkçı restoranları en fazla rastlanan mekanlar arasındadır. En eski balıkçı restoranın 1941 yılında kurulduğu Rumeli Kavağı yine İstanbul'un önemli balıkçı köylerinden biri. Bu köy aynı zamanda midyenin ana vatanı sayılmaktadır. Tarihi dokusuyla nedeniyle araç girişinin yasak olduğu köyde Bizans İmparatorluğu zamanından kalan çınar ağacı bulunmaktadır.

Anadolu Yakası'nda ise balık restoranlarının yanı sıra turistik dükkanlarıyla Anadolu Kavağı oldukça hareketli bir köydür. Yine Anadolu yakasında bulunan Kartal da, Osmanlı döneminden Cumhuriyetin kuruluş yıllarına kadar bir balıkçı kasabası idi. İstanbul'un bir anlamda banliyösü olarak nitelendirilebilecek Kartal, D100'ün yapımı ve sayınınin mekansal değişiminin etkisiyle bu özelliklerinden uzaklaştı.

İstanbul sadece bu balık türlerine değil aynı zamanda yunus ve fok gibi iki deniz memelisine de ev sahipliği yapıyordu. Çoğunlukla gösteriler için kullanılan fok 1970'lerden itibaren artan çevre kirliliği ve yavruladıkları kumsalların yerleşim birimlerine dönüşmesi sebebiyle İstanbul'da yok oldu.

Balık ve balıkçılık, İstanbul kültürünün önemli ve ayrılmaz bir parçası. Marmara'nın ve Karadeniz'in birleştiği noktada yer alan İstanbul Boğazı deyim yerindeyse balık zengindir. Göçmen balıkların geçiş noktası olan Boğaz, son yıllarda aşırı ve kaçak avlanma nedeniyle bu zenginliğini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya. Öte yandan kirlilik ve küresel ısınma ciddiyle yaklaşılması gereken sorunlar olarak karşımızda. bunu sağlamadaki rolümüzün farkında olmak ve bu bilinci yaygınlaştırmak zorundayız. Bu bağlamda İstanbullular olarak, kentin önemli geçim ve besin kaynağı olan balığı ve kültür ve yaşam biçimi olan balıkçılığı korumak ve sürdürmek her birimize sorumluluk yüklemektedir ○

BASINDA İSTANBUL VE BALIK

Boğaz'da 30 balık türü yok olmak üzere

denizhaber.com, 09.02.2015

İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Saadet Karakulak, Marmara'da balık stoklarının alarm verdiğini belirtirken, "İstanbul Boğazı gırgır balıkçılığına kapatılmalı" uyarısında da bulundu.

Marmara Denizi'ndeki 30'a yakın balık türü, kaçak avcılık, yönetim boşluğu, denetimsizlik ve kirlilik gibi etkenler nedeniyle ya yok olma tehlikesiyle karşı karşıya ya da yok olmuş durumda. Büyük gırgır teknelerinin, balıkların henüz üreme aşamasında göç yolu olarak kullandığı İstanbul Boğazı'nda ağlarını atmaları balık nesillerine zarar veriyor. Türkiye'deki balıkçılar, gelişmiş ülkelerde uygulanan "Kota Sistemi" ve "Bölgesel Balıkçılık" sistemlerinin hiçbirini kabul etmiyor(...)

'2000'de balıkçılık çöktü'

Türkiye'de balıkçılığın 1980'li yıllardan sonra hükümetlerin desteğiyle artış gösterdiğini, 90'lı yıllardan sonra balık stoklarının azalmaya başladığını belirten Karakulak, 2000 yılında

balık avcılığının çöktüğünü hatırlattı. Karakulak, Türkiye'de balıkçılık sektöründe bir başıboşluk bulunduğunu dile getirirken, "Denizlerimizdeki balık stokumuzla ilgili hiçbir veri yok. Balıkçıların av güçlerini, avladığı balık çeşitlerini ve miktarlarını doğru tespit edemiyoruz. Bu bilgiler elimizde olmadığı için balıkçılığı da yönetemiyoruz. 'Hangi balık türünden, ne kadar avlanılabilir? Kaç balıkçı teknesinin çalışması lazım?' bilemiyoruz. Avlanma zamanları, av araçları, balık türleri ve boylarıyla ilgili getirilen yasaklar denetimsizlik nedeniyle yetersiz kalıyor" dedi.

'Balık çıkış noktaları kontrol edilmeli'

İllegal avcılığın çok fazla yapıldığını belirten Karakulak, "Trol avcılığı, Marmara Denizi'nde 1970'te yasaklanmış. Ancak trol teknelerinin sayısı her geçen gün artıyor. AB uyum yasaları çerçevesinde her balıkçının bakanlığın oluşturduğu sisteme girerek avladığı balıkları kaydetmesi gerekiyordu. Şu an balıkçı istediği yerden balığını çıkarıyor ve o bölgelerde denetleyen kontrol eden hiç kimse yok. Bu yüzden av miktarları da doğru olarak belirlenemiyor" dedi.

'Cihazlar kapalı tutuluyor'

Karakulak, yurtdışı uygulamalara bakıldığında balıkçı teknelerinin, elektronik izleme sistemleri sayesinde Sahil Güvenlik merkezlerinden takip edilip, yasak bölgeye girmesi halinde teknenin yanına bile gitmeden ağır cezai yaptırımlar uygulandığını söyledi. Türkiye'deki teknelerde de bu cihazların var olduğunu belirten Karakulak, "Ancak balıkçıların büyük bir bölümü bu cihazları kapalı tuttuğu için Sahil Güvenlik, balıkçıları denizde yakalamaya çalışıyor. Bu da denetimi zorlaştırıyor" diye konuştu.

'Balık nerede balıkçılar orada'

Karakulak, "Balık nerede balıkçılar orada. Herkes kota ölçüsünde avlasa, fiyatlar çok fazla düşmeyecek ve kaynak korunmuş olacak" dedi. Marmara Denizi'nin endüstriyel balıkçılık için çok önemli bir alan olduğunu belirten Ka-

rakulak, "Palamut, lüfer, hamsi, istavrit gibi türler balıkçılığımız için önemli türler. Bu türler ilkbaharda üremek için Ege'den, Marmara'yı kullanarak Karadeniz'e göç eder. Yazın üremesini gerçekleştirdikten sonra eylül itibarıyla Boğazları kullanarak geri dönerler. Bu balıkların bir bölümü Marmara Denizi'nde kalır ve yatak yapardı. Hamsiyi, lüferi, orkinosu, kılıç balığını kış aylarında da Marmara'da bulabilirdik. Sadece illegal avcılık değil, kirliliğin de etkisiyle Marmara'da bazı türlerimiz azalmaya başladı, bazı türlerimiz kayboldu. Şu an Marmara Denizi'ne orkinos yok denecek kadar az, uskumru kayboldu" diye konuştu.

'Balığın geçiş noktasında avlanılmaz'

Marmara Denizi'ndeki balık popülasyonu için Boğazlar'ın çok önemli olduğunu vurgulayan Prof. Dr. Saadet Karakulak, "40-50 metrelik tekneler Boğaz'da kümelenmiş yoğun bir avcılık yapıyor. Balık sürüleri üremelerini sürdürebilmek için

oradan geçiş yapmak zorunda. Balığın tam geçiş noktasında avlanmak doğru değil. Üniversiteler olarak 2000 yılından beri İstanbul Boğazı endüstriyel balıkçılığa kapatılmalı diyoruz. Tekneler kıyı ötesine açılabilirler. Ancak Boğaz’da avlanmak çok kolay. Av verimi çok fazla. Balıkçı fazla mazot tüketmeden, balığı aramaya zahmet etmeden avlanmış oluyor” dedi. Gırgır tekneleri, İstanbul Boğazı’nda 24 metreden sığ alanda olmamak kaydıyla yasal olarak ağ atabiliyor. AB ülkelerinde ise balıkçılar, 50 metreden sığ alanlarda avlanamıyor.

Karaköy’deki balık pazarı yıkıldı

KOTSIFIR, 22.06.2015

Perşembe Pazarı bölgesinde yer alan Balık Pazarı, Avrupa yakasındaki sahil şeridinde kullanıma açık sayılı alanlardan bir tanesiydi. Alana girişteki balıkçı tezgahları, balık ekmek satıcılarının arabaları, çay bahçeleri ve restoranlar ruhsatsız olduğu gerekçesiyle sabah saatlerinde yıkıldı.

Özellikle Avrupa Yakası’nda çok az erişebildiğimiz sahil şeridi, bu alanın da yıkılmasıyla yok denecek kadar az bir bölgede sıkıştı. Kentlilerin gelir düzeyleri ne olursa olsun gidip oturabileceği son mekan da böylece tahrip edilmiş ve kentlinin elinden alınmış oldu.

Bu yıkımlar sadece kullanıcılar için değil oradaki esnaf için de çok büyük bir kayıp. Küçük esnafın var olmasına hiçbir koşulda izin vermeyen yeni düzenlemeler alan girişinde yeri olan balıkçılardan, bu bölgede satış yapan balık ekmekçilere ve restoran çalışanlarına kadar birçok insanı da mağdur etti.

İstanbul’da yaşayan yurttaşlar ve kentliler olarak her yeni günde denizle bağımızın biraz daha kopartılmasına, vapurların bile hava almaz kutulara dönmesine maruz kalıyoruz. Her gün kendimizi ifade edecek yeni bir söylem düşünmek zorunda kalıyoruz. Dün #vapurmugeriver olan bu söyleme önümüzdeki günlerde #sahilimigeriver eklenecek gibi duruyor.

Henüz Balık Pazarı’nın yıkımıyla ilgili kesin bir açıklama yapılmamış olsa da, tecrübeyle sabit ki bu ülkede yıkılan şeyin yerine daha iyi ve katılımcı bir önerinin geldiğini pek az görüyoruz...

Balığın azalması, fiyat artışlarına sebep oldu

Al Jazeera, 09.02.2016

Marmara ve Ege Denizi’nin kuzeyinden son günlerde çıkarılan balık miktarının azalması, fiyatların yükselmesine yol açtı. Balıkçılar, bu durumu havaların aniden soğumasına, deniz kirliliğine ve bilinçsiz avlanmaya bağlıyor.

Yalova Balık Hali’nde hamsinin kilosu 10, istavritin 13, mezgitin 10, levreğin 22, kefalın ise 15 liradan satılıyor. Bunlar hal fiyatları, tezgahta fiyatlar daha da artıyor. Bu fiyatlar, balıkçıların tahmininden fazla. Tabii tüketicinin de...

Bu sonucu ortaya çıkaran etkenler ise birden fazla: Havalanın soğuması, denizlerdeki kirlilik ve bilinçsiz avlanma... Tüm bunlar bir araya gelince denizlerde balık azaldı. Bu durum balıkçıya daha az satış, tüketiciye de fiyat artışı şeklinde yansıdı.

Balık miktarındaki azalıştan en çok Marmara Denizi ve Ege Denizi’nin kuzeyindeki balıkçılar etkilendi.

Çanakkale Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifi Birliği Başkanı Hasan Uysal, Marmara ve Ege bölgelerinde iki haftadır aralıklarla etkili olan lodos ve poyraz fırtınası yüzünden balıkçıların denize açılmadığını ve balık fiyatlarının arttığını söylüyor ve ekliyor: “Aniden soğuyan ve karşılıklı esen rüzgarlı havalar, balıkçılığı olumsuz etkiledi. Havalanın soğumasıyla balık daha derine indi.” Bununla birlikte Uysal umutlu, “Fiyatların kısa sürede normale dönmesini bekliyoruz” diyor.

“Tavuk yemi yapmak için hamsi aşığı avlanıyor”

Erdek Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı Ali Demiray ise işim başka bir boyutuna dikkat çekiyor. Erdekli balıkçıların verimsiz bir sezon geçirdiğini belirten Demiray, bu durumu başta deniz kirliliği olmak üzere aşırı ve yasak avlanmaya bağlıyor. Demiray, “Tavuk yemi yapmak için mevsiminde hamsinin aşırı avlanması da cabası. Bandırma Balık Hali’ne getirilen

balık kasalarında bazı çeşitlerde 2015 yılına göre belirgin bir azalma var” diyor.

Yunanistan tarafında bolluk var

Ayvalık Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı İsmail Güran ise Türk kara sularında avlanan balık miktarının azaldığını, Yunanistan’ın Midilli Adası’nda ise bu konuda tam bir bolluk yaşandığını aktarıyor.

Türk balıkçıların avladığı balık miktarının azalmasının bilinçsiz avlanmadan kaynaklandığını belirten Güran, Ege Denizi’nde son dönemde büyük oranda artan göçmen kaçakçılığı yüzünden güvenlik güçlerinin devletin belirlediğinin çok fazla üzerinde ışık voltajıyla avlanan büyük balıkçı gırgırlarının denetlemekte zorlandığını savundu.

Sardalya avı için kota uygulaması istediklerini anlatan Güran, “Örneğin bir balıkçı gırgırının denize açıldığında yasal olarak avlanma oranı 400 kasa ile sınırlıdır ama ülkemizdeki gırgırlar bu 400 kasayı katbekat aşıyor” diye konuştu.

“Umdüğümüzü bulamadık”

Yalova Merkez Balıkçılar Kooperatifi Başkanı Erdal Tokalak da iklim koşullarının değişken olması, özellikle rüzgar ve akıntıların balık tezgahlarındaki ürünlerin fiyatlarında dalgalanmaya yol açtığını dile getiriyor.

Yalova balık hali esnafından Yaşar Bilim ise geçen seneye göre verimsiz bir dönem geçirdiklerini belirtiyor.

Bilim, balıkçılara para getiren balık türlerinin az çıkmasından olumsuz etkilediğini ifade ederek, “Balıkçının satıp da güzel paralar aldığı çinekop ve palamut olmadı. Bu yüzden de umduğumuz bulamadık. Karadeniz’de hamsi erken Gürcistan tarafına gitti. Oradan Türkiye’ye girdiği zaman ucuza satamıyoruz” diye konuşuyor.

Balıklar çok fazla plastik yiyor

Dünya Gazetesi, 08.09.2017

Geçtiğimiz günlerde The Washington Post ilginç olduğu kadar, korkutucu bir habere yer verdi. Haber şöyleydi: Balıklar, denizlerdeki plastik atıklarını yemeye başladılar. Daha

da kötüsü, plastik yemekten çok memnun görünüyorlar. Yapılan araştırmalara göre, 50'nin üzerinde balık türü plastik tüketiyor. Bu durum sadece balıklar için değil, beslenme zincirinde balığın önemli bir yere sahip olduğu insanlar için de son derece kötü bir haber.

Okyanuslara her yıl 8 milyon ton plastik atılıyor

Her sene en az 8 milyon ton plastik okyanuslara karışıyor. Önümüzdeki 20 sene içinde plastik üretiminin iki katına çıkması tahmin ediliyor. Tüm bunlara rağmen okyanuslar konusunda yeterince çalışma yapılmıyor.

Şu an okyanuslarda 150 milyon ton plastik olduğu düşünülüyor. Bu büyüme kontrol altına alınmazsa 2025 yılına kadar okyanuslarda her 3 ton balığa karşılık 1 ton plastik atık olacağı tahmin ediliyor. 2050 yılına geldiğimizde ise toplam ağırlık göz önüne alındığında okyanuslarda balıklardan daha fazla plastik olacak.

Balıklar neden plastik tüketiyor?

Balıklar plastik tükettiklerinde genellikle ölmüyorlar, ama tabii ki ölmemeleri plastiğin onlar için zararlı olmadığı anlamına gelmiyor.

Şu sıralar biliminsanlarının en fazla odaklandığı konu ise, balıkların neden plastik tükettikleri. Henüz bu soruya net bir cevap bulunamamış olsa da, araştırmaların ortaya çıkardığı sonuç, balıkların plastiği besin zannediyor olmaları.

University of California tarafından yapılan bir araştırma, plastik atıkların su canlıları için çekici bir kokusu olduğunu ortaya koyuyor.

Koku alma, deniz canlıları için çok güçlü bir duyu. Nitekim köpek balıklarının çok uzak mesafeden kan kokusunu aldıklarını ve bu koku sayesinde kurbanlarını bulduklarını hepimiz biliriz. Bilim insanları, balıkların koku alma duyuları sayesinde çiftleşmekten, evlerini bulmaya kadar çok sayıda işlevi gerçekleştirdiklerini ifade ediyorlar.

Besinlerini koku ile buluyorlar

Koku odaklı araştırmada, öncelikli olarak Kuzey Amerika'nın batı sahillerinde rastlanan bir balık türü olan *Engraulis mor-*

dax izlenmiş. Bu, daha çok yem olarak kullanılan bir tür hamsi balığı, ve hem ekolojik hem de ekonomik anlamda önemli bir balık. Ne yazık ki, bu balıkların da plastik tükettiği ortaya çıkartılmış.

Araştırmanın ortaya koyduğu çok sayıda sonuç var. Bunlardan birincisi, balıkların besinlerinin yerini belirlemek için koku duyusunu kullanıyor oldukları.

İkincisi, plastik atıkların hem kokuları hem de şekilleri itibarıyla, deniz canlıları tarafından besin olarak algılandığı. Bu gerçekten önemli bir sorun, çünkü eğer plastik atıklar, deniz

canlıları tarafından şekil ve koku olarak besin olarak algılanıyorsa, bu algıyı değiştirmek imkansız. Ve balıklar plastik yemeye devam edecekler.

Plastik yiyen balık-balık yiyen insan

Üçüncü önemli sonuç ise, besin zincirimizde önemli bir konuma sahip olan balıkların, hala sağlıklı bir gıda kaynağı olup olmadığı. Plastik yiyen balıklar, balık yiyen insanlar için ne gibi zararlara yol açacak? Bu soruya ciddi bir cevap bulmak gerekiyor. Bu noktada en büyük görev biz insanlara düşüyor. Çözüm, okyanuslarda hızla artan plastik atıkları ortadan kaldırmak, plastiğin geri dönüşümünü sağlamak.

PAGEV: Atıkların geri dönüşümü için çalışıyoruz

Türk Plastik Sanayicileri Araştırma Geliştirme ve Eğitim Vakfı (PAGEV) Yönetim Kurulu Başkanı Yavuz Eroğlu bundan bir süre önce yaptığı açıklamada, "Türk plastik sektörü olarak bugün Avrupa'nın ikinci, dünyanın ise altıncı büyük üreticisiyiz. Ekonomiye sağladığımız katkının yanı sıra sektör olarak sorumluluklarımızın da bilincindeyiz" demiş ve şu bilgileri vermişti: "Gerek Türkiye genelinde gerekse PAGEV Geri Dönüşüm İktisadi İşletmesi PAGÇEV özelinde, ambalaj atıklarının belgelendirilmesi, geri dönüşümü için çalışıyoruz. Sürdürülebilir bir çevre ve kaynakların kontrollü kullanılmasından yanayız.

Marmara'da ölü balıklar

Milliyet, 25.12.2017

Marmara'da dün kalkan, vatoz ve ahtapotun da aralarında bulunduğu, farklı türlerden birçok deniz canlısının kıyıya vurması endişe yarattı.

Bostancı'dan Kartal'a kadar olan 16 kilometrelik sahil şeridinde dün kıyıya vurmuş cansız balıklarla karşılaşıldı. Balıkların gece yarısından itibaren kıyıya vurmaya başladıkları öğrenilirken, ölen deniz canlılarının çoğunun vatoz, kalkan, sübye, ahtapot ve mezgit gibi türlerden oluşması dikkat çekti. Beş farklı türün aynı anda karaya vurması endişeye neden olurken, balıkların bazılarının soluk almak için yüze doğru gelip tekrar dibe çökmesi can çektiği izlenimini verdi. Çok sayıda balığı hareketsiz görünce şaşırان balıkçı-

lardan Muharrem Berber, "Hava gece aniden çok soğudu. Saat 03.00 sıralarında balıkların kıyıya geldiğini fark ettim. Hareketsiz yatan balıkları hayata döndürmek için çaba sarf ettik. Bazı arkadaşlarımız kalkan balıklarını satmak için topladı" dedi.

Kıyıya gelerek inceleme yapan belgesel yapımcısı ve dalgıç Savaş Karakaş, kıyıya vuran kalkanın toplanarak satılmasının halk sağlığını tehdit edebileceğini söyledi. Balıkların ölüm nedeninin belirlenmeden tezgahlara konulmasının sakıncalı olacağını söyleyen Karakaş, "Kıyıya vuranların daha çok dip balıkları olması büyük soru işareti. Umarım doğal nedenlerle yaşanmıştır, çünkü Marmara artık insansal atıklarla deniz olma özelliğini yitiriyor" değerlendirmesini yaptı ○

Görseller

s. 154: Alp Eren

s. 158: Ara Güler

s. 160: neyerenegokte.com

s. 161: twitter.com/@hayallem

s. 162: wikimedia.org

s. 164: twitter.com/@istanbuldabalik

EYLÜL 2017

EYLÜL 2017

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Ahmet Arslan, Kanal İstanbul Projesi'nin kesin güzergâhının kesinleştirilmesi ve kesitlerinin hazırlanması için gerekli etüt proje sözleşmesinin imzalandığını açıkladı (yapi.com.tr).

Balık avı sezonu açıldı.

Deniz Temiz Derneği, 2015-2017 Mayıs ayları arasında İstanbul Boğazı'ndan yaklaşık 142 ton çöp topladıklarını açıkladı (Gazete Harbi).

TOKİ ile YTÜ arasında imzalanan protokolle TOKİ'ye devredilen Şişli'deki eski üniversite alanının rezidansla dönüştürülmesine ilişkin imar planlarının İstanbul 7. İdare Mahkemesi tarafından iptal edilmesi üzerine inşaatı gerçekleştiren şirket yapıdaki konutların yarısının üçüncü şahıslara satıldığını ve planın iptali durumundan telafisi güç durumların ortaya çıkacağı gerekçesiyle kararı temyiz etti (Cumhuriyet).

Kadir Topbaş, 13 yıldır sürdürdüğü İBB Başkanlığı görevinden istifa etti (arkitera.com).

Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhasseki KHK ile yeni depreme hazırlık yasaının acilen çıkarılacağını ilan etti (yapi.com.tr).

Silivri ve Çerkezköy'de yapılması planlanan termik santral alanında BKK ile verilen acele kamulaştırma kararı Danıştay 6. Dairesi tarafından iptal edildi (yapi.com.tr).

Mevlüt Uysal, İBB Meclisince yeni İBB Başkanı olarak seçildi (arkitera.com).

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

Emek Bizim İstanbul Bizim İnisiyatifi, Grand Pera AVM'yi anlatan kısa bir belgesel yayımladı (bianet.org).

© okudugumkitaplar.blogspot.com.tr

Beykoz'da II. ve III. derece doğal sit niteliğinde olan arazinin özel eğitim tesisi olarak düzenlenmesini öngören imar planı değişikliği TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi tarafından yargıya taşındı (spoist.org).

Restorasyon çalışmaları sonrasında içerisinde ticaret fonksiyonlarının da yer almasına izin verilen Narmanlı Han'ın mimarı Sinan Genim, yapılan çalışmaların aslına uygun olmadığına dair eleştirilere yanıt olarak, eleştiri yapan kesimin bugüne kadar hiçbir eser ortaya koymadıklarını belirtti (yapi.com.tr).

İstanbul'da bugüne kadar yapılan dolgu inşaatlarının 2,55 km²'ye ulaştı (Hürriyet).

Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhasseki kentsel dönüşüm çalışmalarıyla İstanbul'da 200 bin bağımsız birimin dönüştürülmesinin hedeflendiğini açıkladı (yapi.com.tr).

Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş, AKM'nin 2019'da açılacağını ilan etti (Habertürk).

İBB Başkanlığından istifa eden Kadir Topbaş hakkında yapılan yolsuzluk iddialarına yönelik, yolsuzluklara prim vermediğini ve İstanbul'daki müteahhitlerin çoğunu tanımadığını belirtti (Gazete Harbi).

EKİM 2017

TARLABAŞI

“Yıkma kolaydır ama yapmak zordur. Ama bizim onları harap hallerine bırakmak gibi bir niyetimiz yok. Asla yorulmayacağız. Medeniyet tasavvuru ile hareket edeceğiz. Şehirlerimizi yeniden inşa edeceğiz. İnsan şehri şekillendirmez, tam tersine şehir insanı şekillendirir.”

(Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan’ın Yaşayan Estetik Şehirler Yarışması sırasında kentsel dönüşüm kategorisi ödül töreni sonrasında yaptığı konuşmadan, 31 Mart 2013)

TARİHLERLE TARLABAŞI

Adını **16. yy**’a kadar tarlalarla kaplı olmasından aldığı rivayet edilen Tarlabası semtinin ve bu semtte yaşanan kentsel gelişmeler ve direnişin İstanbul Kent Almanagi’nda ay konusu olarak yer almasının daha iyi kavranabilmesi adına, Tarlabası’nın parçası olduğu Beyoğlu içinde ne anlam ifade ettiğini aktarmak, Tarlabası’nın zaman içerisinde nasıl ve neden değiştiğini aktarabilmek adına elzem. Bu sebeple Tarlabası’nın tarihçesini aktarırken, Beyoğlu ile paralel olarak, parça-bütün ilişkisi içerisinde aktaracağız ancak bu bir Beyoğlu tarihçesi değildir.

5. yy’de Konstantinopolis halkı tarafından karşıdaki incirlik anlamına gelen “Peran en Sykais” olarak anılan ve Galata surları dışında kalan şimdinin

Beyoğlu’su **16. yy**’de mezarlık işlevi görmekteydi. **1560** yılında kolera salgını sonucunda dönemin Padişahı Kanuni Sultan Süleyman tarafından sur içine getirilen defin yasağı, bugünün Siraselviler’inden Harbiye’sine, Dolmabahçe’sinden Kasımpaşa’sına kadar geniş bir alanı, her milletin ayrı bölgelerde olmak kaydıyla, oldukça geniş bir mezarlık haline getirdi. Bu dönemde, Tarlabası’nı da içine alan ve Taksim Meydanı’ndan Kasımpaşa’ya kadar uzanan bölge ise müslüman mezarlığı olarak kullanılmaktaydı. **17.yy ortalarında** haliyle, Evliya Çelebi’nin Seyahatnamesinde yer alan bölge Evliya Çelebi tarafından Sütlüce, Kara Piri Paşa ve Hasköy isimli üç kasaba ile Kasımpaşa, Galata ve Tophane isimli üç şehirden oluşan bir bölge olarak kayıtlara geçmiştir. **1865** yılında gerçek-

leşen kolera salgını sadece halkı değil sarayda da bir çok ölüme neden olmuş ve dönemin padişahı Sultan Abdülaziz artık yerleşim bölgelerini de içeren Taksim ve çevresini içeren bölgede de defin yapılmasını yasaklamıştır.

Salgının son bulmasından kısa bir süre sonra, **5 Haziran 1870** tarihinde çıkan Büyük Beyoğlu Yangını, yerleşimin bugünkü hatlarını kazanmasında bir dönüm noktası olarak sayılmakta. Sabah 6.30 civarında çıktığı bilinen yangın rüzgar etkisi, bakkallarda satılan sulu gazların alev alması, konut ve ticaret yapılarının ahşap olması, tulumba ve tulumbacıların yetersizliği sebebiyle sabah 6.30 civarında başlayarak 13 saat boyunca devam etti. Beyoğlu’nda Yenişehir olarak bilinen yerleşimden çıkarak Valide Çeşmesi, Aşıklar Mey-

danı, Macar ve Sultan Çeşmesi, Kıl Burnu, Tarlabası, Kurdela Mahallesi, Sakızağacı, Kayyoncukluğu, Şerbet-hane ve Ağa Camii'ne doğru 12 kola ayrıldı ve Altıncı Daire-i Belediye kayıtlarına göre 65 sokak ve 3449 bina yandı. Yangının hemen ardından Sultan Abdülaziz'in emriyle, Taksim civarında çadırlar kuruldu, halkın bir kısmı Topçu Kışlası'nda ağırlandı, erzak ve tıbbi yardımlar yapılarak bizzat padişah tarafından hergün takip edildi.

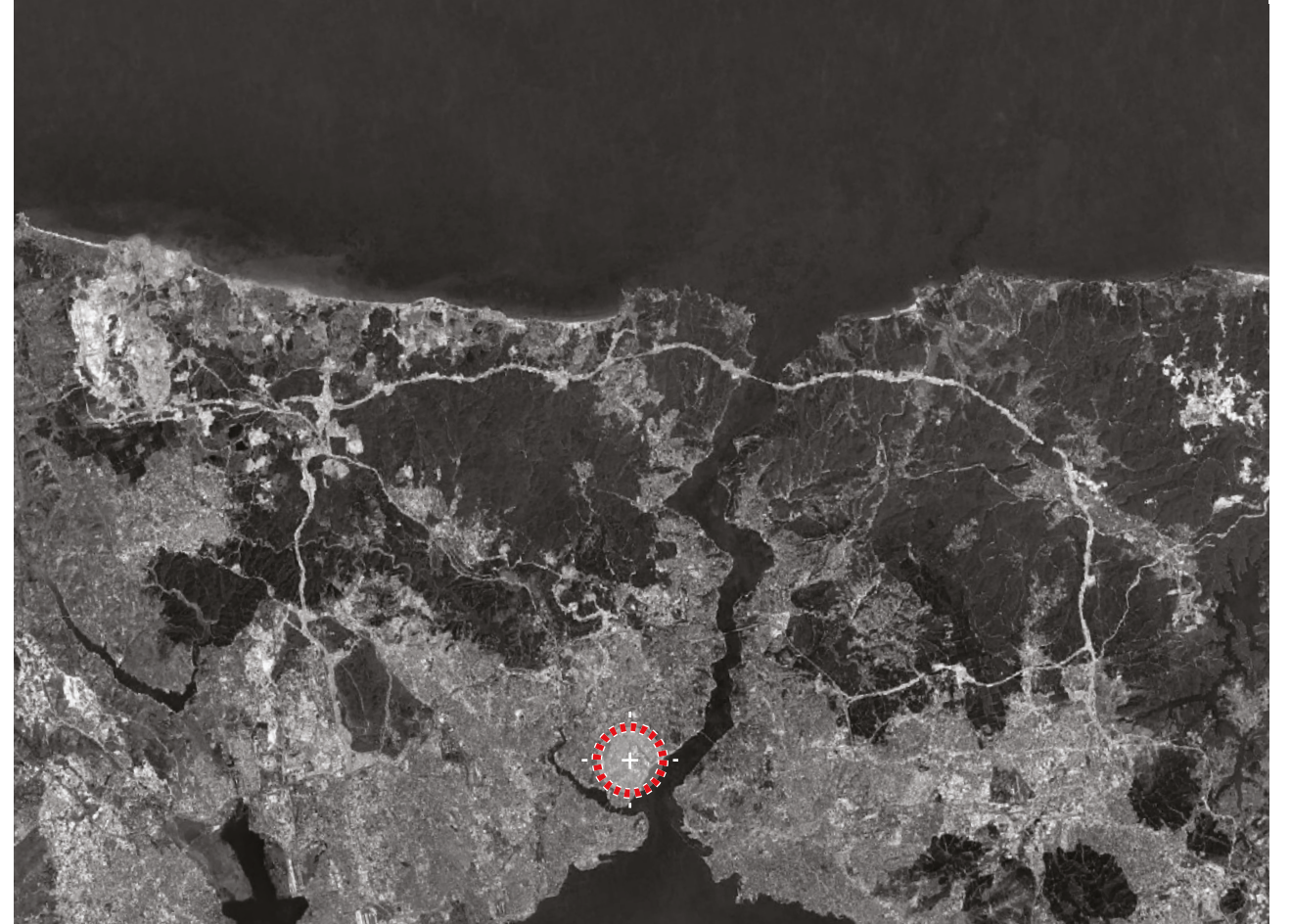
Bu yıkıcı yangın sonrasında, yangından zarar gören alanın haritaları saray mühendisleri tarafından oluşturuldu ve yeni bir plan yapıldı. Bu plana göre bölgenin bugün halen kullanılan aksları oluşturuldu. İstiklal Caddesi (namı diğer Büyük Cadde) yaya kaldırımları dahil olmak üzere 20 metre olarak dü-

zenlendi, birçok çıkmaz sokak kaldırıldı, Kasımpaşa'yı Beyoğlu'na bağlayan yeni bir yol inşa edildi ve bugünün İstiklal Caddesi'nin iki ucunda bulunan mezarlıklar kaldırılarak yeşil alan olarak düzenlendi. Ancak yanan binaların yerine yapılan yeni binalar, maddi olanaksızlıklardan dolayı eski plana göre inşa edildi. O yıllarda Pera Bölgesi'nde üst gelir grubu yaşamayı tercih ederken, Tarlabası'nda ise orta ve alt gelir grubu mensupları yaşamak için yer seçmekteydi ancak bu durum iki bölge arasındaki mimari stil benzerliğini etkilemedi.

17. ve 18. yy'de halen bir banliyö niteliğinde olan Tarlabası'nı da kapsayan Beyoğlu yerleşimi, **19. yy**'ın ikinci yarısında Osmanlı'nın dış ticaret ilişkilerinin artmasıyla birlikte nüfus ve

yapı yoğunluğu bakımından hızlı bir değişim seyri göstermeye başladı. Birçok büyükelçiliğin de yer seçtiği bölge Cumhuriyet'in kurulduğu **1923** tarihi ile Ankara'nın başkent ilan edilmesi ve büyükelçiliklerin Ankara'ya taşınması ile birlikte itibar kaybı yaşamaya başladı.

1942 yılında ise II. Dünya Savaşı devam ederken, "olağanüstü savaş koşullarının yarattığı yüksek karlılığı vergilemek" gerekçesiyle çıkarılan Varlık Vergisi, dönemin başbakanı Şükrü Saraçoğlu tarafından CHP grup toplantısında "Bu kanun aynı zamanda bir devrim kanunudur. Bize ekonomik bağımsızlığımızı kazandıracak bir fırsat karşısındayız. Piyasamıza egemen olan yabancıları böylece ortadan kaldırarak, Türk piyasasını Türklerin eline verece-

Tarlabası Yenileme Alanı'nda yaşayanların % 33.5'i İstanbul, % 18'i Doğu Anadolu, % 32.5'i Güneydoğu Anadolu doğumluydu. İstanbul doğumlularının birçoğu 15 yaş ve altındaki gençlerden oluşuyordu. Bu gençlerin aileleri % 69 oranda, alana 1990 sonrasında zorunlu göçle gelmişti. Tarlabası'nda oturanların % 70'ini alt gelir grubundaki kiracılar oluşturuyordu. Tarlabası Yenileme Alanı ise toplam 9 yapı adasından oluşan 2 ha'lık bir alan ve 210 adeti tescilli olmakla birlikte toplam 278 yapıyı barındırmakta.

ğiz” şeklinde tanıtıldı ve dediği gibi de oldu. Tarlabası’nda da olduğu gibi tüm Beyoğlu çevresinde faaliyet gösteren gayrimüslim tüccarlar, müslümanlara kıyasla çok ağır vergilere tahakkuk edildi. Birçoğu bu vergileri ödeyemediğinden malları haczedildi; bir kısmı ise evlerini terketmek durumunda kaldı. Bu gelişme bölgenin sosyo-ekonomik ve etnik çehresini radikal biçimde etkiledi.

6 Eylül 1955’te Atatürk’ün Selanik’te bulunan evine bombalı saldırı yapıldığı şeklinde doğru olmayan bir haberin basında yer alması üzerinde, 2 gün boyunca bölgede yaşayan ve çalışan Rumlar olmak üzere tüm gayrimüslümlerin evleri ve işyerleri yağmalandı. Binlerce kişinin katıldığı bu linç sonucunda 4 bin 214 ev, bin 4 işyeri, 73 kilise, 1 sinagog, 2 manastır, 26 okul olmak üzere fabrika, otel vb. işletmelerde dahil toplamda 5 bin 317 yapı kullanılmaz hale getirildi. Resmi kayıtlara göre 11 kişinin hayatını kaybettiği olaylar ancak sıkıyönetim ilan edilerek bastırılabilirdi ve olayla ilgisi bulunan binlerce kişi gözaltına alındı. 1991 yılında emekli Tuğgeneral Sabri Yirmibeşoğlu’nun “Özel Harp işiydi ve muhteşem bir örgütlenmeydi” sözleriyle tanımladığı olaylar sonrasında binlerce gayrimüslim ülkeyi terketti ve bölgenin etnik ve sosyo-ekonomik çehresi birkez daha radikal bir kırılmaya uğradı.

1960’lara gelindiğinde, İstanbul’un birçok farklı semtini farklı şekillerde etkileyen kırdan kente göç dalgası Beyoğlu’nda kente gelenlerin neredeyse terkedilmiş ve yakın tarihte aldığı darbeyle köhneleşmiş Tarlabası’nda yer seçmesiyle sonuçlandı. **1984** yılın-

da Bedrettin Dalan’ın İBB başkanı seçilmesiyle birlikte günümüzde Tarlabası Bulvarı olarak bilinen caddenin inşası ve bu inşaat ile birlikte 400’ü tescilli bin 100 binanın yıkımı gündeme geldi. **1986** yılına gelindiğinde, o dönemde dar bir cadde olan Tarlabası Bulvarı aksı 2 yıl süren bir yıkım sonrasında, tüm kentsel muhalefete ve uzman görüşlerine rağmen genişletildi. Bu yıkımın ve yol inşasının gerekçesi olarak yoğunlaşan trafiğe çözüm sunmak olarak gösterilse de inşaatlar sırasında içlerinde I. derece taşınmaz kültür varlığı niteliği de olan toplam 350 bina yıkıldı. Dalan’ın “o bölgeyi de temizledik” söylemleri referans gösterilerek, birçok gayrimüslim konutun yıkılmasının tercih edildiği iddia edilmekte. Bu uygulama sonrasında Beyoğlu’ndan organik olarak da koparılmış olan ve “marjinal” ve “tehlikeli” olarak adlandırılan Tarlabası 2005 yılına, İstanbul Kent Almanagı’na konu olmasına neden olan olayların başlangıcına kadar bu şekilde ulaşmış oldu.

Temmuz 2005’de Türkiye’de düzenlenen 22. Dünya Mimarlık Kongresi’nde Prof. Dr. Alper Ünlü tarafından “Beyoğlu Çöküntü Alanlarının Rehabilitasyonu” Projesi ile, Tarlabası’nın rehabilitasyonunu konu edildi. Bölgeyi “kentin kanayan yarası” ve bir suç bölgesi olarak tanımlayan Ünlü, proje tanıtımı kapsamında yaptığı alan gezisinden, özellikle yabancı katılımcılardan bölgenin özgün ve çeşitlilik içeren dokusunun yapılması planlanan rehabilitasyonla tamamen yok olacağı eleştirisini alarak döndü. **Kasım** ayına gelindiğinde Beyoğlu için geliştirilen her projeyi Paris’in Şanzelize Caddesi’ne

benzetmekten geri durmayan dönemin Beyoğlu Belediye Başkanı Ahmet Misbah Demircan Tarlabası Dönüşüm Projesi'ni duyurdu. Arsa payları küçük olan tarihi binaların dış cephelerinin korunarak "beşli-onlu" gruplar halinde tek yapı şeklinde yeniden yapılmasını öngören projenin gerçekleştirilebilmesi için **20 Şubat 2006**'da bölge BKK ile Yenileme Alanı ilan edildi ve böylece dönüşüm hikayesinin ve direnişinin ilk resmi adımı da atıldı. **Temmuz 2006**'da ise BKK ile alana ilişkin acele kamulaştırma kararı ilan edildi. **Kasım 2006**'da ise alana ilişkin hazır-

lanan avan projeler Beyoğlu Belediye Meclisince onaylandı. **Şubat 2007** tarihinde vatandaşlar tarafından açılan acele kamulaştırma kararına karşı davaya TMMOB MO İstanbul Büyükşehir Şubesi de müdahil oldu. **Nisan** ayına gelindiğinde Beyoğlu Belediyesi ile dönüşüm projesini uygulayacak olan inşaat firması arasında 278 binanın yenilenmesi için sözleşme imzalandı. **30 Kasım 2007**'de İstanbul Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu (YAKTVKBK) alana ilişkin hazırlanan avan projeyi onayladı. **Mart 2008**'e gelindiğinde ise semt

sakinleri tarafından Tarlabası Mülk Sahipleri ve Kiracıları Kalkındırma Sosyal Yardımlaşma Derneği, medyada da yer almaya başlayan dönüşüm haberlerine istinaden kuruldu. **18 Nisan 2008**'de TMMOB MO İstanbul Büyükşehir Şubesi YAKTVKBK'nun onayladığı avan projenin iptali istemiyle dava açtı ve davaya 132 vatandaş müdahil oldu. 520 konut, 209 işyerinin bulunduğu ve toplamda 2560 kişinin yaşadığı alanın kamulaştırılması için **4 Haziran 2009**'da Beyoğlu Belediyesi Meclisince onaylanan karar ile Beyoğlu Belediye Başkanı'na yetki verildi.

TMMOB MO İstanbul Büyükşehir Şubesi'nin açmış olduğu davanın, **Şubat 2010** tarihinde hazırlanan bilirkişi raporunda "yapılan uygulamanın planlama ilke ve tekniklerine uygun olduğu ve yapılan düzenlemede üstün kamu yararı bulunduğu" ifadesine yer verildi. **2010 yılının Nisan ayında** Tarlabası'ndaki mülk sahipleri Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurdu. Bu süreçte birçok ev istimlak talebi ve yıkılma tehlikesi gerekçesiyle boşaltılırken, tahliye davaları devam ederken kiracıların evlerine tebligatlar gönderilmeye başlandı, okuma yazma bilmeyen kiracıların birçoğuna belge imzalatılarak polis baskısına maruz bırakıldı. Tarlabası'nda evlerini terk etmek istemeyen mahalle sakinlerini korkutmak ve sindirmek amaçlı yıkımlara başlandı. **Haziran 2010** tarihinde İstanbul 3. İdare Mahkemesi tarafından TMMOB MO

İstanbul Büyükşehir Şubesi tarafından açılan davanın reddine karar verildi ve aynı dönemde yıkılması planlanan bölgenin etrafı bariyerlerle çevreledi. **26 Ağustos** tarihinde yayımlanan gazetelerde dönemin Beyoğlu Belediye Başkanı Ahmet Misbah Demircan tarafından Tarlabası'nda dönüşümün fiilen başladığını belirttiği haberlere yer verildi.

Yapılan yıkımlar sonucunda **2011** yılında sokaklar boşalmaya evlerinden çıkarılan insanlar başka yerlere göç etmeye başladı. **Aynı yıl** Tarlabası Mülk Sahipleri ve Kiracıları Kalkındırma Sosyal Yardımlaşma Derneği tarafından kamulaştırma kararlarına dava açıldı. **2012** yılına gelindiğinde semt sakinlerinin mülklerini acele kamulaştırma kararı tehdidi nedeniyle değerinin çok altına sattığına dair beyanlar medyada

yer aldı. **Temmuz 2014** tarihinde ise kamulaştırma kararına açılan davada, Danıştay 6. Dairesi tarafından kamu yararı bulunmadığı gerekçesiyle kamulaştırma kararları iptal edildi. **16 Nisan 2015** tarihinde Danıştay 14. Daire, TMMOB MO İstanbul Büyükşehir Şubesi'nin açtığı davanın 2010 yılında verilen ret kararını bozarak dosyayı yeniden mahkemeye gönderdi ve **13 Ekim 2017** tarihinde, 2008 yılından beri devam eden davada İstanbul 3. İdare Mahkemesi Tarlabası Yenileme Alanına ilişkin avan projeleri iptal eden kararını verdi. Yaklaşık 9 yıl süren dava sonucunda; İstanbul'un sosyo-kültürel açıdan ve kent belleği açısından son derece önemli bir alanı daha dönüşüm sürecinde girdi, yıkıldı ve geri dönülemeyecek bir noktada yargı kararı yapılan işlemlerin hukuksuz olduğunu tescil etti O

BASINDA TARLABAŞI

Tarlabası'ndan yıkıma direnen sesler: Teslim olmayacağım

bianet.org, 27.08.2010

Tarlabası'nda yıkım listesine alınan evlerde oturanlar "Kimse-
nin parası yok diye, insanları çaresizlikten evlerini satmaya
zorladılar. Buralar rant kapısı oldu" diyor. Beyoğlu Belediye
Başkanı Demircan'a göre evlerin yüzde 70'i boşalınca, ikna
süreci sona erdi.

Tarlabası sakinlerinden, evi yıkım kararı listesinde bulunan
Bahattin Arğış, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AIHM)
gideceğim. Teslim olmayacağım" dedi.

Tarlabası sakinlerinin anlattıkları, Mimarlar Odası'nın "yıkım-
lar korkutmak için yapılıyor" sözlerini doğrular nitelikte. Ar-
ğış, şöyle devam etti:

"Çalık grubu, tapulu evlerimizi alıp zenginlere peşkeş çe-
kecek. Buranın bütün tarihini yok ediyorlar. Biz de istiyoruz
restore edilsin, buralar daha güzel olsun diye ama bunlar
ortada hiçbir şey bırakmayacak." Arğış, Keresteci Recep
Sokak'ta yıkımına başlanan evin civarında önlem alınmadı-

ğını söyledi; tehlikeye dikkat çekti:

"Askıya alınmadan, iki bina arasındaki binanın yıkılması çok
tehlikeli. Bu binayı da 10 gün önce içeriden yıkmaya başla-
dılar. Burada çocuklar top oynuyor. Binanın etrafı sarılma-
lıydı."

"Mahkemelik olunca evin değerini düşürüyorlar"

Yıkım yapılan evin bitişiğindeki binada oturan Cemal Alpat
da şunları anlattı:

"Annem kalp hastası. Yıkımın tozlarından çok etkilendik, o
daha da etkilendi. Bu evde tam 25 yıldır oturuyorum. Kimse-
nin parası yok diye çaresizlikten evlerini satmaya başladılar.
Buralar rant kapısı oldu."

Evi için yapılan teklifleri reddettiğini söyleyen Alpat, yıkımın
ardından kendi evinin duvarlarında da çatlaklar meydana
geldiğini söyledi.

"Belediyenin mühendisi geldi. 'Bu çatlaklar daha önce ol-
muş' dedi. İki yıl önce 75 bin TL önerdiler. Kabul etmedim.

Mahkemelik olduk. Sonra da 49 bin TL önerdiler. Onu da
kabul etmedim. Etmeyeceğim."

Demircan "İkna için bekledik" diyor

Bugün NTV'deki yayına katılan Beyoğlu Belediye Başkanı
Ahmet Misbah Demircan, bu yıla kadar Tarlabası sakinleri-
ni ikna için çalıştıklarını, binaların yüzde 70'inin boşaldığını,
bundan sonra kamulaştırma sürecine başladıklarını savun-
du.

Belediye ve Çalık'ın Tarlabası projesi

TOKİ Başkanı Erdoğan Bayraktar'ın "terörün, uyuşturu-
cunun, devlete çarpık bakmanın yuvası" dediği Tarlabası,
2005'te çıkarılan yasayla "yenileme alanı" ilan edildi. 16
Mart 2007'de Beyoğlu Belediyesi'nin Tarlabası Rehabilitas-
yon Projenin ihalesini Sabah grubunun da sahibi Çalık Hol-
ding aldı.

Projenin toplamda 1 milyar avro maliyetinin olacağı tahmin
ediliyor. 2,5 hektarlık alanın tümü turizm amaçlı kullanılacak.
Projenin ilk basamağı, 3 bin yapının 295'inin yenilenmesi.
50-100 metrekare arasındaki tarihi evler birleştirilip tek blok
haline getirilecek. Binalar, alışveriş merkezi, konut, otel ola-
rak kullanılacak, yapıların altına otoparklar yapılacak.

Toplamda 28 bina, 7 bin 532 metrekarelik bina alanı koru-
nurken 113 bina, 33 bin 393 metrekarelik bina alanı restore
edilerek güçlendirilecek; 37 bina, 5 bin 396 metrekarelik
bina alanı yıkılarak, "orjinaline uygun" biçimde yeniden inşa
edilecek. Çalık Holding şirketlerinden GAP İnşaat'ın Beyoğ-
lu Belediyesi ile birlikte yürüttüğü Projeyle ilgili açıklama
yapan Çalık Gayrimenkul Genel Müdürü Feyzullah Yetgin,
uzlaşma yapılan evlerin oranını yüzde 75 olarak açıklamıştı.

Tarlabası'na yenileme darbesi | Oktay Ekinci

cumhuriyet.com.tr, 04.04.2013

Sit alanında 'koruma' yerine 'yenileme' kurulunu yetkili kıl-
manın yüz kızartıcı sonucu

"Tarlabası projesinde farklı yükseklikteki binalara kat ilavesi
yapılarak tek bir bina gibi inşa edilmesi, böylece yapıların
eşit yüksekliklere çıkarılarak 'özgün kimlik'lerinin yok edil-
mesi mimarlık dünyasında tepki yarattı." (Ceren Çıplak-
Cumhuriyet 10 Mart 2013)

Gazetemizde "Tarlabası Dümdüz" başlığıyla yer alan bu
habere ilgi duyanlar sordu: "Projeyi koruma kurulu onayla-
madı mı?"

Haklılar; ama "onaylamadı"! Çünkü maalesef, "adına 'ye-
nileme' denilen bir kurul projeyi uygun gördü; asıl koruma
kurulu yasayla devreden çıkarıldı." Nasıl mı?

"Yasal hazırlık"

Haberde görüşlerine başvurulmuş uzman mimarlar, tarihi ya-
pıların "boyları değiştirilerek" restore edilemeyeceğini; bu
yapıların "eski dokuyu farklı yükseklikleriyle yarattıkları için
de" korunması gerekli "kent kimliği"ni oluşturduklarını vur-
gulamışlardı.

Buna rağmen "her biri kendilerine özgü yükseklikteki bitişik
eski evlerden oluşan Tarlabası kimliği"ni hiç önemsemeyen
bir proje, üstelik SİT alanında nasıl kabul edilebildi?

Denebilir ki asıl "bunu hedefleyen bir yasa" sayesinde...

16 Haziran 2005'te yürürlüğe giren "Yıpranan Tarihi ve Kül-
türel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatıla-

rak Kullanılması Hakkında Kanun", Bakanlar Kurulu kararıyla "pazarlanmak istenen" tarihi semtlerin "yenileme bölgesi" ilan edilmesini öngörüyor; dahası, zaten var olan koruma kurulları yetkisiz kılınarak oluşturulan "yenileme kurulları"nın karar vermesini de hükme bağlıyor.

İşte bu "yasal hazırlık"la yenileme bölgesi ilan edilen Tarlabası'ndaki "yıkıma dayalı rant projesi" de görevi gereği kabul etmeme olasılığı bulunan koruma kurulundan ade-ta "kaçırılarak", yeni oluşturulan yenileme kuruluna teslim edildi!

Rant silueti

Peki, "eski yapıları yıkıp yüksekliklerini en üst düzeyde aynı seviyeye getirmek" hangi gereksinimin ürünü?

Bu durumda projeye daha dikkatli bakmak yeterli. Kültürel mirasın yaşatılması için "gerçek bir restorasyon" yerine, "yıkılan" binaların sadece cephelerinin "dekor" olarak kullanıldığı yeni binalar yapılıyor... Çünkü çoğu 70-90 m²'ye oturan Tarlabası evlerinin bu karakterleri, koca koca iş ve ticaret alanları elde etmeye engel.

Bu nedenle binaların "içleri boşaltılarak", başta AVM olmak üzere büyük rant tesislerine yeterli büyüklükte mekânlar elde ediliyor. Yani, haberde de vurgulandığı gibi çok sayıda tarihi bina "tek bir büyük kütle"ye dönüştürülüyor.

Peki, binaların tümünü aynı yüksekliğe çıkararak özgün doku ile karakteristik peyzajı yok etmek niye?

Bunun da en kısa yanıtı "rant mekânları"nı çoğaltmak. "Koruma"nın tüm ilkelerine aykırı olarak "dış tarihi görü-

nümlü, içi modern" iş ve ticaret alanları elde etmek için tüm yapılar aynı düzeye tırmanıyor. İçmekân kurgusu tamamen yok edilerek "gelecek kuşaklar"a artık geçmişin değil "rantın silueti" aktarılıyor...

"KoruMAma" kurnazlığı

"Kültür yoksunu" Tarlabası projesinin, "ayrıcalıklı rant" uğruna semt sakinlerinin evlerini yapımcı şirkete satmaya zorlanmaları; Beyoğlu esnafının "amansız AVM rekabeti"yle baş başa bırakılması gibi nedenlerle "kent ve kentli düşmanı" bir girişim olduğu çok söylendi, yazıldı... Bu tartışmalar da pek az değinilen ise adı ve amacı "koruma" olmayan bir kurulca projenin onaylanmasıydı. Cumhuriyet gazetesinin "Tarlabası Dümdüz" haberi işte bu akıl almaz bilim dışı onayın sorgulanmasını da gündeme getiriyor...

Koruma kurullarını tüm birikimleriyle "yetkisiz" kılarak kent-sel sit alanlarındaki bu gibi rant projesi oyunlarını sözde Yenileme Kurullarına emanet etme "kurnaz"lığından bakalım ne zaman vazgeçilecek?

'Çivi bile çakılamayan' Tarlabası nasıl yıkıldı? | Elif İnce

radikal.com.tr, 25.07.2014

Tarlabası'nda 'çivi bile çakılamayan' yüzlerce tarihi binanın yıkımı için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı koruma kurullarından nasıl izin alındığı ortaya çıktı. Eski kurulun 2005'te koruma kararı verdiği binalara "özellikleri olmadığı" gibi gerekçelerle yıkım onayı verilmiş.

İstanbul 'un tarihi semtlerinden Beyoğlu Tarlabası'nda tescilli ve koruma altında olduğu için yıllarca 'çivi bile çakılamayan' tarihi binaların yıkımı için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı koruma kurullarından nasıl izin alındığı ortaya çıktı.

Beyoğlu'ndan sorumlu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, çoğu 1978'de tescil edilen binaları bir envanter çalışması için 2005'te yeniden değerlendirmiş ve tescillerinin devamına karar vermişti. Beyoğlu Belediyesi, 2006'da Tarlabası'nı 'Yenileme Kanunu' adıyla anılan 5366 sayılı yasa kapsamına alınca başvuruları değerlendirmesi için 'Yenileme Alanları Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu' adıyla yeni bir kurul oluşturuldu.

20 binadan 18'i yıkıldı

Beyoğlu Belediyesi ve GAP İnşaat'ın proje alanında kalan tarihi binaların tescillerinin düşürülmesi için yaptığı başvuruları değerlendiren Yenileme Kurulu, eski kurulun 2005'te korunması yönünde karar verdiği birçok bina hakkında "özel bir yapı niteliği taşımadığı ve özgün plan özelliğine sahip olmadığı" gibi gerekçelerle yıkım izni verdi.

Çoğu binanın baştan aşağı yıkılmasına müsaade eden kurul, az sayıda binanın da ön cephesinin askıya alınarak korunmasını istedi. Örneğin Tarlabası Caddesi üzerinde '360 Ofis' adıyla satışa sunulan 360 No'lu adadaki 20 tescilli binadan ikisi dışında hepsi yıkıldı. Geriye kalan iki tescilli binadan birinin sadece cephesi korunacak. Buraya yer altında beş, yer üstünde dokuz kat olmak üzere toplamda 14 katlı bir inşaat yapılacak.

TMMOB MO İstanbul Büyükşehir Şubesi Tarlabası Yenileme Projelerinin İptali Hakkında Basın Açıklaması | 31 Ekim 2017

Beyoğlu Kentsel Sit Alanı içerisinde kalan ve 209’u Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarınca kültür varlığı olarak tescil edilmiş bulunan 269 binayı ve binlerce yoksul insanı kapsayan alan, 28.03.2006 gün ve 26122 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak y r rl ge giren Bakanlar Kurulu kararı ile yenileme alanı ilan edilmiş ve bilahare bu alan hukuka uygunluğu tartişılır bir biçimde acele kamulaştırma kapsamına da alınmış ve hukuksuz olarak yıkımlar ve inşaatlar başlatılmıştı.

İstanbul’a karşı sürdürülmekte olan ihanetlerin en önemlilerinden birisi olan; bölge halkı, ilgili bilim insanları, hukukçular, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası kuruluşların tüm ısrarlarına karşın 5366 sayılı yasanın bütün çelişkilerini taşıyan Beyoğlu İlçesi, Tarlabası Yenileme Alanı sınırları içinde bulunan 360, 361, 362, 363, 385, 386, 387, 593, 594 sayılı adaları kapsayan alana ilişkin yenileme projelerinin uygun bulunmasına dair İstanbul Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu’nun 30.11.2007 günlü, 26 sayılı kararının ve kararın eki avan projelerin iptali istemiyle Odamız tarafından mahalle sakinlerinin müdahilliği ile 18.04.2008 tarihinde dava açılmış;

İstanbul 3. İdare Mahkemesi ise 16.06.2010 tarihinde “... tescilli yapıların imar hakları kısıtlanmış yapıların da değerlendirilebildiği ve hukuki kuralların oluştuğunun dosyadaki avan projelerde görüldüğü, yapılan uygulamanın planlama ilke ve tekniklerine uygun olduğu ve yapılan düzenlemede üstün kamu yararı bulunduğu...” yönündeki mesleki ve bilimsel açıdan kabul  mümkün olmayan bilirkişi raporunu dayanak alarak davanın reddine karar vermişti.

Bu talihsiz karar Odamız tarafından 01.12.2010 tarihinde temyiz edilmiş ve temyiz incelemesini gerçekleştiren Danıştay 14. Dairesi’nin verdiği kararda “anılan mevzuat hükümleri uyarınca; sit alanları ile sit alanlarına ait koruma alanlarının bölgenin gelişimine uygun olarak yeniden inşa ve restore edilerek, bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanları oluşturulması aşamasında hazırlanan yenileme projelerinin, söz konusu alanları, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamaları, sağıklaştırma, yenileme alan ve projeleri, uygulama etap ve programları, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımı, alt yapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımları gibi hususları düzenleyen koruma amaçlı imar planlarına dayanması, söz konusu plan ilkeleri çerçevesinde hazırlanarak planla bütünlük oluşturmasının gerektiği açıktır ” ifadeleri ve Danıştay 14. Dairesi’nin 16.04.2015 gün, 2013/5750 esas ve 2015/3121 karar sayılı kararı ile bozularak dava yeniden görülmeye başlamıştı.

Danıştay kararıyla yeniden görülen dava sonucunda;

T.C İstanbul 3. İdare Mahkemesi 16.10.2017 tarihinde 2017/2272 sayılı oybirliği ile aldığı karar ile; Beyoğlu İlçesi, Tarlabası Yenileme Alanı sınırları içinde bulunan 360, 361, 362, 363, 385, 386, 387, 593, 594 sayılı adaları kapsayan alana ilişkin yenileme projelerinin onaylandığı tarihte Koruma amaçlı imar planlarının bulunmadığı, proje onay tarihinden sonra onaylanan 21.05.2009 tasdik tarihli 1/5000 ölçekli ve 21.12.2010 tasdik tarihli 1/1000  l ekli Beyoğlu Kentsel Sit alanı Koruma amaçlı Nazım ve Uygulama imar planlarının İstanbul 10. İdare Mahkemesi tarafından 12 Nisan 2017 tarihinde iptal edildiğinden de bahisle; dava konusu kurul kararı ve eki yenileme projelerinin planlama esaslarına kamu yararına ve hukuka aykırı olduğu sonucuna vararak iptal etmiştir.

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı  ğretim  yesi Prof. Dr. Zeynep Ahunbay, projenin koruma ilkelerine aykırı olduğunu savundu. Ahunbay, “Bunlar koruma mantığına ve ilkelerine uymayan müdahalelerdir. Tarlabası, 19. yüzyılda gelişen kent dokusu, dönemin mimari izlerini taşıyan dini ve sivil yapıları ile tarihi ve estetik değer taşıyan bir alandır. Dönemin yapım teknikleri, üslupları ve cephe düzenlerinin belgeleri olan yapılarıyla da yaşatılması önem taşımaktadır. Bu yaşatma binaları iç mekan ve üçüncü boyutta da korumayı gerektirir” diye konuştu.

Kurul topu ‘  l  heyet’e attı

GAP İnşaat, Yenileme Kurulu’nun talebi üzerine üniversitede görevli restoratör mimar, yapı malzemesi ve statik uzmanlarından oluşan üç kişilik bir heyete yıkılması istenen her binayla ilgili rapor hazırlattı. Birkaç sene önce tescilinin devamına karar verilen binalar hakkında “ zel bir yapı niteliği taşımadığı ve özgün bir plan  zelliliğine sahip olmadığı” gibi tespitler yapan   l  heyetin raporları, kurulun yıkım izinlerine gerekçe gösterildi. Kurul kararlarında, raporlardan birinin Yıldız Teknik  niversitesi’nin döner sermayesinden çıktığı belirtilmiş.

Prof. Dr. Ahunbay, raporlar hakkında şöyle konuştu: “San‐ki korumaya değil, yıkıma zemin hazırlayan uzman raporları üretilmiştir. Restorasyon harap olan tarihi binayı onarmak, bozulmuş olan kısımlarını olabildiğinde az müdahaleyle ayakta tutma çabasıdır. Altına garaj vb. ekler sokulmak istenen tarihi binaların yıkılmasını kolaylaştıracığı için hazırlanan raporlar i  mekanları, kargir duvarları gözardı etmiş gibi görünmektedir.”

 nce Sulukule, şimdi Tarlabası

1978’de ünlü mimar Sedat Hakkı Eldem, sanat tarih i Semavi Eyice ve arkeolog Ekrem Akurgal gibi uzmanların da imza attığı bir kararla Tarlabası’ndaki yüzlerce bina tescil edilerek koruma altına alındı. Beyoğlu Belediyesi’nin verilerine göre proje alanındaki 269 binanın 188’i korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilli. Henüz yıkılmayan binaların kaderini de Yenileme Kurulu belirleyecek.

Meslek odaları tarafından yargıya taşınan ve çok eleştirilen ‘Yenileme Kanunu’ gereğince oluşturulan yenileme kurulları, Sulukule, Fener-Balat ve Emek Sineması için de benzer tartışmalı kararlara imza atmıştı. Beyoğlu Belediye Başkanı Misbah Demircan, daha önce Radikal’e verdiği bir röportajda ‘Yenileme Kanunu’ hakkındaki eleştirilere cevaben “‘Tarlabası’nda vatandaş bana gelip ‘Burayı dönüştürelim’ deyince 5366 sayılı kanunu çıkartıp tatbik etmiştim. Madde madde yazdık. 2863 Sayılı Koruma Kanunu’nun devamıdır. Birbirleriyle çelişen bir şey yok” demişti.

Tarlabası’nın sıra evleri kayboluyor

İstanbul’un sıra evleri  zerine İstanbul Araştırma Enstitüsü’yle bir araştırma yapan İTÜ Mimarlık Fakültesi’nden Prof.Dr. Afife Batur da Tarlabası projesini “kötü bir uygulama” olarak değerlendirdi. Batur, “ Bu yıkımla Osmanlı modernleşmesinin izleri siliniyor. Tarlabası’nın sıra evlerinin İstanbul’un kentleşme programının en önemli ögeleri olarak korunması gereklidir. Bir binayı model olarak bırakıp gerisini yıkmak olmaz, kent konutu toplu olarak varolursa anlaşılır” diye konuştu  

Görseller

- s. 168: Rena Effendi
- s. 170: cumhuriyetarsivi.com
- s. 172: gazetepatika.com
- s. 174: beyoglubuyukdonusum.com
- s. 175: taksim360.com.tr
- s. 176: bloomberght.com
- s. 177: Ali  z
- s. 178: Erdem Varol

EKİM 2017

İstanbul'da 3 bin 365 cami bulunduğunu belirten İstanbul Müftüsü Hasan Kamil Yılmaz, kentin en az 10 bin camiye daha ihtiyacı olduğunu açıkladı (yapi.com.tr).

Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki, Avrupa Yakasında kentin çeperinde çorak bir askeri alan tespit ettiğini, bu alanın kentsel dönüşüm çalışmalarıyla yeni bir ilçe olabileceğini ve birçok ilçenin dönüşümünde rol oynayabileceğini, Anadolu Yakası'nda da benzer bir alan bulunduğunu ancak o kadar askeri gözükmeyişi belirtti (arkitera.com).

İstanbul IV. No.lu KVKBK'nin Sur-u Sultani Bölgesi'nin arkeolojik sit derecesinin I. dereceden III. dereceye düşürülmesini uygun bulunduğu açıklandı (Hürriyet).

Kabataş Transfer Merkezi Projesi'ne ilişkin imar planı değişiklikleri TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi tarafından yargıya taşındı (spoist.org).

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan, İstanbul'a estetikten ve köklü değerlerinden yoksun tekdüze bir mimari anlayışın yaygınlaştırıldığını, İstanbul'a ihanet edildiğini ve kendisinin de bundan sorumlu olduğunu belirtti (Milli Gazete).

Kabataş Transfer Merkezi Projesi'ne ilişkin imar planı değişiklikleri TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi tarafından yargıya taşındı (spoist.org).

Gaziosmanpaşa'nın 14 mahallesinde yaklaşık 400 ha'lık alanı kaplayan riskli alanlarda kentsel dönüşüm çalışmalarını hızlandırmak için BKK ile verilen acele kamulaştırma kararının İstanbul 3. İdare Mahkemesi tarafından verilen iptal kararı, Danıştay 6. Dairesi tarafından onandı (diken.com.tr).

Validebağ Gönüllüleri Derneği, Validebağ Korusu'nda 6 adet jeotermal kaynak arama sondajı yapılması projesinin Validebağ'ın doğal yapısına zarar vererek sonrasında alanı yapılaşmaya açmanın gerekçesi olduğunu açıkladı (Özgürlükçü Demokrasi).

19. yy'dan kalma V. Murad Av Köşkü'nün hamamının restorasyonu sırasında yapının tavanı cam, zemini parke kaplandı, yapıya klima takılarak yapının dış cephesine siva yapıldı (Hürriyet).

Tarlabaşı Yenileme Alanı Projesi, İstanbul 3. İdare Mahkemesi tarafından iptal edildi (mimarist.org).

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Sivriada'nın turizm tesis alanı olarak yeniden düzenlenmesini öngören KANİP ve KAUIP, ÇŞB tarafından onaylanarak askıya çıkarıldı (csb.gov.tr).

© twitter.com/@izellevi

Anadolu Yakası İnşaat Mütahhitleri Derneği Başkanı Melih Tavukçuoğlu, Bağdat Caddesi üzerinde inşaat yapan yaklaşık 500 firma olduğunu, yapılan çalışmaların parsel bazında olduğunu ve sosyal donatıların göz ardı edilerek uygulamaya devam edildiğini açıkladı (Hürriyet).

© sozcu.com.tr

Fatih Belediye Başkanı Mustafa Demir Sur-u Sultani Bölgesi'nin sit derecesinin düşürülmesi ile ilgili olarak, I. derece arkeolojik sit alanında bölgedeki eserlerin restore edilemediği, alanda herhangi bir inşaatın söz konusu olmadığını ve gerekli çalışmalar bittiğinde sit derecesinin yeniden yükseltileceğini açıkladı (Hürriyet).

Şişli Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri, velileri ve Şişli Kent Konseyi Şişli Endüstri Meslek Lisesi binasının yıkılması kararını okul önünde protesto etti (Habertürk).

Sur-u Sultani Bölgesi'nin I. derece arkeolojik sit alanı statüsünden III. derece arkeolojik sit alanına düşürülmesi hakkında açıklama yapan TMMOB MO İstanbul Büyükkent Şubesi ve İstanbul Arkeologlar Derneği, söz konusu alanın sit derecesinin düşürülmesinin teklif edilmesinin dahi evrensel koruma ilkeleri ve etiğine aykırı olduğunu belirtti (BirGün).

İstanbul VI. No.lu KVKBK, bir vatandaş tarafından yapılan ihbar üzerine Mimar Sinan'ın yaptırdığı ve şu an tıp merkezi olarak işletilen Mihrimah Sultan Cami Medresesi'nin tavanının aynalarla kaplandığını, yapılan uygulamadan 30 yıl sonra tespit etti (Cumhuriyet).

© haberturk.com

Eğitim-Sen İstanbul 3 No.lu Şube, Şişli Endüstri Meslek Lisesi'nin yıkılması kararına ilişkin yaptığı açıklamada 6 bin öğrenci ve 300'e yakın öğretmeni bulunan okulun öğrencilerinin bugüne kadar birçok ödüle layık görüldüğünü ve bu nitelikte bir eğitim alanının ranta teslim edilmesinin kabul edilemez olduğunu ifade etti (BirGün).

Burgazada'nın olası bir tehlike anında müdahaleyi kolaylaştırmak için açılan orman yollarına asfaltlama çalışması başlatıldı (yapi.com.tr).

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan'ın İstanbul'a kendisinin de içinde bulunduğu iktidarın ihanet ettiğini açıklaması üzerine TMMOB ŞPO İstanbul Şube YK Başkanı Tayfun Kahraman, bugüne kadar İstanbul'un birçok alanında ayrıcalıklı imar hakları tanınan plan değişikliklerinin onaylandığını ve Odanın da bu konuda yargı yoluyla mücadele ettiğini, Cumhurbaşkanının yaptığı açıklamanın da bu mücadelenin haklı olduğunu kanıtladığını belirtti (Gazetem İstanbul).

EKİM 2017

KASIM 2017

KALAMIŞ YAT LİMANI

*İstanbul'u sevmezse gönül aşkı ne anlar
Düşsün suya yer yer erisin eski zamanlar
Sarsın bizi akşamda şarap rengi dumanlar
Bir tatlı huzur almaya geldik Kalamış'tan
Ah Kalamış'tan...*

Münir Nurettin Selçuk

TARİHLERLE KALAMIŞ YAT LİMANI

1 987 yılında hizmete açılan Türkiye'nin en büyük marinası olan Kalamış ve Fenerbahçe Yat Limanları, yaklaşık 6 senedir devam eden ve yılan hikayesine dönmüş özelleştirme süreciyle kent gündemini meşgul ediyor. Son olarak, geçtiğimiz yıl Koç Grubu'nun ihaleden çekilmesiyle kamuoyuna yansıyan süreci anlamak ve belgelemek adına Kasım ayı dosyası konusu olarak seçtik.

İlk olarak **7 Mart 2011** tarihinde özelleştirme kapsam ve programına alınan Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanlarının, bu karar uyarınca, özelleştirme işlemleri tamamlanıncaya kadar bakım, onarım, işletilmesi ile ilgili her türlü yükümlülük ve elde edilecek gelirler Maliye Hazinesine bırakılarak, 3 yıl içinde özelleştirme işlemlerinin tamamlanmasına ka-

rar verildi. **9 Mayıs 2013** tarihli Resmi Gazete'de açıklanan karar şu şekildeydi:

“Özelleştirme Yüksek Kurulunca; Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 11/4/2013 tarih ve 3223 sayılı yazısına istinaden,

1. Kurulumuzun 7/3/2011 tarih ve 2011/17 sayılı Kararının 1. maddesinin; “İstanbul İli, Kadıköy İlçesi, Zühtüpaşa Mahallesi, Kalamış-Fener Caddesi mevkiinde bulunan ve ekli krokide sınırları belirtilen 115.821,84 m² yüzölçümlü dolgu alanı ve 319.306,74 m² yüzölçümlü deniz yüzeyi (iki adet yat limanı) olmak üzere toplam 435.128,58 m² yüzölçümlü devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alanın özelleştirme kapsam ve programına alınmasına” şeklinde revize edilmesine,

2. İstanbul İli, Kadıköy İlçesi, Zühtüpaşa Mahallesi sınırları içinde; Kalamış-Fener Caddesi mevkiinde bulunan Fenerbahçe- Kalamış Yat Limanı alanını da kapsayan özelleştirme kapsam ve programındaki Türkiye Denizcilik İşletmeleri AŞ'ye ait 274 ada, 1 no.lu parsel ve devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alanlardan oluşan toplam 436.263,58 m²lik alana (deniz yüzeyi alanı da dahil) yönelik “Yat Limanı Alanı (Emsal: 0.13; çatı dahil olmak üzere Hmax: 7.50 m)” ve “Balıkçı Barınağı Alanı” Kararı getirilmesine ilişkin Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca hazırlanan 1/5.000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve 1/1.000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı'nın onaylanmasına,

3. Onaylanan imar planlarının Resmi Gazete'de yayımlanmasını müteakip, bilgi ve gereği için İstanbul Büyükşehir

“Fenerbahçe’nin kardeşidir Kalamış. Birbirine hem benzeyen, hem de benzemeyen bu iki semt, biri söylenince diğeri de akla gelen, o birbirlerine hatırlama bağıyla bağlı semtlerdendir. Adını, Rumca ‘kamışlık’, ‘sazlık’ anlamına gelen ‘Kalamış’ (aslında tam olarak Kalamissia) sözcüğünden dönüşerek almıştır.”
Kadıköy’ün Kitabı

Belediye Başkanlığı ve Kadıköy Belediye Başkanlığına gönderilmesine karar verilmiştir.”

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı’nın (ÖİB) resmi internet sitesinde, II. derece doğal sit ve III. derece arkeolojik sit alanı içerisinde yer alan yat limanı için hazırlanan taslak imar planında mevcut tesislerden restoranlar ile idari binaların kullanılmaya devam edilmesi, mendirek üzerindeki restoranın yat kulübüne dönüştürülmesi, yeni market, restoranlar ve kafelerin yapılması hedeflendiği ve planlara ilişkin İstanbul Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu’nun görüşü beklendiği belirtildi. **9 Temmuz 2013** günü dönemin Kadıköy Belediye Başkanı Selami Öztürk’ün kişisel blogunda:

“Fenerbahçe ve Kalamış Yat Limanları 1984-88 yılları arasında Kadıköy Belediyesi tarafından yaptırılmış olup, yapım masraflarının tamamı belediyemiz bütçesinden karşılanmıştır. 1988 yılında işletme ihalesi Tek-Art Turizm ve Tic. A.Ş. tarafından alınmış olup, daha sonra bu şirket satılarak KOÇ Holding bünyesine

dahil edilmiş ve SETUR firması tarafından bugüne kadar işletmesi yapılmıştır. Bu süreç içerisinde Kadıköy Belediyesi Maliye Bakanlığı’yla yeni bir ihalenin yapılabilmesi için birlikte hareket edilmesi yönünde talepleri oylanarak değerlendirmemiş ve sonuçta Kadıköy Belediyesi’nin dışlanması gündeme gelmiştir. Son olarak Özelleştirme Yüksek Kurulu’na Maliye Bakanlığı’nca devir yapılmasına Kadıköy Belediyesi’nin ilişkisi kesilmek istenmiştir. Bu konudaki, Belediyemizin hak arama girişimi devam etmektedir.

Bu sayede Özelleştirme Yüksek Kurulu’nca onanmış olan plan askıya çıkarılmış olup, Belediyemize bir örneği gönderilmiştir. Bu plana göre Fenerbahçe ve Kalamış Yat Limanları, birleştirilmekte, dış anroşman Kurbağalidere’ye doğru uzatılarak, Kalamış Yat Limanı’nın bitim hizasında kalacak şekilde, Yat Limanı büyütülmektedir.

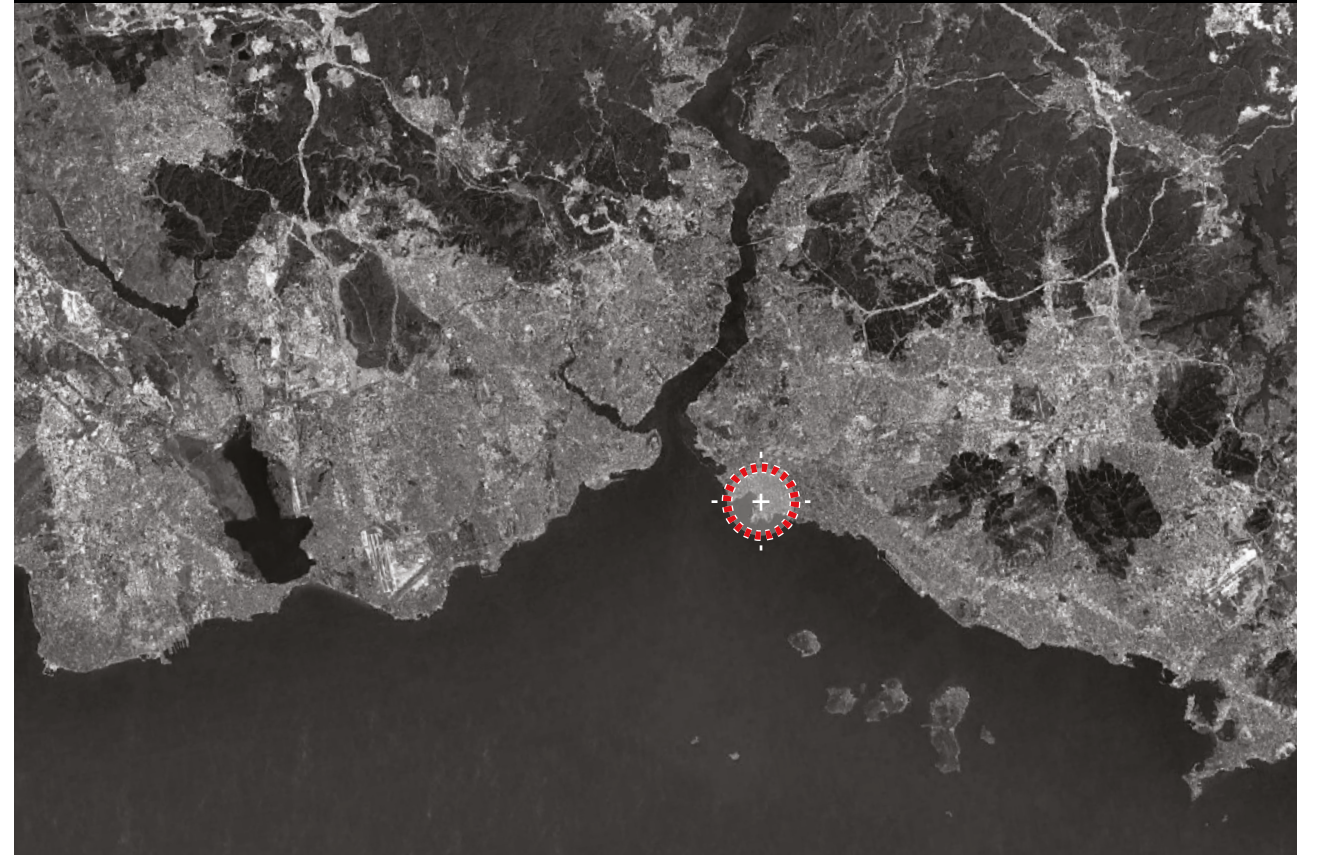
Bazı internet mecralarında dolaşan, Yat Limanı çizelgelerindeki çerçevesiz alan, Sit Alanı olup, Marina alanı değildir. Marina Alanı, siyah yatay çizgilerle belirtilen anroşmanlarla kara arasında kalan parçadır. Dolaşısıyla Kalamış Parkı’nı, Fenerbahçe Yarımadasını veya Orduevini kapsamı mümkün değildir. Bu plan içerisinde karada yapılacak, yapılaşmalarda Turizm, Ticaret alanları, teknik ve idari hizmet alanı olarak ayrılan inşaat alanı 35.978 m² olup, bu hususa belediyemizce kurum nezdinde itiraz edilmiş olup, süresinde cevap alınmadığı takdirde dava yoluna gidilecektir.”

şeklinde bir açıklama yer aldı. Aynı gün bazı spor gazetelerinde yer alan haberlerde, içinde Fenerbahçe Dereağzı Tesisleri, İstanbul Yelken Kulübü, Kalamış Yelken Kulübü, Fenerbahçe Faruk Ilgaz Tesisleri ve Galatasaray Kalamış Sosyal Tesislerinin bulunduğu bölgede nasıl bir uygulama izleneceği ve bu uygulamanın kulüpler açısından ne anlama geldiği tartışmaları yer aldı.

Mart 2011 tarihli kararda belirtilen üç yılın dolmasının ardından **23 Mayıs 2014** tarihinde gerçekleştirilen özelleştirme ihalesinin kazanını Koç Grubu oldu. Son 15 yıldır zaten Koç Grubu tarafından işletilen limanın ihale sürecinde, fiyatı bir anda 570 milyon dolardan 600 milyon dolara çıkaran Ağaoğlu-Yılport ortaklığı üçüncü turda ihaleden çekildi. İhale şartnamesine göre son teklif olarak 664 milyon dolar veren Koç Grubu, 30 yıl boyunca alanın işletme hakkını elinde tutacak. **23 Temmuz 2014** günü ise Özelleştirme Yüksek Kurulu (ÖYK) tarafından, Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı’nın ihalesinin kazananı olan Koç

“Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nde, Kalamış koyunun bir gezinti yeri olduğu ve beyaz kumsalında ‘deniz melikeleri gibi adem meleklerinin’ yüzdüğü yazılıdır. 17. ve 18. yy’lerde burada köşkler nisbi olarak çoğalır gibi olduysa da, 18. yy. ortalarından sonra sayfiyelerin Boğaziçi’ne kaymasıyla yerleşim zamanla yavaşlayacak, ta ki 19. yy’in ikinci yarısından sonra yeniden bir hareketlenme gözlenecektir.”
Kadıköy’ün Kitabı

1987 yılında hizmete açılan Türkiye’nin en büyük marinası olan Kalamış ve Fenerbahçe Marinaları, Aralık 1998’de işletmecinin hisselerinin tamamının devralınması ile Koç Grubu’na bağlı Setur Marinaları zincirine katıldı. Çekek sahasında marina tarafından üstlenilen, yatların karaya çekme, denize indirme ve alt yıkama hizmetlerinin yanı sıra her türlü kışlama ve bakım hizmetlerini marina dahilinde faaliyet gösteren diğer işletmelerden almak mümkündür. Marina içindeki atölyeler tarafından bakım/onarım işlemleri gerçekleştirilmektedir. Bünyesinde 4 adet lüks restoran, 1 süpermarket, 2 adet giyim mağazası ve 1 adet sigorta şirketi barındırıyor.

Grubu iştiraki Tek-Art'a limanın işletme hakk2 devredildi.

Yaklaşık bir yıl s2ren sessizliğin ardından **19 Mart 2015** akşam2 Koç Grubu Fenerbahęe-Kalam2 Yat Limanı'n2 devralmaktan vazgeğtiğini duyurdu. Koç Holding'den Kamuyu Aydınlatma Platformu'na yapılan açıklamada,

"İmar plan2 ile ilgili y2r2tmeyi durdurma karar2n2n hali hazırda kalkmam2 2lması nedeniyle, İhale şartnamesinin İmar Plan2 başlıklı 19. maddesi kapsamında Tek-Art Kalam2'n2 işletme hakk2 devri s2zleşmesinin imzalanmasından vazgeğme kararı ÖİB'ye bildirilmiştir"

denildi. Koç Holding'e bağlı Tek-Art'ın bu açıklamasıyla eş zamanlı olarak ilgili mahkeme tarafından y2r2tmesi durdurulan imar planlarının ÖİB tarafından yenisinin hazırland2ę2 ve bahse konu planların **17 Mart 2015** tarihli ÖYK kararıyla onayland2ę2 ortaya ęıkt2. ÖİB yetkilileri, yeni imar planına eskisinden farklı olarak sadece Dan2ştay'ın talep ettiğ2 ve eski planda olmayan, KVKBK'nin de olumlu g2r2şlerinin eklendiğini ve onaya sunulduğunu kaydetti. Yeni imar plan2n2n aslında Koç'un imzadan vazgeğtiğini ağıklamasından iki g2n 2nce onaylanmış olması *"Koç Holding kararı bilmiyor muydu?"* sorusunu beraberinde getirdi. Koç Grubu'nun ihaleden ęekilmesi bundan sonra ne olacağ2 sorusunu da kamuoyu gündemine taşıdı. ÖİB yetkililerinden alınan bilgiye g2re, Tek-Art'a, Kalam2 Yat Limanı'n2n 30 yıllık işletme hakk2 devir s2zleşmesini imzalamak için resmi davet **20 Mart** Cuma g2n2 yapıld2. ÖİB yetkilileri, Tek-Art'ın davate yan2t vermek için 37

g2n s2resi olduğu bilgisini verdi. Koç Grubu'nun bu s2re içinde davate olumsuz bir d2n2ř yapması halinde, ihalede ikinci olana, buradan da olumsuz yan2t alınması halinde ise ihalede 222nc2 en y2ksek teklifi verene davet g2nderileceğ2; 222n2n de olumsuz yan2t vermesi durumunda ise yeni bir ihale s2reci başlayacağ2 belirtildi. Bu arada, daha 2nce belirttiğimiz 2zere Fenerbahęe-Kalam2 Yat Limanı'na ilişkin **17 Mart 2015** tarihinde onaylanan plan **21 Mart 2015** g2n2 Resmi Gazete'de yayımland2.

Kadık2y Belediyesi plana yapı, n2fus ve trafik yoğunluğunu arttırmamas2, halk2n kıyı kullanım2n2 azaltması, kıyı siluetini bozması, 2st 2lęekli plan olan 1/100.000 İstanb2l İl ęevre D2zeni Planı'na (ęDP) aykırı olması, ekolojik dengenin bozularak yosunlaşmayı arttırmamas2, ęED raporunun olmamas2 ve hava koridorlarını kesmesi nedenleriyle **23 Nisan 2015** tarihinde itiraz etti. Kadık2y Belediye Başkanı Aykurt Nuhoğlu da buraya turizm tesisi ile AVM yapılması ile n2fusun ve trafiğin artacağ2n2 ifade etti. Nuhoğlu ayrıca, *"Fenerbahęe Kalam2 Yat Limanı, eski planlarda kamu kullanım2na açık kıyı alan2 iken s2z konusu imar plan kararları ile halk2n kıyı kullanım2n2 engellemektedir."* dedi ve yaptıkları itirazdan sonuç alınmazsa planlara dava ağılacağ2n2 belirtti. Nuhoğlu ayrıca, Fenerbahęe Kalam2 Yat Liman Alanı'n2n II. derece doğal sit ve III. derece arkeolojik sit alan2 olduğunu vurguladı ve imara açılmak istenen alan2n I. derece doğal sit alan2 olan Fenerbahęe Yarımadas2'n2n komşusu olması sebebiyle yapılaşmanın artırılmak yerine s2n2rlanması gerektiğini s2yledi. *"Y2r2rl2kte bulunan 100 bin 2lęekli İstanb2l ęevre D2zeni İmar*

Planı'nda iskele ve yat limanları alanına yapılacak yapılar arasında turizm tesis alan2 bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu plan 100 bin 2lęekli plana da aykırıdır." beyanında bulunan Nuhoğlu *"Kadık2yl2lerin Fenerbahęe sahilini kullanım hakk2n2 engelleyen, yat limanı ve ęevresini yapılaşmaya açan bu karar karşısında kamuoyunu harekete geçmeye ęaęırıyoruz."* dedi. *"Y2r2tme durdurma kararından sonra (...) ęok fazla değişiklik yapılmadan yeni bir plan devreye konuldu. Bu tarz davalarda kazansanız bile yeni planlarla yeniden s2recin devam etmesi sağlanıyor"* diye ekleyen Nuhoğlu, yeni planla y2zde 13 artırılacak emsalle gelecek 15 bin m² yapılaşma hakk2n2n halk2n kulland2ę2 t2m alanların betonlaşması anlamına geldiğini de belirtti.

Mart 2015 tasdik tarihli plana Kadık2y Belediyesi'n2n itiraz2n2 ÖYK reddetti. Bunun 2zerine konuyu Dan2ştay'a taşıyan Kadık2y Belediyesi'n2n ağtığ2 dava 2 yıl sonra sonuçlandı. **11 Mayıs 2017** g2n2 Dan2ştay 6. Daire Mahkemesi, bilirkişi heyetinin olumsuz raporuna rağmen, *"Planlama alanındaki yapılaşmanın hem yoğunluk hem de y2kseklik olarak az olması nedeni ile bilirkişi raporunda ifade edildiğ2 şekilde, r2zgar y2n2, hava kirliliğ2 ve yelken sporu açısından olumsuz etkileri olmayacağ2 sonucuna ulaşılmıştır"* denilerek, sadece y2zen iskele alanlarının emsalle katılmasına y2nelik y2r2tmeyi durdurma kararı verdi. Dava konusu alan2n ęevresel ve meteorolojik niteliklerine y2nelik bilirkişi heyetinde uzman profes2rlerin olumsuz değerlendirmelerine rağmen, Dan2ştay başka bilirkişi raporuna gerek duymadan r2zgar y2n2, hava kirliliğ2 ve

"Kalam2'n2n geręekten de alametifarıkası olan mekanları, meyhaneleriydi. Aya Yani Kilisesi ile -bug2n mevcut olmayan- Kalam2 vapur iskelesi arasında kalan Todor2 Meyhanesi, 2nceleri halk tipi, Kalam2 ve ęevresinde oturan ağırlıkl2 olarak balıkęılık ve bahęivanlık yapan Rumların akşamları bir şeyler yiyip iğtikleri salaş bir mekan iken, 2zellikle 1950 ve sonrasında bilhassa entelekt2el m2şterileri ağırlayan bir meyhane h2viyeti kazanmıştı."
Kadık2y'2n Kitab2

yelken sporu açısından olumsuz etkisi olmayacağ2 sonucuna vardı. şehir ve B2lęe Planlama, Meteoroloji M2hendisliğ2, İnşaat M2hendisliğ2 B2l2mleri ile Deniz Biyolojisi Anabilim Dalından 2ęretim g2revlilerinden oluşan bilirkişi raporunda yapılaşma, deniz yaşam2, yelken sporu ve hava kirliliğ2 ile ilgili Mahkemece dikkate alınmayan şu uyarılar yapıld2:

- Kadık2y'de Yat Liman2n2n b2y2t2lerek inşai faaliyette bulunulması proje alanındaki hava koridorlarını ve dolayısıyla hava dolaş2m2n2 daha fazla kesecektir. Kadık2y'de hassas ve sağlıksız olan hava kirliliğ2 d2zeyi artarak k2t2 ve tehlikeli d2zeylere y2kselebilecektir.
- Yat Liman2n2n b2y2t2lerek inşai faaliyette bulunulması, r2zgar ve doğrudan yelken sporu 2zerinde de olumsuz etkileri olacaktır. T2rkiye 2nemli bir yelken sporu merkezini kaybedecektir.
- Kirlenme nedeniyle biyotay2 da olumsuz etkileyecektir.

“‘Bu taraf yazları sayfiye yeri olarak halkın gözünde hızla Boğaz’dan daha üstün bir değer kazanmakta ve arazi fiyatları da aynı hızla artmakta. Havası daha kuru ve geceleri Karadeniz’den gelen ve rehberlerin poyraz dedikleri soğuk esinti burayı etkilemiyor. Sahilin tek bir kusura var o da Moda Burnu ile Fenerbahçe dışında tamamen ağaçsız olması.’ Seyyah Marion-Crawford”
Kadıköy’ün Kitabı

Karara ilişkin açıklama yapan Kadıköy Belediye Başkanı Aykurt Nuhoğlu, Kalamış Yat Limanı’nın asıl amacına uygun kullanılması gerektiğini ifade ederek: “Yeşil alanların tamamen yapılaşmaya açılması söz konusu. Burada bir inşaat yapılırsa yeşil alan kalmayacak. Kalamış Yat Limanı’nın ihtiyaçlar çerçevesinde kullanılması gerekiyor. İlave inşaat alanına ihtiyaç yok. Bir metrekafe inşaat alanına bile izin vermememiz gerekiyor. Kadıköylülerin buna ihtiyacı yok.” dedi. Deniz-kıyı-insan ilişkisinin kopma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı uyarısında bulunan Nuhoğlu, “Söz konusu alan çok geniş bir kamu alanı. Vatandaşlarımız bu alanda spor yapıyor, bisiklet sürüyor. Vatandaşlarımızın faydalandığı bu alanın özelleştirilmesine karşı çıkıyoruz” dedi.

15 Haziran 2017 günü gerçekleştirilen Kadıköy Kent Konseyi’nin 1. Olağanüstü Genel Kurulu’nda Kalamış Yat Limanı hakkında yaşanan son gelişmeler tartışıldı. Genel kurula Kadıköy Belediyesi yetkililerinin yanı sıra TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi Sekreteri Akif Burak Atlar,

Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi üyesi Gülbahar Baran Çelik ve Kadıköy Kent Konseyi Genel Kurul Üyeleri katıldı. Genel Kurulda konuşan Kadıköy Belediye Başkan Yardımcısı Bahar Yalçın, “Kalamış Yat Limanı Kadıköy Kent Konseyi’nin sürekli gündeminde. Burada önemli olan bu süreci birlikte takip etmemiz. Kalamış Yat Limanı’nda gördüğümüz gibi bir rant kapısı haline geliyor. 2013 yılından bu yana yürütülen bir dava süreci var. Birlikçi raporu bizim lehimize. Oluşturduğumuz kamuoyu da çok önemli, Kadıköylülerin kıyılarına, limanlarına sahip çıktığının bilinmesi gerekiyor” diye konuştu. Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi üyesi Gülbahar Baran Çelik, Kalamış Yat Limanı’nda Tunç Çağı’na ait çok önemli buluntulardır ortaya çıktığını, Kadıköy’ün Haydarpaşa ve Fenerbahçe-Kalamış Limanı olmak üzere iki önemli antik limanı olduğunu, Fenerbahçe Limanı’nın Bizans dönemine ait zengin kalıntılarla dolu olduğunu belirtti. Şube Sekreterimiz Atlar da Kadıköy’ün kent sorunları hakkında kısa bir bilgi verdikten sonra, İstanbul’un bir deniz kenti olduğunu yineleyerek, buna rağmen, vatandaşların deniz ve kıyılarla ilişkisinin gittikçe azaldığına dikkat çekti. Atlar, Kalamış Yat Limanı’nın ek yapılaşmaya açılacağını söyleyerek şöyle konuştu: “İstanbul’da diğer alanlarda olduğu gibi buraya turizm fonksiyonu verilmek isteniyor. Bu planlamayı yapan da Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Yani kararlar yerel yönetimler tarafından değil merkezi yönetim tarafından veriliyor. Kente müdahale ederken nüfusun ihtiyaçları dikkate alınmalı. Kalamış Yat Limanı, Tarım İl Müdürlüğü Arazisi ve Haydarpaşa Garı ve Limanı çevresi için alınacak

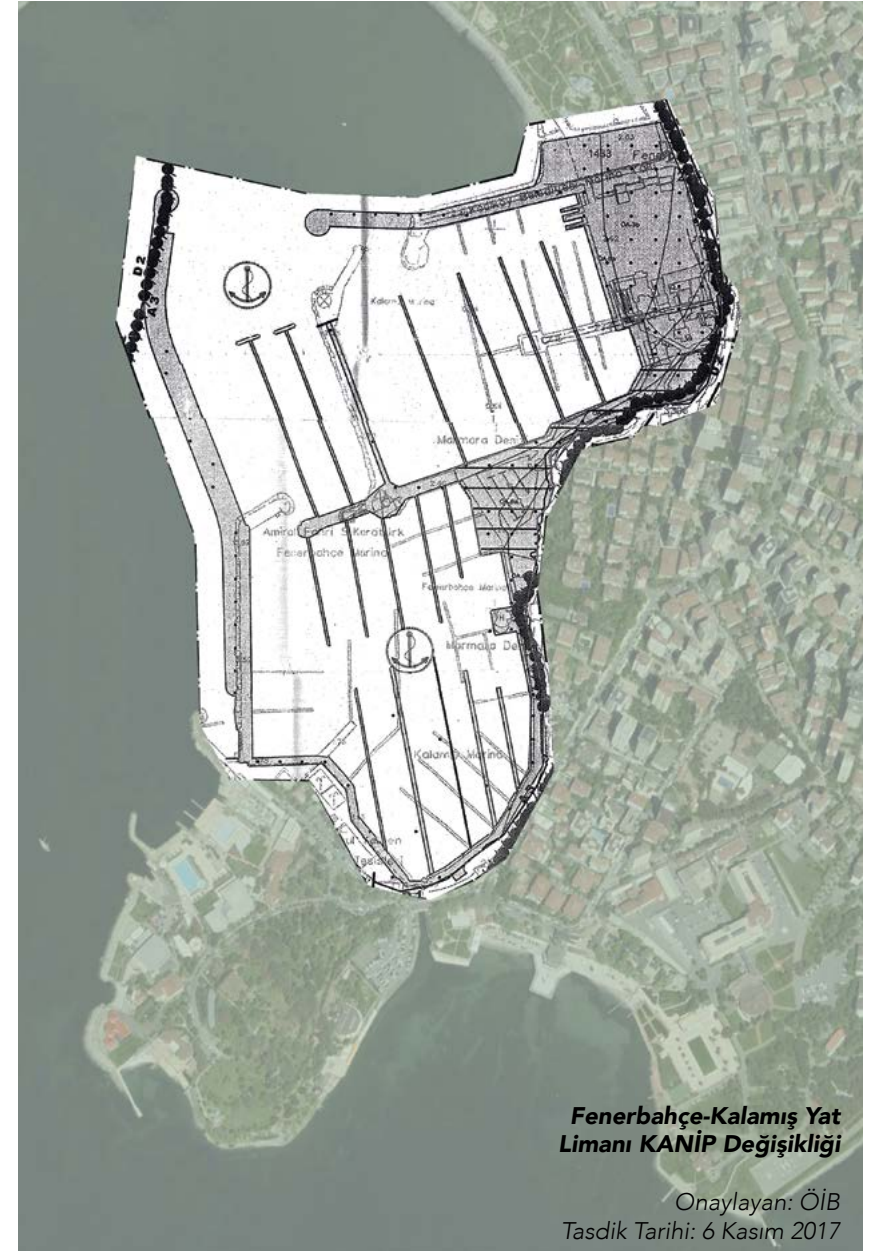
kararlar kenti tehdit etmeden alınmalı. Bunun için de bize ve Kent Konseyi’ne çok görev düşüyor” dedi.

ÖİB tarafından hazırlanan 1/5.000 ölçekli KANİP değişikliği ve 1/1.000 ölçekli KAUİP değişikliği, yine ÖYK’nin **6 Kasım 2017** tarih ve 2017/106 no.lu kararıyla onaylanarak **10 Kasım 2017** günü Resmi Gazete’de yayımlandı. ÖYK, daha önceki kararını, “İstanbul’un Kadıköy ilçesi Zühtüpaşa Mahallesi Kalamış-Fener Caddesi mevkiinde sınırları belirtilen 122 bin 648 metrekafe yüz ölçümlü dolgu alanı ve 355 bin 859 metrekafe yüzölçümlü deniz yüzeyi (iki yat limanı) olmak üzere toplam 478 bin 507 metrekafe yüzölçümlü, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alanın özelleştirme kapsam ve programına alınması” şeklinde yeniden düzenleyerek; 2013 yılında, sınırları belirtilen 115 bin 821 m² yüz ölçümlü dolgu alanı ve 319 bin 306 m² yüzölçümlü deniz yüzeyini 42 bin 833 m² artırmış oldu. Planda ayrıca yüzen iskele olarak belirtilen dolgu alanlarına inşaat yapılmayacağı fakat limana otopark hariç 15 bin m² inşaat alanı yapılabileceği belirtildi. Henüz plan askıya dahi çıkmadan, **16 Kasım 2017** tarihli Resmi Gazete’de ÖİB tarafından yatırımcılara yapılan duyuruda Türkiye Denizcilik İşletmeleri AŞ’ye ait “Türkiye’nin

“‘Ben yüzme bilmediğim için ekseriya Kalamış sahillerini severim. İsterseniz denizin ortasına kadar gidin, sular belden yukarı çıkmaz. Hem biraz da sıcak olur.’ Ahmet Rasim”
Kadıköy’ün Kitabı

en prestijli yat limanları arasında yer alan Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı’nın” 36 yıl süreyle “işletme hakkının verilmesi” yöntemiyle özelleştirilmesinin yeniden açılan ihalesinde 15 Şubat 2018 olan son teklif verme tarihinin 27 Nisan 2018 olarak değiştirildiği duyuruldu. Duruma ilişkin **24 Kasım 2017**’de basında Kadıköy Belediye Başkanı Nuhoğlu’nun, sadece yüzen iskele alanlarının emsale dahil alanlardan çıkarılıp, özelleştirilen alan metrekaresinin artırıldığı yeni plan askıya çıkmadığı için resmi olarak kesinleşmiş niteliği taşımadığını, dolayısıyla Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı’nın, henüz kesinleşmeyen plana göre tekrar ihaleye çıkarılmış olduğunu ve Kadıköy Belediyesi, özelleştirme kararına ve ihale kararına itiraz edeceğini belirtti.

30 Kasım 2017 tarihinde CHP İstanbul Milletvekili Yrd. Doç. Dr. Gülay Yedekci, ÖYK tarafından Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı’nda yapılaşmaya izin veren bir imar değişikliğinin onaylanmış olması hakkında Çevre ve Şehircilik Bakanını Mehmet Özhasseki’nin cevablaması istemiyle yazılı soru önergesi verdi. “Gözleri rantı görünce, usulü unutuyorlar. Eğer askıya çıkartılmayan imar planı hakkında ihale düzenlenmişse bunun adı usulsüzlüktür. Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı’nda uygulanmak istenen imar değişikliği yeni bir kent ihaneti olacaktır” diyen Yedekci, bilirkişi raporu dikkate alınmayarak sadece yüzen iskele alanlarının emsale katılmasına yönelik yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararın sonrasında, özelleştirilen alanın metrekaresinin artırıldığını ve yeni imar planının askıya çıkartılmadan ihaleye açılmış olması usul konusunda şaibe yarattığını vurguladı. Yedekci’nin, Çevre

Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı KANİP Değişikliği

Onaylayan: ÖİB
Tasdik Tarihi: 6 Kasım 2017

ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhasseki tarafından cevaplanmasını istediği sorular şunlar oldu:

- Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı'nda yapılaşmaya izin veren imar planında askıya asılmış mıdır? Bir aylık askı süresine uyulmuş mudur?
- Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı, Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı'nda yapılaşmaya izin veren imar planı Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun bu yöndeki kararınca askıya çıkması beklenmeden neden ihaleye çıkarılmıştır?
- Planın askıya çıkarılmamasıyla amaçlanan nedir? Planın askıya çıkartılmamasıyla, gerçek ve tüzel kişiler ile kamu ku-

rum ve kuruluşlarının itiraz etme imkânı mı ortadan kaldırılmak istenmiştir?

- Söz konusu imar planının ve üzerinde yapılacak değişikliklerin hangi esaslar dâhilinde yapılacağına bilgisine neden yer verilmemiştir?
- Bu imar planının, nüfus ve trafik yoğunluğunun artıracığı, halkın kıyı kullanımını azaltacağı, kıyı silüetini bozacağı, ekolojik dengeyi bozarak yosunlaşmayı arttıracığı, hava koridorlarını keseceği vb. olumsuzlukları beraberinde getireceği neden düşünülmemiştir? Bakanlığınız değerlendirmeleri yapacak bir teknik heyete sahip değil midir? Ya da bu teknik heyet bu değerlendirmeleri yapacak bilgi, tecrübe ve donanımına sa-

hip değil midir? Eğer değilse devlette temel alınması gereken liyakat esasına göre personel alımı neden yapılmamıştır?

- Danıştay tarafından konusunda uzman beş kişiden oluşan bilirkişi heyeti Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı Koruma Planı'nı uygun bulmayıp, olumsuz yönde çok kapsamlı, her yönü ile incelenmiş bir rapor sunmasına rağmen bilirkişi raporu neden dikkate alınmamıştır?
- Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı, kesinleşmeyen plana göre ihaleye çıkarılarak neden usulsüz bir uygulama yapılmıştır? Bu usulsüzlüklerle itiraz yollarının kapatılması mı hedeflenmektedir?

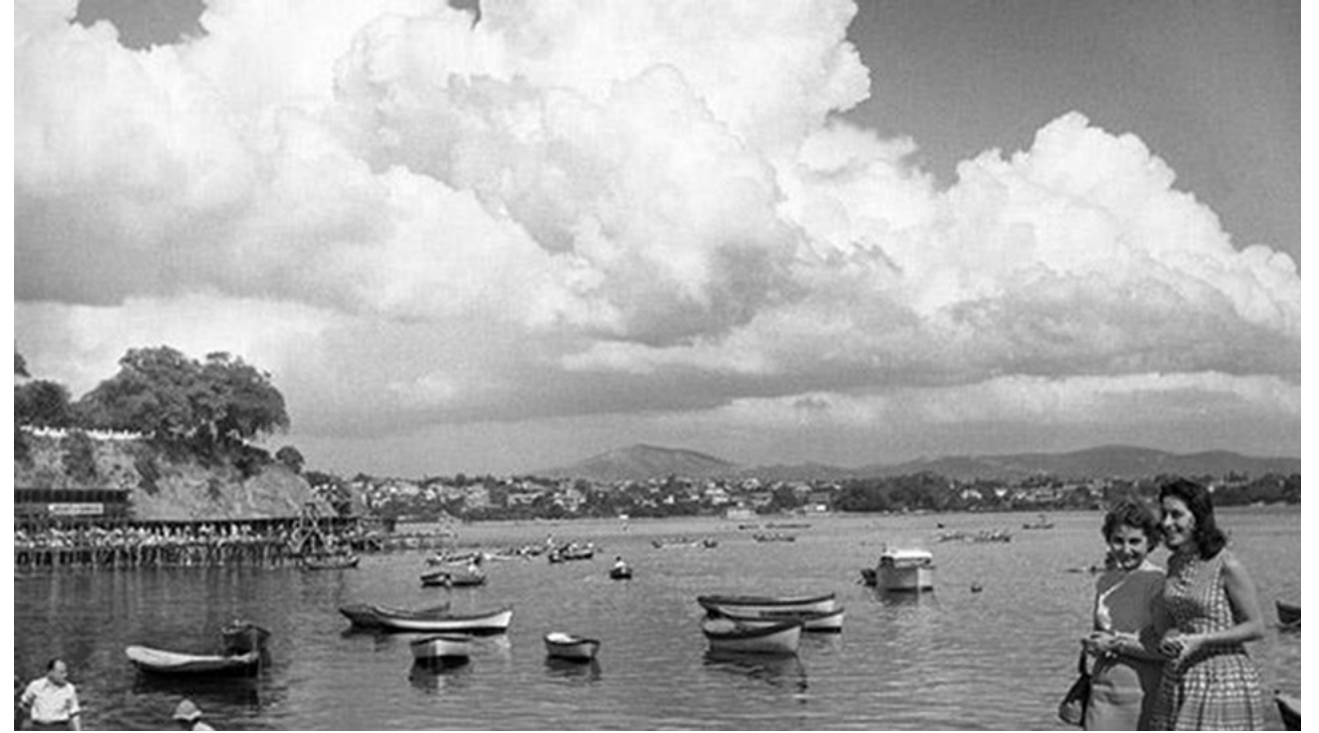

- Bu çalışmalar hangi kişi ya da kuruma yönelik yapılmaktadır? Bir kent ihane-tine daha imza atması muhtemel bu projenin hızla uygulanmak istenmesinin amacı nedir?

Tüm bu gelişmelere istinaden, Kadıköy Kent Konseyi'nin çağrısıyla bir araya gelen Kadıköylüler, Kalamış Yat Limanı ve Rıhtım'daki dolgu alanın imara açılmasına ilişkin önümüzdeki süreçte neler yapılacağını konuşmak için iki defa toplantı yaptı. **1 Aralık** Cuma ve **3 Aralık** Pazartesi günü Kadıköy Kent Konseyi'nde düzenlenen toplantılara ilçede bulunan çevre gönüllüleri ve STK temsilcileri katıldı. Kadıköy Kent

Konseyi Başkanı Saltuk Yüceer'in öncülüğünde gerçekleşen ilk toplantıda 7 kişilik komite üyesi seçildi. İkinci toplantıda ise komite üyeleriyle birlikte eylem planı oluşturuldu. Hazırlanan eylem planında, çeşitli kurumların imzacı olarak katılabileceği basın açıklaması yapılması, Kadıköylülerin, Kalamış Yat Limanı işletme hakkı ihalesinin iptali için idare mahkemesine Hemşeri Davası açılması ve 6 Ocak 2018 Fenerbahçe Kalamış Marina önünde Kadıköylülerin kitlesel katılımının sağlandığı bir etkinlik düzenlenmesi kararlaştırıldı ve **6 Aralık 2017** günü, kararı alınan basın açıklaması gerçekleştirildi. "Kıyılar Halkındır, Satılamaz, Fenerbahçe – Kalamış

Yat Limanı Satışını Durdurun!" başlıklı basın açıklamasına, özelleştirmeyi kabul etmediğini belirten 68 kurum da imzacı oldu. Kadıköy Kent Konseyi aynı zamanda plana Hemşeri Davası açılacağı belirtildi ve "Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı İşletme Hakkı İhalesi işleminin iptali için İdare Mahkemesi'ne 'Hemşehri Davası' açıyoruz. Dava konusu, ihale sonucunda yapılacak inşaatlarla çevrenin nüfus yoğunluğunun, görüntüsünün, yaşam koşullarının tamamen değişeceği ve sahilden yararlanma imkanlarının kısıtlanacağıdır. Kadıköylü çevre sakinleri olarak ihalenin iptalini talep ediyoruz. Davaya müdahil olmak

isteyen tüm Kadıköylüleri bekliyoruz.” dendi. Açıklamanın ardından Kadıköylü 14 hemşehri, **11 Aralık 2017** tarihinde Danıştay’da ÖYK’nin Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı ile ilgili kararının yürütmesinin durdurulması ve iptali istemi ile dava açtı. Dava dilekçesinde bu bölgenin özelleştirilmesi ve özel bir işletmenin tasarrufu altına girmesi durumunda, Anayasal düzeyde koruma altına alınmış olan yaşama hakları, maddi ve manevi varlıklarını koruma hakları, sağlıklı bir çevrede yaşama haklarıyla, kıyılardan herkesin yararlanma haklarının ihlal edileceği belirtildi. Önceki itirazlarda yer alan gerekçelere ek olarak “Kadıköy ve çevre ilçelerde yaşayan hemşehrilerin sosyal çevre alanlarının yok olmasına sebebiyet verecektir” denildi.

21 Aralık 2017 tarihi itibarıyla Kadıköy Belediyesi’nin change.org üzerinden “Fenerbahçe-Kalamış sahili imara açılıyor. Bu yanlıştan geri dönlün!” başlığıyla açtığı kampanyaya şu ana kadar 134 bin kişi destek verdi. Kampanya metninde şu görüşlere yer verildi: “Kadıköy merkez bölgesi başta olmak üzere Kadıköy ilçesinde tüm ana yollarda ticaret yoğun bir şekilde bulunmakta ve biz halk olarak tüm gereksinimlerimizi temin edebilmekteyiz. Kıyı alanları ise daha çok yeşil ve spor ihtiyacımızı karşıladığımız, nefes alma alanlarımızı oluşturuyor. Kalamış ve Fenerbahçe sahili hem yeşil alan ihtiyacımızı karşıladığımız hem de bisiklet ve yelken sporu gibi aktivitelerimizi sürdürdüğümüz alanlardır. Biz Kadıköylüler olarak bu alanda ticaret ve otel alanı değil mevcut durumun korunmasını istiyor ve kıyının kamu kullanımına engel olacak bu plana karşı çıkıyoruz.”

Fenerbahçe Yat Limanı, her ne kadar halihazırda kamunun kullanımına kısmen kapalı bir alan olsa da, vatandaşların istedikleri taktirde vakit geçirebildikleri bir alan olan Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı, sadece İstanbul’da değil tüm Türkiye’de tanık olduğumuz uzun süre devam eden mahkeme süreçleri, uyulmayan yürütmeyi durdurma kararları, planın iptaline neden olan planlama kararı değiştirilmeden yeniden onaylanan planlar ve kamu alanlarının rant uğruna özelleştirilmesi durumlarının her birini gerçekleyen bir örnek. Kentlilere rağmen, kamu ve doğal kaynaklarımızın, yani hepimizin olanın sermayeye sıcak para uğruna vizyonsuz bir biçimde adeta sunulmasını kabul etmediğimizi burada bir kez daha tekrarlıyor, konunun takipçisi olduğumuzu tarihe not düşüyoruz ○

YORUMLARLA KALAMIŞ YAT LİMANI

**Kalamış Limanı'nda tarih yatıyor | Arkeologlar Derneği
İstanbul Şubesi Üyesi Gülbahar Baran Çelik**

gazetekadikoy.com.tr, 30.11.2017

Arkeolojik açıdan Fenerbahçe Kalamış Yat Limanı'nın önemi nedir?

Kadıköy, Neolitik Dönem olarak adlandırdığımız ilk köy yerleşmelerinin kurulduğu zamandan bu yana insanoğlu tarafından kullanılmış önemli bir arkeolojik alanı sınırlarında barındırıyor. Kadıköy'ün Neolitik yerleşimi "Fikirtepe Yerleşmesi" olarak tanınmaktadır ve bu yerleşmenin günümüzde tam da yeri bilinmiyor. Ancak yaklaşık olarak bugünkü Marmara Üniversitesi civarında olduğu tahmin ediliyor. Burada insanlar MÖ 6000'li yıllarda yaşamışlar. Bu toplumdan günümüze kalan kültür varlıkları onların İstanbul'un en erken yerleşik hayata geçen topluluklarından olduğunu gösteriyor.

Asıl konumuz olan Fenerbahçe Kalamış ile ilgili arkeolojik bilgilerimiz de hiç az değil. Bu bilgiler çok az sayıdaki kazıyla ele geçen buluntudan ve yazılı kaynak ve araştırmalardan kaynaklanıyor.

Bunu hangi verilerden yola çıkarak söylüyorsunuz?

Kalamış Marinası'nda 1989 yılında Kadıköy Belediyesi tarafından yapılan deniz dibi temizliği sırasında Tunç Çağı'na (MÖ 3000-1000 yılları arası) ait üç adet pişmiş toprak kap bulundu. İstanbul'da bugüne kadar yapılan arkeolojik çalışmalarda bu dönemi temsil eden çok az sayıda kültür varlığı ortaya çıkartıldı. Arkeoloji dünyasını çok heyecanlandıran bu buluntuların ait olduğu ortamın araştırılması için dalgıçlarla çalışılmış ancak suyun çok bulanık olması buna izin vermemişti. Bu nedenle bu buluntuların mimarisi olan bir yerleşmeden mi yoksa bir batıktan mı olduğu anlaşılmadı. Dolayısıyla Kalamış ve çevresinde bir Tunç Çağı yerleşmesi olması ihtimal dâhilindedir.

Bir antik kentten bahsetmek mümkün mü?

Kadıköy'de MÖ 685-676 yıllarında Kalkhedon adıyla önemli bir kent kurulduğunu biliyoruz. Kentin sınırları oldukça geniş elbette. Ancak bu dönem kentlerinin genel yapısına bakacak olursak surlarla çevrili olduğunu düşünebiliriz. Deniz kıyısına sınır olan bir kentin limanları da olmalıdır. Çok tanrılı inancı olan bir toplumun tanrılarına adanan tapınaklar da kentin olmazsa olmazıdır. Aynı kentin tiyatroları, pazar yer-

leri olan agoraları, kamusal yapıları, işlikleri ve mezarlıları olduğunu tahmin edebiliriz.

Kadıköy/Kalkhedon kentinin çok sayıda tanrıya tapındığı sikkeler üzerindeki betimlerinden anlaşılıyor. Çok tanrılı bir inanca sahip kentin tanrı ve tanrıçaları hakkında başta sikkeler olmak üzere yazılı kaynaklar, ele geçen yazıtlı arkeolojik buluntulardan bilgi ediniliyor. Kentin en önemli tanrısı Apollon. Tarımın ve bereketin tanrıçası Demeter ise en önemli tanrıça olarak kutsanmaktadır. Sikkelerdeki varlıkları nedeniyle, Artemis, Herakles, Athena, Poseidon, Hermes, Dionysos, Asklepios, Helios, Nemesis gibi çok sayıda tanrı ve tanrıçaya tapınıldığı biliniyor. Dolayısıyla antik bir kent için olmazsa olmaz tapınaklardan kimilerinin Fenerbahçe Kalamış civarında olması da muhtemeldir. Kalkhedon kentinin Kalamış'ta bir limanın olduğu da düşünüyor.

Yine bir panelde bu limanın Bizans dönemine ait kalıntılara sahip olabileceğini söylemiştiniz? Bu konuyu da açar mısınız?

Fenerbahçe'de yazılı kaynaklardan ve araştırmacıların çalışmalarından, Bizans dönemine ait mimarinin yoğun olduğunu öğrendik. Fenerbahçe'nin (Bizans Döneminde adı Heraion'dur) Erken Bizans Dönemi'nde Bizans imparatorları, imparatoriçeleri ve çevrelerindeki aristokratların sayfiye alanı olarak kullanıldığı biliniyor. Justinianus'un (527-565), karısı Theodora için denizi çok iyi gören bir konumda, yazlık bir saray yaptırdığı da bilgiler arasında. Bu sarayın yerinde daha erken dönemlerde de Hera Tapınağı olduğu belirtiliyor. Bu saraya yakın küçük iki kiliseden, hamamdan ve sarnıçtan da söz ediliyor. Kalamış koyuna bakan alanda da üç sıra kürekli gemiler, üç sıra ise kadirgalar için kullanılan iki mendirek yaptırıldığı ifade edilenlerden. Aynı zamanda yine bölge ile ilgili yapılan yayınlarda Bizans Mezarlığı'na da yer veriliyor.

Sonuç olarak İstanbul'da antik dönemde kamusal yapıları, limanları, tiyatroları, agoraları, işlikleri, gibi çok sayıda mimari ögesi olan iki önemli kent vardır. Bunlardan ilk kurulmuş olan kent Kalkhedon diğeri ise bugünkü Sarayburnu civarına kurulmuş olan Byzantion'dur. Kalkhedon çok geniş sınırlara sahiptir ve merkeze çok yakın Fenerbahçe Kalamış'ın bulunduğu alanda kentin mimari çok sayıda kalıntısının bulunması kuvvetle muhtemeldir.

Bu bölgede daha önce kazı yapıldı mı, yapıldıysa ne gibi tarihi bulgulara ve bilgiler bulundu?

Bölgede yakın zamanda İstanbul Arkeoloji Müzeleri denetiminde Fenerbahçe Kalamış Caddesine yakın kazılar yapıldı, çok büyük boyutlu bir Bizans Sarnıcı ortaya çıkartıldı. Nitekim bu sarnıç gezgin ve araştırmacıların yayınlarında da yer almıştı. Bildiğim kadarıyla bunun dışında bir kazı çalışması yok.

Yapılaşmanın bu bölgenin tarihi kalıntıları açısından sorun teşkil edeceğini düşünüyor musunuz?

Yapılaşma sürecinde temel kazılarının denetimsiz olması elbette buradaki kalıntıların tahribatına ve kültür varlıklarımızın belgelenmeden kaybına neden olur.

Arkeolog olarak sizin çözüm önerileriniz neler?

Kadıköy'de günümüze kadar Fikirtepe'de 1952-54 yıllarında yapılan sistemli kazı dışında, tesadüfen bulunan ve İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ne haber verilerek kazılar yapılmış. Dolayısıyla tarihimize katkı sağlayan kayıplarımızın farkında bile değiliz muhtemelen. Yine de yapılan kazılar, antik kaynakların verileri ve müzeye getirilen buluntular Kadıköy'ün tarihinin ne denli köklü olduğunu çok açık biçimde gösteriyor.

Dolayısıyla bilinen arkeolojik alanlarının bu alanlarda yapılacak tüm inşaat ya da benzeri proje kazılarının müze denetiminde yapılması arkeolojik mirasının korunması açısından çok önemli. Bunun sağlanabilmesi için de Kadıköy'ün arkeolojik alanlarına dair sit kararlarının alınması gerektiğini düşünüyorum. Kaldı ki Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi bunun için çok defa ilgili kurula başvuruda bulundu. Bu kararların alınması Kadıköy'de arkeolojik kazıların yapılması için alt yapıyı sağlar. Kadıköy'ün arkeolojik alanlarına dair sit kararlarının ivedilikle alınarak kültürel mirasımızın korunması ile ilgili adımların atılması son derece önemli.

**Kıyılar Halkındır, Satılamaz
Fenerbahçe – Kalamış Yat Limanı Satışını Durdurun!**
30.11.2017

Özelleştirme Yüksek Kurulu, "Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı 36 yıl süreyle özelleştirmek üzere 10 Kasım 2017'de Resmi Gazete'de yayınlarak ihaleye çıkardı.

Anayasamızın 43. maddesinde “Deniz, g2l ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve g2llerin kıyılarını 2evreleyen sahil 2eritlerinden yararlanmada 2ncelikli kamu yararı g2zetilmelidir” denilmektedir. Ancak 2ng2r2len imar plan kararları ile halkın kıyı kullanımı engellenmekte, kıyı alanı yapılaşmaya a2ılmaktadır.

Ayrıca, 3621 sayılı Kıyı Kanunu’nun 5. maddesinde “ Kıyı-lar, devletin h2k2m ve tasarrufu altındadır. Kıyı-lar, herkesin e2it ve serbest olarak yararlanmasına a2ıktır. Kıyı ve sahil 2eritlerinden yararlanmada 2ncelikli kamu yararı g2zetilir.” 6. maddesinde “Kıyı herkesin e2itlik ve serbestlikle yararlanmasına a2ık olup, buralarda hi2bir yapı yapılamaz; duvar, 2it, parmaklık, tel 2rg2, hendek, kazık ve benzeri engeller olu2turulamaz” diye ifade edilmektedir.

Fenerbah2e Kalamı2 Yat Limanı Alanı, II. Derece Do2al Sit Alanı, III. Derece Arkeolojik Sit Alanı kapsamında, ayrıca I. Derece Do2al Sit Alanı olan Fenerbah2e yarımadası kom2ulu2unda olması nedeniyle yapılaşmanın sınırlandırılması ve artırılmaması gereken bir konumdadır.

Bu kapsamda, 2zelle2tirme Y2ksek Kurulu’nun Kadık2y İl2e-sinde bulunan Fenerbah2e-Kalamı2 kıyı alanını 36 yıl s2reyle 2zel 2irketlere devrediyor olması e2itlik ve serbestlik ilkesi-

ne aykırıdır. Kıyı-lar, t2m toplumsal kesimlerin e2it ve serbest olarak yararlanabilece2i alan sit olarak kamunun elinde bulunması gerekir.

Ayrıca, Fenerbah2e-Kalamı2’ın yapılmak istenen imar planı de2i2ikli2i ile deniz ve kara alanların yapılaşmaya a2ılmaktadır. Tarihi kent merkezinde b2yle-si bir yapılaşma, ne altyapı ne tarihi de2erler ne de b2lgenin depremselli2i a2ısından uygun de2ildir.

Daha 2nce de planları ve satı2ı iptal edilen Fenerbah2e-Kalamı2 kıyıları, kamunun elinde kalmalı ve yapılaşmaya a2ılmamalıdır. Deniz ve kara ya2amı s2rd2r2lebilir kent ya2amı 2er2evesinde korunmalıdır. İnsanlar sa2lıklı kentlerde ya2amak ister. Bedensel, ruhsal, fiziksel, sosyal tam iyilik halini bozan d2zenlemeler insanların sa2lığını da bozar. Daha sonra kente ihanet ettik dememek i2in d2zenlemeleri ya2ayan insanları karar s2re2lerine katarak yapmalıdır.

Sonu2ta, b2lgeye turizm tesis alanı getirildi2inden 1/100.000 2l2ekli 2evre d2zeni nazım imar planına aykırı olması,15.011 m2 in2aat alanı olu2turulması sonucu olu2acak yapı, n2fus ve trafik yo2unlu2u, halkın kıyı kullanımının azaltılması, kıyıya eri2ilebilirli2in engellenmesi, b2lgenin karakteristik dokusu-nun bozulması, kıyı silüetinin olumsuz etkilenmesi, yat limanı alanının b2y2t2lmesi ile deniz alanında ekolojik dengenin bozulması ve do2al ya2amın tehlikeye girmesi, 2ED raporunun olmaması, yelken sporu yapılan alanın k222lmesi ve hava koridorunun kesilmesi nedeni ile a2ık2a 2ehircilik ilke-lerine, kamu yararına ve hukuka aykırı olan bu planlara, biz a2a2ıda toplum kurulu2ları olarak, “kentli hakkı” 2er2evesinde itiraz ediyor, halkın varlıklarını korumak i2in kararlı oldu2umuzu ve her t2rl2 hukuki giri2imde bulunaca2ımızı de2erli kamuoyumuza saygı ile duyuruyoruz.

Kadık2y Kent Konseyi
Ondokuz Mayıs Mahalle Muhtarlı2ı
Acıbadem Mahalle Muhtarlı2ı
Bostancı Mahalle Muhtarlı2ı
Cafera2a Mahalle Muhtarlı2ı
Caddebostan Mahalle Muhtarlı2ı
Dumlupınar Mahalle Muhtarlı2ı
E2itim Mahalle Muhtarlı2ı

Erenk2y Mahalle Muhtarlı2ı
Fenerbah2e Muhtarlı2ı
Feneryolu Mahalle Muhtarlı2ı
Fikirtepe Mahalle Muhtarlı2ı
G2ztepe Mahalle Muhtarlı2ı
Hasanpa2a Mahalle Muhtarlı2ı
Ko2uyolu Mahalle Muhtarlı2ı
Kozyata2ı Mahalle Muhtarlı2ı
Merdivenk2y Mahalle Muhtarlı2ı
Osmana2a Mahalle Muhtarlı2ı
Rasimpa2a Mahalle Muhtarlı2ı
Sahrayıcedit Mahalle Muhtarlı2ı
Suadiye Mahalle Muhtarlı2ı
Z2ht2pa2a Mahalle Muhtarlı2ı
TMMOB MO İstanbul B2y2kkent 2ubesi Anadolu 1.BKBT
TMMOB 2PO İstanbul 2ubesi
TMMOB Kimya M2hendisleri Odası İstanbul 2ubesi
TMMOB Elektrik M2hendisleri Odası İstanbul 2ubesi
TMMOB İn2aat M2hendisleri Odası İstanbul 2ube
TMMOB Makine M2hendisleri Odası İstanbul 2ubesi
TMMOB Ziraat M2hendisleri Odası İstanbul 2ubesi
DİSK / Genel İ2 Sendikası
Birle2ik Ta2ımacılık 2alı2anları Sendikası
Avukatlar Sendikası
İstanbul Tabip Odası
Kadık2y Kent Dayanı2ması

T2rkiye K222k ve Orta 2l2ekli İ2letmeler Serbest Meslek Mensup-ları ve Y2neticileri Vakfı
Hasanpa2a Spor Kul2b2
KA.DER Kadık2y
T2rk 2niversiteli Kadınlar Derne2i
İstanbul Sivil Organize Semtler 2evre K2lt2r İ2letme Kooperatifi
T2rkiye 2evre Koruma ve Ye2illendirme Kurumu
T2rkiye G2rme Engelliler Derne2i
K2rleri E2itim ve Kalkındırma Derne2i
Sosyal Demokrasi Derne2i
Mahalle Ya2am Dayanı2ma Derne2i
Onuncu K2y Derne2i
Atat2rk2 D222nce Derne2i Kadık2y

Feneryolu Spor Kul2b2
Kırmızı Biber Derne2i
Hanım2iller Derne2i
Birle2ik Haziran Hareketi Derne2i
Valideba2 Savunması
Valideba2 G2n2ll2leri
Acıbadem Halk Dayanı2ması
Fikirtepe Derne2i
CHP İBB Meclis Grubu
CHP Kadık2y İl2e Ba2kanlı2ı
HTKP Kadık2y İl2e 2rg2t2
HDP Kadık2y İl2e Ba2kanlı2ı
Kadın Partisi
Ye2iller ve Sol Gelecek Partisi İstanbul İl Ba2kanlı2ı
T2keticiyi Koruma Derne2i
Yeni 2a2da2 Kadınlar Derne2i
Fenerbah2eliler Taraftar Derne2i
Hem2inliler Derne2i
Pamuk Banklılar Derne2i
E2itimci Sanat2ılar Derne2i
T2rk Oca2ı Kadık2y 2ubesi
T2rkiye 2zel Gereksinimli İnsanlar Derne2i
T2rkiye 2niversiteli Kadınlar Derne2i Kadık2y 2ubesi
Arkeologlar Derne2i İstanbul 2ubesi

G2rseller

s. 184: kocak-mar.com.tr
s. 188: mapio.net
s. 192: degisti.com
s. 193: sozcu.com.tr
s. 195: kocak-mar.com.tr
s. 196: twitter.com/@140journos
s. 198: ilovekadikoy.com

KASIM 2017

AKM'nin yeni mimari projesini hazırlayan mimarlık şirketi, AKM'nin cephesinin korunmasının kadirşinaslık olduğunu açıkladı (yapi.com.tr).

AKM'nin yeni mimari projesinin tanıtımı ardından açıklama yapan TMMOB MO, AKM'yi yıkıma terk etmenin de yıkıp yeni bir mimari projeyle inşa etmenin de suç niteliği taşıdığını, yapılması gerekenin aslına uygun olarak yeniden inşa olduğunu belirtti (Cumhuriyet).

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan, AKM'nin yeni mimari projesinin tanıtımını gerçekleştirdi (yapi.com.tr).

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan, restorasyon dendiğinde aklına yapılan başarısız uygulamaların geldiğini, kültürel mirasımıza sahip çıkılmadığını ve İstanbul'da dikey yapılaşmaya izin verilmeyeceğini açıkladı (Hürriyet).

Şişli Endüstri Meslek Lisesi'nin velileri okul önünde yaptıkları açıklamada Şişli'de 9 adet AVM olduğunu, bu kadar AVM varken okullarının yıkılmasının kabul edilemez olduğunu belirtti (yapi.com.tr).

© haberturk.com

Eyüp'te bulunan ve Haliç Silueti Alanı içerisinde yer alan 1 ha'lık pazar yeri alanında, kat sınırı 4 kattan 10 kata çıkarıldı (Habertürk).

3. köprü üzerinden geçmesi planlanan Gebze – Sabiha Gökçen – 3. Köprü Hızlı Tren Projesi'nin ÇED süreci başlatıldı (Cumhuriyet).

Sarıyer Mahalleliler Birliği, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi önünde yaptıkları basın açıklamasıyla Sarıyer Belediyesi'nin İBB'ye tapusuz arazilerle ilgili açtığı davada bireysel müdahillik başvurusu yapılacağını açıkladı (İstanbul).

Büyüçekmece'de Albatros Parkı olarak bilinen ve park alanından ticaret, turizm ve konut alanına dönüştürülerek satışı gerçekleştirilen arazi hakkında belediye başkanı ve encümen üyeleri hakkında Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatıldı (Yeni Birlik).

Kadıköy Rıhtım Cami Projesi İstanbul V No.lu KVKBK tarafından uygun bulundu (Hürriyet).

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

Greenpeace, Çerkezköy ile Silivri arasına kurulması planlanan termik santral projesinin 3 bin 312 meşe ormanını yok olma tehdidi ile karşı karşıya bıraktığını açıkladı (yapi.com.tr).

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan, İBB Başkanı olduğu dönemde gecekondulaşmanın önüne kısmen geçildiğini ancak sonrasında problemin devam ederek mevcut durumda her yerin beton kaplandığını, kentin ruhunun kalmadığını açıkladı (Karar).

Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki, boşaltılan askeri alanların hepsinin yeşil alan olarak kullanılması konusunda Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan'ın kesin talimatı olduğunu açıkladı (arkitera.com).

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan çarpık kentleşmenin İstanbul'un dokusunu ve çevresini yıpratıldığını ve kentte yeşil alan arayanların yalnızca mezarlıklarda bulabileceğini belirtti (Sözcü).

3. havalimanına malzeme sağlamak amacıyla kurulan maden ocağı alanının 3 katına çıkarılmasına ilişkin ÇED olumlu kararı verildi (yapi.com.tr).

İBB Başkanı Mevlüt Uysal, Sefaköy – Başakşehir arasında yapılması planlanan monoray projesinin iptal edildiğini ve yerine aynı güzergahta metro ve hafif raylı sistem projelerinin yapılacağını açıkladı (yapi.com.tr).

CHP İstanbul İl Başkanı Cemal Canpolat, Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan'ın İstanbul'a ihanet edildiği açıklaması üzerine İstanbul'daki 121 gökdelenin 117'sinin AKP döneminde yapıldığını açıkladı (Sözcü).

Şişli Endüstri Meslek Lisesi'nin yıkılması sonrasında eğitim alanı olarak ayrılan yaklaşık 2 ha'lık alanda kurulacak olan prefabrik yapılarda eğitime devam edilmesi kararı verildi (Hürriyet).

ÖİB Kalamış Yat Limanı'nda yapılaşmaya izin verilen alanın yaklaşık 4 ha. büyütüldüğü imar planı değişikliklerini onaylayarak, alanın özelleştirilmesi için ihale sürecini başlattı (Habertürk).

Küçükçekmece'deki Marmara Üniversitesi'ne ait 150 ha'lık alanın 100 ha'lık kısmının konut, ticaret ve otel fonksiyonları ile yapılaşmaya açan plan değişiklikleri Küçükçekmece Belediyesi meclis üyeleri tarafından yargıya taşındı (yapi.com.tr).

Park Orman Tabiat Parkı Projesi ÇED toplantısı KOS tarafından protesto edildi (BirGün).

ARALIK 2017

HAFRİYAT

"İstanbul'da Belgrad Ormanlarında yol kenarına birkaç kamyon moloz dökülmüş. Hemen tespit ettik. Ayrıca bu Kilyos tarafından sahile moloz dökülmüş. Bunları da tespit ettik. Şimdi buradan şu mesajı veriyorum; orman teşkilatına talimat verdim. Bu kişileri yakaladığınız zaman 'Orman Kanunu' uygulayacaksınız. Buradan bütün kamyoncular bilsin. Bir takım kameralar ve gizli ekipler kurduk. Yakaladığımız zaman 'Orman Kanunu'nu uygulayacağız. Kamyonuna, her şeyine el koyacağız. Bu işin şakası yok. O kişiyi de ormanı tahrip ettiği için 'Orman Kanunu' gereğince savcılığa, mahkemelere sevk edeceğiz. Kamyonuna da el koyacağız."

(Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu, 2 Nisan 2017)

TARİHLERLE HAFRİYAT

2004 yılında yayımlanan Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği hayatımıza giren hafriyat kamyonlarının, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında belirlenen riskli yapıların dönüşümü ve İstanbul'daki büyük inşaat projeleri ile sayılarının önü alınamayan artışı sonucunda hafriyatın taşınması ve depolanması çevre sorunlarına neden oldu. Hafriyat kamyonlarının sebep olduğu trafik kazalarındaki ölümlerle birlikte inşaat atıklarının izin verilen yerler dışındaki orman alanları ve denize dökülmesi de geçtiğimiz yılın kent gündemini ciddi biçimde meşgul etti. Tam da bu nedenlerle İstanbul Kent Almanagi 2017'nin Aralık Ayı dosyası konusunda hafriyat kamyonlarının neden olduğu trafik ve çevre terörünü

ele aldık. 2017 yılında hafriyat kamyonu kazalarında hayatını kaybeden en az 20 kişinin anısına saygıyla...

İstanbul Valiliği ve İSKİ işbirliğinde hazırlanarak **8 Şubat 2002** tarihinde yayımlanan Hafriyat Toprağı ve İnşaat Molozlarının Kontrolü Yönergesi ile hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atığının kontrolüne ilişkin düzenleme yapıldı. **19 Mart 2004** tarihinde ise Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği yayımlandı. Yönetmelik ile inşaat atıklarının sarı renkli özel araçlarla taşınması ve atığı taşıyacak şahıs veya firmalara ilçe belediyelerince *Atık Taşıma ve Kabul Belgesi* verilmesine yönelik düzenleme yapıldı. **2004** yılında kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile "hafriyatın yeniden değerlendirilmesi,

depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek" yetkisi büyükşehir belediyelerine verildi. **2006** yılında İBB iştiraki İSTAÇ AŞ aldığı yetki ile Çatalca İlçesi, İhsaniye Köyü'nde bulunan maden sahasını ilk döküm sahası olarak belirledi. **2006** yılında Eyüp ve Silivri'de 2 adet döküm sahası bulunurken bu sayı **2008**'te 14'e çıktı.

Döküm sahalarıyla birlikte artan hafriyat trafiğini takip edebilmek için **9 Ağustos 2007** tarihli UKOME kararı gereği, hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları taşıyan kamyonlarda *Araç Takip Sistemi* zorunlu hale getirildi. **2008** yılında Çevre ve Orman Bakanlığı yayımladığı genelge ile hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının top-

lanması, geçici biriktirilmesi, taşınması ve bertarafı faaliyetlerini denetleme ve idari yaptırım kararı verme yetkisini İBB'ye devretti. **18 Nisan 2014** tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Orman Kanununun 16. maddesinin uygulama yönetmeliği ile orman sahalarının hafriyat döküm sahası olarak kullanılması-na yönelik yetkinin, belediyeler dışındaki şahıslara devredilmesine olanak tanındı. TMMOB Orman Mühendisleri Odası'nın açtığı dava sonucu orman içindeki hafriyat sahalarının üçüncü kişilere devredilmesine yönelik bu hüküm iptal edildi.

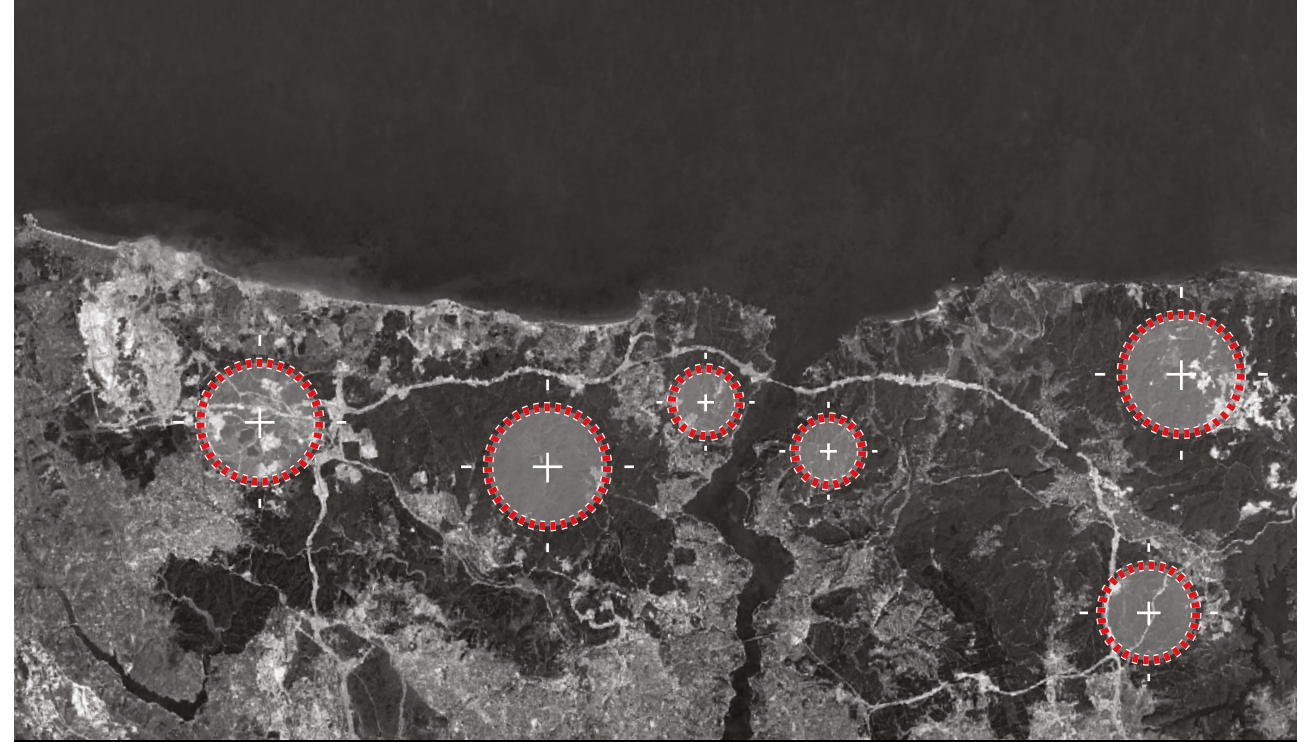
21 Ocak 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Orman Kanunu'nun 16. Maddesinin Uygulama Yönetmeliği değişikliğiyle büyükşehir belediyelerinin kendilerine verilen toprak dolgu alanı işletme hakkını, ilçe belediyelerine veya belediyelerin yüzde 50'den fazla hisse ile ortak olduğu şirketlere devretmesine imkân verildi. **Şubat 2017**'de orman alanlarındaki kaçak hafriyat dökümüne dair basında yer alan haberler üzerine İstanbul Emniyet Müdürlüğü, hafriyat tırları ve diğer ağır tonajlı araçlar için denetimlerini yoğunlaştırdığını açıkladı. Emniyetin açıkladığı rakamlara göre; trafiğe çıkma saatleri, tonaj yönetmelikleri, hız sınırı ya da trafik kanununun çeşitli mad-

delerine uymayan ağır tonajlı araçlara yönelik denetimlerde, 2012'de 86 bin 514 cezai işlem uygulanırken, 2016'da 69 bin 737, 2017 Ocak ayında ise bin 951 olmak üzere, toplam 504 bin 444 araca cezai işlem uygulandı. İstanbul genelinde ağır tonajlı araçların karıştığı, 2012'de 897 yaralanmalı kaza yaşanırken, 2016'da bu sayı bin 122'ye çıktı. 2017 yılının Ocak ayında ise ağır tonajlı araçların karıştığı 15 ölümlü-yaralanmalı kaza olduğu öğrenildi.

6 Mart 2017 tarihinde 1,5 km'lik Kilyos sahil şeridi molozla kaplandı. Bir gün içinde 10 bin 150 kg atık toplandığını açıklayan İBB, kirliliğin kaynağına dair açıklama yapmadı. Tüm sahili kaplayan molozların Çiftalan Köyü ile Ağaçlı Köyü arasında bulunan döküm alanını çökmesi sonucu oluştuğu ve üçüncü havalimanı inşaatı nedeniyle yıkılan eski maden ocaklarının içindeki hafriyattan denizin ortasına doğru kayan ve su yüzüne çıkabilen gazbeton, boru, ahşap, strafor ve poşet gibi hafif inşaat malzemelerinin lodosun da etkisiyle sahile vurduğu ortaya çıktı. Bu olaydan yaklaşık bir ay sonra, **2 Nisan 2017** tarihinde, dönemin Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu, katıldığı etkinlikte basın mensuplarının İstanbul'da baraj havzalarına ve deniz kenarlarına moloz ve çöp yığınları dökerek kirlili-

ğe neden olduğunu hatırlatıp, bu kişilere yönelik nasıl bir yaptırım uygulayacakları yönündeki soruya verdiği yanıtta, *"Hele bir döksün bakayım. O kişilere 'Orman Kanunu' uygulanacak. Kamyonlarına el konulacak"* dedi. **21 Nisan 2017** tarihinde ÇŞB Yıkım İşlemleri ile Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği Taslağı'nı 22 Mayıs 2017 tarihine kadar kurumların görüşüne açtı. Hafriyat takibi için büyükşehir belediyelerinin 31 Aralık 2019, diğer belediyelerin ise 31 Aralık 2020 tarihine kadar araç takip sistemlerini kurmak veya kurdurmakla yükümlü kılınmasını öngören yönetmelik taslağı henüz yürürlüğe girmiş değil. Tüm bu gelişmelere ek olarak, **13 Eylül 2017** tarihinde TMMOB Orman Mühendisleri Odası'nın açtığı dava sonucunda Danıştay, ormanlardaki maden ocaklarının hafriyat toprağıyla iyileştirme yetkisini belediyelere devreden uygulamanın hukuka aykırı olduğuna hükmetti.

Girişte de vurguladığımız gibi, sarı hafriyat kamyonlarının özellikle de büyük şehirlerde yarattığı iki farklı terör söz konusu. Dosya konumuzda buraya kadar, bu kamyonların sebep olduğu çevre terörüne ilişkin süreci özetlemeye çalıştık. Hafriyat kamyonlarının kent içinde yarattığı trafik terörünün simgesi olan ve tüm vatandaşların büyük tepki verdiği hadise ise **12 Mayıs 2016**'da İstanbul Üniversitesi İngilizce İktisat Bölümü 3. sınıf öğrencisi 23 yaşındaki Şule İdil Dere'nin, Yoğurtçu Parkı'nda Kurbağalıdere ıslah çalışması yapan İBB'ye ait hafriyat kamyonunun altında kalarak hayatını kaybetmesi oldu. **23 Şubat 2017**'de tarihinde

Ağustos, 2017 tarihinde CHP'li İBB meclis üyelerinin yaptığı açıklamaya göre 2013-2017 yılları arasında İBB meclisi tarafından; Eyüpsultan'da 62,62 ha, Şile'de 45,09 ha, Arnavutköy'de 29,92 ha, Silivri'de 8,67 ha, Çekmeköy'de 6,67 ha, Çatalca'de 1,96 ha, Beykoz'da 1,34 ha ve Sarıyer'de 1,33 ha olmak üzere toplamda 157,94 ha'lık hafriyat alanı tahsis gerçekleştirildi.

Yıl	Cezai İşlem Sayısı	Yaralanmalı/Ölümlü Kaza Sayısı
2012	86.514	897
2013	124.323	916
2014	115.563	1.134
2015	106.356	1.086
2016	69.737	1.122

Şule İdil Dere'nin ölümüne ilişkin davada hazırlanan bilirkişi raporu basına yansıdı. Raporda, İBB Deniz Hizmetleri Müdürlüğü'nde görev yapan 3 işveren vekili ve bir saha şefi ile İSTAÇ AŞ'den sorumlu müdür ve saha şefi asli kusurlu, iki şirketin iş güvenliği uzmanları da tali kusurlu bulundu. **9 Şubat 2017** tarihinde İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı, bilirkişinin *müteselsilen sorumlu ve asli kusurlu* bulunduğu ve devlet memuru olan 11 İBB yetkilisinin soruşturulması için İstanbul Valiliği'ne başvurdu. **12 Mayıs 2017**'de Şule İdil Dere'nin ölümünün birinci yıldönümünde yapılan anmada; İstanbul Valiliği'nin, İBB daire başkanı ve müdürlerinin de bulunduğu 8 üst düzey yetkili hakkında soruşturma talebine izin vermezken, onların yerine iki mühendis ve bir teknikerin sorumlu oldu-

ğuna karar vererek Savcılık tarafından bu üç kişinin soruşturulmasına izin verdiği açıklandı. Sarı hafriyat kamyonları can almaya devam ederken, **29 Mayıs 2017** günü, iş cinayetleriyle gündemden düşmeyen ve üçüncü havalimanı inşaatını yapan firma, İstanbul'un fethi kutlamaları kapsamında 1453 hafriyat kamyonu ile gövde gösterisine dönüşen bir geçit töreni düzenledi. **27 Haziran 2017** tarihinde yayımlanan KOS'nin hafriyat kamyonu kazalarına ilişkin araştırmasına göre hafriyat kamyonları ile beton mikserleri son bir yılda 24 can aldığı belirlendi. Basında hafriyat kamyonu kazalarına dair haberlerin ve kamyonlara karşı tepkilerin yoğunlaştığı dönemde **23 Temmuz 2017** tarihinde yayımlanan *Çocuklar Duymasın* adlı TV dizisinde Haluk karakterinin, "O kamyonlar olmasa sen

öyle evlerde oturabilir misin ha! Altan ısıtma, üstten soğutma olsun, yok depreme dayanıklı olsun. Eski evleri yıkalım, yenilerini yapalım. O olsun, bu olsun ama hafriyat kamyonları olmasın. O hafriyat kamyonları olmadan kentsel dönüşüm nasıl olacak?" şeklindeki tiradı özellikle sosyal medya platformlarında tepki çekti. Öte yandan, **25 Temmuz 2017** tarihinde İstanbul'da ağır tonajlı hafriyat kamyonlarının ve beton mikserlerinin yasak bölgelere girişi karşılığında rüşvet aldığı iddiasıyla 88 polis gözaltına alındı. Soruşturma sonucunda, üçer kişiden oluşan trafik polisi ekiplerine aylık maaş tutarında rüşvet verdiği belirlenen beton şirketlerinin, rüşvet parasını trafik polisi ekiplerine şirket çalışanları aracılığıyla ulaştırdıkları belirlendi. **8 Ağustos 2017** tari-

hinde KOS şehir içinde ölümlere ve kazalara neden olan hafriyat kamyonları sorununa dikkat çekmek için basın toplantısı düzenledi. Olayın gerçekleşmesinin neredeyse bir buçuk yıl ardından **20 Aralık 2017** tarihinde Şule İdil Dere'nin ölümüne neden olduğu gerekçesiyle aralarında kamyon şoförünün de olduğu 7 şüphelinin yargılanmasına başlandı. Kamyonun şoförü Mümin Kılıç, "Olay günü boş vaziyette geri geri giderek yük alacağım alana doğru gidiyordum. Gittiğim yol dar bir yoldu. Bu tür işlemler yaparken yanımızda gözcüler bulunur bize talimat verirler. Ancak kazanın olduğu anda bu işle görevlendirilen kişi benimle birlikte değildi. Neden yanımda olmadığını bilmiyorum. Böyle bir görevlendirme yapılsa dahi fiilen hiç bir zaman böyle bir kişi yanımda bulunmuyordu.

Kimsenin olmadığını düşündüğüm için geri geri gelmeye devam ettim. Bağırış seslerini duyduğum anda aracımı durdurdum. Benim şahsi kanaatim şudur. Ben kamyonun altına rahmetliyi almış olsaydım orada bulunması gerekirdi. Ancak o sol tekerin dış tarafında bulunuyordu. Araç ağır tonajlı bir araçtır. Üstünden geçtiğimde daha ağır sonuçlar doğurması gerekir. Birinin onu ittirdiğini düşünüyorum" dedi. Diğer sanıklar da olayda sorumluluklarının bulunmadığını öne sürdü.

İnşaat projelerinin olağandan hızlı bitirilmesi odaklı anlayış ve kentli ara sokaklarında dahi dolaşan ağır tonajlı araçlar onlarca ölümlü ve yaralanmalı kazaya sebep oluyor. İnşaat atıklarının denetimi, kontrolü ve depolanması ise şirketlerin inisiyatifine bırakılmış

durumda. Kamyonların hız sınırlarına, saat düzenlemelerine ve ilgili diğer hiçbir yönetmeliğe uygun olmayan davranışlarına ilişkin etkili yaptırım uygulanmazken, araç kullanıcıları da sadece sefer sayısı başı aldıkları ücreti artırma odaklı davranışlarına devam ediyor. Denizin dolgu sahası olarak kullanılması ve ormanların, derelerin kaçak döküm sahalarına dönüştürülmesi de önemli bir çevre sorunu olarak halk sağlığını tehlikeye atıyor. Hafriyat kamyonu kazalarının neden olduğu ölümlü kazalarda etkin bir soruşturma yapılmaması ve sorumluların cezalandırılmaması ise sorunu maalesef derinleştiriyor ○

YORUMLARLA HAFRİYAT

Cemal Gökçe | TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Genel Başkanı

Hürriyet, 27.06.2017

Hafriyat kamyonları prim usulü çalışırlar. Gün içerisinde ne kadar çok malzeme taşırılsa o kadar çok para kazanırlar. Böyle olunca hafriyat kamyonları aşırı hız yapıyor. Beton mikserleri betonu yükledikten sonra 2.5 saatte inşaat alanına ulaştıramazsa beton özelliğini yitiriyor. Bu yüzden beton mikserleri sürücüler de hız yapıyor. Ancak buna çözüm bulunabilir. Örneğin inşaat alanına en yakın olan şirketten beton temin edilerek zaman sorunu çözülebilir. Ya da eski usulde olduğu gibi betonda kuru malzeme kullanılabilir. Ancak bunlardan önce hem hafriyat kamyonları hem de beton mikserleri ile ilgili ciddi denetimler yapılmalı.

Faruk Çebi | İstanbul Orman Bölge Eski Müdürü

superhaber.tv, 02.07.2017

İstanbul'daki ormanlarda madencilik çalışmaları ile bozulmuş 100 bin dönüm büyüklüğünde ve "1,5-2" milyar metreküp hacminde çukurlaşmış sahanın ormanlaştırılması

Anayasal bir zorunluluktur. Söz konusu zorunluluğun yerine getirilmesinde yetki ve sorumluluk tamamen Orman Teşkilatına aitti ve hiçbir şekilde devredilemez ya da engellenebilir olduğu yargı kararlarıyla da tescil edilmişti. İstanbul'da inşaat sektörünün hızla geliştiği son yıllarda hafriyat toprağına döküm yeri bulunması sorunu yıllık en az "100 milyon dolar" değerinde büyük bir ranta dönüşmüştü. Söz konusu ranttan daha fazla pay almak amacıyla bürokrat-siyasetçi ve işadamları birliğinde rant çetesi oluşmuştu. Emek ve sermaye gibi ekonomik faktörlerin etkisinin fazla olmaması rant çetesinin iştahını kabartmıştı. Orman dışındaki kamu arazilerinden kaynaklanan hafriyatın tüm geliri rant çetesi-ne aktılırken, ormandaki maden ocaklarının rehabilitasyonunda kullanılan hafriyatın geliri de 2007 yılının son çeyreğine kadar ihale yöntemiyle tamamen kamuya aktarılmıştı. Yasal değişikliğe rağmen Anayasal ve yasal yetkisi devam eden kamu kurumlarına da yetki gaspıyla daima müdahale edilmişti. yasal değişikliğe gidilerek rant çetelerine teslim edilen İstanbul ormanlarının yakın bir gelecekte hafriyat çöplüğüne dönüşebileceği öngörüsü de yıllar önce kaleme alınarak yetkili makamlara gönderilen rapor, ileti ve mektuplarda ısrarla dile getirilmişti. "Hafriyat, ormancılığın işi

değildir" gerekçesiyle itiraz ederek ormanlardaki hafriyat işlerinin rant çetelerine teslim edilmesine destek verenler bugün İstanbul ormanlarında yaşanan kaçak hafriyatın orman kanunu ile önlenmesi için orman teşkilatına talimat vermişlerdi. Söz konusu talimat hatalarını ispatlamıştı ama yaşanan sorunlara hiçbir çözüm getirmemişti.

Kuzey Ormanları Savunması

kuzeyormanlari.org, 08.08.2017

Hafriyat kamyonları ve beton mikserleri İstanbul'un hemen hemen her ilçesinde, her semtinde, her mahallesinde, dayatma projelerin uzantısı ve kiralık katilleri olarak dolaşıyor. Aşırı hız ve trafik ihlalleriyle neredeyse her gün, her yaştan

canımızı alıyorlar. Hafriyat kamyonlarının ve beton mikserlerinin neden olduğu ölümlerin sebebi ise ülkeye ekolojik yıkım, ekonomik darlık, acı ve sefalet getirmekte olan, 'kalkınma' masalının araçları olan irili ufaklı sayısız proje. İstanbul'un altını üstüne getiren bu projeler, şehir merkezinde kentsel dönüşüm süreciyle ve şehir merkezi dışında başta Kuzey Ormanları'nı tehdit eden katil "mega projeler" aracılığıyla olağan hayatımızı kabusla çeviriyor.

Ölümlü kazalara neden oluyorlar

İstanbul trafiğini ölüm yarışına çeviren hafriyat kamyonlarının önemli bir kısmı, iş cinayetlerinde de onlarca insanın ölümüne sebep olan katil "mega projeler" için çalışıyor. Özellikle, Cengiz-Limak-Kolin-Kalyon-MA-PA ortaklığında 3. havalimanı ve Kuzey Marmara Otoyolu inşaatı sürecinde çalışan hafriyat kamyonları; Arnavutköy, Sarıyer, Kemerburgaz ve Göktürk başta olmak üzere İstanbul'un birçok semtinde ölümlü kazalara sebep oluyor. Bu kamyonlar sadece insanların değil, hayvanların da hayatını tehdit ediyor. İstanbul'un kuzeyinde, köpek, tilki, karaca, domuz, çakal ve leylek gibi türlerden sayısız birey, yollarda hafriyat kamyonlarının altında kalarak ölüyor. Kuzey Marmara Otoyolu – 3. köprü ve 3. havalimanı projelerinin ve bunlara hammadde sağlamak üzere tüm Marmara'da açılan taş ocaklarının getirdiği habitat parçalanması, onları otoyollara, dolayısıyla ölüme sürüklüyor.

Ormanlara moloz dökülüyor, ekosistem bozuldu

Sorun bununla da bitmiyor, hafriyat kamyonları ormanlara da moloz çöplüğü muamelesi yapıyor. Denetimsizlik yüzünden Belgrad ve Fatih Ormanları'na gizlice dökülen molozlar, orman varlığını, ekosistem dengesini ve yeraltı su kaynaklarını ciddi şekilde tehdit ediyor.

Tüm bunlar olurken, bu ölümlerin asli sebeplerini oluşturan projeler ise, kamuoyunda prestij kazanmak için akıl tutulması örnekleri, PR projelerini devreye sokuyor. Bunlardan birini kısa bir süre önce "Çocuklar Duymasın" isimli dizide, hafriyat kamyonları kazalarına ilişkin kurgulanan "lüks evler"de oturabilmemiz için kamyonlara katlanmamızı öğütlenen sahneyle gördük.

Vefat Tarihi	İsim	Yaş	Yer
05.01.2017	Mervan Buldu	7	Esenyurt
29.03.2017	Arefe Çakır	62	Fatih
31.03.2017	Neriman Allahverdian	41	Sultangazi
11.04.2017	Emirhan Demir	*	Beyoğlu
16.06.2017	Arzum İrem Çakmak	19	Kağıthane
16.06.2017	Berfin Kantarkıtan	17	Arnavutköy
20.06.2017	Selin Karakuş	20	Eyüp
03.07.2017	Mustafa Akpınar	*	Pendik
20.07.2017	Volkan Aydemir	36	Kadıköy
18.08.2017	Ergani Özcan	29	Kadıköy
21.08.2017	İzzet Aptioğlu	*	Beykoz
21.08.2017	Adnan Aptioğlu	*	Beykoz
05.10.2017	Kader Bala	51	Kadıköy
06.10.2017	Diyyar Demiray	11	Esenyurt
14.10.2017	Raziye Çelik	81	Beşiktaş
01.11.2017	Yavuz K.	55	Kartal
16.11.2017	Selim Kürşat Erdoğan	47	Kadıköy
28.11.2017	Harun Ekren	*	Arnavutköy
28.11.2017	İbrahim Koçak	*	Arnavutköy
28.11.2017	Nimet Sürer	*	Arnavutköy

1453 kamyon sıraladılar, hayatını kaybeden insanları umur-samadılar

Bir başkası havalimanı yüklenici şirketi İGA'ya aitti. 3. hava-limanı projesinin yok ettiği Kuzey Ormanları'nın milyonlarca ağacının yerine inşa edilen uçak pistine 1453 hafriyat kam-yonunun dizildiği bir görüntüyü basına servis ettiler. Önce işgal, sonra da yok ettiği doğal varlığın üstüne, ölüm ge-tiren hafriyat kamyonlarını dizerek İGA, hayatını kaybeden insanların hatırası üzerinde tepinmiş ve yakınlarının acılı yü-reklerini dağlamaktan zerre hicap duymamıştır. Bu PR proje-lerini onaylayan İGA CEO'su Yusuf Akçayoğlu'yu, ve İcra Ku-rulu Başkanı Hüseyin Keskin'i hafriyat kamyonları yüzünden hayatlarını kaybedenlerin anısıyla ve onların yakınlarının du-

asıyla baş başa bırakıyoruz. Unutmasınlar ki hayatta hiç bir mevki, hiç bir maaş, hiç bir proje, hiç bir "iş" bir yakının, 5 yaşındaki bir evladın ölümüyle dalga geçmeyi affettiremez, normalleştiremez, sorumsuz kılamaz.

Bir yılda yaşları 5 ile 25 arasında değişen 25 insanımız yaşa-mını yitirdi

İstanbul içindeki projelerde, on bine yakın hafriyat kamyo-nu ve beton mikseri çalıştırılıyor. Girmelerinin yasak olduğu şehir içi güzergâhlarda ve saatlerde, hali hazırda yoğunluğu belli olan İstanbul trafiğine eklenen bu araçlar, son bir sene-de, yaşları 5 ile 85 arasında değişen 25 insanımızı öldürdü. Denetimsizlik yüzünden şehrin her noktasında cirit atan bu

araçların trafik ihlalleri artık sürekli tekrarlanan olaylar haline gelmiştir.

Ya küçük cezalar alıyorlar ya da hiç almıyorlar

Kazaların önemli bir bölümü, hafriyat kamyonlarının; şoför-lerin göremediği kör noktalarında yaşanıyor. Bu nedenle de ceza alan şoförlerin hemen hepsi ya çok az ceza alıyor ya da hiç ceza almıyor. 22 yaşındaki Özge Kandemir'in hayatını alan kazaya ilişkin davada, kazada kusurlu ve trafik kuralla-rını ihlal ettiği tespit edildiği halde kamyon şoförüne ceza verilmemiştir. Geçen sene yine Kadıköy'de parkta yürürken bir hafriyat kamyonunun aramızdan aldığı üniversite öğren-cisi Şule İdil Dere'nin ölümünde 'asli kusurlu' bulunan sekiz kişiye yargılama izni dahi verilmemiştir. Unutulmamalıdır ki kamu görevlilerinin korunması ve sorumlularının yargılanma-sı yeni ölümlere davetiye çıkarıyor.

Halk sağlığı gözetilmelidir

Hafriyat kamyonu terörünün kalıcı çözümlerle kesin olarak sonlandırılmasını talep ediyoruz. Kamyonların trafik ihlalle-rini denetlemekle yükümlü trafik polislerinin rüşvet aldığına ilişkin haberler zaman zaman yazılı ve görüntülü medyaya yansısı da probleme kesin bir çözüm getirilmemiştir. Yal-nızca birkaç polis memurunun ceza almasının sorunu çöz-meyeceği açıktır ki son gelişmelerle ceza alan tüm polisler serbest bırakılmıştır. Tüm ülkede etkisini gösteren bu can alıcı probleme dair taleplerimiz ve çözümüne yönelik öneri-lerimizi kamuoyuyla paylaşmak istiyoruz: Rüşvet veren şirket yetkilileri başta olmak üzere tüm sorumlular yargılanmalıdır. Sorunun ana kaynaklarından biri olan ve şoförleri potansi-yel katil haline getiren sefer başına ücretlendirme sistemine son verilmelidir. Günlük toplam hafriyat tonajının sınırlan-dırılmasına dayalı olarak yeniden planlanmalıdır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yönetmelikler halk sağlığı ve can güvenliği gözetilerek yeniden düzenlenmelidir. Çevre kirliliğinin önlemesine yönelik önlemlerin sürekli kontrolü sağlanmalıdır.

Etkin denetim için araç takip sistemi şart

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin hazırlamakla yükümlü ol-duğu "hafriyat toprağı, inşaat/yıkıntı atıkları ile doğal afet

atıklarının toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması ve bertarafı ile ilgili yönetim planı" kamuya açık olarak yayınlanmalıdır.

Kamyonların üzerine branda örtülmesi gibi basit önlemlerin dahi alınmadığı ortada iken mevcut yönetmelik ve kurallara uyulmasının etkin denetimi sağlanmalıdır.

Kamyonların yasak olan güzergâhlarda ve saatlerde çalış-ması engellenmelidir.

2007 yılında alınan UKOME kararı ile 'Araç Takip Sistemi'nin zorunlu hale getirilmesine karar verilmiş olmasına karşın bir halen bir takip sistemi kurulmamıştır. Etkin denetimin sağ-lanabilmesi için Elektronik Araç Takip Sistemi kurulmalıdır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından, kamu yararına olan acil iş ve proje kapsamında 24 saat izin verilen projele-rin listesi kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

Kamu denetiminin sağlanabilmesi için UKOME kararları ile belirlenen güzergâhlar ile yasaklanan güzergâhlara ilişkin haritalar kamuoyuyla paylaşılmalı, yollara uyarıcı tabelalar koyulmalıdır.

Yaşlı, engelli ve çocukların bulunduğu kent içi yollarda, gö-rüş açısı kısıtlı ağır tonajlı araçların kontrolsüz hareketleri ka-zaların ana sebebidir. Sokaklara ağır tonajlı araçların girmesi kesinlikle yasaklanmalıdır.

Kent içi yollarda araçların şantiye giriş ve çıkışlarında kontrol sağlanmalı ve yaya ile karşılaşması muhtemel güzergah bo-yunca eskort eşliğinde hareket etmeleri sağlanmalıdır.

Ama bunların da yetmeyeceği açıktır. Başta İstanbul Bü-yükşehir Belediyesi ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olmak üzere tüm kamu kurumları, inşaatların hızlanması odaklı politikalarına son vererek görevlerini yapmalıdır. Kuzey Or-manları Savunması olarak talebimizi yineliyoruz:

Tüm bu toplumsal, ekolojik ve ekonomik yıkımın son bul-ması için yapılması gereken şey başta katil projeler olmak üzere İstanbul'un kentsel ve ekolojik dokusuna zarar veren tüm projeleri durdurmaktır ○

BASINDA HAFRİYAT

Istanbul'da hafriyat "terörü" Mecliste | Hülya Karabağlı
gazeteduvar.com.tr, 06.11.2016

CHP İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel, İstanbul'da devam eden kentsel dönüşüm ve yenileme projelerine ilişkin denetimsizlik, imtiyaz ve siyasi rant iddiaları ile hafriyat kamyonlarının neden olduğu kaza ve ölümlerin araştırılması ve kalıcı çözüm yollarının tespiti amacıyla TBMM Araştırması önergesi verdi.

Önergede şu bilgilere yer verildi:

Başta İstanbul olmak üzere, Türkiye'nin birçok ilinde yoğun bir şekilde devam eden kentsel dönüşüm ve kentsel yenileme projeleri, birçok sorunu da beraberinde getirdi. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Ekim 2016 tarihinde yapılan açıklamaya göre, 6306 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 2012 yılından bu yana 49 farklı ilde 11 bin 200 hektar büyüklüğünde 186 adet riskli alan ilan edildi. İstanbul özelinde ise kentsel dönüşüm alanı ilan edilen 18 farklı ilçede bu alanların büyüklüğü bin 300 hektar olarak açıklandı.

Başta Kadıköy, Beyoğlu gibi İstanbul nüfusunun yoğun olarak ikamet ettiği ilçelerde ilan edilen riskli alanlar yüz binlerce vatandaşın yakında etkiliyor. Çeşitli sendikalar ve sivil toplum örgütleri tarafından ortaya konulan çalışmalar, 6306 sayılı Kanunun ekonomik ve siyasi bir rant aracı olarak görüldüğünü ifade etmekte, güçlendirme ile güvenli hale getirilebilecek riskli olmayan binaların dahi riskli statüsüne sokulduğuna vurgu yapmaktadır. Örneğin; Kadıköy Kent Dayanışması Kadıköy'de her ay 100'e yakın binaya inşaat izni verildiğine, birçok mahallenin şantiye haline dönüştüğüne ve kaza riski taşıdığına dikkat çekmektedir.

Kamyonlarla gelen ölüm

Plansız ve denetimsiz bir şekilde ilerleyen kentsel dönüşüm ve yenileme projeleri ölümcül kazaları da beraberinde getirmiştir. Son 1 yıl içerisinde yalnızca İstanbul ili Kadıköy ilçesinde, 5 vatandaş hayatını kaybetmiştir. Minibüs Yolunda Hüseyin Özbudak, Yoğurtçu Parkı'nda İdil Dere, Suadiye'de Ayşe Altın, Moda'da Özge Kandemir, Erenköy'de ise Mehmet Demirkaya hafriyat kamyonunun altında kalarak can vermiştir. Öte yandan, geçtiğimiz günlerde İstanbul Üsküdar'da

bir vatandaşımızın hafriyat kamyonunun altında kalarak hayatını kaybettiğine ilişkin haberler medyaya yansımıştır. Hafriyat kamyonlarının neden olduğu bu kazaların, vatandaşlar arasında ciddi endişe ve tedirginliğe neden olduğu bir gerçektir.

Öte yandan, başta İstanbul ve diğer illerde "rant hırsı" ile yürütülen kentsel dönüşüm ve kentsel yenileme projelerinin işçi sağlığı ve iş güvenliğini hiçe sayan uygulamalara imza attığına dair ciddi görüşler mevcuttur. Türkiye'de son aylarda 500'den fazla işçinin yaşamını yitirdiği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, kentsel dönüşüm projeleri ile ivme kazanan inşaat sektöründeki denetimsizliğin ve verilen imtiyazların işçi ölümlerine sebebiyet verdiği ortadadır.

Bu çerçeveden hareketle, İstanbul'da devam eden kentsel dönüşüm ve yenileme projelerine ilişkin denetimsizlik, imtiyaz ve siyasi rant iddialarının araştırılması, hafriyat kamyonlarının neden olduğu kaza, yaralanma ve ölümlerdeki ihmallerin ve olası göz yummaların tespiti ile iş kazaları ve işçi ölümlerinin araştırılması ve kalıcı çözüm yollarının tespiti amacıyla Anayasa'mızın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri kapsamında Meclis Araştırması açılması.

22 yaşında hayatını kaybetti

Hafriyat kamyonlarının yol açtığı cinayetler içinde Kayseri Erciyes Üniversitesi Endüstri Mühendisliği 3'üncü sınıf öğrencisi 22 yaşındaki Özge Kandemir de var. 7 Ekim'de gittiği İstanbul'da hafriyat kamyonu kurbanı olarak yaşamını yitirmişti. Özge Kandemir, annesinin "yollar güvenli değil, uçakla git" demesi üzerine 7 Ekim günü sabah uçakla İstanbul'a gitmiş; Kadıköy Caferağa Mahallesi'ndeki Tuğlacı Emin Bey Sokağı girişinde kaldırımda arkadaşları ile sohbet ederken, inşaat malzemesi yüklü hafriyat kamyonunun altında kalarak yaşamını yitirmişti. Hızla ara sokağa dar bir manevra ile giriş yaparak genç kızın ölümüne yol açan kamyon sürücüsü Aydın Y ise yüzde 100 kusurlu olmasına rağmen, "adli kontrol şartıyla" serbest bırakıldı.

Moloz ormanı | İdris Emen
Hürriyet, 12.02.2017

Belgrad Ormanı'nın başı inşaat molozlarıyla belada. Bazı kamyonlar yasak olmasına rağmen moloz ve hafriyatı ormanlık alana boşaltıyor. Kentsel dönüşüm kapsamında binlerce konutun yıkılıp yeniden yapıldığı İstanbul'da ortaya çıkan hafriyat ve molozların dönüştürülmesi için İstanbul Çevre Koruma ve Atık Maddeleri Değerlendirme Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye (İSTAÇ) bağlı 14 hafriyat alanı bulunuyor. Binlerce kamyonun taşıdığı hafriyat ve molozlar bu sahalara boşaltılıyor. Bu alanlardan birisi de Eyüp'e Bağlı Çiftalan Hafriyat Döküm Sahası. Çiftalan'a dökülen hafriyat ve moloz için ton başına 4 lira ücret alınıyor. Kamyon şoförleri, Çiftalan Hafriyat Döküm Sahası'na gitmek için Belgrad Ormanı'ndan geçen Kemerburgaz - Çiftalan yolunu kullanıyor. Bazı kamyoncular ton başına alınan 4 lirayı ödememek için inşaat artığı malzemeleri gece geç saatlerde ormanın içine ve yol ortasına döküyor.

Gece d2k2yorlar

Kamyoncuların sadece Belgrad Ormanı'na değil, iftalan K2y2'n2n çevresinde bulunan ormanlık alana da hafriyat ve moloz d2kt2ę2n2 s2yleyen bir g2rg2 tanığı şunları anlatıyor: "Her g2n buradan binlerce hafriyat kamyonu geçiyor. Bazı kamyoncular para vermemek için yolun kenarına ve ormanlık alana hafriyat ve moloz d2k2yor. Hatta yolun ortasına d2kenler bile var. Kamyon, şof2rleri gece saat 02.00'de, 03.00'te farlarını kapatıp hafriyat ve molozunu yol kenarına, ormanın içine d2k2yorlar. O saatte herkes uyuduğu için yakalanmıyorlar. K2y halkı olarak kaçak d2k2m yapan kamyoncuların yakalanmasını istiyoruz."

şik2yet ettik

iftalan K2y2 Muhtarı Harun G2rhanel ř2yle konuşuyor: "Hafriyat ve molozun yol kenarına, ormanlık alana d2k2lmesiyle ilgili karakola ve jandarmaya şik2yette bulunduk. '40 ayak tipi' dediğimiz kamyon her gece yol ortasına, ormanın içine moloz d2k2p kaçıyor. Molozları g2rd2ę2m2zde temizliyoruz. Ancak sabah kalktığımızda tekrar molozlarla karşılaşıyoruz. 2nceki g2n yolu amak için yola d2k2len molozu kepçeyle kaldırdık. Sabah aynı yere yine d2k2lm2ř. Bir gecede 2 d2rt kamyon d2k2yor."

Yakalanırsa 150 bin TL ceza

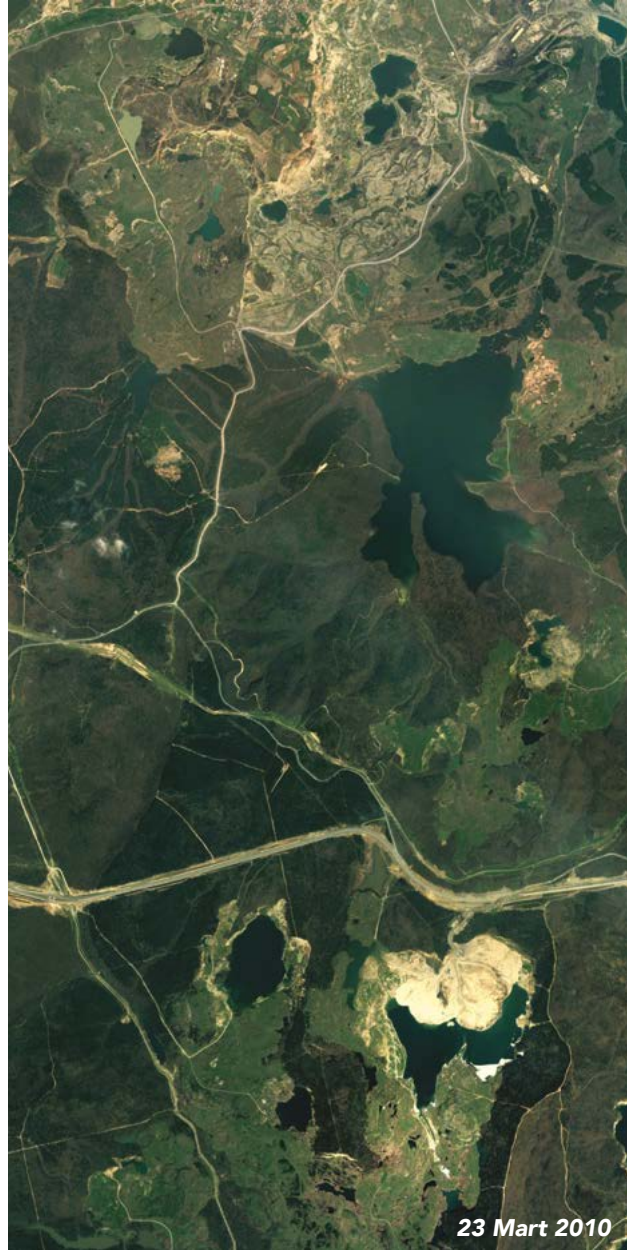
D2k2m sahalarının dışına hafriyat ve moloz d2kmenin cezası ise ağır. 2872 sayılı evre Kanunu'na g2re kaçak d2k2m yapan şahıslara 50 bin 975 lira para cezası, t2zel kişilere ise 150 bin 975 lira idari para cezası veriliyor.

'Bol molozlu' İstanbul suyu | Sebati Karakurt

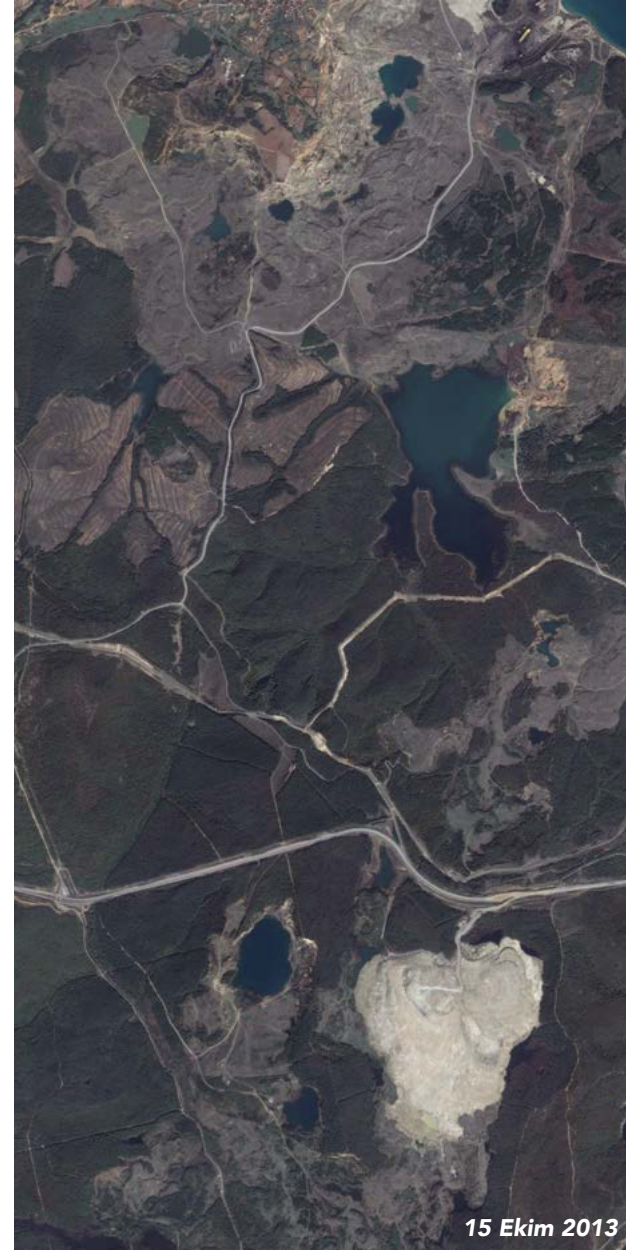
H2rriyet, 22.03.2017

İstanbul'un en 2nemli su kaynaklarından Sazlıdere Baraj G2l2'n2n çevresi, kaçak hafriyatıların d2kt2ę2 tonlarca moloz ve end2striyel atıklarla dolmuş vaziyette. Zabıtalara da bu moloz çetelerinden sinmişler...

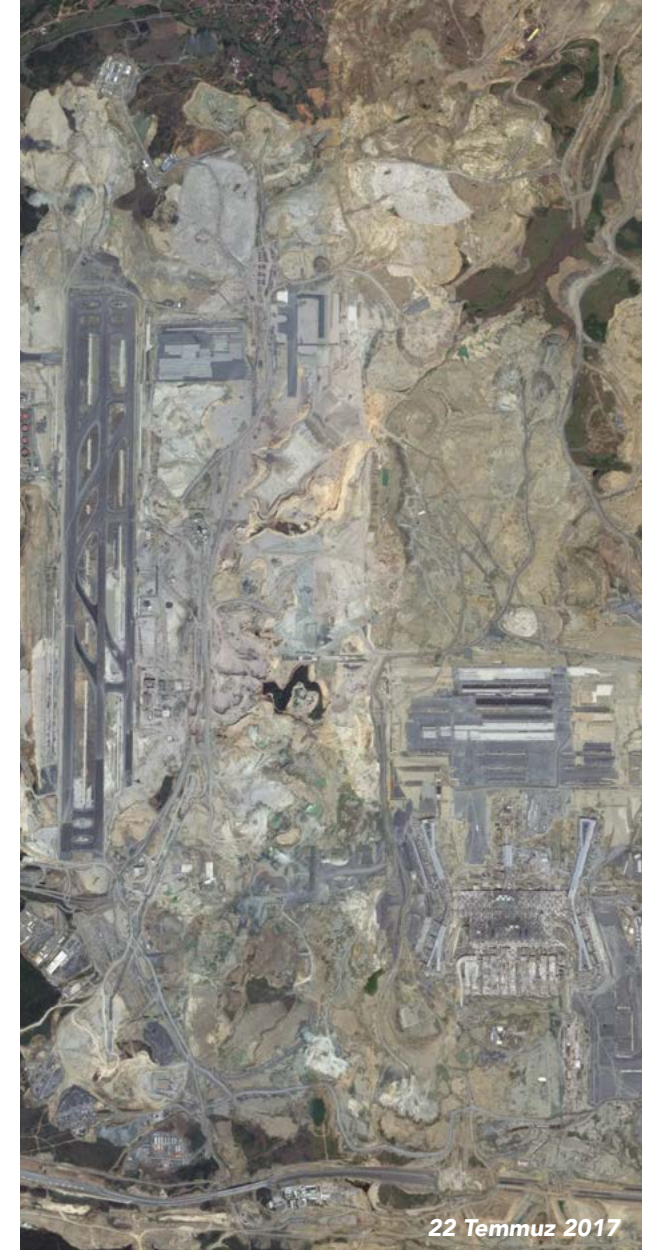
Sazlıdere Baraj G2l2, hafriyat kamyonlarının kaçak d2k2m alanına d2nm2ř durumda.

23 Mart 2010

15 Ekim 2013

22 Temmuz 2017

İstanbul'un en önemli tatlı su kaynaklarından biri olan bölge, inşaat ve endüstriyel atıkların yığıldığı bir çöplüğü andırıyor. Resmi hafriyat sahalarında sıra beklemek, yakıt tüketmek ve ton başına 4 lira ödemek istemeyen kamyon şoförleri, boş buldukları alana kaçak olarak atıkları döküyor. Gölün hemen yanında bulunan ve Avcılar Belediyesi'yle Başakşehir Belediyesi'nin sınırları arasında kalan stabilize yolda kaçak döküm yapanlar bürokratik engellerden faydalanıyor.

Zabıta ekiplerine tam saha baskı

Gündüz mesailerinde bölgede nöbet tutan Başakşehir Belediyesi zabıtalrı, Avcılar Belediyesi'nin olaya sahip çıkmadığını, gözlerinin önünde, kendi görev sınırlarında olmayan yola hafriyat boşaltıldığını söylüyor.

Bu iddiaları sorduğumuz her iki belediyeden ise, düne kadar bir yanıt gelmedi. Ancak bölgede kaçak döküm yapanların çeteleştiği, zaman zaman zabıta ekiplerine saldırdıkları da iddia ediliyor.

Toplama alanı var ama..

Konutların restorasyonu ve onarımında ortaya çıkan molozlar için Kağıthane ve Zeytinburnu'nda iki adet toplama alanı bulunuyor. Kaçak döküm yapanların da büyük firmalar değil, denetimden kaçabilen kamyon sürücüler olduğu düşünülüyor. İnşaatçı Ahmet Koçak, firma ve kamyon sahiplerinin kaçak döküm için uygulanan 70 ile 135 bin TL arasındaki ağır para cezaları yüzünden böyle bir riske girmeyeceklerini, olayın sürücülerden kaynaklandığını iddia ediyor.

GPS denetimi zorunlu

Kamyon sahipleri 'Hafriyat Toprağı ve İnşaat/Yıkıntı Atıkları Taşıma İzin Belgesi' alabilmek için Atık Yönetimi Otomasyon Projesi uyumlu Araç Takip Kitini araçlarına taktırmak zorunda. İstanbul'da 4 binin üzerinde hafriyat taşıyan araç GPS cihazları ile izleniyor. Ancak cihaz takılmayan araçlar denetime tabi tutulmuyor. İstanbul'da ayda yaklaşık 5 milyon ton hafriyat atığı oluştuğunu söyleyen hafriyat firması sahibi Kadir Ateş, moloz taşıyıcılarının hafriyat alanlarındaki kuyruğa girmek istemedikleri için kaçak döküme başvurduğunu anlatıyor. Ateş, bu kişilerin ton başına 4 liralık ödeme yapmak yerine boş görükleri alanları çöplüğe çevirdiğini söylüyor.

22 yıllık kaynak

1996'da, bugünkü Hadımköy-Arnavutköy-Başakşehir üçgeninin arasında kalacak şekilde kurulan Sazlıdere Barajı, İstanbul'un yakın köyleri Sazlıbosna, Dursunköy, Hacımaşlı ve Şamlar'ın ortasında bulunuyor. Doluyken 23 milyon 36 bin metreküp su tutuyor.

İstanbul'da 14 hafriyat alanından 7'si tam doldu | Uzak Kesmen

Habertürk, 29.03.2017

Kentsel dönüşüm 'cenneti' İstanbul'da her ay 5 milyon ton hafriyat çıkıyor. Son yıllarda iyice artan moloz sonucu 14 resmi hafriyat sahasından 7'sinin kapasitesi % 90'ın üzerinde doldu.

Kantar kuyruklarında beklemek ve kilometrelerce yol kat etmek istemeyen kamyoncular, hafriyatlarını gözden ırak alanlara boşaltıyor, çevreye zarar veriyor. Yol kenarlarına, "yasak"

tabelalarının yanına, hatta yolun ortasına ve mezarlık yanına bile hafriyat boşaltanlar var. Halk ise endişeli: "Hangisi nereye döküyor tespit edemiyoruz. Görsek ihbar edeceğiz."

Yol kenarlarına, "yasak" tabelalarının yanına, hatta yolun ortasına ve mezarlık yanına bile hafriyat boşaltanlar var. Halk ise endişeli: "Hangisi nereye döküyor tespit edemiyoruz. Görsek ihbar edeceğiz." İstanbul'da yaşanan kaçak hafriyat dökümü, çevre ve görüntü kirliliğini tehdit eder boyuta ulaştı. Her ay yaklaşık 5 milyon ton hafriyat toprağı ile inşaat molozunun çıktığı İstanbul'da, 8'i Avrupa yakasında olmak üzere toplam 14 resmi hafriyat sahası bulunuyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne (İBB) bağlı İstanbul Çevre Yönetimi Sanayi ve Ticaret A.Ş. (İSTAÇ) işletmesine bağlı hafriyat sahalarının 7'sinin kapasitesi ise yüzde 90 ve üzeri oranda dolmuş durumda.

Sahalar	Hacim (m³)	Doluluk Oranı
Silivri (Seymen)	4.250.000	%99
Silivri (Çeltik)	5.708.664	%69
Silivri (Ecemoba)	2.409.976	%51
Çatalca (Muratbey)	585.590	%99
Arnavutköy (Bolluca)	36.219.018	%96
Arnavutköy (İmrahor)	18.180.688	%96
Eyüp (Çiftalan)	20.799.658	%31
Çekmeköy (Ömerli)	11.034.106	%98
Çekmeköy (Ömerli)	5.189.333	%97
Şile (Avcıkoru)	2.612.919	%98
Şile (Sahilköy)	3.259.957	%71
Beykoz (Riva)	2.510.940	%81
Beykoz (Hüseyinli)	7.147.945	%2
Boğazköy	3.965.390	%1

Şu an en çok hafriyat boşaltımı yapılan sahalarsa Arnavutköy ve Eyüp Çiftalan. Yüzlerce hafriyat kamyonu, her gün İstanbul şehir merkezinden kilometrelerce yol kat edip bu sahalara boşaltım yapıyor. Hafriyatı boşaltmak için oluşan araç kuyruklarında, kamyoncuların bekleyişi kimi zaman 3-4 saati buluyor. Yol kenarında bekleyen kamyonlar kilometrelerce kuyruk oluşturuyor.

Çok yol, az para demek

İstanbul'un kaçak hafriyat sorunu da burada başlıyor. Mazot, kilometre ve zamandan tasarruf edip daha fazla para kazanmak isteyen bazı kamyoncular, kentsel dönüşüm ve devam eden inşaatlarla ortaya çıkan hafriyatı gözden ırak alanlara boşaltılıyor.

Hafriyatı izin almadan taşıyan ve taşıtanlara ayrı ayrı 3 bin lira ceza, kaçak hafriyat dökümü yapanlara ise 42-126 bin lira arasında cezai işlem uygulanıyor. İstanbul'daki kaçak döküm alanlarını araştırdık, şoförlerle ve yetkililerle görüştük.

Kamyon kent: Arnavutköy

Her sokak ve caddeden bir kamyonun çıktığı Arnavutköy, adeta kamyon şehre dönüşmüş durumda. Hafriyat alanlarından birisinin bulunduğu Bolluca'da yaşayanlar kaçak hafriyat dökümünden şikâyetçi. Hafriyat sahasına giden yol üzerinde konuştuğumuz esnaf, "Gündüz çok fazla kamyon hareketi var. Hangisi nereye döküyor tespit edemiyoruz. Yol ortasına bile boşaltıyorlar. Görsek ihbar edeceğiz" diyor. Arnavutköy'de Bolluca hafriyat sahasına giden tali yol ise durumu gözler önüne seriyor. Tek aracın geçebileceği genişlikteki asfalt yola sağlı sollu hafriyat boşatılmış.

Tabelanın altında hafriyat

Dikkatimizi çeken bir diğer ayrıntı da, İBB bu alanlara belli aralıklarla uyarı tabelaları yerleştirmiş. "Bu alan 24 saat kamera ile izlenmektedir. Hafriyat, inşaat ve yıkıntı atığı dökenler hakkında Çevre Kanunu'nun 20. Maddesi'ne göre yasal işlem uygulanacaktır" yazan tabelanın altına bile hafriyat boşaltılmış.

Ne kadar sefer yaparsak o kadar para kazanıyoruz

Konuştuğumuz bir kamyon şoförü, durumu şöyle özetliyor: "Ben Ataköy'den Bolluca'ya kilometrelerce yol geldim. Elim geçen para 250 TL. Benim 3 saatte yaktığım yakıt 220 TL. Bana 30 TL kalıyor. Sefer başı para aldığımız için gün içerisinde ne kadar sefer yaparsak o kadar çok kazanıyoruz.

Ton başına, resmi döküm alanına 3-4 lira ödeniyor. Resmi hafriyat döküm sahalarında uzun kuyruklar oluşuyor. 3-4 saat

kuyrukta beklemek zorunda kalıyoruz.” İSTAÇ’a bağlı saha-lara hafriyat boşalttıklarında kendilerine bir makbuz verildi-ğini belirten kamyon şoförü, “Bağlı olduğumuz firma bunun ödemesini yapıyor. Ama bazı firmalar hem bu yükümlülüğten kaçmak hem de daha fazla doldur-boşalt yapmak için bu işi organize bir şekilde yapıyor” diyor.

Organize biçimde yapıyorlar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’nün 28 Aralık 2016’da İstan-bul’daki kaçak hafriyat sorununu gündeme aldığı toplantıda, bir dizi tespitlere ve alınması gereken tedbirlere yer verildi. İlgili birimlerin yaptıkları tespitlerde, İstanbul’daki kaçak haf-riyat sorununun en çok görüldüğü ilçeler Arnavutköy, Eyüp, Sultangazi, Başakşehir ve Çekmeköy olarak sıralandı.

Raporda, bu ilçelerde yaşanan kaçak hafriyat dökümünün basit bir kaçak hafriyat dökümü sorunu olmadığı, dökümü-nü yapan kişi ve grupların organize bir şekilde bu işlemleri sürdürdükleri ve saldırgan tavırlarda bulundukları görüşüne yer verildi. Hafriyatların döküldüğü alanlar genelde kullanıl-mayan maden alanları. Bu alanların üzeri toprakla örtülerek yeşillendiriliyor.

Habertürk’e açıklama yapan Avrupa Yakası Hafriyat Sahaları İşletme Şefliği yetkilisi, “Bu alanlar ağaçlandırılarak ormana iade edilir. Üzerinde herhangi bir proje yapılmaz. Doğaya geri kazandırılır. Normal, maden olmayan yerlerde hafriyat dökümü zaten olmaz. ‘Şurası çukur, gelin burayı dolduralım’ diyemezsiniz. Rehabilitte edilmesi gereken çok fazla maden ocağı vardır” dedi.

Geri dönüşüm ve ayrıştırma yapılıyor

Oluşan inşaat ve yıkıntı atıkları, 200 ton/saat kapasiteli geri kazanım tesisinde farklı ebatlarda alt yapı malzemesi olarak geri dönüştürülüp ekonomiye de kazandırılıyor. Hafriyatlarda özellikle metaller ayrıştırılıyor. Döküm sahasına, hafriyat yö-netmeliğine göre depolama yapılabileceğini söyleyen İSTAÇ yetkilisi, “Döküm sahasına her gelen malzeme depolanmaz.

Çıkan atık, içeriğine göre ayrıştırılır. İnşaat- yıkıntı atıkları, içe-riği tamamen karışık malzeme ise bunlar sahalardaki geri ka-zanım tesislerinde ayrıştırılır. Kırma, ayrıştırma makinelerimiz var. Doğaya zararlı, hafriyat yönetmeliğine uygun olmayan malzemeler, hafriyat sahasına depolanmaz.

Hafriyat sahasına sadece hafriyat toprağı depolanır. İçerisin-deki inşaat-yıkıntı atıkları, geri kazanım tesislerine gönderilip değerlendirilir. Demir gibi nitelikli malzemeler ayrıştırılır. Her atığın bir depolanma alanı vardır” diyor.

Çipli denetim takip

09.08.2007 tarihli Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME) ka-rarı gereği, hafriyat toprağı ve inşaat/ yıkıntı atıkları taşıyan kamyonlarda “Araç Takip Sistemi” zorunlu hale getirildi. İS-TAÇ yetkilisi buna rağmen kaçak hafriyat sıkıntısı yaşandığını belirterek, “Çipi iptal ediyor veya söküyorlar. Eski kamyonlar-la bu işi yapmaya çalışıyorlar. Kaçak döküm, anlıktır.

Kamyoncuların hepsi kayıt altında. Araç eğer döküm ara-cıysa çipsiz trafiğe çıkamaz. Çip dediğimiz, araçların uygun-suz yerlerde damper kaldırdığı zaman sinyal vermesi amaçlı bir takip sistemi. Kamyonların güzergâhları da bellidir. Bu güzergâhlardan geçmek zorundalar. Hız ve rota ihlalleri de denetleniyor. Kaçak hafriyatın önlenmesine yönelik bu sistem zamanla geliştirilecek” dedi.

Hafriyat cenneti ‘Yeni Türkiye’! | Tayfun Atay

Cumhuriyet, 09.04.2017

Ajans Press’in hafta içinde dikkatimize sunduğu bir basın bil-dirisi, “Hafriyat kamyonları terör saçıyor” başlığını taşımak-taydı. Her ay İstanbul’da 5 milyon ton hafriyat çıkıyormuş. Ve hafriyat kamyonlarının neden olduğu kazalardan dolayı da

geçen yıldan bu yana 21 kişi hayatını kaybetmiş. 2012 yılından bu yana hafriyat kamyonlarının yaptığı 5 bin kaza söz konusu.

İstanbul’da kayıtlı 8 bin 494 hafriyat kamyonunca şehrin orta-sında sergilenen “marifet”, bu kazalardan ibaret değil. Bir de “molozlama” marifeti var!

Çünkü her ay çıkan 5 milyon ton hafriyatın döküleceği sadece 14 alan var ve bunların 7’si tıka-basa dolmuş durumda. O yüz-den kamyon şoförlerimiz, boş buldukları her toprak parçasına öbek öbek kaçak moloz dökümü yapıyorlar.

Bizzat şahidim, Kurtköy-Pendik’te ikamet ettiğim sitenin ya-nında, baharda otlarla, kır çiçekleriyle bezenen açık alanı son iki yılda “molozladi” bu hafriyat kamyonları...

Yaşadığım evi “moloz-manzaralı” hale getiren bu durumu, söz konusu açık alanın “sahibi” olan Pendik Belediyesi’ne bil-dirdim. Defalarca aradım ve şikâyetle bulundum. Defalarca şikâyetimi kayıt altına aldıklarını nezaketle belirttiler. Defa-larca geri-dönüş yapıp daha detaylı bilgi istediler. Defalarca alana gelip “keşif” yaptılar. Defalarca durumu ilgili diğer bi-rimlere aktardıklarını ve gereğinin yapılacağını söylediler.

Defalarca bunlar oldu ama bir defa bile aktif müdahalede bu-lunup o molozlardan oluşan çirkinliği ortadan kaldırarak alanı korumaya alacak bir operasyon gerçekleştirmediler.

Bütün bunlardan çıkan sonuç, bu memleketin biz sıradan yurttaşlara değil, o “sıra-dışı” hafriyatçılara ait olduğu bilgi-sidir.

Belli ki hafriyatı “nimet” sayan bir anlayışın hâkimiyeti altın-dayız.

Bu iddiamızı daha somut temellere oturtma yolunda bir ya-bancı, bir de yerli iki başvuru kaynağını dikkate sunalım!..

Kentsel coğrafya uzmanı sosyal bilimci David Harvey, beş yıl kadar önce Türkiye’ye gelerek verdiği konferanslarda, kapitalizmin bugün ayakta kalma yolunda en çok “kentlere oynadığı”nın altını kalınca çizmişti. Kentsel dönüşüm proje-le-ri, yani bizdeki yaygın-popüler kullanımıyla “TOKİ”lerin esba-bimucibesi ona göre esasen buydu.

Kriz dönemlerinde bu sistem, insanları kredi (yani borç) ile konut sahibi olmaya özendiriyor, böylece konut üretimi ile sermaye birikimini dengeliyordu. Bu şekilde halkın ihtiyaç ve arzularını karşılama kisvesi altında aslında sermayenin çıkarları gözetiliyor, tabii sonuçta kentler felaket bir görüntü kazanıyor, yaşanmaz hale geliyordu.

Aynen şu “Şehr-i İstanbul”da her köşe başında göze çarpan dev inşaat vinçleri; ana caddelerden ara sokaklara kadar her yerin şantiye görünümünde olması; dozerler, kazılan çukurlar, kapanan yollar, sıkışan trafik, o trafikte gözü kara yol alan hafriyat kamyonları ve molozlar, molozlar, molozlarla olduğu gibi!..

Ama bir de işin bu topraklarda İslami-muhafazakâr bir iktidar ile eklemlenme “özgünlüğü” var. Bunu netleştirme yolunda da Tanıl Bora tarafından derlenmiş “İnşaat Ya Resulullah” başlıklı kitaptaki (2016) yazılara, özellikle de Erbatur Çavuşoğlu tarafından kaleme alınmış şu makaleye bakmak uygun: “İnşaata Dayalı Büyüme Modelinin Yeni-Osmanlılıkla Bütünleşerek Ulusal Popüler Proje Haline Gelişi: Kadim İdeoloji Korporatizme AKP Makyajı”.

Başlığı bile başlı başına çok şey “öğreten” bu kıymetli yazısında Çavuşoğlu, AKP’nin kitlesel desteğinin ve iktidarına “rıza üretimi”nin ardında, en simgesel karşılığı “TOKİ” olan inşaata dayalı büyüme modelinin olduğunu açık, seçik, net ve çarpıcı şekilde ortaya koymakta. İslami referanslarla sorgulanamaz hale de getirilen, dokunulmazlaştırılan bu inşaat kalkınmacılığı, AKP’yi iktidarda tutan temel dayanaktır.

Sözü doğrudan ona bırakalım:

“AKP’nin inşaatın mutlaka sürdürülmesi için sürekli köprü, duble yol, tünel, kanal, havaalanı, spor tesisi, AVM projeleri ürettiğini, üstelik bu projelerin de sorgusuz sualsiz yaygın kabul görüp hizmet olarak algılandığını biliyoruz. (...) İnşaata dayalı büyüme durduğunda, ekonomi, ardından da AKP’nin etrafındaki ittifak çökecektir. AKP tam da bu çaresizlik nedeniyle her şekilde inşaat, her şeye rağmen ve ne olursa olsun inşaat demekte ve süreci engelleyen, geciktiren, zorlaştıran kesimleri lanetlemektedir”

İşte bu yüzden her yerde inşaat, her yerde vinç, her yerde dozer, her yerde damper, her yerde hafriyat!..

Dolayısıyla istediğiniz kadar çırpının, hafriyat kamyonlarından kurtuluş yok. Onlar, yolların dehşetli hâkimi ve evinizin yanı başına öbek öbek bıraktığı molozlarla hayatınızın ayrılmaz parçası olmaya devam edecektir. Çünkü bu iktidar için hafriyat, “kutsal”dır!..

1 Yıl Oldu, Şule İdil Dere Yok, Adalet Yok

Bianet, 11.05.2017

Şule İdil Dere 12 Mayıs 2016 günü hafriyat kamyonunun çarpması sonucu hayatını kaybetti. İstanbul Valiliği, asli kusurlu İBB yetkililerinin yargılanması talebine 92 gündür cevap vermediği için dava açılmadı.

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi öğrencisi Şule İdil Dere gece saat 23.30 sıralarında parkta yürüyordu. Kurbağlıdere Islah çalışmaları kapsamında Yoğurtçu Parkı’ndaki hafriyatı taşıma işinde kullanılan kamyon Şule İdil Dere’ye çarpmıştı.

Ailesinin ve dostlarının yayınladığı açıklamada “İstanbul Valiliği, asli kusurlu İBB yetkililerinin yargılanması talebine 92 gündür cevap vermediği için dava açılmadı” denildi ve bir yıl boyunca yaşananlar özetlendi.

* İdil’i bizden, 12 Mayıs 2016’da Kadıköy Yoğurtçu Parkı yaya yolunda Kurbağlıdere’den balçık taşıyan İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne ait hafriyat kamyonu aldı.

* 13 Mayıs’ta İdil’in cenazesi yerdeyken şoför serbest bırakıldı.

* 11 gün sonra, İdil’in canını alan İBB çalışmasını yapan, İBB Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanı, İBB Teftiş Kurulu Başkanlığı’na terfi ettirildi.

* 13 Haziran 2016’da İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclisi’ne sorumluların ortaya çıkması için soru önergesi verildi. 11 aydır defalarca İBB Meclis toplantılarında konu gündeme getirildi. Bugüne kadar cevap alınmadı. İBB sorumluları ve yetkilileri 7 ay ifade vermeye gitmediler.

* 20 Temmuz 2016’da doğum gününde Yoğurtçu Parkı’na İdil’i kaybettiğimiz yere “İdil bu parkta, hep 23 yaşında” yazılı anıt plaket konarak anısına bir ıhlamur ağacı dikildi.

* Aralık 2016’da davanın açılmasının gecikmesi üzerine 7 ay sonra HSYK soruşturma başlattı.

* 8 ay sonra, 10 Ocak 2017’de, bilirkişi raporları, İstanbul Bü-

yükşehir Belediyesi ve işi beraber yaptığı İSTAÇ A.Ş. yetkililerini, şoför dahil 7 kişiyi asli kusurlu, 3 kişiyi tali kusurlu, İdil’i kusursuz buldu. “Asli kusurlu” bulunanlar arasında İdil’in canını alan çalışmanın başında olan ve 11 gün sonra İBB Teftiş Kurulu Başkanlığı’na atanan isim de vardı.

* 10 ay sonra, 9 Şubat 2017’de Savcılık, İBB yetkililerinin yargılanması için Valiliğe başvurdu.

Valilik, kendi kararını vermek için ön inceleme başlattı ve 4 yöneticisi asli kusurlu bulunan İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nden müfettiş talep etti.

Valiliğin, Savcılık tarafından hakkında soruşturma talebi olan kurum ve kişiden olayı soruşturması için müfettiş istemesi hukuka aykırıydı ve Valilik bunu biliyordu.

Belediye çalışması can aldı; Valilik o canın alınmasında kusuru belirlenen belediye yetkililerinin yargı önüne çıkmaması için savcılığa cevap vermek zorunda olduğu halde cevap vererek hukuku çiğnemeyi göze aldı.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı, tek bir yaya can güvenliği tedbiri almaya gerek görmemiş ve gencecik bir insanın hayatına mal olan çalışmanın daire başkanını iç soruşturmaya dahi gerek görmeden, adeta ödüllendirerek İdil’in canının alınmasından 11 gün sonra Teftiş Kurulu Başkanlığı’na getirdi.

İBB Başkanı, bunun vicdanları bir kez daha nasıl yaralayacağını biliyordu. Aldırmadı.

Üç soru önergesine yanıt verilmedi

Mayıs, Haziran ve Ekim 2016’da ikisi doğrudan, biri hafriyat kamyonlarının aldığı canlar kapsamında olmak üzere, İdil için TBMM’ye üç soru önergesi verildi. Cevap alınmadı.

HSYK soruşturdu ama dava açılmadı

Davanın açılmasının gecikmesi üzerine HSYK’nin başlattığı soruşturmaya rağmen bugüne kadar dava açılmadı.

Valilik cevap vermedi, sorumlular yargılanmadı

İstanbul Valiliği, 45 günlük yasal cevap verme süresini aşarak 92 gündür sorumluların yargılanması talebine cevap verme-

diği için dava açılmadı, hiçbir sorumlu yargılanamadı. Şoför zaten cenazemiz yerdeyken serbest bırakılmıştı, diğer sorumlular evlerinde, görevlerinde...

Hafriyat terörü: 1 yılda 24 can! | İdris Emen

Hürriyet, 27.06.2017

Son yıllarda İstanbul trafiğinin kâbusu haline gelen hafriyat kamyonları ile beton mikserleri tehlike saçmaya devam ediyor. Hız sınırı ve sürüş kurallarını ihlal eden hafriyat kamyonları ile beton mikserleri son bir yılda 24 can aldı. Kazalarda hayatını kaybedenlerin çoğu kadın, çocuk ve yaşlı...

Arefe Çakır, Şule İdil Dere, Berfin Kantarkıran, Özge Kandırmir, Hacer Yılmaz, Mervan Buldu... Onlar İstanbul’daki hafriyat kamyonları ve beton mikserlerinin son bir sene içinde neden olduğu kazalarda hayatını kaybeden 24 kişiden sadece birkaçı.

Son 1 ayda 3 kişi

Mega projeler ve kentsel dönüşüm nedeniyle hemen hemen her sokakta karışımıza çıkan hafriyat kamyonları ile beton mikserleri sadece son bir ayda üç can aldı. 16 Haziran’da Habipler-Arnautköy yolunda öğlen saatlerinde yolun karşısına geçmeye çalışan Berfin Kantarkıran hafriyat kamyonun altında kalarak hayatını kaybetti. 19 Haziran’da Kağıthane’de alışverişe giden Arzum İrem Çakmak hafriyat kamyonetinin altında kalarak can verirken, 20 Haziran’da Hasdal’dan gelen hafriyat kamyonunun Odayeri yönünden gelen otomobile çarpması sonucu otomobilde olan Selin Karakuş yaşamını yitirdi. Hafriyat kamyonları ile beton mikserlerinin İstanbul’da karıştığı kazalarla ilgili Kuzey Ormanları Savunması tarafından bir araştırma yapıldı.

Sürücü kusuru fazla

Araştırmaya göre son 1 yılda hafriyat kamyonları ile beton mikserlerinin İstanbul’da karıştığı kazalar sonucunda 24 kişi hayatını kaybetti. Ölümle sonuçlanan kazaların çoğunda sürücü kusuru olduğu vurgulanan araştırmada şu bilgilere yer verildi: “Hafriyat kamyonları ve beton mikser araçları, girmelerinin yasak olduğu şehir içi güzergâhlarında son bir sene de yaşları 5 ile 85 arasında değişen 24 insanımızı öldürdü.

Hafriyat kamyonlarının ve beton mikserlerinin neden olduğu kazaların önemli bir bölümü, bu araçların şoförlerin göremediği kör noktalarında gerçekleşmiştir. Bu yüzden de kaza yapan şoförlerin hemen hepsi küçük sürelerle cezalandırılmış, önemli bir kısmı ise hiç ceza almamıştır. Yine insan ölümlü kazaların büyük bölümü kent içinde gerçekleşmiştir. Hafriyat kamyonu ve beton mikserlerinin insanların sokaklardan çekildiği gece saatleri dışında şehre girmesi yasaklanmalıdır.”

Her an kamyon çıkabilir

İstanbul’da hafriyat kamyonları ile beton mikserlerinin sabah saat 06.00 ile 10.00 akşam saat 16.00 ile 22.00’da trafiğe çıkması yasak. Ancak kent içinde kalan inşaatlar nedeniyle kent içinde günün her saatinde hafriyat kamyonları ile beton mikserlerine rastlamak mümkün. Sefer başına prim alan hafriyat kamyonlarının son 1 yılda İstanbul’da karıştığı kazalarda 12’si kadın, 3’ü çocuk toplam 19 kişi hayatını kaybetti. Üstelik ölümlü kazaların bir kısmı Fatih, Kadıköy ve Maslak gibi şehrin en işlek bölgelerinde gerçekleşti. Son 1 yılda İstanbul’da beton mikserlerinin karıştığı kazalarda ise 3’ü çocuk 5 kişi hayatını kaybetti.

Öldüren prim

Hafriyat kamyonları ile beton mikserlerinin trafiğe çıkışı ile ilgili daha fazla denetim yapılması gerektiğini savunan İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Cemal Gökçe şunları söylüyor: “Hafriyat kamyonları prim usulü çalışırlar. Gün içerisinde ne kadar çok malzeme taşırlarsa o kadar çok para kazanırlar. Böyle olunca hafriyat kamyonları aşırı hız yapıyor. Beton mikserleri betonu yükledikten sonra 2.5 saatte inşaat alanına ulaştıramazsa beton özelliğini yitiriyor. Bu yüzden beton mikserleri sürücüler de hız yapıyor. Ancak buna çözüm bulunabilir. Örneğin inşaat alanına en yakın olan şirketten beton temin edilerek zaman sorunu çözülebilir. Ya da eski usulde olduğu gibi betonda kuru malzeme kullanılabilir. Ancak bunlardan önce hem hafriyat kamyonları hem de beton mikserleri ile ilgili ciddi denetimler yapılmalı”.

11 yıldır hukuk savaşı veriyor

Gaziosmanpaşa’da, 2 Aralık 2006’da araç trafiğine kapalı çıkamaz sokakta geri giden hafriyat kamyonunun altında kalarak

hayatını kaybeden 9.5 yaşındaki Volkan Beyhan’ın ailesi, gerekli önlemleri almadıkları gerekçesi ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, İSKİ Genel Müdürlüğü, MCC Konsorsiyumu ve Milli Savunma Bakanlığı hakkında toplam 250 bin TL’lik manevi tazminat davası açtı.

Kamyonun şoförü Bekir Aluçlu yargılama sonunda 5 yıl hapis cezasına karşılık olarak 36 bin 500 TL cezaya çarptırıldı. Baba İbrahim Halil Beyhan sorumlulara gerekli önlemleri almadıkları gerekçesiyle dava açılması için 4 kez başvuruda bulundu ancak reddedildi. Anayasa Mahkemesi ise idari ve yargısal başvuruyu yolları tüketilmediği gerekçesi ile başvuruyu reddetti ○

Görseller

- s. 202: hurriyet.com.tr
- s. 206: gazetekadikoy.com.tr
- s. 207: istanbultakipte.com
- s. 208: gazetekadikoy.com.tr
- s. 210: posta.com.tr
- s. 212: kokpit.aero
- s. 213: twitter.com/@suleidildere
- s. 216: abccevre.com
- s. 218: cnnturk.com
- s. 223: tgrthaber.com.tr

ARALIK 2017

ARALIK 2017

© lojiport.com

Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi, Kalamış Yat Limanı alanında Bizans dönemine ait birçok kalıntının bulunduğunu ve bu alanın yapılaşmaya açılmasının bu kalıntıları yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakacağını açıkladı (Gazete Kadıköy).

Eski Darüşşafaka arazisi üzerinde inşaatına başlanan otel projesine ait imar planları İstanbul 11. İdare Mahkemesi tarafından iptal edildi (Gazete Kadıköy).

© Google Earth

Beykoz'da orman arazisi üzerine yapılan özel eğitim tesis alanına ait imar planı değişiklikleri İstanbul 7. İdare Mahkemesi tarafından iptal edildi (spoist.org).

Kanal İstanbul Projesi'nin ÇED süreci başlatıldı (Habertürk).

Silivri'de İBB iştiraki KİPTAŞ'ın satın aldığı tarım arazisinde 12 katlı konut yapılmasını içeren imar planı değişikliği İBB Meclisince onaylandı (Cumhuriyet).

© kuzeyormanlari.org

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan'ın 16/9 kulelerini tıraşlamadığı için küstüğü müteahhitin, Cumhurbaşkanı'nın gönlünü almak için yaptıracığını açıkladığı imam hatip lisesinin etrafındaki konutların kamulaştırılarak okul alanına dahil edilmesini içeren imar planı değişikliği İBB Meclisince onaylandı (Cumhuriyet).

Aralarında şehir planlama meslek alanında emek vermiş meslektaşlarımızın da olduğu birçok kişi, 695 No.lu KHK ile soruşturma ve suç isnadı olmaksızın kamu görevinden ihraç edildi.

Kadıköy Kent Dayanışması, 3,4 ha'lık dolgu alan üzerine inşa edilmesi planlanan Kadıköy Rıhtım Cami Projesi'nin İstanbul V No.lu KVKBK tarafından uygun bulunması sonrasında açıklama yaparak Kadıköy kıyılarında yapılaşma istemediklerini ve kıyılarda yeşil alan ihtiyacının bulunduğunu açıkladı (BirGün).

© hurriyet.com.tr

TOKİ'ye devredilen eski Çekmeköy Kışlası arazisinin ticaret, konut ve donatı alanı olarak yapılaşmaya açılmasını öngören imar planı değişiklikleri ÇŞB tarafından onaylanarak askıya çıkarıldı (csb.gov.tr).

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki, İstanbul'da doğup büyüyenlere seslenerek, İstanbul'un sadece onlara ait olmadığını kendilerinin de azıcık bile olsa haklarının bulunduğunu söyledi (Gazete Damga).

Küçükçekmece'de 100 ha'lık üniversite alanını gelişme konut alanı olarak yeniden düzenleyen ÇDP ve imar planı değişiklikleri TMMOB ŞPO İstanbul Şubesi tarafından yargıya taşındı (spoist.org).

CHP İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel, İstanbul'da son 20 ayda hafriyat kamyonlarının 38 kişinin ölümüne sebep olduğunu ve buna rağmen hiçbir önlem alınmadığını açıkladı (yapi.com.tr).

Başakşehir Gölet Alanı'nı yapılaşmaya açan imar planı değişikliklerinin İstanbul 5. İdare Mahkemesi tarafından verilen iptal kararı İstanbul Bölge İdare Mahkemesi İdare Dava Dairesi tarafından onandı (İstanbul).

Bakırköy'de Kuru Florya Konut Projesi komşuluğunda bulunan ve İBB tarafından özel bir vakfa 25 yıllığına bedelsiz verilen eğitim ve sağlık tesisi arazisinin özel eğitim alanı ve özel kültürel tesis alanına dönüştürülmesini içeren imar planlarına ÇŞB, Sağlık Bakanlığı İstanbul İl Müdürlüğü ve Bakırköy Belediyesi tarafından yapılan itirazlar İBB Meclisince işlemde kamu yararı bulunduğu gerekçesiyle reddedildi (Cumhuriyet).

Sağlık Bakanlığı, şehir hastanelerinin kurulmasıyla birlikte Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin yıkılarak Seyrantepe'ye taşınacağını, Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin yıkılıp yeniden yapılacağını, Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin de tescilli olmayan binasının yıkılarak tescilli binaya uygun olarak yeniden yapılacağını açıkladı (yapi.com.tr).

Yeşiköy sahilinde Ayastefenos Feneri'nin bitişiğinde bulunan deniz kıyısındaki kamu arazisinin 15 katlı otel olarak yeniden düzenlenmesini içeren imar planı değişikliği ÇŞB tarafından onaylanarak askıya çıkarıldı (csb.gov.tr).

© Mehmet Sekizsu

KAYNAKLAR

Adanalı, Y. (2014, 10 Haziran). Robinson Crusoe 389 Kitabevi'nin Ardından. bianet.org

AFAD. (2013). Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı 2012-2023. Ankara.

Ahunbay, Z. (1989). Mimar Sinan'ın Şehirci Yönü. Vakıf Haftası Dergisi, 6, 131-139.

Akbatu, Ş. (1990). İstanbul'un Kaybolan Camilerinden: Sinan Ağa Camii – Tahtaminâre Camii. Vakıflar Dergisi, 21, 129-132.

Aktuğ, E. (2010, 25 Kasım). Beyoğlu boy atıyor: İstiklâl göklerinde. radikal.com.tr

Ayvazoğlu, B. (2010). İstanbul Kültürü ve Estetiği. Ahmet Emre Bilgili (Ed.) Şehir ve Kültür: İstanbul içinde (s. 12-57). İstanbul: Profil.

Balamir, M. (2004). Deprem Konusunda Güncel Gelişmeler ve Beklentiler. Planlama Dergisi, 14, 15-28.

Balamir, M. (2004). Deprem Şurası İzlenimleri ve Değerlendirmeler. Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi. 2004/5, 40-43.

Balyemez, S., Berköz, L. (2005). Hasar Görebilirlik ve Kentsel Deprem Davranışı. İTÜDergisi/A, 4, 3-14.

Balyemez, S. (2010). Kentsel Mekânın Deprem Risklerinin Azaltılmasına Yönelik Yeniden Organizasyonu ve Bir Toplumsal Katılım Süreci. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Buldurur, M. A., Kurucu, H. (2015). İstanbul'da Afet Yönetimi ve Acil Ulaşım Yollarının Değerlendirmesi. Planlama Dergisi, 25, 21-31.

Cantay, G. (1993). 16. Yüzyıl Külliyelerinin Şehirlerin Tarihi Topoğrafyasını Belirlemesi. Prof. Dr. Yılmaz Önge Armağanı içinde (s. 75-78). Konya: Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi.

Celep, Z., Kumbasar, N. (2000). Deprem Mühendisliğine Giriş ve Depreme Dayanıklı Yapı Tasarımı. İstanbul: Beta.

Çoruk, A. Ş. (2018, 19 Ekim). Eski İstanbul'un Allı Pullu Kızları: Balık Kültürü. fikriyat.com

Dadyan, S. (2015, 28 Eylül). Şehrin En Büyük Mezarlığından Ülkenin En Önemli Merkezine, Taksim. mimarizm.com

Dördüncü İzmir İktisat Kongresi, Afet Yönetimi Çalışma Grubu. (2004). Türkiye'de Afetlere İlişkin Politikalar ve İktisadi Etkiler. 4. Türkiye İktisat Kongresi, İzmir.

Eker, H. (2016). İstanbul'un Fethi'nin Osmanlı Cami Mimarisi Üzerindeki Etkileri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9, 728-732.

Eraslan, A. (2011). Mimar Sinan'ın Şehirciliği Üzerine Panoramik Bir Analiz. Toplumsal Tarih Dergisi, 213, 86-92.

Erseyrek, İ. (t.y.). Tarihi Anıtlarımız: Ahi Çelebi Camii. Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği: Taha Toros Arşivi (Envanter No: 001502157006). İstanbul Şehir Üniversitesi Arşivi. earsiv.sehir.edu.tr

Eyice, S. (1992). Bâli Paşa Camii. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 5, 21-22. Ankara.

Eyice, S. (1994). Ebülfazl Mehmed Efendi Camii. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 10, 357-358. Ankara.

Eyice, S. (1994). Edirnekapı Camii ve Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 10, 446-448. Ankara.

Eyice, S. (1995). Ferhad Paşa Camii. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 12, 384-386. Ankara.

Eyice, S. (1996). Hacı Evhad Camii. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 14, 472-474. Ankara.

Eyice, S. (2002). Kılıç Ali Paşa Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 25, 412-414. Ankara.

Gündüz, F. (2009). Sinan Paşa Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 37, 232-234. Ankara.

Gültekin, U. (2015, 13 Ağustos). Kamp Armen ruhu dirildi, mekânını sahiplendi. agos.com.tr

İBB., JICA. (2002). Türkiye Cumhuriyeti İstanbul İli Sismik Mikro-Bölgeleme Dahil Afet Önleme / Azaltma Temel Planı Çalışması Sonuç Raporu. İstanbul.

İBB, Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü. (2005). Zeytinburnu Stratejik Eylem Planı, İstanbul.

İBB. (2007). İstanbul Mikro-Bölgeleme Projesi Avrupa Yakası, İstanbul.

İBB. (2009). İstanbul Mikro-Bölgeleme Projesi Anadolu Yakası, İstanbul.

İBB. (2009). İstanbul Olası Deprem Kayıp Tahminleri, İstanbul.

İBB, Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü. (2003). İstanbul İçin Deprem Master Planı, İstanbul.

İyianlar, A. (2005). Molla Çelebi Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 30, 243-245. Ankara.

Karakaya, E. (2010). Şemsi Paşa Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 38, 529-530. Ankara.

Keyvanoğlu, M.C. (2017). 1870 Büyük Beyoğlu Yangını. Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, 41, 169-189.

Kılıç, O., Khazai, B., Konukcu, B.E., Menteşe, Y.E., Basmacı, A.E., Sungay, B. (2012). Afet ve Risk Yönetimi İçin Megaşehir Gösterge Sistemi Yönetici Özeti. İstanbul: İBB Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü.

Kural, B. (2016, 23 Nisan). Soykırım'ın 100. Yılına Düşülen Not: Kamp Armen Direniş ve Kazanımı. bianet.org

Kuran, A. (1986). Mimar Sinan. İstanbul: Hürriyet Vakfı.

Kuran, A. (1988). Mimar Sinan'ın Camileri. Mimarbaşı Koca Sinan: Yaşadığı Çağ ve Eserleri, 1, 175-214. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü.

Kütükçü, T. (2014). Geçmiş Zamanların, Mekanların ve Hatıralarının Rafında: Kadıköy'ün Kitabı. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Loti, P. (2019). Can Çekişen Türkiye (F. Şahoğlu, Çev.). İstanbul: Karakarga.

Mülâyim. S. (2010). Süleymaniye Camii ve Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 38, 114-119. Ankara.

Orman, İ. (2005). Mihrimah Sultan Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 30, 40-42. Ankara.

Ortaylı, İ. (2010). İstanbul'da Tarihi Yaşamak. Ahmet Emre Bilgili (Ed.) Şehir ve Kültür: İstanbul içinde (s. 61-102). İstanbul: Profil.

Orman, İ. (2013). Zal Mahmud Paşa Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 44, 109-111. Ankara.

Önder, E. (2016, 7 Ağustos). İstiklal Caddesi'nde Topyekün Değişim. 140journos.com

Özmen, B. (2000). 17 Ağustos 1999 İzmit Körfezi Depreminin Hasar Durumu (Rakamsal Verilerle). Ankara: Türkiye Deprem Vakfı.

Özmen, B., Nurlu, M. (1999). Deprem Bölgeleri Haritası ile İlgili Bazı Bilgiler. TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Haber Bülteni. 1999, 32-35.

Özmen, B., Pampal, S. (2017). Türkiye'de Deprem Bölgeleri Haritalarının Evrimi. Özmen, B., Pampal, S., 2017. Türkiye'de Deprem Bölgeleri Haritalarının Evrimi. Dördüncü Uluslararası Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı, Eskişehir.

Pampal, S. (2000). Depremler. İstanbul: Alfa.

Pampal, S. Özmen, B. (2007). Türkiye'de Deprem Bölgeleri Haritalarının Gelişimi. Altıncı Ulusal Deprem Mühendisliği Konferansı, İstanbul.

Somçağ, S. (1994). İstanbul'da Balıklar. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, 2. İstanbul: Tarih Vakfı.

Stein, R. S., Dieterich, J. H., Barka, A. A. (1996). Role of stress triggering in earthquake migration on the North Anatolian fault. Physics and Chemistry of the World, 21, 225-230.

Sucuoğlu, H. (1996). Yapılarda Deprem Kuvvetlerinin Oluşması. Erhan Karaesmen (Ed.) Deprem ve Sonrası içinde (s. 26-41) Ankara: Türkiye Mütcaahhitler Birliği.

Sucuoğlu, H. (2003). İstanbul'un Deprem Ateşine Reğete Yazmak, mimar.ist Dergisi, 2003/3, 65-68.

Tanman, M. B. (1991). Atık Vâlide Sultan Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İşlam Ansiklopedisi, 4, 68-73. Ankara.

Tanman, M. B. (2007). Piyâle Paşa Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İşlam Ansiklopedisi, 34, 297-301. Ankara.

Tanman, M. B. (2009). Sokullu Mehmed Paşa Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İşlam Ansiklopedisi, 37, 360-363. Ankara.

T.C. Başbakanlık Proje Uygulama Birimi. (2005). İstanbul'da Seçilmiş Binaları Güçlendirme Fizibilite Çalışması.

TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu. (2017). İstanbul Deprem Raporu, tmmob.org.tr

TMMOB MO İstanbul Büyükkent şubesi (2018). Tarlabası: Bir Kent Mücadelesi, İstanbul.

Tokay, Z. H. (2008). Rüstem Paşa Külliyesi. Türkiye Diyanet Vakfı İşlam Ansiklopedisi, 35, 291-292. Ankara.

Tüfekçi, G. (2016). İnfografik: İstiklal Caddesi'nin Geçirdiği Karakter Değişimi. Gayrimenkul Türkiye Dergisi. 2016/Kasım-Aralık.

Türkoğlu, İ. (2016). Bakırköy Akıl Hastanesi'nde Kültür Katmanları. Toplumsal Tarih Dergisi, 252, 12-16.

Yok edilen Üşküdar meydanı ardından acıyla... (2013, 25 Kasım). mimdap.com

Yücel, E., İbrahimhakkıoğlu, B., Dalgalı, F. (2016). İbrahim Hakkı Konyalı'nın Kayıp Arşivinden: İstanbul'da Mimar Sinan Eserleri. İstanbul: İBB Kültür Aş. (Orijinal çalışma 1942 yılında yayımlanmıştır).

Zeytinburnu Dönüşümünde Sunulan Pembe Tablonun Ardındaki Acı Gerçekler (2013, 8 Mart). Arkitera.com

Zorlu, F. (2017). Kentsel Ulaşım Planlaması. Suna Senem Özdemir, Burcu Özdemir Sarı, Nil Uzun (Ed.) Kent Planlama içinde (s. 281-308). Ankara: İmge.

afad.gov.tr

bakirkoyruhsinir.gov.tr

cumhuriyetarsivi.com

csb.gov.tr

erhanuludag.com

eyupsultan.bel.tr

fatih.bel.tr

ipkb.gov.tr

islamansiklopedisi.org.tr

istanbul.ktb.gov.tr

istlepra.saglik.gov.tr

kulturvarliklari.gov.tr

sizofrenifederasyonu.org

tas-istanbul.com

uskudar.bel.tr

vgm.gov.tr

zeytinburnu.bel.tr

